

ეროვნული საბიბლიოთეკა
გეორგიშვილი

ბოღუეპიკი

№ 1—2

საქ. კომ. პ. (ბ) ც. კ.-ს ყოველთვიური პოლიტიკურ-
მაგონომიური ორბანო

შინაარსი

1. საბჭოთა საქართველო 12 წლის თაგე	53	3	6. ზ. ბრომიკერი—მარქსიზმ-ლენი- ნიზმის ინსტიტუტის ორი წლის- თავისათვის	88
2. ლ. მ. კავანაფი — სამანქანო- სატრაქტორო სადგურებისა და საბჭოთა მეტრნეობების პოლიტ- განყოფილებების მიზნები და ამოცანები	12	79	7. გ. ხიხელია—უკლასო საზოგადო- ების აშენება და სახელმწი- ფოს საკითხები	86
3. ლ. ბერია—საგაზაფხულო სსს.- სამ. კამპანიისათვის წაადების შე- სახება საქართველოში	50	107	8. პრიფ. ბ. მ. ზაფალოვსკი—მეც- ნიერება და პოლიტიკა ფიზიო- ლოგიის XIV საერთაშორისო კონგრესზე რომში	
4. აკ. ვიჭუა—მეორე ხუთწლედის პირველი წლის საგაზაფხულო თესვის საზრდოლო ამოცანები	59	121	9. კ. ბარიგანი—მოქ. გამსახურ- დიას ფილოსოფია ანუ მისტი- ციზმი და მყვირალა შოეინიზმი	
5. ერ. ზედა—პირველდაწყებითი და საშუალო სკოლის მუშაობის ბოლშევიკური გარდაქმნისათვის	69	129	10. ი. ბოკოროშვილი—ფრ. ენგელსი —„ლუდვიგ ფეიერბაიხი“	

ქართული საზოგადოებრივი
ბიბლიოთეკა

ვაზ. „კომუნისტი“-ს სტამბა ტფილისი, კამოს ქ., № 68.
შეკვ. № 799. მთაწვანო 421. ტირაჟი 3.000.

საბჭოთა საქართველოს 12 წლისთავზე

1920 წ. კომინტერნის მე-2 კონგრესზე ლენინმა წამოაყენა დებულება, რომ „ჩაგრულ ერებისათვის არ არსებობს ხსნა, გარეშე საბჭოთა ხელისუფლების გამარჯვებისა მსოფლიო იმპერიალიზმზე“-ო.

1925 წელში აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტის სტუდენტთა კრებაზე ამხ. სტალინმა მკაფიოდ ჩამოაყალიბა თეორიის დებულება აღმოსავლეთის საბჭოთა სანიმუშო რესპუბლიკებზე: „რა არის სანიმუშო რესპუბლიკა?“ — სევამს საკითხს ამხ. სტალინი. „სანიმუშო რესპუბლიკა არის ისეთი რესპუბლიკა, რომელიც ასრულებს ყველა ამ ამოცანებს (სამრევწველო კერების შექმნა, სოფლის მეურნეობის აღორძინება, გლეხებისა და ხელოსანთა კოოპერაციაში ჩაბმა, საბჭოების დაახლოება მასებთან, ეროვნულ კულტურის განვითარება. ვ. ი.) პატიოსნად და კეთილ-სინდისიერად და ქმნის ამით მეზობელ კოლონიალურ და დამოკიდებულ ქვეყნების მუშებისა და გლეხობის ლტოლვას განმათავისუფლებელ მოძრაობისაკენ“ („ლენინიზმის საკითხები“, გვ. 136). ეს ორი დებულება: ხსნა იმპერიალიზმის კლანჭებიდან, მისი ბატონობის შედეგების საბოლოო ლიკვიდაცია და ყოფ. დამორჩილებულ ქვეყნის სამავალითო საბჭოთა რესპუბლიკად გადაქცევა — ერთმანეთზე არის გადანასკველ-გადაჯაჭვული; იმპერიალიზმის ბატონობის ისტორიული მემკვიდრეობის ლიკვიდაცია, ძირფესვიანად მოსპობა არის იმავე დროს პროცესი ამ ქვეყნის გადაქცევისა სანიმუშო რესპუბლიკად იმ ხუთი მაგისტრალით, მიმართულებით, რომელზედაც ლაპარაკობდა ამხ. სტალინი აღმოსავლეთის ხალხთა უნივერსიტეტში.

საქართველოს მაგალითი მშვენიერი დამტკიცებაა ლენინის ზემო-მოყვანილ დებულების, რომ პატარა და დამოკიდებულ ქვეყნების ერებისათვის სხვა ხსნა არ არის გარდა იმპერიალიზმზე გამარჯვებისა. მართლაც საქართველო საბჭოთა პერიოდამდე იყო იმპერიალისტურ *კოლონიად ჯერ აშკარა ტლანქ რუსი მეფის იმპერიალიზმის კოლონიად, შემდეგ გარეგნული „დამოუკიდებლობის“ ნიშნის ქვეშ ფაქტობრივად ანტანტის საჯიჯგნ საგნად. ზუ როგორ თარეშობდნენ სხვადასხვა ჯურის იმპერიალისტები „დამოუკიდებელ“ მენშევიკურ საქართველოში — ამაზე ქართული პრესა საკმაოდ სწერდა. მე-2 ინტერნაციონალს სურდა საქართველო გადაექცა საცდელ მიწადგარად, სადაც მდიდრულად უნდა გაშლილ-გაფუჩიქნელიყო „დემოკრატიის სამოთხე“ კომინტერნის შესარცხვენად. მაგრამ ეს „ბედნიერი არაქალი“ ყველას თვალსაჩინოდ გადაიქცა ანტანტის იმპერიალიზმის ყურმოჭრილ მონად, მაჩანჩალად. მენშევიკური—მე-2 ინტერნაციონალის ექსპერიმენტი საქართველოს საცდელ მიწადგარად გადაქცევის დარგში სწორედ რომ ბრწყინვალედ „გამართლდა“: ეს იყო საუკეთესო ნიმუში პატარა ქვეყნის „დემოკრატიულ“ დამოუკიდებლობის ჯინჯილებით შეკეზმულ კოლონიად გადაქცევისა. მით უფრო მნიშვნელოვანია ჯამის გაკეთება კომპარტიის პოლიტიკისათვის, რომ ყოფილი კოლონია და „დამოუკიდებელი“ ქვეყანა გადაქცეულ იქნას სამავალითო საბჭოთა რესპუბლიკად, რომ ყველასათვის კიდევ უფრო მე-

ტად აშკარა გახდეს რეალური შედეგები მე-2 და მე-3 ინტერნაციონალებს შორის ისტორიული დავა-ჭიდილის საქართველოს ტერიტორიაზე.

რუსეთის პროლეტარიატის ძმური დახმარებით საქართველომ თავი დააღწია იმპერიალიზმის კლანჭებიდან, რომელიც (იმპერიალიზმი) მას ძლიერი ენაღუქებოდა, როგორც საჯიჯგნ საგანს (გაიხსენეთ ხომერიკის გოდება — გვძარცვავენ, სავალიუტო საგნები გააქეთ უცხოელ სპეკულანტებს — სამავიეროთ შემოაქეთ ფუფუნების საგნებიო) და გზის ბაქოს ნავთისაყენ. ამავე პროლეტარიატის დახმარებით საქართველოს მშრომელნი შეუდგნენ ძნელ, შეუპოვარ მუშაობას იმპერიალიზმის მიერ შემკვიდრებით დატოვებულ ჩამორჩენილობის, ბარბაროსობის, განადგურების, ევლურობის, სიღატაკის — ყველა ამ იმპერიალიზმის ბატონობის შედეგების აღმოფხვრას—ლიკვიდაციას.

ძლიერ მიძიებ და არა სახუგევო შემკვიდრობა დარჩა საქართველოს პროლეტარიატს—დაცემული, გაპარტახებული მეურნეობა ქალაქის და სოფლის, პრიმიტიული ჩამორჩენილი კუსტარული, დაბალი ტექნიკის მქონე მრეწველობა, — მოკლედ: გაჩანაგებული აგრარული ქვეყანა. მაგრამ ქვეყნის საბედნიეროთ ის იყო „განთავისუფლებული კოლონიალურ ჩავერისაგან, იმყოფებოდა პროლეტარიატის დიქტატურის მფარველობის ქვეშ და იყო წვერი საბჭოთა კავშირის“ (სტალინი) და აქ გადაიშალა სოციალისტური შემოქმედება და პირველ რიგში სამრეწველო მშენებლობა, ინდუსტრიალური განვითარება. რა იყო ამ განვითარებისათვის საჭირო? ორი რამ მძინკ აუცილებლად: ძმური, უანგარო, გულწრფელი დახმარება რუსეთის სამრეწველო პროლეტარიატის და ადგილობრივ ბუნებრივი ძალების, პოტენციალურ საშუალებათა არსებობა.

აი რას ამბობს ამის შესახებ ანხ. სტალინი:

„რამდენად ისინი (საბჭოთა აღმოს. რესპუბლიკები) ნაკლებად არიან განვითარებულნი მრეწველობის მხრივ, მათ შეუძლიათ დიუქრდნონ თავის განვითარებაში სრულიად და სავსებით საბჭოთა კავშირის სამრეწველო პროლეტარიატის დახმარებას“, რომ საბჭოთა აღმოსავლეთის მუშაკთა წინაშე ამოცანად სდგას—„შეიქნან სამრეწველო კერები აღმოსავლეთის საბჭოთა რესპუბლიკებში გლეხობის დასაარაზმავად მუშათა კლასის გარშემო“ და რომ „სხვადასხვა ნედლი მასალების არსებობა ამ რესპუბლიკებში საწინდარია იმისა, რომ ეს საქმე დროთა განმავლობაში ბოლომდე იქნება მიყვანილი“ (ი. სტალინი—„ლენინიზმის საკითხები“, გვ. 136).

ეხლა გავსინჯოთ, როგორ ტარდებოდა ინდუსტრიალიზაციის ეს პროცესი საქართველოში.

მრეწველობის განვითარება ხდება დაჩქარებული ტემპით—აი დინამიკა ამ სწრაფი ზრდისა.

მიძიმე მრეწველობის პროდუქციის ზრდის სურათი ასეთია:

1923-24 წ. 10 მილიონი მან. 1927-28—19 მილ. მან. 1931—96,6 მილ. მან. 1932—140 მილ. მან. ე. ი. 23-32 წ.-მდე—ცხრა წლის განმავლობაში პროდუქტია 14-ჯერ გაიზარდა.

ხუთწლიანი გეგმა მიძიმე მრეწველობის განვითარების დარგში შესრულებულია დიდის გადაჭარბებით—197 მილ. მან. პროდუქციის მაგიერ. რომელიც გათვალისწინებული იყო გეგმით, მივიღეთ 327 მილ. მან.

ბოლშევიკური ტემპებით ტარდება ლენინის მოძღვრება—ელემტროფიკაციის დარგში.

ელემტ.-ენერგიის გამომუშავება: 1923-24 წ.—4,5 მილ. კვტ. 27-28 —

29,8 მილ. კვტ. 32—85,5 მილ. კვტ. ე. ი. ცხრა წლის განმავლობაში თითქმის 20-ჯერ გაიზარდა.

საქართველოში აუარებელი მარაგია ელექტრო-ენერგიის. ჩვენს მდინარეებში ჩამარხულია გრანდიოზული ძალები, რომლის გამოყენებაც, ადამიანის საკეთილდღეოთ ამუშავება ძალუძს მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლებას—აქედან ის უდაო დებულება, რომ საქართველოში მხოლოდ პროლეტარიატის დიქტატურის დროს შეიძლება დაბადებულიყო ისეთი ვაზედული პროექტები, როგორიც არის რიონის რამოდენიმე პროექტი და ბოლოს ინე. კობაძის ცნობილი რიონ-მტკვარის „თავბრუნდამხვევი“ პროექტი, რომელიც მოგვცემს რამდენიმე მილიარდ კვტ. უბადრუტ, უილაჯო „დემოკრატიულ სამოთხეს“ ხომ სიზმარშია? არ მოელანდებოდა რამდენიმე ამის მსგავსი გეგმებიც კი.

ინდუსტრიულიზაციის ღერძს, მის ყველაზე უფრო უდავო და მკაფიო მანჩვენებელს წარმოადგენს საწარმოო საშუალებათა წარმოების — მანქანათმშენებლობის განვითარება. რა გეგმონდა ძველად კოლონიალურ საქართველოში? — ცარიელი ადგილი. საბჭოთა ხელისუფლებამ ამ ტიპზე ადგილზე შექმნა საქართველოს პირაზებში საკმაოდ მძლავრი მანქანათმშენებლობა—26 კომუნარის სახ. ქარხანა, კალინინის სახ. ქარხანა, ს. ორჯონიკიძის სახ. ქარხანა, თუჯის ჩამომსხმელი ქარხანა—ბათუმში, რკინის კონსტრუქციების ცეხი და სხვ. მზადდება სხვადასხვა რთული მანქანები საბრეშუმო და ჩაის წარმოებისათვის, რომელიც სულ ცოტა ბნის უკან შემოქონდათ ოქროზე იტალია-ინგლისიდან. ესლა ჩვენი ახალგაზრდა ქარხნები დაეფუძნენ საიმპორტო მოწყობილობის დამზადებას და არ ჩამოუვარდებიან უცხოეთის განთქმულ ფირმებს. ტფილისის 26 კომუნარის ქარხნის ნაწარმოები ვრცელდება არა მარტო საქართველოში — აზიერ-კავკასიაში შუა აზიაშიც. საბჭოთა კავშირის დამოუკიდებლობის შოპობის საქმეში ეს არც ისე დიდი, მაგრამ მშვენიერი ქარხანა—იბრძვის თავდადებულად და დიდი წარმატებით.

მომავალში ტფილისში უნდა აშენდეს კიდევ უფრო მეტი მანქანათმშენებელი ქარხნები—ნავთის წარმოებისათვის, რამაც უნდა მოგვცეს საშუალო მანქანათმშენებლობის წარმოების უფრო რთული მოწყობილობა.

მეფის პოლიტიკამ ხელოვნურად ჩაკლა ნავთის წარმოება საქართველოში. ამ წარმოების აღორძინება წილად ხვდა საბჭოთა ხელისუფლებას. თუმცა პირველ ხუთწლეულში ეს არ იყო გათვალისწინებული, მაგრამ ფართოდ არის გაშლილი მუშაობა „შავი ოქროს“ საწარმოებლად, მარტო შირაქში მოეწყო რამდენიმე ქაბურღილი 18.500 მეტრის სიღრმით—ბურღვა სწარმოებს პატარა შირაქში, გურიიში, ნავთლულში და სხვ. საქართველოს ბოლშევიკებმა უნდა ამოიღონ დედამიწაში ჩამარხული განძეულობა—ნავთი, რომელიც ასე საჭიროა ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისათვის, ისინი მიაგნებენ მას და ამოიღებენ კიდევაც! ის ენერგია, შეუპოვარი მუშაობა, მტკიცე პარტიული ხელმძღვანელობა, რომელიც ესლა უზრუნველყოფილია ამ უდიდესი მნიშვნელობის ფრონტზე, საწინდარია იმისა, რომ ჩვენ მალე ვეტყვიტ ჩვენი პარტიის ცეკას: დიხ, საქართველოს თავისი ნავთი აქვს. საქართველოს ბოლშევიკებმა თავისი ვალი შეასრულეს!

ნახშირის წარმოებაც სწრაფად იზრდება საქართველოში.

1913 წ.—72.000 ტონა, 1927-28—85.000 ტონა, 1932—200.000 ტონა.

ამუშავდა ტყვარჩელის მადაროები, რომელიც იძლევა წელს მილიონნახევარ ტ. მაღალ ხარისხოვან საკოქსე ნახშირს. ტყვარჩელს დიდი

მომავალი აქვს — ამიერ-კავკასიაში მეტალურგიის განვითარების ზერს-პექტივასთან დაკავშირებით.

მარგანეცის საქმეში დიდი გამარჯვებას მივალწიეთ. ჯერ ერთი, ჩატარდა დიდი რევოლუციური თვით მარგანეცის დამზადებაში, ამოღება-ტრანსპორტის საქმეში, კიდევ უფრო მეტი მისი გადამუშავების საქმეში. თუ აქამდე ჩვენი მარგანეცი ნედლი სახით გადიოდა საზღვარ-გარეთ და შემდეგ გვიბრუნდებოდა გადამუშავებული გაათავისუფლებულ ფასებში — ესაა ჩვენ თვით გადავემუშავეთ მას აქვე (ზესტაფონის ფერო-მარგანეცის ქარხანაში), დაეკმაყოფილებთ საკავშირო მეტალურგიულ ქარხნებს და გავზიდავთ კიდევაც — განავითაროთ ჩვენ კავშირის ძვირფასიან იმპორტებისაგან და ახალ საქსპორტო წყაროს შევქმნით. ამუშავდა 1 რიგის ფერო-მარგანეცის ქარხანა და შემდეგში უნდა შეუდგეთ მეორე რიგს — პროექტის სრული ძლეულობის რეალიზაციას.

მდიდარია ჩვენი ქვეყანა ბუნებრივი ძალებით, მაგრამ იგი როდია სრულიად შესწავლილი. მეფის მთავრობა ამისთვის თავს არ იჭუხებდა — მის ინტერესებს როდი შეადგენდა მრეწველობის განვითარება კოლონიალურ საქართველოში. მენშევიკების დროს უცხოელ კაპიტალისტებს საძირკვად თუ ეცალათ საქართველოში. მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლებამ წყვეტს სისტემატურ, შეუპოვარ მუშაობას ქვეყნის სიმდიდრის შესასწავლად, როგორც ნამდვილი მოყვარული მეპატრონე თავის ქვეყნის. ათათასობით იხარჯება ამ საქმეზე. 1931-32 წელს, მაგ., დახარჯულია 2 მილ. მან. აღმოჩენილია მრავალი საბადოები ქვანახშირის (აბალცინი), რკინის, მავნიტოვანი ქვიშის (ძირეულა, შავი ზღვის ნაპირები), თითბერი, ტყვია, დარიშხანა, ტორფი და სხვა მთავალი. ასეთი გამოკვლევებით მტკიცე სახედოეულო ბაზა ექმნება მძიმე მრეწველობას შემდგომი სწრაფი განვითარებისათვის როგორც საქართველოში, აგრეთვე მისი შემადგენელ ავტონომიურ ერთეულებშიც.

სწრაფი ტემპით ვითარდება მსუბუქი მრეწველობა და მომარაგების კომისარიატის სისტემაში მყოფი საკვები წერმოება. უკანასკნელიდან თვალსაჩინო შაქრის წარმოების ვეებერთელა აგარის შაქრის ქარხანა (1 მილ. ფ. პროდუქტია), რომელიც ამ დღეებში ამუშავდა და დიდი საქსპორტო მნიშვნელობის გრანდიოზული საკონსერვო ქარხანა ქუთაისში (25 მილ. ბანკა).

მსუბუქი მრეწველობის ზრდის დინამიკა ასეთია: 1923-24 წ. — 5.863 ათასი, 1927-28 — 22.864 ათასი, 1932 — 101.800 ათასი, ე. ი. 9 წლის განმავლობაში პროდუქტია გაიზარდა თითქმის 20-ჯერ.

როგორც ვხედავთ, ამ მხრივაც პარტიის ხაზი სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციის დარგში მტკიცედ და ურყევად ტარდება. ამ ზაზის განუხრელად და უკლებლივ გატარების საუკეთესო მაჩვენებელია მუშათა კლასის რიცხვის ზრდა — მისი რიგების კონსოლიდაცია.

მუშათა რაოდენობა

23-24 წ.	27-28 წ.	1932 წ.
მ. ა. 6778	7258	11.785
მ. ა. 2117	4102	10.528
სულ . . 8.890	11,160	22,313

მაშასადამე, მუშათა კლასის რიგები განუწყვეტლივ იზრდება, მაგრამ პროლეტარიატის დიქტატურის ხერხემალი, არაჩვეულებრივად იზრდება პროდუქტია. 9 წლის განმავლობაში 14 მილ. — 253 მილ. ეს იმავე

დროს იმის მაჩვენებელია, რომ ჩვენი მეშის შრომის ნაყოფიერება განუწყვეტილად იზრდება—ერთი მხრივ ტექნიკის გაუმჯობესების გამო, ახალი ქარხნების ამუშავების გამო, მეორე მხრივ იზრდება მეშის კულტურული დონე—ტექნიკური გაწვრთნა, კვალიფიკაცია მთელი რიგი რაციონალურ-სატორული ღონისძიებანი.

იზრდება მრეწველობა, ხდება ძველი ქარხნების რეკონსტრუქცია, უფრო მეტი კი შენდება ახალი წამოწყებანი. იზრდება პროდუქცია, იზრდება მეშათა კლასის კონსოლიდაცია—ჩქარი ტემპით სწარმოებს მანქანათმშენებლობა. ყველა ეს მაჩვენებელია ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიული-ზაციის. მაგრამ უნდა შევხედოთ საკითხს მეორე მხრიდანაც,—როგორ ცვლილებას იწვევს ყველა ეს პროცესები სახალხო მეურნეობის სტრუქტურაში, როგორ იცვლება შეფარდება მრეწველობის და სოფლის მეურნეობის, როგორია დინამიკა მრეწველობის, განსაკუთრებით მძიმე მრეწველობის ზვედრითი წონის ზრდისა? მოკლედ, როგორ ხდება ყოფილ ჩვენი ჩამორჩენილ აგრარულ ქვეყნის გადაქცევა მოწინავე ინდუსტრიალურ-აგრარულ ქვეყნად?

მსხვილმა მრეწველობამ მოგვცა ჩვენ ზრდა 5 წლის განმავლობაში — 526 პროცენტი და მისი ზვედრითი წონა სახალხო მეურნეობაში გაიზარდა 16,7 პროც.—56,4 პროც. აი ბოლშევიკური ტემპები ჩამორჩენილ აგრარულ საქართველოს გადაქცევისა ინდუსტრიალურ აგრარულ ქვეყნად, აი შედეგი ლენინის ნაციონალური პოლიტიკის ეკონომიურად ჩამორჩენილ ქვეყნების — ინდუსტრიალურ ქვეყნად გადაქცევისა საბჭოთა კავშირის სამრეწველო პროლეტარიატის უანგარო, ძმური, ამხანაგური დანაშაუბის, თანამშრომლობის ნიშანზე. აგრარულ-კოლონიალური საქართველო ბოლშევიკური ნაციონალური პოლიტიკის წყალობით გადაიქცა, ისევე, როგორც მთელი საბჭოთა კავშირი და როგორც მისი განუყოფელი ნაწილი—სამრეწველო ქვეყნად.

ჯერ კიდევ ბევრი ნაკლი გვაქვს სამრეწველო მშენებლობაში—მშენებლობის ზუსტი ვადები ყოველთვის როდი სრულდება, ხარჯთაღრიცხვაში ხშირად არ ეტევა მშენებლობა. მოკლედ, ხშირად ძვირად და ნელა ვაშენებთ, ამუშავებულ წარმოებებში პროდუქციის თვითღირებულება ხშირად გაბეირილია—პარტიის ღირებულება მისი შემცირების შესახებ საკმაოდ დაბეჯითებით და ეფექტით როდი ტარდება უკლებლივ.

მოიკოჭლებს ხშირად პროდუქციის ხარისხი — შრომის დისციპლინა, შრომის ორგანიზაცია. მოკლედ—ეხლა უნდა წამოვაყენოთ ცენტრალური ამოცანა, რაზედაც მიუთითებდა ამხ. სტალინი—მშენებლობის პათოსს დაეუმატოთ ათვისების პათოსი, შრომის ნაყოფიერების ზრდა, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესება.

როგორია ჯამი, შედეგი საბჭოთა ხელისუფლების მეშაობის 12 წლის თავზე სოფლის მეურნეობის აღორძინების — რეკონსტრუქციის საქმეში? წარსულში საქართველოს სოფლის მეურნეობა ყველაზე უფრო ჩამორჩენილი, გაჩანაგებული იყო. უმიწაწყლო გლეხი, თოხით (მშვიერი ნორმა ნახევარი დესეტინა) „შეიარაღებული“, ფეოდალურ ნაშთების სამძიმით სულშეხუთული, მუდამ მშვიერი, იძულებული იყო ბედის მაძიებლად წასულიყო შორეულ რაიონებსა და ქვეყნებში, მაგრამ ხვალნდელი დღე მას საიმედოს არას უქადდა. ასეთი იყო ჩვენი გლეხის ბედი, რომელიც ერეკებოდა მას დედინაცვალ სოფლიდან შორეულ ამერიკაშიც კი. ჩვენი მშრომელი გლეხობის ამ აუტანელი მდგომარეობას ბოლო მოუდო პროლეტარიატის დიქტატურამ. გლეხს დღეს წანწალი, ხეტიალი,

ძებნა „ბედნიერების“ როდი სჭირდება. მომავალი მას აშკარა, ნათელი, მტკიცე და გარკვეული აქვს. გლეხმა მიიღო მიწა, საბჭოთა მთავრობამ გამოუნახა მას ამ მიწის სრული გამოყენება—დამუშავების საშუალება—ეს არის ამხანაგური, არტელური ფორმა მუშაობისა, რომელიც იძლევა ახალი ტექნიკის მიღწევების ათვისება-გამოყენების საშუალებას, რასაც მოკლებული იყო ძველი, განკერძოებული, ერთპიროვნული მეურნეობა.

საკოლმეურნეო მოძრაობამ საკმაოდ მოიღვა ფეხი საქართველოში. მთელი რიგი მნიშვნელოვანი რაიონები მთლიან კოლექტივიზაციის რაიონებად გადაიქცა და ამ ნიადაგზე ჩატარებულ იქნა კულაკობის—მშრომელი გლეხობის ამ დაუძინებელი მტრის, როგორც კლასის, ლიკვიდაცია. საკოლმეურნეო მშენებლობის საფუძველზე სწრაფი ტემპით სწარმოებს სოფლის მანქანათმშეარაღების ზრდა. მაგ., 29 წ. იყო 113 ტრაქტორი—1.488 ცხ. ძალით, 1932 წ. კი 613—10.412 ძალით. არას ვამბობთ აუარებელ სასოფლო-სამეურნეო იარაღების შეზიდვაზე ჩვენს სოფელში.

ახალ ტექნიკურ, რენტაბელურ კულტურების (ჩაი, სუბტროპიკები, თამბაქო და სხვ.) ფართო გავრცელებით, საკოლმეურნეო შრომის ნაყოფიერების ზრდით, გლეხობის საერთო კულტურული დონის სწრაფი ამაღლებით, მშრომელი გლეხის მტრის—კულაკის წინააღმდეგ მტკიცე და შეტურყველი ბრძოლით — პარტიამ და საბჭოთა ხელისუფლებამ მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა მშრომელი გლეხობის მდგომარეობა, აამაღლა მისი მატერიალური დონე. აი რას სწერს კოლმეურნე ივანე ლოლობერიძე—სოფ. გოჩა-ჯიხაშიდან (ხონის რაიონი): „წლის ბოლოს მივიღე სიმინდს 156 ფუთს და 10 გირვანქას, 250 კონა ჩალას, 12 ფ. ბურღულს (კრუპა), ფულად შემოსავალს 370 მან. ოჯახში მყავს 2 ჯიშისანი ძროხა, ერთი სანაშენო ღორი ინგლისური ჯიშის და 50 ფრთა ქათამი. ერთი ძროხის შემოსავალს ვიყენებ ოჯახის საჭიროებაზე, ხოლო ერთი ძროხის შემოსავალი გამაქვს ბაზარზე გასასყიდად. ყოველწლიურად ვყიდი საკოლმეურნეო ბაზარზე დაახლოებით 60-70 კილო ყველს, 8 გოქს, 20-25 ჩათამს და 500-600 ცალ კვერცხს“ („კომუნისტი“, 29 ნოემბერი, 1932 წ.).

განა დაეისზმრებოდა ყველა ეს ჩვენ მშრომელი გლეხს ძველად, მუდამ მშვიდის, ხეაღმდელი დღის შიშით შემყურეს?

ბოლშევიკურ საქართველოში იქმნება ახალი სოციალისტური სოფელი, კულტურული, მაძლარი; გლეხი იმედით შეჰყურებს მომავალს. გლეხი—მტერი კი არაა თავის მეზობლის—წყვეთ კერძო საკუთრებით გაბოროტებული, არამედ ხელი-ხელ ჩაიღებულები მომუშავე თავის მეზობელს—ამხანაგთან ერთად საერთო მიწაზე, საერთო შრომით გაერთიანებული.

მთელი რიგი შეცდომები იქნა დაშვებული საკოლმეურნეო მშენებლობაში 1930-31 წ. საკავშირო კომპარტიის ც.კ. მითითებით და დახმარებით ეს ტლანქი შეცდომები, გადახრები საქ. კ.პ. (ბ) ც.კ. და სამხარეო კომიტეტის განახლებულ ხელმძღვანელობით ამხ. ბერიას მეთაურობით გამოსწორებულია. საქ. კ.პ. (ბ) ც.კ. არა ერთხელ აღნიშნავდა თავის დადგენილებებში საქ. კ.პ. (ბ) გარშემო, რომ საქართველოს კომუნისტები ვერ აქცევენ საკმაო, სისტემატიურ ყურადღებას სოფლის მეურნეობის საკითხებს. დღეს საქ. კომპარტია, ისე როგორც არასოდეს, პირდაპირ, უშუალოდ, ყოველდღიურად ხელმძღვანელობს სოფლის მეურნეობის ზრდა-განვითარებას. საქ. ც.კ. განახლებული ხელმძღვანელობის დიდ ღვაწლად უნდა ჩაითვალოს, რომ მან შეატრიალა საქართველოს ორგანიზაციები პირით სოფლისაკენ, სოფლის მეურნეობის სისტემატიურ, ოპერატიულ მტკიცე ხელმძღვანელობისაკენ.

ყველა ეს საწინდარი იმისა, რომ საქ. ბოლშევიკები შესძლებენ სოფლად მუშაობის შესახებ პარტიის ბელოდის ამხ. სტალინის ისტორიულ პროგრამულ მოთხოვნების უკლებლივ შესრულებას, შემუსრავენ კულაკურ საბოტაჟს, განდევნიან კოლმეურსეობებიდან ქურდ-მაენებლებს, მუქთახორებს, გადააქცივენ კოლმეურსეობას ნამდვილ ბოლშევიკურ კოლმეურსეობად, გახურებული შანთით ამოწვავენ მეძარჯვეებს—მეძარცხენე — ოპორტუნიტულ მერყეობას — გადახრებს. ასწევენ მაღლა სოფლის მეურსეობას, კიდევ უფრო გაზრდიან მშრომელი გლეხობის კეთილდღეობას — შეასრულებენ მთელ რიგ იმ საპასუხისმგებლო დავალებებს, რომელსაც აკისრებს ბოლშევიკურ საქართველოს მთელი საბჭოთა კავშირი. ფართოდ გაუშლიან გზას მაღალხარისხოვან, ძვირფას კულტურებს, და პირველ რიგში მოუპოვებენ ჩაის დამოუკიდებლობას — სოციალისტურ ქვეყანას. მთელი ძალდონე, ბოლშევიკური სიმტკიცე, ენტუზიაზმი, გაქაზება, ნებისყოფა მიმართული უნდა იქნეს უდიდესი ამოცანის შესრულებისაკენ. მისი უკლებლივ, ჩქარი გატარება საქართველოს ბოლშევიკების ღირსების, პატიოსნების, გმირობის საკითხია. პირველ რიგში კი ამოცანად წდვას სოცალისტური მეორე ხუთწლეულის ბოლშევიკური პირველი გაზაფხულის ღირსეულად შეხვედრა. ამაზე ნათლად და მკაფიოდ მიუთითა ამხ. ბერიამ ახლად დამთავრებულ რესპუბლიკანურ თათბირზე საგაზაფხულო თესვის კამპანიის შესახებ.

საქართველოს ბოლშევიკები მხნედ და ურყევად ატარებდნენ ამ 12 წლის განმავლობაში ლენინის ისტორიულ მითითებებს, რომ ამიერ-კავკასიაში შექმნილიყო მტკიცე კავშირი, რომელიც მოგვეცემა ჩვენ „ნიმუშს ეროვნული მშვიდობისობისას, გაუგონარს ბურჟუაზიის დროს, და შევიძლია ბურჟუაზიულ წყობილების დროს“ („წერილი კავკასიის კომუნისტებს“).

ამხ. სტალინმა 1921 წ. საქართველოს ბოლშევიკებს მისცა მტკიცე დავალება და დირექტია: „საქართველოს კომუნისტების მორიგი ამოცანაა დაუნდობელი ბრძოლა ნაციონალიზმთან, აღდგენა ძველი ძმური ინტერნაციონალური კავშირების, რომლებიც არსებობდნენ ნაციონალისტურ მენშევიკურ მთავრობის წარმოშობამდე და შექმნა ამრიგად ურთიერთ ნდობისა ჯანმრთელი ატმოსფერისა, რაიც საჭიროა ამიერ-კავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკების სამეურნეო ძალღონის გაერთიანებისათვის და საქართველოს სამეურნეო აღორძინებისათვის“. საქართველოს ბოლშევიკების ყოველდღიური პრაქტიკა—ეს არის ლენინ-სტალინის ამ დირექტივების ცხოვრებაში გატარება.

საქართველოს კომპარტია გამოიბრძმედა, ყოველი ჯურის ნაციონალიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში, თავის გულში მან აღზარდა მებრძოლი ინტერნაციონალური ტრადიციები. აი ამიტომ შესძლეს საქართველოს კომუნისტებმა უმტკივნეულოდ გადაეჭრათ საქართველოში მწვავე წამოჭრილი, საჭირობოტო, ეროვნული საკითხი. ამასთან ისინი მუდამ ხელმძღვანელობდნენ ლენინ-სტალინის მოძღვრებით; დაუნდობელი ბრძოლით გადალახეს ნაციონალისტური ნახევრად-მენშევიკური გადახრა „უკლონიზმი“ და სამეურნეო ღონისძიებათა გაერთიანების გზით შექმნეს საუკეთესო იარაღი ამიერ-კავკასიის ხალხთა შეთანხმების, ძმობის, თანამშრომლობის, და სოციალიზმის მშენებლობისა—ამიერ-კავკასიის ფედერაცია.

თავიდანვე ამ ფედერაციის შექმნის ავტორებს ლენინ-სტალინს და მათი დირექტივების უშუალო გამტარებელს ამხ. ორჯონიკიძეს,—ეს ფედერაცია წარმოედგინათ დაფუძნებულად მასში შემაჯალ რესპუბლიკების

დამოუკიდებლობის, სამეურნეო ინიციატივა - თვითმოქმედების საღკლდეზე. ასეთი იყო დირექტივები ზევიდან, ასეთი იყო დადგენილებები საქართველოს და ამიერ-კავკასიის ყრილობებისა. და თუ შედეგში ზოგიერთებს დააიწყდათ ის, რომ ამიერ-კავკასიის ფედერაციის სიძლიერე გამოიხატება მის შემადგენელ ნაწილთა მაქსიმალურ განვითარებაში და თვითმოქმედების განმტკიცებაში, მათი ძალების გაფორმებაში — თუ კი ზოგიერთებმა მოინდომეს ამიერ-კავკასიის ცოცხალ ისტორიაში თანდაერთული ტრადიციის, თანდაყოლილი პირობის უხეშად დარღვევა-დამახინჯება და ბიუროკრატიულ, ზეცენტრალიზებულ გაერთიანებით გაუპიროვნება — საკავშირო კ.პ. (ბ) ცეკამ დროზე მოუწოდა წესრიგისაკენ ამ ზედმეტად ერთგულ მოყვარეთ ყოველგვარ „გაერთიანებისა“.

ამიერ-კავკასიის სამხარეო კომიტეტის და საქ. კ.პ. (ბ) ც.კ.-ის დღევანდელი ხელმძღვანელობა მტკიცედ დგას ამიერ-კავკასიის ფედერაციის საფუძვალზე, ეროვნული რესპუბლიკების თვითმოქმედების განვითარების ბაზაზე, რათა ფედერაციამ ურყევად შეასრულოს ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკების სამეურნეო ძალების გაძლიერების, რეგულაციის, კონტროლის და მკვლევარის როლი.

თვით საქართველოს ფარგლებშიც პარტიამ შესძლო დაემყარებია ძმური კავშირი ყველა მოსახლე ერებს შორის. თუ შედეგად მენშევიკების კოლონიზატორულ დიდმპყრობელურ პოლიტიკისა ქართველი გახდა სხვა ერებზე მაღადატანების სიმბოლოდ, თუ ეს ერები უპასუხებდნენ მას აშკარა ან ღრმად ჩამარხულ სიძულელით — პარტიამ სწორედ ლენინური პოლიტიკით შესძლო ამოეწვა ეს ურთიერთ უნდობლობის შხამი, ამოეშრო ეს დაგუბებული შოვინიზმის ტბა. დღეს ქართველ მშრომელთა და აფხაზ-აჭარელ, ოს, სომეხ და სხვ. მშრომელთა შორის სრული გაგება, მეგობრობა, ძმობა არსებობს. პარტიამ ეს შესძლო არა მარტო ყოველგვარ და პირველ რიგში დიდმპყრობელურ ნაციონალიზმთან დაუნდობელ ბრძოლით (უპირველეს ყოვლისა ქართული ნაციონალიზმის დაძლიებით), აგრეთვე განსაკუთრებული ფხიზელი ყურადღებით, მზრუნველობით, დახმარებით ჩამორჩენილ, დაბეჩავებულ და ძველად ჩაგრულ საქართველოს ხალხების მიმართ. განა შესაძლებელი იყო სხვა დროს ასეთი ფაქტი — რომ აფხაზეთმა, რომელიც შეკრული იყო საქართველოსთან განსაკუთრებული ხელშეკრულებით — თვითონ თავის ნებით უარი სთქვა ამ განსაკუთრებულ უფლებებზე საქართველოს მშრომელ მოსახლეობასთან მეტი დაკავშირების მიზნით და გადავიდა ავტონომიურ რესპუბლიკის მდგომარეობაზე, რაც შემდეგში გაფორმებული იყო საქ. საბჭოთა უკანასკნელ ყრილობაზე.

ბრძოლა დიდმპყრობელური რუსული შოვინიზმის წინააღმდეგ, ბრძოლა სხვადასხვა ნაციონალიზმის — ქართული, აფხაზური, ოსური, სომხური და სხვ. ნაციონალიზმის წინააღმდეგ ჯერ კიდევ სდგას როგორც მორიგი ამოცანა ჩვენი პარტიის წინაშე, ვინაიდან კლასობრივი ბრძოლის გამწვავება გამოძახილს ბოულობს ეროვნული ურთიერთობის დარღვევას, კულაკი, ეპქარი, ბურჟ. ინტელიგენტი კიდევ ებლაუქება ამ ბასრ იარაღს — ნაციონალისტურ ცრუმორწმუნეობას, ლამობს მის. გაღვივებას და ერთა შორის ინტერნაციონალურ სოლიდარობის ჩაშლას. ამიტომ კლასობრივი ყურადღების, სიფხიზლის გამახვილება კიდევ უფრო მეტად აიძვრება.

ფორმით ნაციონალური და შინაარსით პროლეტარული კულტურის შექმნაში საქ. ბოლშევიკებს მართლაც რომ უდიდესი მიღწევა გაქვს. ეს კულტურა პროლეტარიატის დიქტატურის ეგიდის და მფარველობის ქვეშ

მართლაც რომ სანიმუშოდ გადიშალა. ის აყვავდა და გაიფურჩქნა სწორედ კომუნისტური მზის ცხოველყოფილ სხივებს ქვეშ. 4-წლედის ფარგლებში გატარებულია საყოველთაო სწავლება, 7-წლედის ფარგლებში კი სამრეწველო და მთლიან კოლექტივიზაციის რაიონებში, მრავლად იზრდება სხვადასხვა კვალიფიკაციის კადრები, გაიშალა მთელი რიგი უმაღლესი სასწავლებლები, რომლებიც იძლევიან მაღალ კვალიფიკაციის ნიჭიერ კადრებს ყველა დარგებში; ხელოვნებამ ფრთა გაშალა — ლიტერატურაში გაიზარდა ახალი ძალები, ძველები აქტიურად ებმიან სოციალისტური მშენებლობის მხატვრულად გაგება-გადმოცემის საქმეში. დიდი მიღწევები აქვს ჩვენს თეატრებს. დიდი სახელი მოიხვეჭეს მათ მთელს კავშირში. ზოგი მათგანის მუშაობამ გამოაძიხილი პპოვა ჩვენი კავშირის საზღვრებს იქითაც (მაგ., ამერიკულ, სკანდინავიის პრესა ჩვენი თეატრების შესახებ), იზრდება მეცნიერება და ტექნიკა ქართულ და სხვ. ეროვნულ ნიადაგზე. მარქსიზმ-ლენინიზმის პროპაგანდა — გავრცელება გასაოცრად გაძლიერდა და გაიშალა. მარქსის „კაპიტალის“ სამი ტომის, ლენინის თხზულებების გამოცემა — ეს დიდი ისტორიული გამარჯვებაა; ფართოდ იცემა მარქსიზმ-ლენინიზმის სხვა ნაწარმოებებიც.

ეხლა ჩვენ გვაქვს 18 უმაღლესი სასწავლებელი და ერთი უნივერსიტეტი ხუთი ფაკულტეტით — სტუდენტობა 16.105, 299 პროფესორით, 462 დოცენტით, 209 ლექტორით, 792 ასპირანტით.

ასეთია ბალანსი პროლეტარიატის შემოქმედებისა კულტურულ ფრონტზე.

მაშასადამე, ძველი, დამშეული, ლატაკი ქვეყანა, სადაც მრეწველობის მხოლოდ ჩანასახი იყო, სადაც სოფლის მეურნეობა დეგრადაციის გზაზე იყო „მტკიცედ“ შემდგარი, ქვეყანა, რომელიც მისი უმრავლესობისათვის იყო ნამდვილი დედინაცვალი, ქვეყანა, რომელიც სულს დაფავდა ყველა ჯატრის იმპერიალიზმის ქუსლის ქვეშ, რომელსაც თავში სცემდა ყველა, ვისაც კი არ ეზარებოდა, ქვეყანა — სადაც მცხოვრებთა შორის დახთხეული იყო შუღლი, მტრობა, სიძულვილი, — ეს ქვეყანა ბოლშევიკურმა პარტიამ 12 წლის განმავლობაში გარდაქმნა, ფერი უცვალა, გამოიყვანა ფართე ისტორიულ ასპარეზზე. ყოფილი მონა იმპერიალიზმისა, დღეს თანასწორუფლებიანი წევრია ხალხთა დიად კავშირისა — საბჭოთა კავშირისა, ჩამორჩენილი გაძვალტყავებული ქვეყნიდან ის გადაიქცა მძლავრ ინდუსტრიალურ ქვეყნად, რომელიც სხვა ერებთან ერთად გამარჯვებით აშენებს სოციალიზმს. გაშლილი საბჭოთა კავშირის საზღვარზე — სოციალიზმის ქვეყნის დაჰაპიტალიზატორ სამყაროს მიჯნაზე — ბოლშევიკური საქართველო არის ცოცხალი სურათი, უტყუარი მლადებელი ლენინის ნაციონალურ პოლიტიკის ზეიმისა (ვინაიდან ყველა თავის გამარჯვებას საბჭოთა საქართველომ მიადოწია რუსეთის პროლეტარიატის დახმარებით და მეზობელ ერებთან ძმური კავშირის ნიადაგზე). მე-2 მენშევიკურ ინტერნაციონალის და მე-3 კომუნისტური ინტერნაციონალის დაჰა საქართველოს ტერიტორიაზე — „ვინ-ვის“ — როგორც მოსალოდნელი იყო, უკანასკნელის — კომინტერნის სრული და ბრწყინვალე გამარჯვებით დამთავრდა.

სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებისა და საბჭოთა მეურნეობების პოლიტიკური გან- ყოფილებების მიზნები და ამოცანები*)

ამხანაგებო! თქვენ დავირიგდათ დადგენილების პროექტი „სამან-
ქანო-სატრაქტორო სადგურებისა და საბჭოთა მეურნეობების პოლიტიკური
განყოფილებების მიზნებისა და ამოცანების შესახებ“. ამ პროექტიდან თქვენ
ხედავთ, რომ ეს საკითხი ჩვეულებრივი პრაქტიკული საკითხების ფარგ-
ლებს სცილდება. ეს დიდი ორგანიზაციული საკითხია—ამგვარი საკით-
ხების ფართო ლენინური და სტალინური გაგებით.

მოვიგონოთ, როგორ აყენებდა ამხ. სტალინი საკითხს მუშაობის
ორგანიზაციული გარდაქმნის შესახებ ხუთწლედის დასაწყისში, სარეკონ-
სტრუქციო პერიოდის დასაწყისში ამ პერიოდის ამოცანებთან დაკავ-
შირებით.

საკავშირო კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1929 წლის აპრილის
პლენუმზე ამხ. სტალინმა სოციალიზმის ბაზაზე სახალხო მეურნეობის
რეკონსტრუქციის ამოცანები დაუკავშირა პოლიტიკურ ღონისძიებებს,
რომლებიც პარტიამ წამოაყენა ახალ კლასობრივ ცვლილებებთან დაკავ-
შირებით ჩვენს ქვეყანაში; ეს არის თვითკრიტიკის, ბიუროკრატიაში
ბრძოლის გამაზიარების, საბჭოთა აპარატის წმენდის, ახალი სამეურნეო
კადრების და წითელი სპეციალისტების ორგანიზაციის, საკოლმეურნეო
მომართების და საბჭოთა მეურნეობების მშენებლობის გაძლიერების და
კულაის წინააღმდეგ შეტევის, თვითღირებულების შემცირების და
პროფკავშირული მუშაობის პრაქტიკის რადიკალურად გაუმჯობესების,
პარტიის წმენდის და სხვ. ღონისძიებები. ამხ. სტალინი ამბობდა:

„რომ ეს რეკონსტრუქცია გავატაროთ, უწინარეს ყოვლისა, საჭი-
როა გავაუმჯობესოთ და განვამტკიცოთ სოციალისტური მშენებლობის
კადრები, როგორც საბჭოთა-სამეურნეო და პროფკავშირული, ისე პარ-
ტიულ-კოოპერატიული, საჭიროა ქველა ჩვენი ორგანიზაციების გამაზი-
არება, მათი გაწმენდა სიბინძურისაგან, საჭიროა მუშათა კლასის და გლე-
ხობის მრავალმთლიონიანი მასების აქტივობის ამაღლება“.

პარტიის XVI ყრილობაზე 1930 წლის ივნისში ამხ. სტალინმა დაა-
ყენა საკითხი, თუ რაში მდგომარეობს ბოლშევიკური შეტევის არსი
ჩვენს თანამედროვე პირობებში, და ასე უბასუხა:

„ბოლშევიკური შეტევის არსი, უპირველეს ყოვლისა, მდგომარეობს
იმაში, რომ მოვახდინოთ მასების კლასობრივი სიფხიზლის და რევოლუ-
ციონური აქტივობის მობილიზაცია ჩვენი ქვეყნის კაპიტალისტური ელე-
მენტების წინააღმდეგ; მოვახდინოთ მასების შემოქმედებითი ინიციატი-

*) ამხ. კავანოვიჩის მოხსენება საკავშირო კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის და
ცენტრალური საკონტროლო კომისიის გაერთიანებულ პლენუმზე.

ვის და თვითმოქმედების მობილიზაცია ჩვენი დაწესებულებების და ორგანიზაციების ბიუროკრატიზმის წინააღმდეგ, რომელიც ახშობს ჩვენი წყობილების წილში არსებულ უდიდეს რეზერვებს და არ გვაძლევს საშუალებას, რომ ეს რეზერვები გამოვიყენოთ...

ბოლშევიკური შეტევის არსი, მეორე მხრით, მდგომარეობს იმაში, რომ მოვაწყოთ პროფკავშირული, კოოპერატიული, საბჭოთა და ყოველგვარი სხვა მასიური ორგანიზაციების მთელი პრაქტიკული მუშაობის გარდაქმნა, სარეკონსტრუქციო პერიოდის მონოპოლიზებათა მიხედვით...

ბოლშევიკური შეტევის არსი, დასასრულ, მდგომარეობს იმაში, რომ მოვახდინოთ თვით პარტიის მობილიზაცია შეტევის მთელი საქმის ორგანიზაციისათვის, განვამტკიცოთ და გავამახვილოთ პარტიული ორგანიზაციები "...

როგორც ხედავთ, ამხ. სტალინი მუშაობის ორგანიზაციული გარდაქმნის საკითხებს უკავშირებს პარტიის პოლიტიკურ ლოზუნგებს, მასების კლასობრივი სიფხიზლისა და რევოლუციონური აქტივობის მობილიზაციის ამოცანებს, თვით პარტიის მობილიზაციის ამოცანებს. კაპიტალიზმის, მტრული კლასების წინააღმდეგ სოციალიზმის გაშლილი შეტევის მთელი სარეკონსტრუქციო პერიოდის განმავლობაში პარტია დღითი-დღე აწარმოებდა თავისი ორგანიზაციების მუშაობის გარდაქმნას.

ჩვენი გამარჯვებანი, რომლებზედაც ვლაპარაკობდით აქ—ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე პირველი საკითხის გამო, რომლებზედაც აქეთ სიმახვილით ლაპარაკობდა ამხ. სტალინი, მიღწეულია სწორი ხაზის შედეგად და ამ გენერალური ხაზის გახსორციელებისათვის წარმოებული ყოველდღიური მედგარი ბრძოლის შედეგად. ეს გამარჯვებები მიღწეულია არსებულ ნაკულოვანებათა გამოსწორებისათვის ბრძოლის შედეგად, პროლეტარული დიქტატურის ყველა ბერკეტების გარდაქმნის საფუძველზე.

ჩვენი ორგანიზაციების მუშაობის გარდაქმნის ამოცანა საესებით ძალაში რჩება დღესაც, განსაკუთრებით სოფლის მიმართ, რადგან არ არის მოხსნილი არც ამოცანა შემდგომი სოციალისტური რეკონსტრუქციისა, არც ამოცანა შემდგომი ბოლშევიკური შეტევისა კაპიტალისტურ ელემენტებზე, კლასობრივ მტერზე, რომელიც ჯერ კიდევ საბოლოოდ არ გავგინადგურებია და,—თუმცა იგი გაფანტული და ძირგამოთხრილია,—თავისი ძალების ნაშთებით ჯერ კიდევ ცდილობს წინააღმდეგობა გაუწიოს სოციალიზმის ძლევაში წინსვლელობას.

და შემთხვევითი არ არის ის გარემოება, რომ ამხ. სტალინმა, რომელმაც პირველი ხუთწლედის დასაწყისში დასვა საკითხი პროლეტარული დიქტატურის ყველა ბერკეტების მოქმედების გარდაქმნის შესახებ, ახლა, მეორე ხუთწლედზე გადასვლის დროს, მთელი სიმწვავეთ წამოაყენა კოლმეურნეობათა ორგანიზაციულ-სამეურნეო განმტკიცების, რევოლუციონური სიფხიზლის ლოზუნგები და დასვა სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებისა და საბჭოთა მურნეობების პოლიტიკური განყოფილებების დაარსების საკითხი, როგორც საკითხი პარტიის მორიგი ამოცანების შესახებ სოფლად, როგორც საკითხი, რომელიც გამომდინარეობს, ერთი მხრით, ჩვენი ძალების ზრდიდან და ჩვენი პრაქტიკული მუშაობის სისუსტიდან და, მეორე მხრით, ორგანიზაციული მუშაობის დეფექტებიდან.

ჩვენი მიღწევები და ნაკულუმანებანი სოფლის სოციალისტურად გარდაქმნის საქმეში

მე დაწვრილებით არ შევჩერდები ჩვენი მიღწევების საერთო საჯამო ციფრებზე სოფლის მეურნეობის დარგში; ამის შესახებ საკმაოდ ბევრი ითქვა. კოლმეურნეობების და საბჭოთა მეურნეობების სახით ჩვენ შევექმენით სოფლაი სოციალიზმის მტკიცე ეკონომიური ბაზა. ჩვენ გვაქვს საწარმოო-ტექნიკური ბაზის გიგანტური გადიდება სოციალისტურ კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში. ეს არის პირდაპირი საფუძველი სოფლის მეურნეობის შემდგომი აღორძინებისათვის, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების და ნედლეულის წარმოების უფრო მეტად გაშლისათვის იმ მიზნით, რომ ეს ნედლეული მივაწოდოთ ჩვენს ინდუსტრიას და კიდევ უფრო გავაუმჯობესოთ მშრომელთა ყოფა-ცხოვრების პირობები. ამჟამად ჩვენ გვაქვს ყველაფერი, რაც საჭიროა, გვაქვს ყველა შესაძლებლობა იმისათვის, რომ ჩვენი სოფელი სწრაფად აყვავდეს, სხვათა შორის იმ მხარეებშიაც და იმ ოლქებშიაც, სადაც ამჟამად მთელ რიგ რაიონებში აღმოჩენილია დიდი დეფექტები პრაქტიკული მუშაობის ხაზით.

უკვე ახლა არსებობს კარგად მომუშავე კოლმეურნეობების და საბჭოთა მეურნეობების ბევრი შესანიშნავი ნიმუში და მაგალითი, რაც ერთხელ კიდევ ადასტურებს იმას, რომ ჩვენს კოლმეურნეობებს და საბჭოთა მეურნეობებს აქვთ უდიდესი შესაძლებლობანი და პერსპექტივები და რომ მუშაობის თვისება დამოკიდებულია ზედმძღვანელობის თვისებაზე.

აი, მაგალითად, კამენსკის რაიონის ჩერნეცოვსკის სასოფლო საბჭოს პირველი ცხენოსანი დივიზიის სახელობის კოლმეურნეობა ჩრდილოეთ კავკასიაში.

ამ კოლმეურნეობამ შესანიშნავად მოაწყო თავისი მეურნეობა. 700 შრომისუნარიან წევრთაგან მხოლოდ 7 კოლმეურნეს აქვს 25 შრომადღეზე ნაკლები (და ესენიც მოზარდები და მოსწავლეები არიან).

შრომა-დღეების საშუალო რაოდენობა ერთ შრომის უნარიანზე შეადგენს 167; ეს რაოდენობა ორჯერ მეტია მეზობლად მდებარე „კომინტერნის“ ცულ კოლმეურნეობაში არსებულ რაოდენობაზე.

კოლმეურნეობას შემოდგომის ნათესი აქვს 204 ჰექტარით მეტი გემასთან შედარებით და 634 ჰექტარით მეტი წარსულ წელთან შედარებით; კოლმეურნეობამ ანეული მოხნა 270 ჰექტარით მეტი, ვიდრე წარსულ წელს.

კოლმეურნეობას აქვს 6 სხეადასხვა სასაქონლო-მეცხოველეობის ფერმა, მათ შორის, მეცხენეობის ფერმა, სადაც 273 სანაშენო ფაშატი ითვლება. სულ კოლმეურნეობას ჰყავს 2.180 სული პირუტყვი, 7 სული თვითიულ საკოლმეურნეო კომლზე, რაც წინათ ამ რაიონის ღარიბ და მცირე შეძლების საშუალო გლეხებს (და სწორედ ამათგან შესდგება უმთავრესად ეს კოლმეურნეობა) არასოდეს არ ჰქონიათ.

კოლმეურნეობა სხვადასხვა მომსახურეობას უწევს კოლმეურნეებს: მან გახსნა ფეხსაცმელების დასაქერებელი სახელოსნო, არიგებდა გოქებს მელიორეობის ფერმიდან მტკიცე ფასებით (ნაშატიისათვის დადგენილი ნორმების ზედმეტად მოშენებულ გოქებს), მოაწყო ბავშვთა ბაგა, უთმობდა საკოლმეურნეო ცხენებს საკარმიდამო ბოსტნების მოსახნავად და ბაზარზე წასასვლელად და სხვ. თუ ვიანგარიშებთ ყველა ასეთი მომსახურეობის ღირებულებას, ვნახავთ, რომ იგი შეადგენს მტკიცე ფასებით, გა-

სტუმრებული 'შრომადგენების გარდა, დაახლოებით 200-250 მანეთს სა-
კოლმეურნეო კომლზე.

ასეთს შედეგებს კოლმეურნეობამ მიაღწია კერძოდ იმით, რომ ჯერ
კიდევ გაზაფხულზე სამხანაგო სასამართლოს წესით პასუხისმგებლობაში მის-
ცა 87 კოლმეურნე სამუშაოზე არგამოსვლისათვის და დააჯარიმა ისინი
5 მანეთიდან 10 მანეთამდე თვითღირსი და ეს ჯარიმა ყველას დაუყოფ-
ნებლად გადახადებინა; აგრეთვე კატეგორიულად აკრძალა ბაზარზე წა-
სასვლელად საზიდავების მიცემა ხმ კოლმეურნეთათვის, რომელნიც სა-
მუშაოზე არ გამოდიოდნენ. ქურდობისათვის კოლმეურნეობამ სამართალ-
ში მისცა 33 კაცი (მათ შორის, 17 თავისი კოლმეურნეები და 16 მეზო-
ბელი ინდივიდუალური გლეხები).

მეტად მნიშვნელოვანია ის საკითხი, თუ რა მასცა კოლმეურნეო-
ბამ კოლმეურნეებს. მნიშვნელოვანია, პირველი, იმიტომ, რომ ჩვენ
ეჭვნი კოლმეურნეობებს მშრომელთა ცხოვრების გასაუმჯობესებლად,
მეორე, იმიტომ, რომ ჩვენში ჯერ კიდევ არიან ადამიანები და კატე-
ნები, რომელნიც პირს იგემრიელებენ და აზვიადებენ ყველა სიძნელეებს,
ყველა მინუსებს, რასაც პარტია არასოდეს არ მალავდა, არამედ, პირ-
იქით, ააშკარავებდა და ააშკარავებს; ისინი პირს იგემრიელებენ და ამ
სიძნელეებს აზვიადებენ იმ მიზნით, რომ სახელი გაუტეხონ თვით კოლ-
მეურნეობათა იდეას, რომ ძირი გამოუთხარონ პარტიის პოლიტიკას.

ამემაღ ჩვენ უკვე გვაქვს მრავალი ათასი კოლმეურნეობა, რომე-
ლთაც არა მარტო კარგად დააყენეს თავისი მეურნეობა, არამედ უკვე
შოგვეცეს საუცხოო შედეგები კოლმეურნეთა ცხოვრების გაუმჯობესების
მხრით. მოვიყვან რამდენიმე მაგალითს.

ი, რას გვიამბობს ვაზ. „სოციალისტიკესკოე ზემოდედლიე“-ს ბრი-
გადა ცენტრალური შენიადაგიანი ოლქის ნოვოოსკოლკის რაიონის კოლ-
მეურნეობაზე, რომელსაც „ზარია პობედი“ ეწოდება. ეს კოლმეურნეო-
ბა მღეწყო 1929 წელს ყოფ. თავად იუსუპოვის მიწებზე, სადაც რევო-
ლიუციის შემდეგ გადასახლდნენ მეზობელ მემაშელეთა სოფლის—სლო-
ნოვკის გლეხები.

მეფის სლონოვკაში მიწა იყო 20-25 ვერსის მანძილზე და ამას-
თანვე იგი გაფანტული იყო 15-17 ადგილას თითო-ორილა საენობით.
არტელ „ზარია პობედა“-ს ყველაფერი ხელთა აქვს; იქვეა ბაგები, წის-
ქელი, მინდორი, ზვინები, ჭარხალი, სილოსი და სხვ.

წარმოების იარაღი, რომელიც იუსუპოვის მიწების ყოფ. მოიჯარა-
დრეებმა თან მოიტანეს იყო 25 სახნის-საკეფი, 20 ხის ფარცხი და 10
საცხენე გუთანა. ამჟამად კოლმეურნეობის მიწებს მომსახურებობას უწევს
ნოვოოსკოლკის სამანქანო-სატრაქტორო სადგური 57 ტრაქტორით. სა-
მანქანო-სატრაქტორო სადგურის დახმარებით მოსავლის აღების მთელი
მუშაობა კოლმეურნეობაში 1932 წელს მექანიზირებულ იქნა და 15 დღე-
ში დამთავრდა.

კოლმეურნეობა „ზარია პობედი“-ს მოსავალი სამი წლის განმავ-
ლობაში—1930 წლიდან 1932 წლამდე შემდეგი იყო: ქვავი—15 ცენტ-
ნერი ჰექტარზე, ხორბალი—13 ცენტნერი ჰექტარზე, ქერი—13 ნახევ-
ცენტნერი ჰექტარზე.

ინდივიდუალური სექტორის საშუალო მოსავალი ნოვოოსკოლკის
რაიონში იმავე წლებში იყო: ქვავი—7 ცენტნერი, შემოდგომის ხორბა-
ლი—3 ცენტნერი. ი, ამხანაგებო, იქ—14 და 13, აქ—7 და 3.

ოთხმინდვრიანი თესლბრუნვის ნაცვლად არტელმა შემოიღო შვიდ-
მინდვრიანი თესლბრუნვა. წმინდა ნასვენი მიწის 50 პროცენტი გაპატი-

ვებულის ნაკელით. პირველად იქნა მიწები გაპატივებული სუბერფოს-ფატიით. 1930 წელს სუბერფოსფატიით გაპატივებულ ნასვენ მიწაზე ხორბალმა კოლმეურნეობას მისცა 30 ცენტნერი ერთ ჰექტარზე. ითესება სამყურა ბალახი, არის დაქერილი ნასვენი მიწები, სასილოსო კულტურები. უკვე მო თესლი გასდევნილია კოლმეურნეობის ფარგლებიდან.

კოლმეურნეობამ საცხებით შეასრულა პურის დამზადების გეგმა, ხოლო ხორკის პროდუქციის ჩაბარების გეგმა კოლმეურნეობამ 1-ლ ოქტომბრამდე შეასრულა. საცხებით შეგროვილია სათესლე ფონდი მთელი მომავალი სათესი ფართობისათვის. შექმნილია სადასაზღვეო ფონდი. მთელი წლისათვის შექმნილია საკვები და საფურაჟე ფონდები განსაზღვრებული პირუტყვისათვის.

არტელის მთელი შემოსავალი შეადგენს 78.880 მანეთს. ერთი მეურნეობის საერთო შემოსავალი საშუალოდ 2.040 მანეთს უდრის.

ერთი შრომადღეზე მოდის:

ქვაი—1 კილოგრამი და 595 გრ., ხორბალი—700 გრ., ქერი—355 გრ., ფეტვი—532 გრ., კარტოფილი—3 კილოგრამი, ბოსტნის პროდუქტები და საზამთრო—1 კილოგრამი, თაფლი—46 გრ., ხორცი—30 გრ., მზესუმზირას ზეთი—50 გრ., მატყლი—5 გრ., ქარხალი—3 კილოგრამი, სილოსი—7 კილოგრამი.

ფულად ერთ შრომადღეზე მოდის 1 მან. და 36 კაპ. ოჯახზე საშუალოდ წელიწადში მოდის 728 მანეთი.

არტელ „ზარია პობედი“-ში წერაკითხვის უცოდინარი არის 2-3 კაცი. მთელი ახალგაზრდობა, ყველა ბავშვები 18 წლამდე ჩამუშოვია სკოლებში. წარსულ წელს პირველი საფეხურის სკოლის გარდა გაიხსნა კოლმეურნეობათა ახალგაზრდობის სკოლა. ამ სკოლაში 30 მოზარდი სწავლობს. 40 კომლზე—2 სკოლა, მაგრამ კოლმეურნეობისათვის ეს კიდევ ცოტაა. ამიტომ უფროსი ასაკის 20 ბავშვზე მეტი სწავლობს კოლმეურნეობათა ახალგაზრდობის სკოლაში სლონოვკაში; აქ კოლმეურნეობის სახარით აღნიშნული ბავშვებისათვის აშენებულია სპეციალური საერთო საცხოვრებელი. არ არის არც ერთი კომლი, რომელსაც გამოწერილი არ ჰქონდეს ზაფხუთი ან ჟურნალი. საშუალოდ კომლზე მოდის 2,5 გამოცემა. „ზარია პობედი“-ს გამოწერილი აქვს 75 ზაფხუთი და 64 ჟურნალი.

„ზარია პობედი“-ში არის მუდმივი ბაგები, საბავშვო სახლი. ყველა ბავშვები შედიან პიონერთა ორგანიზაციაში. სკოლაში მოწყობილია რადიო, კინო, ბიბლიოთეკა.

არტელი „ზარია პობედი“ თავისი სიდიდით, ნიადაგის პირობებით და სხვ. ცენტრალური შავინადაგიანი ოლქის ჩრდილოეთი ნაწილის ჩვეულებრივი ტიპური მეურნეობაა. ამ არტელის გამარჯვებანი მოხერხებული ხელმძღვანელობის, აქტივის ერთსულოვანი მუშაობის, ცოცხალი ინიციატივის და პარტიული ორგანიზაციის მქუხარე ცხოვრების შედეგია. „სოციალისტიჩესკოე ზემლედელიე“-ს ბრივად განსაკუთრებით აღნიშნავს კოლმეურნეობის ორგანიზატორის, ძველი პარტიზანის და რევოლუციონერის — ევდოკიმ სტეფანეს-ძე გარკუშევის უდიდეს დამსახურებას. ეს არის მტკიცე ხელმძღვანელი, მასიური მუშაკი, რომელმაც მშვენიერად იცის სოფლის მეურნეობა, რომელიც იცნობს უდიდეს რადიუსზე არა მარტო ყოველ გლეხს, არამედ მის ბავშვებსაც და ახლობლებსაც. იცის რომელ მათგანს რა სახელი ჰქვია.

არა მარტო ათას და ათეულ ათას კოლმეურნეობებში, არამედ მთელს სსრ კავშირში თვალსაჩინოდ ამაღლდა საკოლმეურნეო გლეხობის კულტურული დონე. თუ 1920 წელს ჩვენში წერაკითხვის მცოდნეთა რი-

ცხვი შეადგენდა სულ 32 პროცენტს, 1930 წელს ეს რიცხვი უკვე შეადგენს 67 პროცენტს, ხოლო 1932 წელს—90 პროცენტს. კიდევ უფრო საგულისხმოა ცალკეული ნაციონალური რესპუბლიკების მაგალითები. ჯალმიაში წერაკიძის მცოდნეთა რიცხვის 2,3 პროცენტიდან 1920 წელს, გაიზარდა 90 პროცენტამდე 1932 წელს. ბელორუსიაში 24 პროცენტიდან 1913 წელს გაიზარდა 90 პროცენტამდე 1932 წელს. 1931-32 წ. წერაკიძის უცოდინარობის სალიკვიდაციო სკოლებში სოფლად სწავლობდა თითქმის 3 მილიონი მოზრდილი გლეხი 3 მილიონი 800 ათასი გლეხიდან, რომლებიც სსრ კავშირის წერაკიძის უცოდინარობის სალიკვიდაციო დაწესებულებათა მხელს ქსელში სწავლობდნენ.

გაიზარდა კულტურულ და საყოფაცხოვრებო დაწესებულებათა ქსელი, რომელნიც მომსახურებას უწევდნენ კოლმეურნეებს. ქოხსამკითხველების, წითელი კუთხეების და საკოლმეურნეო კლუბების რიცხვი 1929 წელს იყო 20 ათასი, ხოლო 1932 წელს—40 ათასი. ამის გარდა, არსებობს თითქმის 10 ათასი გლეხთა სახლი და სოცკულტურის სარაიონო სახლები.

1929 წელს სოფლად იყო თითო-ორი ნაბეჭდი და სტეკლოვრადიული გაზეთი. 1932 წელს, გარდა 2.000 სარაიონო ნაბეჭდი გაზეთისა, არის 200 ნაბეჭდი გაზეთი სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებში, 104 საბჭოთა მეურნეობებში და 3.000-მდე სტეკლოვრადიული გაზეთი საბჭოთა მეურნეობებში, სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებში და უშუალოდ კოლმეურნეობებში, აგრეთვე 200.000-მდე კედლის გაზეთი კოლმეურნეობებში და ბრიგადებში.

საბავშვო ბაგებში სოფლად მარტო რსფსრ-ში ჩაბმული იყო 1930 წელს 511 ათასი ბავშვი, ხოლო 1932 წელს 3 ნახევ. მილიონი ბავშვი. 1932 წლის განმავლობაში ბავის მეშვიკთა სასოფლო მოკლევადიან კურსებზე გატარებულ იქნა 108 ათასი კაცი. მრავალმა ათეულმა და ასეულმა ათასმა კოლმეურნემ გაიარა სწავლება ტრაქტორისტების, კომბაინერების, ბრიგადირების, მემინდგრეების, აგროტექნიკოსების, ქოხსამკითხველოს მუშაკების, მოანგარიშეების, მეცხოველეობის დარგის მუშაკების და სხვ. კურსებზე. ათეული ათასი კოლმეურნე დაწინაურებულია სამუშაოდ საბჭოების, სამომხმარებლო კოოპერაციის, სხვადასხვა სამეურნეო ორგანოების აპარატებში და სხვ. ასეული ათასი კოლმეურნე სწავლობს ტექნიკუმებსა და მუშათა ფაკულტეტებში და ათეული ათასი—უმალეს სასწავლებლებში.

იანჭრის დამდეგს მოსკოვში მოეწყო ჩრდილოეთ კავკასიის და უკრაინის კოლმეურნეობათა ბრიგადირების თათბირი. აი საუბარი ერთ-ერთ ბრიგადირთან:

ტრუსკო-დნებროპეტროვსკის ოლქის სინელნიკოვოს რაიონის ოქტომბრის სახელობის კოლმეურნეობის ბრიგადირი. როგორც ვიცი, ამ ოლქში მრავალი ნაკლია. ამ ბრიგადირმა გვიამბო შემდეგი:

„1928 წლამდე ეცხოვრობდი მამაჩემის ინდივიდუალურ მეურნეობაში. ჩვენი ოჯახი შესდგებოდა თორმეტი სულისაგან, მიწა კი გვექონდა სულ 4 ჰექტარი, გვყავდა ერთი ცხენი და ერთი ძროხა. 8 წლიდან 17 წლამდე ვმსახურობდი მამულე პეტკოსთან. 3 წელიწადი ხბოების-მწყემსად ვიყავ, 2 წელიწად. ნახევარ-მუშად, მერე შავ მუშად ვმუშაობდი. როცა მწყემსი ვიყავ, მემამულე პეტკო ჩემს მუშაობაში იხდიდა პურს. თივას ან 25 მანეთს წელიწადში.

ინდივიდუალურ მეურნეობაში ყოფნის დროს შემოსავალი შეადგენდა წელიწადში 170-200 მანეთს. ღარიბულად ეცხოვრობდით, რადგან მუშა-საქონელი არ გვყავდა. ჩვენი ჩვეულებრივი საქმელი იყო პური და კარტოფილი. ძალიან იშვიათად ხორცი.

1925 წელს დავეყვე სამხედრო სამსახური წითელ არმიაში. 2 წელიწადი ვიმსახურე. წითელ არმიაში მეთაურთა უმცროს შემადგენლობაში ვითვლებოდი (განყოფილების მეთაური). ესწავლობდი პოლიტმოდინების წრეებში. მონაწილეობას ვიღებდი კედლის გაზეთებში, ეკითხულობდი წიგნებსა და გაზეთებს.

სხვათა შორის უნდა ვსთქვა, რომ კოლმეურნეობათა კარგი ხელმძღვანელების და აქტივისტების უმრავლესობას გავლილი აქვს წითელი არმიის სკოლა.

კოლმეურნეობაში შევედი 1930 წელს. ცხოვრება კოლმეურნეობაში ბევრად უკეთესია, ვიდრე ინდივიდუალურ მეურნეობაში. რომ არაფერი ვსთქვა უკვე იმ პერიოდზე, როდესაც მემამულე პეტკოს მოჯამაგირე ვყავი. 1931 წელს მე და ჩემმა ცოლმა ვიშოვეთ კოლმეურნეობაში თითქმის 400 მანეთი. 1932 წელს კი ჩვენი საშოვარი უკვე 1.600 მანეთს შეადგენდა. მთელი წლის განმავლობაში უზრუნველყოფილი ვართ პურით, კარტოფილით და ჩვენს ბოსტანში მოყვანილი ბოსტნეულით. მყავს გოჭი და ოთხი ქათამი. გავყიდე ჩემი ბოსტნის მოსავალი 150 მანეთისა.

ჩემი 8 წლის ვაჟი სწავლობს სკოლაში, ხოლო სამი წლის ქალიშვილი სამინდვრე მუშაობის დროს კოლმეურნეობის მიერ მოწყობილ ბავშვთა. ცოლი ძროხის მწველელად მუშაობს. მონაწილეობას იღებს კოლმეურნეობის კრებებში. საწარმოო თათბირებში. გამოწერილი მაქვს ორი გაზეთი: „ობორონა“ და „კრესტიანსკოე სელო“.

1932 წელს ვყიდე 370 მანეთის ფართალი. მაქვს ჩემები, ჩვეულებრივი ფეხსაცმელი, კალოში, სამი კოსტუმი. ცოლსა და ბავშვებს აქვთ ფეხსაცმელი და ტანსაცმელი. მაქვს დაბამბული თბილი პიჯაკი, მაგრამ მინდა მქონდეს თბილი პალტო ბეწვეულით.

კოლმეურნეთა შემოსავალი 1932 წელს, 1930-31 წელთან შედარებით გაიზარდა. 1931 წელს კოლმეურნეობი 1 შრომადღზე იღებდნენ 1 კილოგრამს და 300 გრამს, ხოლო 1932 წელს 2 კილოგრამს და 300 გრამს. მე პირადად 1931 წელს ცოლთან ერთად მთელი წლის განმავლობაში მივიღე 33 ფუთი პური, ხოლო 1932 წელს მივიღე ავანსირების წესით 30 ფუთი და კიდევ მერგება დაახლოებით 15 ფუთი.

ჩვენი კოლმეურნეობისათვის. რომელიც 54 კომლისაგან შესდგება, ამ წელს მარტო მანუფაქტურა გაცემული იყო 17 ათასი მანეთისა დნეპროვპრობიდან. აქ არ შედის ის ფართალი, რომელიც სამომხმარებლო კომპერაციის მეშვეობით ტარდება.

ამ კოლმეურნეობებმა მიაღწიეს თავის წარმატებებს ისეთ პირობებში, რომლებიც ტიპურია დანარჩენი კოლმეურნეობებისათვისაც.

მათი მაგალითი ნათლად გვიჩვენებს, თუ რა შედეგების მიღწევა შეუძლიათ უკვე დღეს ჩვენს კოლმეურნეობებს, თუ მათ სწორი ბოლშევიკური ხელმძღვანელობა ექნებათ.

ხელმძღვანელობის თვისების უდიდეს მნიშვნელობას ადასტურებს არა მარტო იმ კოლმეურნეობათა ილუსტრაციები, რომელთაც მიღწევები აქვთ, არამედ იმ კოლმეურნეობათა მაგალითებიც, რომელთაც აუარებელი დღეუქტები აქვთ, რომელთა მეურნეობა ცუდათ არის დაყენებული, ხოლო მიღწევები მეტად სუსტია. სამწუხაროდ, ასეთი კოლმეურნეობები

ხლიან ბევრია. შეიძლება მოვიყვანოთ მაგალითები მეზობლად მდებარე ირი კოლმეურნეობისა, რომელთაგან ერთი კარგად მუშაობს, ხოლო მეორე კოლმეურნეობა არაფრად არ ვარგა. მაგალითად, ჩერნეცოვსკის საოფლო საბჭოს პირველი ცხენოსანი დივიზიის სახელობის კოლმეურნეობის გვერდით, რომელზედაც მე ვილაპარაკე, 12 კილომეტრის მანძილზე არის იმავე კამენსკის რაიონის ნოვოასინოვსკის სასოფლო საბჭოს კოლმეურნეობა „კომინტერნი“.

7 ხელმძღვანელი მუშაკიდან 5 მსახურობდა თეთრ არმიაში პოლკოვნიკებად და აქტიურ მონაწილეებად. კოლმეურნეობის „აქტივი“— 14 პოლკოვნიკი.

კოლმეურნეობაში 270 მეურნეობაა. შრომის დისციპლინა კოლმეურნეობაში დაბალია. 800 შრომის უნარიანი კოლმეურნიდან 102-ს აქვს 20-დან 50-მდე შრომადღე, სოლო 67 კაცს—20 შრომადღეზე ნაკლები. საშუალოდ 1 შრომის უნარიან კოლმეურნეზე მოდის 70 შრომადღეზე ნაკლები.

თითქმის ორი კვირა საღებავი მანქანა ისე მუშაობდა, რომ მას 32 კბილი აკლდა, რის გამოც თითქმის ნახევარი მარცვალი იკარგებოდა.

მიუხედავად იმისა, რომ კოლმეურნეობის ბელელი საესეებით დატვირთული არ იყო მარცვალს ყრიდენ კოლმეურნეთა ინდივიდუალურ ბელეზში და აქ აღვლინე ჰქონდა ამ მარცვალს გატაცებას, ამის შედეგად გატაცებულ იქნა 2 ათასი ცენტნერზე მეტი მარცვალი.

პირველი ცხენოსანი დივიზიის სახელობის კოლმეურნეობას გამოაერთეს ლოკომობილი და დაამტკიცეს. პირველი ცხენოსანი დივიზიის სახელობის კოლმეურნეობის საბუქსირო ბრიგადას გამგეობის წევრები დიდ წინააღმდეგობას უწევდნენ. კომინტერნის სახელობის ეს კოლმეურნეობა უადრესად ცუდ მდგომარეობაშია. როგორც სჩანს, აქ აშხ. ბუდიონიმ პირველ ცხენოსან დივიზიაში თავისი ცხენით „გაუსწრო“ აშხ. მანუილსკის „კომინტერნიდან“ (სიცილი).

სალსკის რაიონის შაბლისის სასოფლო საბჭოში არის ბუდიონის სახელობის კარგი კოლმეურნეობა; ამ კოლმეურნეობის სათავეში სდგას უპარტიო ოცულის ყოფ. მეთაური; კოლმეურნეობაში გადამეტებით შესრულებულია შემოდგომის თესვისა და საანეულო ხენის გეგმა; კოლმეურნეობაში შრომის დისციპლინა მტკიცეა, კოლმეურნეთა განწყობილება მხნე და ჯანსაღია, რადგან იზრდება საკოლმეურნეო მეცხოველეობა; კოლმეურნეებში მარტო ბოსტნიდან მიიღეს შემოსავალი 22 ათასი მანეთის რაოდენობით, წარმატებით მოთიბეს ბალახი ბუდიონის სახელობის მეზობელ ცხენჭარხანაში და კოლმეურნეობის და კოლმეურნეების მთელი განსაზოგადოებული და ინდივიდუალური პირუტყვისათვის მოიმარაგეს 40 ათასი ფუთი თევზი. და აი, ამ კარგი კოლმეურნეობის გვერდით ჩვენ ენახეთ იმავე სასოფლო საბჭოს კომუნა „ბუტ ილჩა“, რომელიც თუშკა უფრო დიდხანია არსებობს, ვიდრე ბუდიონის სახელობის კოლმეურნეობა, მაგრამ ბევრად უფრო ცუდ მდგომარეობაშია. ეს კომუნა 1923 წლიდან არსებობს. წარსულ წლამდე კომუნის საქმე კარგად მიდიოდა; მაგრამ გარდაცვალა მისი თავმჯდომარე—კომუნისტი და კარგი პარტიზანი—გეტმანი, და უჯრედმა მის ნაცვლად წამოაყენა ტრაქტორისტებიდან მეტად სუსტი პარტიული ბიბიკი, რომელიც ორ სიტყვას ერთმანეთს ვერ გადააბამს, რომელსაც საქმე არ უყვარს და თავმჯდომარის თანამდებობაზე მუშაობა არ სურს. ფაქტიურად მუშაობას უძღვება მემინდერე. გაიმეურა მშა-ბიკი მოკულოკოთა წრიდან; მან აღორცხვის საქმე არავდარია; კომუნაში უყარიათობა გამეფდა; სიმინდი ნოემბერშიაც აუღებ-

ლი იყო და ბევრი ხორბალი გაულეწავი რჩებოდა. პარტუჯრედში პარტიის 16 წევრი და 20 კანდიდატი, მაგრამ ისინი თითონ არღვევენ შრომის დისციპლინას და კულაკური ელემენტების ტყვეობაში იმყოფებიან.

ან და ავიღოთ ოდესის ოლქის ვოხნესენსკის რაიონის სოფ. რაკოვკის 61 კომუნარის სახელობის კოლმეურნეობა, სადაც 209 მეურნეობაზე მუშაობს ადმინისტრაციული პერსონალი 19 კაცის (1) შემადგენლობით. ამ კოლმეურნეობას თავმჯდომარის გარდა ჰყავს სასაიდლიანი მღივანი და მოლარე (თუმცა სალარო მთლად კარიელია), ორი მოანგარიშე, სამი მეკუქნავე და სხვ. 37 ათასი შრომადიდან ადმინისტრაციულ პერსონალზე მოდის 7 ათასი შრომადლე. კოლმეურნეობის ბევრ წევრს (უმთავრესად შემღებულთაგან) აქვს დავალიანება 300-400 მანეთი; ამ დავალიანებას აღნიშნულ წევრებს არ აბღვივებენ; ამავე დროს შრომადლეების მიხედვით გასანაწილებლად დანიშნულია ფულის უმნიშვნელო თანხა. ფქვილის 60 პროცენტზე განაწილეს საზოგადოებრივი კვების სახით, ე. ი. ისეთი ფორმით, რომელიც ხელს არ უწყობს შრომის ნაყოფიერების გადიდებას და კოლმეურნეების მუშაობაზე გამოსვლას. ბევრ კოლმეურნეს აქვს წელიწადში 20-30 შრომადლე.

ასეთი მაგალითები (ყოფი კოლმეურნეობებისა, რომელნიც მეურნეობას ცუდად ეწევიან, შრომის საქმეს ცუდად აწყობენ და შრომის დისციპლინას მოკლებული არიან, — ასეთი მაგალითები ბევრია. ჩვენ ეს მაგალითები მოგვყავს და ამ მაგალითებს ვაანაწილებთ იმ მიზნით, რომ საქმე გამოვიანსწოროთ. ვამცლავნებთ რა დაუნდებლად ჩვენს ნაკულუოვანებებს, ჩვენ ვამსხვრევით და მომავალშიაც დავამსხვრევთ კულაკების დეგოლოგების ყოველგვარ ცდას, რაც მიმართულია იქითკენ, რომ კოლმეურნეობათა ნაკულუოვანებანი გამოიყენონ თვით კოლმეურნეობათა იდეის ძირის გამოსათხრელად.

საკოლმეურნეო მოძრაობა ახლა მტკიცეა ისე, როგორც არასოდეს. ამჟამად ჩვენში არა თუ არა აქვს ადგილი კოლმეურნეობებიდან გამოსვლას, არამედ პირიქით, ჩვენ ვხედავთ ახალ ლტოლვას კოლმეურნეობებისაკენ. საკოლმეურნეო მოძრაობამ საერთოდ აამაღლა ჩვენი სოფლის კულტურული და პოლიტიკური დონე.

საკოლმეურნეო სისტემა გვაძლევს კოლმეურნეთა კულტურულ და ეკონომიკური მდგომარეობის რადიკალურად გაუმჯობესების თვალსაჩინო ნიშნებს. იქ, სადაც მუშაობა ცუდად არის დაყენებული, სადაც ხელმძღვანელები თავის სიმაღლეზე იღრ სდგანან, ჩვენ გვაქვს ცუდი მეურნეობა, ცუდი კოლმეურნეობა. სამწუხაროდ, დღევანდები ბევრი გვაქვს. სამწუხაროდ, თვალსაჩინო ნაწილი ჩვენი ორგანიზაციებისა და საკოლმეურნეო საქმის ხელმძღვანელებისა, მათ შორის სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებშიაც და საბჭოთა მეურნეობებშიაც, ჯერ კიდევ სათანადო სიმძლავრეზე ვერ სდგან.

კლასობრივი მტრის ახალი ტაქტიკა და ჩვენი ნაკლოვანებანი უპრის დამუადების მაგალითში.

ჩვენი მიღწევები სოფლის მეურნეობის დარგში და პოლიტიკური ვითარებაში სოფლად და აგრეთვე ჩვენი პრაქტიკული მუშაობის სისუსტე და ნაკულუოვანებანი განსაკუთრებული სიტხადით გამოიხატა ისეთი საქმეში, როგორიც არის პურის დამზადება. თქვენ იცით, რომ პურის დამზადება ყოველთვის, რეგულირების ყველა წლების მანძილზე, იყო ის საკითხი, რომლის გარშემოც სდუღდა კლასობრივი ბრძოლა, ხოლო პარტიის შიგნით სდუღდა მღელვარება იმ საკმენტების მხრით, რომელნიც

კლასობრივი მტრის წინააღმდეგობას, კულაკურ განწყობილებას გამოხატავდნენ.

რას გვიჩვენებს პურის დამზადება ჩვენი ძალების შეფასებაში და ჩვენი პრაქტიკული მუშაობის რა და რა სუსტ მხარეს ამჟღავნებს იგი? რას გვიჩვენებს პურის დამზადება კლასობრივი ბრძოლის კონკრეტული ფორმის ანალიზის თვალსაზრისით?

ამხ. სტალინმა თავის მოხსენებაში უკვე მოიყვანა ცნობები პურის დამზადების ოდენობის შესახებ. ჩვენთვის, ყველასათვის, ვინც პურის დამზადების საქმეში მუშაობდა, ცხადია, რომ ახლანდელი პურის დამზადება და მისი სიძნელეები ვერაფრითარ შემთხვევაში ვერ შეედრება წინათ ჩატარებულ პურის დამზადებებს. დღევანდელი პურის დამზადება თავისი სოციალური არსითაც და თავისი პოლიტიკური ვითარებითაც რადიკალურად განსხვავდება იმ დამზადებათაგან, რომლებიც ჩვენ გვქონდა ზოტოწლითის წინ და ზოტოწლითის დასაწყისში.

1928-29 წლებში მე მომიხდა ურალსა და ციმბირში ყოფნა პურის დამზადებასთან დაკავშირებით. მაშინ ჩვენ გვქონდა სოფლად კულაკის აშკარა გამოსვლები. კულაკები აშკარა წინააღმდეგობას გვიწევდნენ, ისინი აშკარად ამბობდნენ: „პურს არ მოგცემთ, მოგვეცით ვაჭრობის სრული თავისუფლება, მოგვეცით საშუალება გავყიდოთ პური 15 მანეთად ფუთით. რას ებღაუჭებთ ამ ღარიბებს, რას ეყრდნობთ ამ ზარმაცებს? ძალა ჩვენ ხელშია. პური ჩვენ გვაქვს“.

მათი განწყობილების გამომხატველები იყვნენ კონტრატიველები. ბოლო ჩვენს პარტიაში—საქმაღლე ცნობილი სხეულები, რომელნიც ცდილობდნენ გადაერჩინათ კულაკი იმით, რომ იბრძოდნენ ეგრედწოდებული საგანგებო ღონისძიებების წინააღმდეგ, რასაც, როგორც ვიცით, პარტია მაშინ ხმარობდა კულაკური ელემენტების მიმართ.

რომ პარტიას მაშინ არ დაეწყო იერიშები კულაკის წინააღმდეგ, რომ მას არ გაეშალა საგანგებო ღონისძიებანი, რომ მას არ გაეშალა თვითგაღდებულიებათა ფორმები (თქვენ გახსოვთ ალბათ, რომ ამ ტრიბუნიდან მემარჯვენე უკლონისტები თავს ესხმოდნენ თვითგაღდებულებათა ფორმებს),—კულაკი გაიყოლიებდა სამუალო გლეხობის თვალსაჩინო ჯგუფებს და ჩვენ არ გვექნებოდა კოლმეურნეობისათვის მომზადებული სოფელი, არ გვექნებოდა ის გამარჯვებანი, რაც დღეს გვაქვს. კულაკობასთან ბრძოლამ, თვითგაღდებულებათა გარშემო მასების ორგანიზაციამ, დამხმარე კომისიების მოწყობამ, საუკეთესო ტარიბებისა და საშუალო გლეხების ორგანიზაციამ პურის დამზადების შესრულებისათვის საბჭოების და პარტიის გარშემო,—ყოველივე ამან შექმნა კოლექტივიზაციის გაშლის ნიადაგი და საფუძველი.

რა მდგომარეობა გვაქვს ჩვენ დღეს? დღეს, როდესაც სოფლად მიდიხარ, ხედავ რომ თანამედროვე მდგომარეობა ევრაფიითარ შემთხვევაში ვერ შეედრება იმ მდგომარეობას, რაც წინათ იყო. ახლა სოფლად არსებობს ჩვენი მძლავრი ორგანიზაცია, სამეურნეო და ორგანიზაციული ზეგავლენის ძლიერი ბერკეტები, არის მასა, ზოგჯერ შეუგნებლო, მაზე ქვემოთ ვილაპარაკებთ,—მაგრამ ისეთი, რომელსაც ჩვენის ხელმძღვანელობით გავლილი აქვს კულაკობასთან ბრძოლისა და მისი ლიკვიდაციის სკოლა. ეს არის ჩვენი სოფელი.

კულაკური ელემენტები ახლა აშკარად ვერ გამოდიან და ისინი აძულებული არიან ნიღბით აიფარონ, კოლმეურნეებს ელაჭეკონ. თუ ჩვენ დღესაც გვხვდება სოფლად მთელი რიგი ნაკლულოვანებანი და სიბილგები, ეს გამომდინარეობს ჩვენი მუშაობის სისუსტიდან და არა ძა-

ლთა კლასობრივი განწყობილებიდან სოფლად. კლასობრივ ძალთა განწყობილების თვალსაზრისით, ჩვენ ეხლა ძლიერი ვართ სოფლად ისე, როგორც არასოდეს. სწორედ ამით აიხსნება ის ფაქტი, რომ, მიუხედავად სიძნელებისა, ჩვენ ორი უკანასკნელი წლის განმავლობაში დავამზადეთ 2 ნახევ. მილიარდი ფუთი პური, ე. ი. სწორედ იმდენი, რამდენიც დამზადებული იყო ხუთი წლის განმავლობაში ხუთწლიანი დასაწყისამდე (ე. ი. 1923-1928 წლებში). მაგრამ 1932-33 წელს პურის დამზადება მეტი სიძნელების პირობებში მიმდინარეობს, ვიდრე 1931-32 წელს.

კოლმეურნეობათა მუშაობის ნაკლი და სიძნელები პურის დამზადების ხაზით იმის შედეგია, რომ კომუნისტები არასწორ ხელმძღვანელობას უწევდნენ კოლმეურნეობებს, რომ პარტიულები სათანადო პრაქტიკულ მუშაობას ვერ ეწეოდნენ, რომ მათ არ იცოდნენ ბრძოლა კლასობრივ მტერთან და არ იცოდნენ ჩვენი ძალების სათანადოდ წარმართვა.

საქართველო არ არის დაწყობილი შეფხვრული იმასზე, რომ კლასობრივ ჯერ კიდევ არსებობენ, რომ კლასობრივი ბრძოლა ჯერ კიდევ გრძელდება და თანაც ძალიან მწვავედ. ამის შესახებ საკმაოდ სიტყვა ამხ. სტალინმა პოლიტიბუროს და ცენტრალური საკონტროლო კომისიის პრეზიდიუმის 27 ნოემბრის გაერთიანებულ სხდომაზე წარმოთქმულ სიტყვაშიც და თავის მოხსენებაშიც გაერთიანებულ პლენუმზე, ყველა ბოლშევიკისათვის ნათელია, რომ კლასობრივი მტრების წინააღმდეგ საქართველოს ბრძოლის მკაცრი ზომები, საქართველოს ბოლშევიკური დიქტატურის მთელი ძალისხმევით გამოიყენება. ეს ახლა თითქმის უკვე ნათელია თვით ამხ. რიკოვის, ტომსკის და ბუხარინისათვის, რომელნიც კლასობრივი ბრძოლის ჩაქრობის თეორეტიკოსები იყვნენ. მაგრამ საქმე მართლაც ის არ არის, რომ საერთოდ გვესმოდეს, რომ კლასობრივი ბრძოლა არსებობს, არამედ ის, რომ შეგვეძლოს თვითნებულ განსაზღვრულ ადგილის, განსაზღვრულ ეტაპზე გაეარჩიოთ კლასობრივი ბრძოლის კონკრეტული გამოვლინება.

პურის დამზადების მაგალითზე ყველაზე უფრო ნათლად სჩანს, თუ რამდენად ვერ გაიგო ბერძნმა ჩვენმა კომუნისტმა ახალი ვითარება, კლასობრივი მტრის ახალი ტაქტიკა, რამდენად ვერ შესძლეს მათ ეროვი კონკრეტული ფაქტის მიხედვით მარქსისტულად, ლენინურად გამოემყუდნებინათ, გაესხნათ კლასობრივი მტრის ახალი ტაქტიკის რთული ნასკვე.

მიიღო რა ცალკეული ფაქტები პურის დამზადების მიმდინარეობის შესახებ, კერძოდ ჩრდილოეთ კავკასიაში, ამხ. სტალინმა, როცა ის ადგილებზე გაგზავნიდა, მოგვცა ამ ცალკეული ფაქტების საფუძველზე ნათელი ხაზი ბრძოლისა არა უბრალოდ პურის დამზადების გეგმის შესრულებისათვის, არამედ ხაზი ბრძოლისა კოლმეურნეთა შეკავშირებისათვის, ხაზი ბრძოლისა კლასობრივ მტერთან, რომელმაც თვისისა და პურის დამზადების საბოტაჟი მოაწყო. რომ არ ყოფილიყო ეს უნარი იმის განზოგადოებისა და შინაარსის გაგებისა, რაც ჩვენს გარშემო ხდება, ჩვენ ვერ შევძლებდით გაგვეშალა ჩვენი ძალები კულაკთა მიერ თვისისა და პურის დამზადების ხაზით მოწყობილი საბოტაჟის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ამხ. სტალინმა თავის სიტყვაში პოლიტიბუროს და ცენტრალური საკონტროლო კომისიის პრეზიდიუმის გაერთიანებულ სხდომაზე 27 ნოემბრის სიტყვა, რომ ამ წლის სიძნელები პურის დამზადების სფეროში აიხსნება ორი ფაქტობით:

„ა) კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში ანტისაბჭოთა ელემენტების მოკალათებით და იქ მავნებლობის, საბოტაჟის ორგანიზა-

ციით და ბ) ჩვენი სოფლის კომუნისტების თვალსაჩინო ნაწილის არა-სწორი, არამარქსისტული მიდგომით კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობებისადმი...

...ჩვენი სასოფლო და სარაიონო კომუნისტები მეტად აიდევლინებენ კოლმეურნეობებს. ისინი ხშირად ფიქრობენ, რომ რაკი კოლმეურნეობა მეურნეობის სოციალისტურ ფორმას წარმოადგენს, ამით უკვე ყველაფერი მოცემულია და კოლმეურნეობებში არ შეიძლება იყოს რაიმე ანტისაბჭოთა ან საბოტაჟიკური მოვლენები, ხოლო დუ იქ არის საბოტაჟის და ანტისაბჭოთა მოვლენების ფაქტები, ჩვენ გვერდი უნდა ავუაროთ ამ ფაქტებს, რადგან კოლმეურნეობების მიმართ შეიძლება ვიმოქმედოდ მხოლოდ დარწმუნებით, იმულების მეთოდები კი ცალკეული კოლმეურნეობების და კოლმეურნეების მიმართ გამოუყენებელია. ზედმეტია იმაზე ლაპარაკი, რომ ასეთ შეხედულებას კოლმეურნეობებზე, ლენინიზმთან საერთო არაფერი აქვს. ლენინელებმა არასოდეს არ უნდა მიჰყონ ხელი კოლმეურნეობების და კოლმეურნეების იდეალიზაციას. ისინი ფსიხლად და კოაქრგულად უნდა უყურებდნენ საქმეს, რაიმე ფგტიზიზმის გარეშე კოლმეურნეობათა და კოლმეურნეთა მიმართ.

...რა არის საკოლმეურნეო გლეხობა. საკოლმეურნეო გლეხობა—ეს არის მუშათა კლასის მოკავშირე. ამ გლეხობის დიდი უმრავლესობა წარმოადგენს საბჭოთა ხელისუფლების დასაყრდენს სოფლად. მაგრამ ეს ჯერ კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ კოლმეურნეთა და კოლმეურნეობათა შორის არ შეიძლება იყოს ცალკეული რახმები, რომელნიც საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ მიდიან, რომელნიც მხარს უჭერენ მანებლობას. მხარს უჭერენ პურის დამზადებათა საბოტაჟს. სისულელე იქნებოდა, რომ კომუნისტებს, რაკი კოლმეურნეობები მეურნეობის სოციალისტურ ფორმას წარმოადგენენ, გამანადგურებელი პასუხი არ გაეცათ ამ ცალკეული კოლმეურნეების და კოლმეურნეობების "შემოტევისათვის".

სოფლის ბევრ კომუნისტს არ ესმოდა კლასობრივი ბრძოლის თავისებურობანი დღევანდელ ეტაპზე. ისინი ფიქრობდნენ, რომ როცა ჩვენ ელაპარაკებოდით კულაკის შესახებ, ინდივიდუალურ მეურნეობებზე და კოლმეურნეობებზე კულაკური გავლენის შესახებ,—ეს არის მხოლოდ პროფორმა, ნამდვილად კი კულაკი არ არსებობს, ჩვენ მოვასდინეთ კულაკიზ ლიკვიდაცია და იგი დიდი სანია გამოვასახლეთ. მართალია, ჩვენ ძირითადად მოვასდინეთ კულაკის, როგორც კლასის, ლიკვიდაცია, მაგრამ უდიდესი შეცდომა იქნება, თუ ვიფიქრებთ, რომ უკვე ყველა კულაკები მოსპობილი არიან. რამ კულაკური წინააღმდეგობა გაჭრა. რომ კლასობრივი ბრძოლა მოისპო.

სოფლად ჯერ კიდევ დარჩენილია კულაკობის წარმომადგენლები. ისინი ჩვენ დაეამარცხეთ, შევფერთხეთ, მათ დაჰკარგეს წინანდელი სიმძლავრე, მაგრამ ისინი ჯერ კიდევ ცოცხალი არიან. ცოცხალი არიან და ცდილობენ ყოველგვარი ჩვენი შეცდომა, სულ უმცირესი სისუსტე ჩვენი მუშაობისა გამოიყენონ თავისი აგიტაციისათვის, კოლმეურნეობათა გახარწისათვის, პროლეტარული სახელმწიფოს მიმართ წინააღმდეგობის ორგანიზაციისათვის. ესენი არიან, ჯერ ერთი, გამოუსახლებელი კულაკები; მეორე, შეძლებული გლეხები, რომელნიც გადადიან კულაკობაში და მას მჭიდროდ უკავშირდებიან; მესამე, გადასახლებიდან გამოკეულები, რომელნიც იმალებიან თავიანთ ნათესავებთან, ხოლო ზოგჯერ პარტიის "გულშემატკივარ" წევრებთანაც, რომელთაც ჯიბეში პარტიული ბილეთი აქვთ. ხოლო საქმით მშრომელთა ინტერესების გამცემლებს წარმოადგენენ; და დასასრულ, ესენი არიან ბურჟუაზიული ინტელიგენციას

(თეთრგვარდიელების, პეტლიუროველების, ყაზახების, ესერების და სხვ.) წარმომადგენლები.

ისინი ეწევიან კონტრ-რევოლუციონურ აგიტაციას, ტერორქვეშ აყენებენ პატიოსნად მომუშავე კოლმეურნეებს, აწარმოებენ მავნებლურ ჰუმორას, ხრწნიან კოლმეურნეობებს შიგნიდან.

კულაკური წინააღმდეგობა, კულაკური ფსიქოლოგია ისტება არა მარტო ფიზიკური პირების—კულაკების, კლასობრივი მტრების მეშვეობით, არამედ კულაკური იდეოლოგია ცოცხლობს ნაშთების სახით, რომელნიც ჯერ კიდევ დამკვიდრებული არიან ზოგიერთი კოლმეურნეების თავებში და მოქმედებაში. კულაკური გავლენა მოედვა სოფლის კომუნისტების, კოლმეურნეობების და სტანიცების ხელმძღვანელების ცალკე ჯგუფებსაც კი.

კოლმეურნეთა ფართო მასები უკანასკნელი წლების გამოცდილებით დარწმუნდნენ კოლმეურნეობათა უპირატესობაში. კლასობრივ მტერს ეს ესმის და მან თავისი ტაქტიკა შესცვალა. იგი კოლმეურნეობების წინააღმდეგ აშკარად როდი გამოდის, გარეგნულად იგი კოლმეურნეობების მომხრეა. მაგრამ იგი ცდილობს გახრწნას კოლმეურნეობები შიგნიდან. რისთვისაც აღვივებს წერილ-მესაკუთრულ ფსიქოლოგიას, კერძო-სამეურნეო დაკრძოვების წყურვილს, რომელიც კოლმეურნეებს გადმოცემული აქვთ მემკვიდრეობით კერძო მესაკუთრეების თაობათაგან, და რომლის-განაც ისინი ჯერ კიდევ ვერ განთავისუფლებულან. კულაკი ცდილობს გამოაცალოს კოლმეურნეობას მისი სოციალისტური შინაარსი და გადააქციოს იგი თავისი ორგანიზაციად, რომელიც მიმართული იქნება საბჭოთა ხელსუფლების წინააღმდეგ, პროლეტარული დიქტატურის წინააღმდეგ. როგორია კლასობრივი ბრძოლის ძირითადი გამოხატულებანი სოფლად? უპირველეს ყოვლისა, ეს არის კულაკის ორგანიზატორული როლი პურის დამზადებისა და თესვის საბოტაჟის საქმეში. ეს არის მთავარი და ძირითადი.

მეორე, სამეურნეო მავნებლობის ორგანიზაცია კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში, დაწყებული თესვიდან და გათავებული პურის დამზადებით, და დაწყებული, მე ვიტყვოდი, კოლმეურნეობიდან და გათავებული ზოგიერთი ცენტრალური სამიწათმოქმედო ორგანოებით.

მესამე, შრომის დისციპლინის დაშლის ორგანიზაცია კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში.

მეოთხე, კულაკის ბრძოლის ერთ-ერთი იარაღი, იმ კულაკის, რომელიც იყენებს წერილი მესაკუთრის — გუშინდელი ინდივიდუალური გლეხის—წერილობურ ელახილ ჩვეულებებს.—ეს არის კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობების საზოგადოებრივი სოციალისტური საკუთრების გატაცების ორგანიზაცია. და ყოველივე ამის ნიადაგზე არის ცდა—დაუპირისპირონ კოლმეურნეობის და თვით საბჭოთა მეურნეობის წამყვანურად გაგებული ინტერესები პროლეტარული სახელმწიფოს ინტერესებს, ცდა—გადააქციონ კოლმეურნეობა ანტისაბჭოთა ელემენტების ორგანიზაციულ ფორმად პროლეტარული სახელმწიფოს წინააღმდეგ ბრძოლისათვის.

მარტო ჩვენ როდი ვარჩევთ შეტევის უმნიშვნელოვანეს პუნქტებს, მას კლასიური მტრებიც ირჩევენ. ეს შეესაბამება ჩვენი რევოლუციის განსაზღვრულ ეტაპებს, განსაზღვრულ საბრძოლო უბნებს. სამოქალაქო ომის პერიოდში მტერი ძირითად თავდასხმას ჩვენზე აწარმოებდა წითელ არმიაში. იგი ცდილობდა შემკვრალიყო წითელ არმიაში და იქ გაეწია ჩვენთვის მავნებლობა. როდესაც ჩვენმა მრეწველობამ განვითარება იწყა,

მაგნებლობა გაიშალა მრეწველობის სფეროში თავიდან ბოლომდე. ახლა მტერი ცდილობს ლახვარი ჩაგვცეს უმთავრესად სოფლის მეურნეობის დარგში, საბჭოთა მეურნეობებში და კოლმეურნეობებში. იგი ცდილობს შემოგვიტოოს იმ უბანში, საიდანაც ჩვენ კლასობრივ მტერს ვაძევებთ, იმ უბანში, სადაც ჩვენი ძალები დღითიდღე იზრდება, მაგრამ სადაც ჯერ კიდევ ბევრი სუსტი ადგილია. კლასობრივმა მტრებმა მოხერხებულად იციან ჩვენი პრაქტიკული სისუსტის გამოყენება, როგორიც არის ადგილობრივი მუშაკების მიერ მტრების გამოაშკარავების და მხილების არცოდნა, საკოლმეურნეო აქტივის ორგანიზაციის არცოდნა, სოფლის პარტ-ორგანიზაციების მიერ რევიოლიუციონური სიფხზლის უქონლობა.

მთელმა რიგმა დაპატიმრებულმა კულაკებმა აშკარად განაცხადეს. თუ როგორ მოაწყვეს მათ ცული ხენა-თესვა და მოუხნავი ზოლების დატოვება, როგორ იპარადღენ თესლს და როგორ თესდენ ერთ პექტარზე 7 ფუთის ნაცვლად 4 ფუთს, ე. ი. არა მარტო იპარავდენ დაუთესელ 3 ფუთ თესლს, არამედ ერთი-ორად და ერთი-სამად ამცირებდენ მოსავალს.

კულაკები აწყობენ შრომის დისციპლინის განადგურებას კოლმეურნეობებში. მაგალითად, ერთმა დაპატიმრებულმა მავნებელმა-კულაკმა სთქვა: „კოლმეურნეობა „ჩერვონი პრაზორ“-ში იყო მოწინავე პარტიზანული ბრიგადა. მას მთელს სტანიცაში სახელი ჰქონდა განთქმული თავისი სანიმუშო მუშაობით, იგი წინ სწევდა სხვებსაც. ვითხოვე, რომ მე ამ ბრიგადაში ჩავერიცხეთ. არ მინდოდა ყოფილიყავი ბრიგადირი, რადგან ბრგადირის დაჭერა უფრო ადვილია, და მივადწიე იმას, რომ ბრიგადის აღმრიცხველდ ამირჩიეს. და მუშაობდა რა აღმრიცხველად, ამ კულაკმა გახრწნა ბრიგადა. ბრიგადა დაშალეს. რაიკომსაც და უჯრედსაც ამისათვის საკმარისი ძალა აღმოაჩნდათ. ეს ადვილია. მაგრამ იმისათვის, რომ გამოცნობილი ყოფილიყო კლასობრივი მტრის მოქმედება, რომ დაშვებული არ ყოფილიყო შესანიშნავი ბრიგადის გახრწნა, რომელიც თავისი მუშაობით განთქმული იყო არა მარტო ერთ სტანიცაში, არამედ მთელ ოლქშიაც;—სამისოა კეკუა არავის აღმოაჩნდა. ადგილობრივი კომუნისტები ვულუმბრეკილონი გამოდგენ. მათ ვერ გამოიჩინეს კლასობრივი სიფხზლე, მათ დაამტკიცეს, რომ არ იციან კლასობრივი მტრის ნამდვილი ფიზიონომიის გამოაშკარავება.

პროლეტარული სახელმწიფოს მოტყუება ანტისაზოგადოებრივი ელემენტების მხრივ კოლმეურნეობების მიგნით წათლად არის გამოხატული კრასნოდარის რაიონის ნოვოტიტაროვსკის სტანიცის კოლმეურნეობა — „ზავეტ ილიჩა“-ს ბუხვალტერის — პეროვის ჩვენებაში:

„შემოდგომის თესვის დროს ბევრ მარცვალს ვიპარავდით. მაგალითად, ერთ ადგილას მთელი ურემი მარცვალი მოიპარეს. მიუხედავად იმისა, რომ ნორმა წმირად არ ითესებოდა, ანგარიშში ყოველთვის ნაჩვენები იყო დაწესებული ნორმა...

მემანქანემ სვეტლიჩინმა—„ჩვენმა ძიამ“ — გამოცვალა ცხავი, ამიტომ უფრო მეტი მეორე ხარისხის მარცვალი წამოვიდა. მეორე ხარისხის მარცვალს დამზადებაში არ იღებდენ. წმირად შესამოწმებლად მოდიოდნენ სტანიცის საბჭოს და რაიკომის წარმომადგენელი და მეორე ხარისხს ყურადღებას არ აქცევდენ.

ამის შემდეგ, გალენის დროს მეორე ხარისხში მეტ მარცვალს ვყრიდით. ზოგიერთ შემთხვევაში იგი პირველ ხარისხს სჯობდა. უფრო ზეიან ამ მარცვლის ნაწილი სათესლედაც გამოიყენეს. მეორე ხარისხის

ეს მარცვალ სტანიცის საბჭოს და სამანქანო-სატრაქტორო სადგურის ანგარიშგებაში ნაჩვენები არ იყო.

ივლისის დასაწყისში ჩვენიან ვალეწეს ნედლი პური (სურსათისათვის). თავთავში ღარჩა 30-40 პროც. მარცვალი, თავთავი ზეინებით დაღვს და იგი ხელმეორედ უნდა ყოფილიყო ვალეწილი, მაგრამ ბუხშალტერიის აღრიცხვაში ეს ნაჩვენები არ იყო.

ქურდობის ფორმები მერად მრავალფეროვანია. ივლისსა და აგვისტოში კოლმეურნეობების და საბჭოთა მეურნეობების მინდვრებში გაჩნდნენ „პარიკმახერები“ (სიცილი), რომელნიც დანებით და მაკრატლებით სჭრიდნენ პურის თავთავებს აუარებელი რაოდენობით. სხვები უფრო ფრთხილად იქცეოდნენ: თავთავებს არ სჭრიდნენ, არამედ თავთავიან ლეროებს პარკში სდებდნენ და იქ მარცვალს ბერტყავდნენ. თავთავი რჩებოდა მთელი, მაგრამ ცარტული. ვალეწვის დროს ასეთი მინდვრების მოსავლიანობა დაბალი იყო. ადგილობრივი მუშაკები მხრებს იყვებდნენ და ამბობდნენ: „რას იზამ, ბუნებრივი უბედურებაა, ნისლმა გაიტაცა, გატაცება იყო!“ გატაცება კი იყო, მაგრამ არა ბუნების, არამედ ადამიანების მიერ (სიცილი).

დიდი ქურდობა გაჩაღდა ელევატორებზე. წისქვილებში და დამამზადებელ ბუხტებში. გამოაშკარავებულია მასიური გატაცებანი და ყალბი პურის ქვითარების შედგენა.

არც საბჭოთა მეურნეობაშია ნაკლები ქურდობა. მეთვალყურებმა ინიშნებიან თითო 5-10 მინდვრისათვის, ხოლო ბევრი მათგანი, როგორც მაგალითად, კარასოვსკის სამარცვლეულო საბჭოთა მეურნეობაში და „გივანტის“ საბჭოთა მეურნეობაში, — თითონ აქტიურ მონაწილეობას იღებს პურის გატაცებაში. საბჭოთა მეურნეობა „გივანტი“-ს მარტო მე-8 განყოფილებაში, რომელიც ჩვენ ეკინახულეთ, აღმოჩენილი იქნა 8 ათასი ფუთი მარცვლის გატაცება. დარწმუნებული ვარ, რომ გამოუშვლავნებელი გატაცება პურისა კიდევ უფრო მეტი იყო.

ტრასოვსკის საბჭოთა მეურნეობის მე-2 განყოფილების უჯრედის მდივანი, გამგე და მეკუქნავი ყველანი ეწეოდნენ თვითმომარაგებას, საესე საბარგო ავტომობილებით უზაენიდნენ მარცვალს თავის ნათესავებს მეზობელ სოფლებში. საბჭოთა მეურნეობას, მიუხედავად ამის, იურკინის განკარგულებისა, რომ პურის ჩაბარება დამთავრებული ყოფილიყო 15 ნოემბრისათვის, ჩვენი მისვლის დროს — 19 ნოემბერს არ ჰქონდა შესრულებული ამხ. იურკინის დავალების არც 4 პროცენტი. საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი ფედორენკო ამის მიზეზად იმას ასახელებდა, რომ მარცვალი მხოლოდ ვაზაფხულის თესვისათვის ღარჩა. მაგრამ როდესაც ჩვენ საწყობები ვაესენით, იქ აღმოჩნდა 27 ათასი ფუთით მეტი მარცვალი, ვიდრე ნაჩვენები იყო საბჭოთა მეურნეობის ყველა საბუხშალტერიო დაეთრებში.

ბევრი კომუნისტის შეცდომამ — მათ მიერ კლასობრივი მტრის ახალი ტაქტიკის არგაგებამ, იმ კლასობრივი მტრის, რომელიც კოლმეურნეობებში სხვადასხვა თანამდებობაზე (მოანგარიშის და სხვ.) მოქრება, მათ მიერ კოლმეურნეობების იდეალიზაციამ, — განსაკუთრებით მწვავე ხასიათი მიიღო სწორედ პურის დამზადებათა პერიოდში. ბევრს ისე ჰქონდა საკმე წარმოდგენილი, რომ ჩვენ თითქმის უნდა ვიმოქმედოთ მხოლოდ იმ გზით, რომ დავითანხმოთ, უნდა ვიმოქმედოთ თხოვნით, აგიტაციით, და ისიც ცუდი, უხერხულო აგიტაციით.

ბტალინი. აგიტაცია არ ნიშნავს მხოლოდ იმას, რომ დავითანხმოთ. ის მხილებასაც ნიშნავს.

კაგანოვიჩი. ისინი კი ფიქრობდნენ, რომ ავტოკრატია ნიშნავს მხოლოდ თხოვნას და არა მხილებას, არა ბრძოლას და კრტიკას იმათ მიმართ. ვინც ჩვენს გვეგებს ძირს უთხრის, კიდევ მეტი: პურის დამზადებათა კამპანიაში არადაშავებულად მუშაობა გამოიჩინეს სასოფლო საბჭოებში, რომელნიც, როგორც, ბელისუფლების ორგანოები, აქტიური მოსაწილენი უნდა იყვნენ მთელი მუშაობისა პურის დამზადების ხაზით.

თქვენ იცით, რომ ერთ დროს, ჯერ კიდევ 1929 წელს, როდესაც საკოლმეურნეო მოძრაობა მძლავრად განვითარდა, ზოგიერთები აყვებდნენ საკითხს იმის შესახებ—საჭიროა თუ არა სასოფლო საბჭოები. ზოგიერთი პირები მოითხოვდნენ სასოფლო საბჭოების მოსპობას, ამტკიცებდნენ მის გადამტენებას. აი, მაგალითად, დმიტრიევის წერილი ცენტრალური შავინდავიაში. ოლქის საოლქო კომიტეტის ჟურნ. „ლენინსკი პუტ“—ის ბე15 ნომერში: „ამა თუ იმ სოფელში კოლმეურნეობის ორგანიზაციის დროს სასოფლო საბჭოს რჩება მხოლოდ ის საკითხები, რაც შეეხება ადამიანთა რატიონალ-საბოლოო ფუნქციებს და კანონიერებას, სამეურნეო და კულტურული მშენებლობის ყველა საკითხები სავსებით კოლმეურნეობის გამგეობაში გადავა. საკითხავია, ღირს თუ არა ამისთვის სასოფლო საბჭო ეყოლიათ, ჩვენის აზრით, ეს საჭირო არ არის“ (სიცილი).

მაშინ ცენტრალურმა კომიტეტმა და ცენტრალურმა აღმასრულებელმა კომიტეტმა პოიციეს თათბირი და ეს თეორია დაამარცხეს. მაგრამ პრაქტიკაში დღემდე არსებობენ მთელ რიგ შემთხვევაში ისეთი სასოფლო საბჭოები, რომელნიც თავიანთ ამოცანების სიმძალეზე ვერ სიდგანან. და ეს იმიტომ კი არა, რომ საბჭო თავისთავად ცუდი იყოს, არამედ იმიტომ, რომ რე. სადაც მეთაურებად კარგი ბოლშევიკები არიან, საქმე კარგად მიდის, ბოლო იქ, სადაც უხეირო ბოლშევიკები არიან,—ცუდად. ჩვენი პროლეტარული დიქტატურა თავის თავში აერთიანებს არსებულ ფართო დემოკრატიას—საბჭოთა დემოკრატიას, დარწმუნების არსებულ ძალას (არც ერთ სახელმწიფოს მსოფლიოში არა აქვს დარწმუნების ისეთი ძალა, დარწმუნების ისეთი ბერკეტები, როგორიც აქვს ჩვენს ქვეყანას, ჩვენს საბჭოთა სახელმწიფოს, ჩვენს პარტიას) და ამავე დროს ისულების საკმაო ძალას და სიმძლავრესაც.

ბევრი ადგილობრივი მუშაკი მოკლებულია დარწმუნების შეერთებას იტულების ელემენტებთან. და სხვათა შორის, ამიტომ ვარდებიან ისინი ერთი უკიდურესობიდან მეორეში: ან ისინი მხოლოდ იმას აკეთებენ, რომ საუბრობენ, ავტოკრატის როდი ეწევიან, არამედ უფრო სწორი იქნება ესაუბრათ—ლაყბობენ, რადგან არ შეიძლება ავტოკრატია ლაყბობას შევადაროთ, ან ვარდებიან მეორე უკიდურესობაში და შედრინის თავგამოდებული ადმინისტრაციული თვითნებობას.

„შემატებები“ გადახვევებთან გამანადგურებელი ბრძოლა უნდა ვაწარმოოთ. გადაჭრით უნდა შევებრძოლოთ ყველა იმას, ვინც მარჯვნივ და მარცხნივ ადმინისტრაციულ მეთოდებს მიმართავს და იმის მაგივრად, რომ კლასობრივ მტერს შეებრძოლოს, ებრძვის ჩვენს მომხრე გლეხობას და ამით გვაჩხუბებს მასთან; უნდა შევებრძოლოთ ყველა იმას, ვისაც არ ძალუძს შეაზავოს საჭირო ადმინისტრაციული ზრამები მასიურ მუშაობასთან. დარაზმოს აქტივი და მასები. როდესაც უკრაინაში მოგვიხდა რაიკომების მდივნების შეკრება, ზოგიერთი მათგანი თავიანთ უმოქმედობას გადახვევების შიშით ხსნად. მე ვუთხარი ამ რაიკომების მდივნებს: „არსებობს უკრაინული ანდაზა—დაახეი, მაგრამ ჩუ გადაახეი. თქვენ წარსულ წელს ბევრი სერიოზული შეცდომები გქონდათ. ამ წელს, გეში-

ხოდათ რა გადახვევის, თქვენ გადასწყვეტეთ, იმ მიზნით, რომ არ გადაგხვებით, სულ არ გეხვებით“ (სიცილი).

დაფაბტულობა და გეზის არგაგება ახასიათებდა არა მარტო სოფლისა და რაიონის მუშაკებს, არა მარტო კომუნისტებს სოფლად, არამედ ბევრ საოლქო და სამხარეო მუშაკებსაც.

ამავე დროს საკავშირო კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიურომ ვერ კიდევ დამზადებების წინ, 1932 წლის ივნისის დამლევს, ამხ. სტალინის წინადადებით, მოიწვია სამხარეო და საოლქო კომიტეტების მდივნების და სამხარეო და საოლქო აღმასკომების თავმჯდომარეებს თათბირი. ამ თათბირმა მიიღო დიდი დადგენილება 1932 წელს პურის დამზადებათა ორგანიზაციის შესახებ. დადგენილებაში, სხვათა შორის, ნათქვამი იყო:

„ცენტრალური კომიტეტი აღნიშნავს, რომ დღევანდელ ვითარებას სოფლად ახასიათებს კოლმეურნეობების და საბჭოთა მეურნეობების სრული გამარჯვება სოფლის მეურნეობაში. ამით განსაზღვრულია სოციალისტური სექტორის უპირატესი მნიშვნელობა პურის დამზადების ახლანდელ კამპანიაში. მაგრამ კულაკური ელემენტების ნაშთების არსებობა და კულაკური გაფლენა ინდივიდუალურ მეურნეობებზე და კოლმეურნეთა ცალკეულ ფენებზე გვიჩვენებს, რომ კულაკური ელემენტები აუცილებლად წინააღმდეგობას გაუწევენ პურის დამზადების საქმეს და რომ საჭიროა პარტიული ორგანიზაციები მზად იყვნენ იმისათვის, რომ დაამარტონ ეს წინააღმდეგობა და ყოველი მიზეზის გარეშე შეასრულონ პურის დამზადებათა დამტკიცებული გეგმა“.

ამ მიზნით გათვალისწინებული იყო მთელი რიგი ღონისძიებანი, კერძოდ, უფრო ახლოს და უფრო კონკრეტულად მისვლა რაიონებამდე, სოფლებამდე და კოლმეურნეობებამდე, წარსული წლის შეცდომების თავიდან აცილება, რომ ერთ რაიონს, სოფელს, კოლმეურნეობას, არ მისცემოდა იმაზე მეტი გეგმა, რაც მართებულია. ზოლო მეორეს—იმაზე ნაკლები, რაც მართებულია.

მაგრამ ბევრმა ადგილობრივმა მუშაკმა, მათ შორის საოლქო მუშაკების ნაწილშიც ყური ვერ ათხოვეს ცენტრალური კომიტეტის სიგნალს, მათ სათანადოდ ვერ გაიგეს დირექტივები პურის დამზადების შესახებ. ამის შედეგად, პირდაპირ უნდა ითქვას, პურის დამზადების პირველ თვეებში ჩვენ ბევრი დრო დაგვარგეთ. ეს ფაქტია, ამხანაგებო, ზოლო პურის დამზადების პირველ თვეებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ტემპების გაწლისათვის, აღამიანთა მობილიზაციისათვის, ორგანიზაციის შეკავშირებისათვის. პურის დამზადება ხომ უზრალო კამპანია არ არის, ეს ხომ უდიდესი პოლიტიკური საქმეა. და იმ პუნქტმა, რომელზედაც მე უკვე ვილაპარაკე: „ყოველი მიზეზის გარეშე შეასრულონ პურის დამზადების დამტკიცებული გეგმა“,—ამ პუნქტმა მაინც ვერ ჰპოვა სათანადო გამოძახილი ადგილობრივი მუშაკების სულსა და გულში.

პურის დამზადების ნაცელად, ხელი მიჰყევს ფონდების შექმნას. ცხადია, როდესაც პურის დამზადებაზე მიდიხარ, უნდა მოახდინო ადამიანთა მობილიზაცია იმისათვის, რომ სახელმწიფო მოვალეობათა შესრულება უმნიშვნელოვანესი პირველხარისხოვანი ამოცანაა.

ამავე დროს ზრგიერთ მხარესა და ოლქში აძლევდნენ დირექტივას სხვადასხვა ფონდების (სათესლე, სადასაზღვეო, სამასწავლებლო, მრავალმკამელთა, საზოგადოებრივი კვების, საკოლმეურნეო ვაქრობის და სხვ.) შექმნის შესახებ, ზოლო პურის დამზადების საქმეს უკანახკენელი ადგილი ჰქონდა დათმობილი.

გასაგებია, რომ ასეთმა დირექტივებმა გზაკვალი აუტომატომატო და სასოფლო მუშაკებს.

ჩვენ ვიცით, რომ თუ გინდა ხალხი დიდი საქმისათვის აღძრა, თავი უნდა გაანებო მიკიბულ-მოკიბული ლაპარაკის გმირობას, ხალხს პირდაპირ უნდა უთხრა, რომ პურის დამზადებათა დეგმის შესრულება კომუნისტის უპირველესი მცნებაა. თუ სარაიონო მუშაკმა ან ძირეულმა კომუნისტმა შენს დირექტივებში და შენს სიტყვებში შენიშნა თუნდაც სულ მცირეოდენი ბუნდოვანობა, იგი მაშინვე გამოეხმაურება მას ისე, რომ იწყებს ფონდების დამზადებას, ხოლო პურის დამზადებას შეიანულებს; ასე გამოეხმაურება მით უფრო, რომ მასზე მოქმედობს გარემო ატმოსფერო, მოქმედობს წვრილ-ბურჯუაზიული გარემოცვა, მით უფრო, რომ სახელმწიფო „შორსა“, ხოლო ბრძოლის ღონისძიებანი პარტორგანიზაციის შიგნით იმ ხალხთან, რომელთაც სახელმწიფო ვალდებულებათა შესრულება არ სურდათ, საკმარისად არ ხორციელდებოდა.

ეს იმას ნიშნავს, რომ პურის დამზადება, როგორც სახელმწიფო ვალდებულება, არ იქცევა მასების აღზრდის იარაღად, მათი ამოძრავების, საბჭოთა ხელისუფლების ერთგულ აღამიანდა შეეკავშირების იარაღად, კულაკის წინააღმდეგ ბრძოლის იარაღად, არამედ, პირიქით, იგი იქცევა დეზორგანიზაციის საშუალებად, კოლმეურნეობის პროლეტარული სახელმწიფოსათვის დაპირისპირების საშუალებად. გამოდის ფარული, დაუწერელი შეთანხმება, ერთგვარი ბლოკი იმათ შორის, ვინც საერთო პურის დამზადების წინააღმდეგია, და იმათ შორის, ვინც პურის დამზადების მომხრეა, მაგრამ მას მეორე, მესამე, თუ მეოთხე ადგილს უთმობს.

საქიროა ყველა სარაიონო და საოლქო კომიტეტებმა გაითვალისწინონ პურის დამზადების გაცვეთილები, რადგან პურის დამზადება ამ წელიწადს არსებითად ნიშნავს მთელს ეტაპს იმ ბრძოლაში, რომელიც სწორმოებს კოლმეურნეობათა სოციალისტური შინაარსისათვის, ჩვენი პარტიული სასოფლო ორგანიზაციების განმტკიცებისათვის, ყველა სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების სამეურნეო და პოლიტიკური ხელმძღვანელობის ნამდვილ ბერკეტებად გადაქცევისათვის. სწორედ ამიტომ ეწყობა პოლიტგანყოფილებები.

პოლიტგანყოფილებების მუშაობა

თვით აზრი იმ დადგენილებისა, რომელიც წარმოდგენილია პლენუმზე სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების პოლიტგანყოფილებების მიზნების და ამოცანების შესახებ, გვიჩვენებს, რომ პოლიტგანყოფილებების წინაშე მდგარი ამოცანები არსებითად წარმოადგენენ მთელი პარტიული მუშაობის მორიგ ამოცანებს სოფლად, რადგან საქმე მარტო სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებს და საბჭოთა მეურნეობებს არ შეეხება. საქმე ეხება, ჯერ ერთი, თვით სოფლის მეურნეობის ხელმძღვანელობის გაუმჯობესებას, მეორე, კოლმეურნეთა ფართო მასების სოციალისტური აღზრდის ამოცანის სათანადო სიმძლავრე დაყენებას, მესამე, ჩვენი სასოფლო პარტიული ორგანიზაციების შეცდომების და ნაკლებოვანებების გამოსწორებას.

ამხ. სტალინი ჯერ კიდევ 1929 წლის დასასრულს აღნიშნავდა, რომ „შეცდომა იქნებოდა, თუ ვიდრეობდით, რომ რაკი მოცემულია კოლმეურნეობები, ამიტომ მოცემულია ყველაფერი, რაც საქიროა სოციალიზმის აგებისათვის. მით უფრო შეცდომა იქნებოდა, თუ ვიდრეობდით, რომ კოლმეურნეობათა წევრები უკვე სოციალისტებად გადაიქცენ. არა, ჯერ კიდევ ბევრი მუშაობა მოგვიხდება იმისათვის, რომ გარდაქმნათ კოლ-

მეურნე-გლეხი. გამოვასწოროთ მისი ინდივიდუალისტური ფსიქოლოგია და გავხადოთ იგი სოციალისტური საზოგადოების ნამდვილ მუშაკად. და ეს გაკეთდება მათ უფრო მალე, რაც უფრო ჩქარა მოხდება კოლმეურნეობების მაშინიზაცია, რაც უფრო ჩქარა განხორციელდება მათი ტრაქტორიზაცია. მაგრამ ეს სრულადაც არ ამკირებს კოლმეურნეოების, — როგორც სოფლის სოციალისტურად გარდაქმნის ბერკეტის, — უდიდეს მნიშვნელობას. კოლმეურნეობების უდიდესი მნიშვნელობა სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ ისინი წარმოადგენენ ძირითად ბაზას მანქანების და ტრაქტორების გამოყენებისათვის მიწათმოქმედებაში, რომ ისინი შეადგენენ ძირითად ბაზას გლეხის გარდაქმნისათვის, მისი ფსიქოლოგიის გადამოშავებისათვის პროლეტარული სოციალიზმის შინაარსის მიხედვით“.

1929 წლიდან პარტიამ დიდი მუშაობა ჩაატარა კოლმეურნეობების მაშინიზაციის, მათი ტრაქტორიზაციის საქმეში. თუ 1928 წელს ჩვენ გვქონდა სოფლად 26.733 ტრაქტორი, ახლა გვაქვს 147.800 ტრაქტორი: 1928 წლის დასაწყისის იყო 1 სამანქანო-სატრაქტორო სადგური, ახლა არის 2.466. ოთხი წლის განმავლობაში პროლეტარულმა სახელმწიფომ გაგზავნა სოფლად 1 მილიარდ 600 მილიონი მანეთის მანქანები, რამაც გააორკეცა სოფლის მეურნეობის სამანქანო შეიარაღება 1928 წელთან შედარებით. ამ წლების განმავლობაში შექმნილია უაღრესად მსხვილი მძლავრი სამარცვლეულო, მეცხოველეობის და ტენიკური კულტურების საბჭოთა მეურნეობანი. სამანქანო-სატრაქტორო სადგურები და საბჭოთა მეურნეობები სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის ძირითად ბერკეტებს წარმოადგენენ. სამანქანო-სატრაქტორო სადგურები და საბჭოთა მეურნეობები უკვე მსხვილი სოციალისტური მიწათმოქმედების ორგანიზატორის უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებენ.

რასაკვირველია, აქაც ჩვენს წინაშე ჯერ კიდევ უდიდესი ამოცანები სდგას. ჯერ კიდევ ადგილი აქვს სიძველეებს საწევი ძალის სფეროში. მანქანებიც გვაკლია. და ამ მხრივ ჩვენ არ შეგვიძლია დამშვიდებული იყყოთ. უდიდესი ამოცანები სდგას ჩვენს წინაშე, განსაკუთრებით მანქანების გამოყენების ორგანიზაციისა და სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებში და საბჭოთა მეურნეობებში მეურნეობის სათანადოდ წარმოების ხაზით.

მაგრამ ეს ციფრები მე მომყავს იმისათვის, რათა გიჩვენოთ, რომ მაშინიზაციის, ტრაქტორიზაციის ამოცანები თვალსაჩინოდ წინ არის წასული. მაგრამ თუ ავიღებთ იმ ამოცანის მეორე ნაწილს, რომელიც ამხსტალინმა ჯერ კიდევ 1929 წელს წამოაყენა, — „ჯერ კიდევ ბევრი მუშაობა მოგვიხდება იმისათვის, რომ გარდაქმნათ კოლმეურნე-გლეხი, გამოვასწოროთ მისი ინდივიდუალისტური ფსიქოლოგია და გავხადოთ იგი სოციალისტური საზოგადოების ნამდვილ მუშაკად“, — ეს ამოცანა ჩვენში ჯერ კიდევ ძალიან ცუდად ხორციელდება.

თუ მრეწველობაში მასების პოლიტიკური აღზრდის და ამაღლების პროცესი შედარებით კვალდაკვალ მისდევდა ჩვენს ახალ ტენზიკას (ეს განსაკუთრებით ნათლად სჩანს სოციალისტური შეჯიბრების და დამკვერულობის მაგალითზე), — სამაგიეროდ, სოფელში ჩვენ ძალიან ჩამორჩენილი ვართ.

პირდაპირ უნდა ესთქვათ, რომ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების პოლიტიკური როლი არავითარ შემთხვევაში არ შეესაბამება მათ სამეურნეო როლს. მაგალითად, სამანქანო-სატრაქტორო სადგური ხშირად თავისებური გასაქირავებელი პუნქტის

როლს ასრულებს. საბჭოთა მეურნეობები და სამანქანო-სატრაქტორო სადგურები ძალიან სუსტად ასრულებენ პროლეტარული სახელმწიფოს ინტერესებისათვის მებრძოლთა როლს. კიდევ მეტი: ჩვენ გვაქვს მთელი რიგი ფაქტები, როდესაც საბჭოთა მეურნეობების და სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების მუშაკები არა თუ არ ვაძინებენ პასუხისმგებლობას თვის და პურის დამზადების გეგმების შესრულებისა და ხვდის გაუმჯობესების საქმეში. არამედ ფაქტიურად ისინი განიცდიან ბურჟუაზიულ-კულაკური გადაგვარებული ელემენტების გავლენას და მათთან ერთად უპირობებრად თავისთავს პროლეტარული სახელმწიფოს ინტერესებს.

როდესაც ვლაპარაკობთ ჩვენი მუშაობის დეფექტებზე სოფლად, ეს ეხება არა მარტო სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების ცალკეულ, შემთხვევით დამნაშავე დირექტორებს; ამას ადგილი აქვს ჩვენი სასოფლო პარტიული და კომკავშირული ორგანიზაციების თვალსაჩინო ნაწილის სისუსტის გამო, და არა მარტო სასოფლო ორგანიზაციების, არამედ იმის გამოც, რომ მათ სუსტ ხელმძღვანელობას უწყევენ სარაიონო და თვით საოლქო პარტიული კომიტეტები.

სოფლის პარტიული ორგანიზაციები არა თუ არ ავრცელებენ თავის გავლენას კოლმეურნეობის ყველა სამეურნეო პროცესებზე, არამედ ჩვენი მათ არ იცის, თუ როგორ გაშალოს კომუნისტისათვის თითქოს ყველაზე ელემენტარული ასსან-განმარტებითი მუშაობა მასებში, როგორ გამოაშკაროს მასების წინაშე კულაკის ფანდები, როგორ უჩვენონ კონკრეტული მაგალითების მიხედვით, რომ ყველა ეს კულაკები, ყველა ეს ანტისაბჭოთა, ანტისაკოლმეურნეო ელემენტები მიზნად ისახავდნენ—მონებად აქციონ მშრომელები და, როგორც ნათქვამია ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებაში, „აღადგინონ შემამლელები და კულაკების სე-ლისუფლება მშრომელებზე და გლეხებზე, აღადგინონ ფაშარიანების და შექარხნების ბელისუფლება მუშებზე“. სოფლის კომუნისტების ნაწილმა არა თუ არ იცის ბრძოლა, არამედ თითოს ჩავარდნა ამ ელემენტების გავლენაში, კომუნისტების თვალსაჩინო ნაწილი პარტიის და რევოლუციის საქმის ერთგულია, მაგრამ ის ვერ არის სათანადოდ აღზრდილი, და ამიტომ მოკლებულია საკმარის რევოლუციონერ სიფიზსესს. თვით სარაიონო და საოლქო მუშაკებშიაც ჩვენ შეგვხვდება ისეთი პირები, რომელნიც ფიქრობენ, რომ კოლმეურნეობა—ეს ისეთი დამთავრებული ფორმაა სოციალისტური ორგანიზაციისა, რომელიც ჩინური კედლით არის დამთავრებული ყოველი დანარჩენისაგან, ეს უდიდესი შეცდომაა. თვით ისეთი ორგანიზაცია, როგორიც არის ბოლშევიკური უჯრედი, რომელსაც აქვს თავისი პროგრამა, ნათელი და ზუსტი იდეოლოგია, რკინისებური დისციპლინა, უჯრედი, რომელიც მოწინავე კლასის მოწინავე ადამიანებისაგან შეესდგება, თვით ეს უჯრედიც არ არის ჩინური კედლით მოწყვეტილი გარეშე წერილობით-ბურჟუაზიული წრისაგან და ზოგჯერ მისი ცალკეული ელემენტები უცხო წრის გავლენას განიცდიან. მთელი საკითხი მდგომარეობს მხოლოდ იმაში, რომ ამ წერილ-ბურჟუაზიულ გავლენას, ამ, თუ შეიძლება ასე ითქვას, წერილ-ბურჟუაზიულ ბაცილებს, ჩვენ უპირობებრად ანტიბაცილებს, ჩვენს აცრას, ჩვენს ჯაგმანს. ამისათვის კი საჭიროა გამობრძნევა, გამობრძნევა და კიდევ გამობრძნევა. კოლმეურნეო მასას უკვე ღრმად სწამს კოლმეურნეობის სარგებლიანობა და მისი ცხოველყოფილობა, ეს მასა ჩვენი მომხრეა, მაგრამ იქ, სადაც ხელმძღვანელები, კომუნისტები საკმარის ბრძოლას არ აწარმოებენ კოლმე-

ურნეობათა განმტკიცებისათვის, არ იბრძვიან კლასობრივი მტრის წინააღმდეგ, კვლავური იდეოლოგიის და წერილ-მესაკუთრული ჩვეულებების წინააღმდეგ, იქ ატყუებენ პროლეტარულ სახელმწიფოს, იქ თავის ინტერესებს უპირისპირებენ სახელმწიფოს ინტერესებს. იმისათვის რომ ფორმასა და შინაარსს შორის არ იყოს მკარტელი, არ იყოს დაშორება, საჭიროა კომლემენტურობების და კომპლემენტურობების ბოლშევიკურად აღზრდა. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ ვიცოდეთ მტრის გარჩევა, მისი მხილება მასების წინაშე, მისი გაძევება კომლემენტურობებიდან და საბჭოთა მეურნეობებიდან, საკომლემენტურო მასების შეკავშირება პარტიული უჯრედის გარშემო, სწორი პოლიტიკური მუშაობის საფუძველზე.

ბევრს ყალბად ესმის უჯრედის გარშემო კომლემენტურობების და კომპლემენტურობების შეკავშირების ამოცანა. ისინი ფორმალურ გზაზე დგებიან. შეკრებენ ზოგჯერ კომპლემენტურობებს, სვამენ მათ წინაშე საკითხის ისე, რომ არ ამახვილებენ ყურადღებას არც თავის და არც თვით კომპლემენტურობების დეფექტებზე შრომის დისციპლინისათვის და მიწების საუკეთესოდ დამუშავებისათვის წარმოებული ბრძოლის საქმეში. გარეგნულად, ფორმალურად გამოდის ისე, რომ კომპლემენტურობა მისდევს უჯრედს, უჯრედი მას ხელმძღვანელობს, მაგრამ ნამდვილად არაფერია ხელმძღვანელობა არ არის, ნამდვილად ხელმძღვანელობის ნაცვალად სტიქია ბატონობს. უჯრედი მდინარის მსგეულობას მიჰყვება, იმის მაგიერ, რომ აწარმოოს ბრძოლა კომპლემენტურობათა გამხრწნელი ელემენტებისა და საკომპლემენტურო ქონების გატაცების წინააღმდეგ.

სწორედ ამიტომ, ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტილებით დასმულია კომპლემენტურობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში უმრავლესობის დაპყრობის ამოცანა არა ფიქტიურად, არა ფორმალურად, არამედ ნამდვილად და არსებითად; დასმულია ისეთი უმრავლესობის დაპყრობის ამოცანა, რომელიც ყველა და ყოველგვარ პირობებში იბრძოლებს კომპლემენტურობისათვის, იბრძოლებს მისი გაჯანსაღებისათვის, მისი განმტკიცებისათვის, იბრძოლებს იმ ანტისაბჭოთა ელემენტების წინააღმდეგ, რომელნიც ცდილობენ კომპლემენტურობა პროლეტარულ სახელმწიფოს დაუპირისპირონ, იბრძოლებს სახელმწიფოს ყველა ვალდებულების შესრულებისათვის.

რა თქმა უნდა, ცხადია, რომ ყველა ამ ამოცანების შესრულება სოფლად მოითხოვს მთელი ჩვენი ძალონის მოკრეფას. ჩვენი სასოფლო ორგანიზაციები გაიზარდნენ. კომპლემენტურობა შორის ჩვენ გვყავს მრავალი და მრავალი შესანიშნავი ადამიანები, მაგრამ საჭიროა ისინი დავრავლოთ, გავეანათლოთ, შევაკავშიროთ. გამოცდილებამ გვიჩვენა, რომ ამ ამოცანების დაძლევა სოფლად მარტო ადგილობრივი პარტორგანიზაციების ძალონით დღევანდელ მდგომარეობაში ძალიან ძნელია.

აი, სწორედ ამიტომ ამხ. სტალინმა გაითვალისწინა ყოველივე ეს და შეიტანა ცენტრალურ კომიტეტში წინადადება სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებისა და საბჭოთა მეურნეობების პოლიტგანყოფილებების მოწყობის შესახებ, რათა ამით გავაუმჯობესოთ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების მუშაობა, პოლიტიკურად განვამტკიცოთ ისინი, გავაუმჯობესოთ სამეურნეო მუშაობა, მუშაობა მასებში, გავაუმჯობესოთ, პარტიული უჯრედების მუშაობა.

ამოცანები სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებისა, საბჭო- თა მუშანოვებისა და კოლმუშანოვების სასოფლო-სა- მეურნეო მუშაობის ხელმძღვანელობის სფეროში

ჩვენი მუშაკების თვალსაჩინო ნაწილი პარტიული ორგანიზაციების მუშაობას სოფლად ვიწროდ უყურებდა და ამ ამოცანების რიცხვს არ აკუთვნებდა თვით მეურნეობის წარმოების პროცესების უშუალო ხელმძღვანელობას. თავის დროზე ეს რამდენიმეთ გამოდინარეობდა თვით სოფლის მდგომარეობიდან, როდესაც პარტიონი იყო ცალკეული ინდივიდუალური მეურნე, როდესაც არა მარტო პარტიულ ორგანიზაციას, არამედ თვით საბჭოთა ორგანოებსაც უხდებოდათ დამაკაფოფლებელიყენენ მხოლოდ ზოგიერთი სახელმძღვანელო მითითებებით აგროტექნიკის სფეროში და სხვ. რა თქმა უნდა, ცხადია, რომ დღეს, როდესაც ჩვენ გვაქვს უდიდესი რიცხვი საბჭოთა მეურნეობებისა და როდესაც გლეხობის ძირითადი მასა გაერთიანებულია კოლმეურნეობებში, როდესაც ინდივიდუალური მეურნის ნაცვლად მთელი კოლმეურნეობა გამოდის, — პარტიული მუშაობის ამოცანები სოფლად უსათუოდ შეიცავენ სასოფლო-სამეურნეო მუშაობის სათანადოდ ორგანიზაციის ამოცანასაც.

რასაკერველია, ჩვენ გვაქვს შრომის განაწილება. სამეურნეო ორგანოებმა, დაწყებული მიწსასკომიდან და საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატიდან და გათავებული სამანქანო-სატრაქტორო სადგურის დირექტორით, საბჭოთა მეურნეობის დირექტორით და კოლმეურნეობის თავმჯდომარით, — უშუალოდ, კონკრეტულად, ყოველდღეურად უნდა მართავდნენ მთელ სამეურნეო პროცესს. მაგრამ შეცდომა იქნება, თუ შრომის ამ განაწილებას წმინდა მექანიკურად გავიგებთ. ჩვენ, ბოლშევიკები, ყოველთვის გამოვდიოდით იქიდან, რომ მეურნეობა, ეკონომიკა დაკავშირებულია პოლიტიკურ მუშაობასთან. ეს კლასობრივ მტერსაც ესმის და ის აწყობდა და აწყობს ტექნიკურ მანებლობას. და უფრო მეტად, ვიდრე ოდესმე, დღეს მეურნეობის წარმოება საბჭოთა მეურნეობებში, სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებსა და კოლმეურნეობებში უკავშირდება პოლიტიკას და პოლიტიკურ მუშაობას. სწორედ ამიტომ, ხაზს უსვამს რა დადგენილების პროექტში ერთმართელობის ხელუხლებლობას სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებსა და საბჭოთა მეურნეობებში, ცენტრალური კომიტეტი ამავე დროს აყენებს პოლიტგანყოფილებების წინაშე ამოცანას, რომ მათ მთელი თავისი მასიური პოლიტიკური მუშაობით შეავსონ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებისა და საბჭოთა მეურნეობების სამეურნეო და ტექნიკური მუშაობა. ეს იმას ნიშნავს, რომ პოლიტგანყოფილებებმა უნდა უზრუნველყონ პარტიული სიფხიზლე და კონტროლი ყოველგვარი თვით სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების, ისე იმ კოლმეურნეობების მეურნეობისა და ცხოვრების ყველა სფეროში, რომელთაც ეს სამანქანო-სატრაქტორო სადგურები მომსახურებდას უწევენ“.

ჩვენ არ გვჭირდება ახლა შევადგინოთ პოლიტგანყოფილებებისა და სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების დირექტორების ურთიერთ დამოკიდებულების კოდიქსი. ეს ურთიერთ დამოკიდებულება უნდა ჩამოყალიბდეს მუშაობის პროცესში, კოლმეურნეობათა განმტკიცებისათვის წარმოებული ბრძოლის პროცესში. კარგი ბოლშევიკები, რომელნიც საკითხს ფორმალურად და ბიუროკრატიულად არ უდგებიან, ყოველთვის

გამონახავენ საერთო ენას, ყოველთვის შეთანხმდებიან იმ ურთულესი ამოცანების გადაწყვეტაში, რომლებიც მათ წინაშე დგას.

პოლიტგანყოფილებების ამოცანები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და დიდი აზრ მარტო პარტიული და პოლიტიკური მუშაობის სფეროში, არამედ მეურნეობის წარმოების სფეროშიაც. პოლიტგანყოფილებების უმნიშვნელოვანესი ამოცანა არის ის, რომ მათ შესძლონ პოლიტიკურად მიუღწევ თვითუღელ სამეურნეო პროცესს, გამოაშკარონ უფარგისობა ამა თუ იმ სამეურნეო მუშაობისა, რაც დაკავშირებულია კულაკის მოქმედებასთან ან გულგრილობასთან, საზოგადოებრივი ქონებისადმი და საკოლმეურნეო მეურნეობისადმი დანაშაულებრივ მოპყრობასთან.

აგილოთ ტენიკური სასოფლო-სამეურნეო მუშაობის პოლიტიკურ მუშაობასთან გადახლართვის რამდენიმე კონკრეტული მაგალითი. აგილოთ თუნდაც ხენის საქმე. პირველი შეხედვით ეს თითქმის წმინდა ტენიკური, სამეურნეო პროცესია. მაგრამ როგორ ხნავენ—ღრმად თუ ზე-რეულად, ხნავენ წმინდათ თუ შიგადაშიგ მიწას მოუხნავს სტოვებენ,—ეს, როგორც გამოცდილებამ გვიჩვენა, უაღრესად პოლიტიკური საკითხია. ჩვენ ვნახეთ კონკრეტულ მაგალითებზე, რომ შეგნეული კულაკები შეგნებულად ხნავენ ზერეულად და ხშირად მიწას თესვის დროს მოუხნავს სტოვებენ; ხშირად არა შეგნებლები, არამედ ის ადამიანები, რომელნიც ხენის საქმეს უყურადღებოდ ეცილებიან და საზოგადოებრივ მეურნეობაზე არ ზრუნავენ. ავსაენიან გუთანზე თავის ნაცვლად 12 წლის ბავშვებს; ამ მოზარდებს არ შეუძლიათ უზრუნველყოთ კარგი ხება. გუთანი ხტის; იმის ნაცვლად, რომ მიწა ღრმად მოიხნას, გუთანი ზედაპირზე მის-რიალებს. თქვენ ხედავთ, თუ როგორ უკავშირდება ხენის საკითხი მასიურ-პოლიტიკურ მუშაობას, შრომისადმი წვრილ-მესაკუთრული და მოკიდებულების დაძლევის ამოცანას, შრომის დისციპლინის ამოცანას და სხვ.

ან და აგილოთ თესლი. შეიძლება მიწას დავაყაროთ გაუწმენდელი თესლი. ეს ზიანს მიიყენებს სამჭოთა მეურნეობასაც და კოლმეურნეობასაც. საქმის ინტერესი მოითხოვს, რომ სათესელ მასალა კარგად გავ-წმინდოთ, ტრეირში გავატაროთ, შევამოწმოთ მისი აღმოცენების უნარი, —ამაზეა დამოკიდებული მოსავლიანობა. ხშირია შემთხვევა, როცა თესლის დაყრის ნორმები არ სრულდება, როდესაც მთესველს აძლევენ და-სათესად 7—8 ფუთს, ხოლო იგი თესავს 4 ფუთს, დანარჩენს კი აპარავს ამით კოლმეურნეობას და სახელმწიფოს ეკარგება არა 3—4 ფუთი, არამედ მოსავალი მცირდება 30—40 ფუთით.

მე ზემოთ გოლაპარაკე პურის დამზადების საბოტაჟზე, რომელსაც კულაკი აწყობს. მაგრამ კულაკი აწყობს საბოტაჟს არა უბრალოდ, არა აშკარად, არამედ ისე, რომ ერთბაშად, შეუიარაღებელი თვალით მას ვერც კი შეამჩნევ. მაგალითად, ბევრი უკანასკნელ დრომდე ფიქრობდა, რომ ბუხპალტერს და აღმრიცხველ-შოანგარიშს დიდი მნიშვნელობა აქვთ მხოლოდ ტენიკური ანგარიშების თვალსაზრისით, ურომლისოდაც მეურნეობის წარმოება ძნელია. მაგრამ პურის დამზადების გამოცდილე-ბამ უკანასკნელ წელიწადს გვიჩვენა, რომ პირველი შეხედვით წმინდა ტენიკური მუშაობა—სტატისტიკური აღრიცხვა და ბუხპალტერია — მთელ რიგ კოლმეურნეობებში კლასობრივი მტრის მიერ გადაცეულია ბასრ პოლიტიკურ იარაღად კოლმეურნეობის, პროლეტარული სახელმწიფოს წინააღმდეგ. აღრიცხვა სწორად არ სწარმოებს; ბუხპალტერი უთანხმდება ამწონის. ამწონი წონის 300 ფუთს, იძლევა ქვითარს 200 ფუთზე და უგზავნის ამას ბუხპალტერს, რომელიც თავის დავთარში

სწერს 200 ფუტს. ამავე დროს არა მარტო სასოფლო, არამედ სარაიონო და ზოგჯერ საოლქო ძანჭტებით მომუშავე კომუნისტებს შორის ბევრია ისეთი, რომლებიც ბედოვლათივით გაიძახიან: „მოსავლიანობა დაბალია, მოსავლიანობა დაბალია“, და თავს არ იწუხებენ გამოარკვეონ, რომ ხშირად ეს დაბალი მოსავლიანობა ყალბად და მავნებლურად ნაჩვენებია ბუზხალტერის მიერ თავის ანგარიშგებაში.

ან და ავიღოთ პურის გაღწევის მაგალითი. ერთ კოლმეურნეობაში შემომჩვილეს, პურის საღებავი მახჭანა ცუდად მუშაობს, სხვა უნდა ვიშოვიოთ. ამას ამბობდა პარტიული უჯრედის მდივანი. მაგრამ როდესაც საქმის გამოარკვევას შეუდევით, აღმოჩნდა, რომ საღებავი მანქანას აკლია 32 კბილი; ეს კულაკს ამოუმტვრევია შეგნებულად. უჯრედის მდივანს მოახსენეს საღებავი მანქანა ცუდად მუშაობსო, ის იმეორებს ამ სიტყვებს და იშველიებს ობიექტურ ტექნიკურ მიზეზებს, ნამდვილად კი აქ არის პოლიტიკური მიზეზი, რომელიც კომუნისტმა ვერ შეამჩნია. ან და სცვლილს ცხრილს; კარგი ხარისხის მარცვლი ნაკლები გამოდის, ხოლო ევრეთწოდებული მეორე ხარისხის მარცვალი და ნარჩენი—ნახევარია. პარტიული უჯრედის მდივანი თუთიყუშით იმეორებს: „მოსავალი ცუდია“, ნამდვილად კი აქ ბოროტი განზრახვით შესცვალეს ცხრილი, რომ მეორე ხარისხის მარცვალი და ნარჩენი მეტი გამოვიდეს, რომ კოლმეურნეები და სახელმწიფო მოატყუონ.

ბევრი ადგილობრივი მუშაკი მზად არის სამეურნეო სიძნელეები და ცუდი მდგომარეობა „ობიექტური“ მიზეზებით გაანართლოს. მაგრამ საქმე ის არის, როგორ უნდა გავიგოთ ობიექტური მიზეზები. ზოგიერთები, მაგალითად, ცდილობენ თავისი სუბიექტური სისუსტე დაბლონ საერთო მსჯელობით იმის შესახებ, რომ დამნაშავეა კლასობრივი მტერი, და ეს მათ ობიექტურ ფაქტორად მიაჩნიათ. მაგრამ კლასობრივი მტრის წინააღმდეგ ხომ არსებობს სუბიექტური ფაქტორი—ჩვენი კლასობრივი ძალა, ჩვენი რევოლუციონური სიფხიზლე. რომ ამ მუშაკებს თავისი რევოლუციონური სიფხიზლე გამოეჩინათ, კლასობრივი მტერს არ ექნებოდა საშუალება ჩვენთვის ამდენი ზიანი მოეყენებია და საქმე გაეფუჭებია. ამის შესაძლებლობა მას აქვს მაშინ, როდესაც სოფხიზლე არ არის, როდესაც პირდაპირი ბოლშევიკები ბრძოლის ნაცვლად, ლაყბობით არიან ვართული.

პოლიტგანყოფილებები ყველა სამეურნეო მუშაობას პოლიტიკური თვალსაზრისით უნდა მიუდგენ, მათ უნდა აღზარდონ კომუნისტები ისე, რომ ისინი ფხიზელი იყვნენ მუშაობის ყველა დარგში, რომ მათ სიტყვით არავის დაუჯერონ, რომ ჩასწვდნენ საკითხის შინაარსს, რომ ისწავლონ ყალბი ჩანაწერების მხილება საბუხალტერიო დაფიქრებში, იმ ადამიანების მონახვა და დასჯა, რომელნიც საღებავი მანქანაში კბილებს შეგნებულად ამტვრევენ, მოუხნავი ზოლებია თავიდან აცდენაც, მარცვლის დაყრის ნორმების უზრუნველყოფაც და სხვ. და სხვ.

განსაკუთრებით ეს შეეხება ისეთ საქმეს, როგორიც არის სტრაქტორო მეურნეობა და სასოფლო-სამეურნეო მანქანები. პროლეტარულმა სახელმწიფომ მოგვცა აუარებელი ტრაქტორები და სასოფლო-სამეურნეო მანქანები. ეს არის ჩვენი უდიდესი ეკონომიური და პოლიტიკური მონაპოვარი. მაგრამ ამ მონაპოვარს შეიძლება ძირი გამოეთხაროს, თუ არ იქნა უზრუნველყოფილი მანქანების სწორი მოვლა, თუ დავამტვრიეთ მისი ნაწილები, თუ ტრაქტორს ბარბაროსულად მოვეპყარი. პირველი შეხედვით შეიძლება გვიჩვენოს, რომ ტრაქტორისადმი მოპყრობა წმინდა ტექნიკური საქმეა, რომ აქ უნდა ამოქმედდეს მხოლოდ ინჟინერმა ან მე-

ქანიკოსმა. ნამდვილად კი არის ათეული ათასი შემთხვევა მანქანების გაფუჭებისა, ჯერ ერთი, იმის გამო, რომ ტრაქტორის მომხმარება არ იციან; აქედან გამომდინარეობს ტრაქტორისტების მომზადებისა და გადამზადების და მათი კვალიფიკაციის ამაღლების ამოცანა.

მეორე, იმის გამო, რომ ტრაქტორებს უყურადღებოდ, დაუღწევრად, თავზეხელაღებული ეპყრობიან. აი, მაგალითად, საბჭოთა მეურნეობა „გიგანტის“ ერთ-ერთ განყოფილებაში მე პირადად გავიგონე, თუ როგორ სჩიოდნენ იმის შესახებ, რომ მთელ რიგ ტრაქტორების რადიატორები დასკდა. როცა შევუღეძით გამოკითხვას, თუ რატომ დასკდა რადიატორები, გამოიჩინა, რომ მუშაობის შემდეგ წყალი არ ჩამოღწევიან და რადიატორები ყინვას დაუხვებიან. განყოფილების გამგე, იმის ნაცვლად, რომ პროფესიონალურ და პარტიულ ორგანიზაციებთან ერთად, დაძინა შევენი დაესაჯა, მოეხდინა ტრაქტორისტების ყურადღების და სიფხიზლის მობილესა, გაეძლიერებია დამკვერვლობა, ამის ნაცვლად იგი თითქმის მხოლოდ ცნობად იღებს რადიატორების გაფუჭებას, ამას ჩვეულებრივ საქმედ სთვლის და არავითარ ზომებს არ ხმარობს. რასაკვირველია, ცხადია, რომ აქ დამსკდარი რადიატორები რაიმე ტექნიკური ნაკლის შედეგი როდია, არამედ პოლიტიკური ხელმძღვანელობის და სამეურნეო მუშაობის უვარგისად დაყენების შედეგი.

მესამე, ხდება ისე, რომ ტრაქტორებს და სხვა სასოფლო-სამეურნეო მანქანებს ამტკრევენ საბჭოთა მეურნეობებში და კოლმეურნეობებში შეგნებულად შემძვრალი კულაკები. კულაკი მიძვრება საბჭოთა მეურნეობასა და კოლმეურნეობაში, ეწევა იქ მავნებლობას, ხოლო პარტიული ორგანიზაცია და სამეურნეო ხელმძღვანელი ამას ვერ ამჩნევენ, რევოლუციონური სიფხიზლე მათ ჯერ კიდევ აკლავთ.

მავნებლური მუშაობა ზოგჯერ გაადვილებულია ჩვენი სამეურნეო ორგანოების შეუწყხარებელი უყარათობით; ამ ორგანოებს ზოგჯერ არავითარი აღრიცხვა ტრაქტორებისა არა აქვთ, ისინი ზეპირად უჯერებენ სათადარიგო ნაწილების შესახებ წარდგენილ განაცხადებს და არ ცდილობენ შემოწმონ ეს ნაწილები, თუნდაც შერჩევიან ადგილობრივ, არ ფიქრობენ იმაზე, რომ უკეთ მოაწყონ ტრაქტორების და სატრაქტორო იარაღების დაწუნების საქმე, რომ კარგად დააყენონ სარემონტო სახელოსნოების მუშაობა და სხე.

მავნებლობა მარტო სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებსა, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში როდი აღმოჩენილა. მავნებლები მიზნად ისახავდნენ ჩვენი სოფლის მეურნეობისათვის შეგნებულად დარაზმყოლად ძირის გამოთხრას; ეს არის ცუდად ხვნა, ცუდად თესვა, ტრაქტორების დამტკრევა; სათადარიგო ნაწილების გავზავნა იქ, სადაც ამის საჭიროება არ არის; ამა თუ იმ ადგილას საჭიროა განსაზღვრული სათადარიგო ნაწილები, ხოლო გზავნიან სხვა ნაწილებს. რასაკვირველია, მათ დასახული ჰქონდათ უფრო ფართო პოლიტიკური ხასიათის მიზანი—კაპიტალიზმის აღდგენა. მავნებლების წინააღმდეგ ჩვენ ვიბრძვიით სხვადასხვა საშუალებით, გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტსამმართველოს მეფოლებით, საკუთარი კადრების აღზრდით, როგორც ეს ჩვენ გავაკეთეთ შახტის პროცესის შემდეგ,—მთელი ჩვენი სამეურნეო და პოლიტიკური მუშაობის გაუმჯობესებით, რევოლუციონური სიფხიზლის და სოფლის მეურნეობისათვის კონკრეტული ხელმძღვანელობის გაწევის გაძლიერებით. არ შეიძლება მავნებლობა შეეფასასოთ როგორც რალაც ობიექტური, ფატალისტურად აუცილებელი რამ. ჩვენ ძირიანფესვიანად უნდა ამოვადოთ მავნებლობა პროლეტარული დიქტატურის ყველა სა-

მუშალებით და მათ შორის და პირველ რიგში ჩვენი მუშაების რევოლუციონური სიფხიზლის გაძლიერებით და ჩვენი მუშაობის თვისების გაუმჯობესებით.

ამხ. სტალინმა სწორად აღნიშნა უკანასკნელი წლების განმავლობაში შექმნილი 200 ათასი კოლმეურნეობის, 5 ათასი საბჭოთა მეურნეობის და 2.466 სამანქანო-სატრაქტორო სადგურის მეურნეობის დაუფლების სიძნელეები. მან ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ ჩვენი საბჭოთა მეურნეობანი და კოლმეურნეობანი განიცდიან იმის მსგავს პერიოდს, რასაც ჩვენი ქარხნები და საწარმოები 1920-21 წლებში განიცდიდნენ. ამხ. სტალინის ამ სიტყვებიდან ჩვენ უნდა გავაკეთოთ ის ერთად-ერთი ბოლშევიკური დასკვნა, რომ მთელი ძალღონე მოვახმაროთ მეურნეობის რაც შეიძლება სწრაფად დაუფლებას და გამოვასწოროთ ჩვენი სუბიექტური ნაკლულოვანებანი. ისე როგორც 1920-21 წლების შემდეგ ჩვენ მოვახდინეთ ყველა ძალების მობილიზაცია, რომ გადაგველახა ნაკლულოვანებანი მრეწველობის მუშაობაში. ისე როგორც ჩვენ გავითვალისწინეთ შახტის მაგნებლობის გაკვეთილები ჩვენი საწარმოების მუშაობის გასაუმჯობესებლად, — სწორედ ასე ჩვენ უნდა გადავლახოთ სოფლის მეურნეობაში არსებული ნაკლულოვანებანი.

მაგრამ ამისათვის საჭიროა მოვახდინოთ მასების მობილიზაცია, გავშალოთ საბჭოთა მეურნეობების მუშათა და კოლმეურნეთა მასებში სოც-შეჯიბრების და დამკვირვლობის ისეთივე ტალღა, როგორიც ჩვენ მრეწველობაში გავშალეთ. ეს არის პოლიტგანყოფილებების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ამოცანა.

ჩვენ პირდაპირ უნდა ვსთქვათ, რომ სასოფლო-სამეურნეო მუშაობის საკითხებში არსებული მეტად დიდი დეფექტების გამოსწორების ამოცანა შეეხება არა მარტო ძირითად ორგანოებს, არამედ აგრეთვე საოლქო და სამხარეო ორგანოებს, მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატს და საბჭოთა მეურნეობების კომისარიატს.

მიწსახკომმა და საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატმა და მათმა ადგილობრივმა ორგანოებმა ვაცილებით უფრო კონკრეტულად და ოპერატიულად, ეიდრე ეს დღემდე იყო, უნდა მოჰკიდონ ხელი სატრაქტორო პარკს, თვისის საკითხებს და ნათესის თვისებას, მოსავლის აღებას, გაღწევას, კომბაინების და სხვა მანქანების მუშაობას. საჭიროა უფრო დიფერენცირებული მიდგომა თვითუფლები ოლქისადმი და მხარისადმი ცალკე.

თუ კონკრეტულად ვილაპარაკებთ მიწსახკომის ორგანოების მუშაობაზე, დაწყებული სარაიონო სამიწათმოქმედო განყოფილებებიდან, შეუნდა ვსთქვა, რომ ბევრ რაიონში სარაიონო სამიწათმოქმედო განყოფილება ფაქტობრივად არ არსებობს, — ეს არის სუსტი, ღონღამოცლილი ორგანო. ამ განყოფილების აგრონომი უაღრესად დატვირთულია ქაღალდებით და სოფლის მეურნეობას არსებითად ხელს ვერ კიდებს. სარაიონო სამიწათმოქმედო განყოფილებების მუშაკთა დენადობა არაჩვეულებრივია. ეს განყოფილებები უნდა განვამტკიცოთ ძლიერი მუშაკებით და უნდა ვერიდოთ ამ მუშაკების ერთი ადგილიდან მეორეზე გადასროლას. უნდა გვახსოვდეს, რომ პარტორგანიზაციაც პასუხისმგებელია სარაიონო სამიწათმოქმედო განყოფილების მუშაობისათვის და ამ განყოფილებაში მუშაკების შერჩევისათვის. საოლქო და სამხარეო სამიწათმოქმედო სამმართველოებიც სოფლის მეურნეობას სუსტ ხელმძღვანელობას უწევენ.

ცენტრშიაც კი, თვით მოსკოვში, — თუ ავიღებთ მიწსახკომის და საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატის სამმართველოებს, ტრაქ-

ტორცენტრებს და საბჭოთა მეურნეობების შენაერთებს,—ვნახავთ მთელ რიგ დიდ ნაკლულეობებს, რომლებიც რაც შეიძლება ჩქარა უნდა შეიგნონ პირველ რიგში თვით მიწსახკომის და საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატის მუშაკებმა და დაუყოვნებლივ გამოასწორონ იგი. საკმარისია მოეყვანოთ ასეთი მაგალითი. როდესაც დადგა საკითხი საბჭოთა მეურნეობების ზორცილ მსხვილი სამრეწველო ცენტრების მუშების მომარაგების შესახებ და როდესაც ამხ. სტალინმა მოითხოვა—ნუ გვაჩრით ხელში საერთო პროცენტებს, მოგვაშორეთ „ზოგადი“, განყენებული გეგმები, რომელიც არავის არ აფერხს არ ავალებს, არამედ მიამაგრეთ კონკრეტული საბჭოთა მეურნეობები ლენინგრადს, მოსკოვს, დონბასს, უთხარით თვითვე საბჭოთა მეურნეობას, რამდენი უნდა მოგვეცეს, რომ ვიცოდეთ, რომელ საბჭოთა მეურნეობას რა მოვთხოვოთ,—როდესაც ამხ. სტალინმა ეს მოითხოვა, მიწსახკომმა ვერ მოგვცა ზორცის ჩაბარების გეგმა თვითველი საბჭოთა მეურნეობის ხაზით.

სტალინი. სახალხო კომისარიატმა არ იცოდა, რის მოცემა შეეძლო თვითველი საბჭოთა მეურნეობას.

კავანოვიჩი. დიან, სახალხო კომისარიატმა არ იცოდა, რის მოცემა შეეძლო თვითველი საბჭოთა მეურნეობას. იმისათვის, რომ შეგვედგინა ზორცის ჩაბარების გეგმები თვითველი საბჭოთა მეურნეობისათვის, საჭირო შეიქნა გამოგვეწვია ყველა ტრესტების თავმჯდომარეები, რომელთაც აქ—მოსკოვში ორი კვირა ისხდნენ და ხშირად იტყუებოდნენ მიმართულნი თავიანთ ორგანოებს ადგილობრივ, რადგან ტრესტების თავმჯდომარეებიც თავიანთ საბჭოთა მეურნეობებს რიგვანად ვერ იცნობენ. და მხოლოდ ამის შემდეგ შესაძლებელი გახდა მათთან კონკრეტული გეგმების მიღება საბჭოთა მეურნეობების ხაზით. იგივე უნდა ითქვას ტრაქტორ-ცენტრების მიერ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების ცოდნაზე, იგივე უნდა ითქვას მიწსახკომის სხვა სამმართველოებზედაც. კონკრეტული ოპერატიული ხელმძღვანელობა ძალიან უმნიშვნელოდ ზორციელდება. მიწსახკომი ისევ თავისი მუშაობის პირველ პერიოდშია. მან საკმარისად ვერ იბრუნა პირი თვითველი დღის, თვითველი საათის კონკრეტული პრაქტიკისავე. ოპერატიული ხელმძღვანელობისაკენ.

მიწსახკომიდან საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატის გამოყოფამ თვალსაჩინოდ უნდა შეუწყოს ხელი სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების ხელმძღვანელობის კონკრეტიზაციას. მიწსახკომმა და საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატმა სწრაფად უნდა გარდაქმნან თავიანთი მუშაობა.

ჩვენ შევსძლებთ კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში საქმის კარგად მოწყობას, თუ კადრებს სათანადოდ განვამტკიცებთ. კადრები ჩვენ გვყავს; საჭიროა მათი შერჩევა და დარაზმვა. მე ვნახე მრავალი ასეთელი ნიჭიერი კაცი კოლმეურნეთა და საბჭოთა მეურნეობების მუშათა რიცხვიდან, რომელთაც მმართველობა უკვე შესწავლილი აქვთ. ნიჭიერი ხალხი ჩვენს კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში ასეთულ ათასობით მოიხაება. მათ უნდა ვიცნობდეთ, ისინი უნდა აღვზარდოთ და შევაკავშიროთ.

მიწსახკომმა, საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატმა და მათმა ადგილობრივმა ორგანოებმა თავისი წინანდელი სასოფლო-სამეურნეო ორგანოებიდან მეტად უმნიშვნელო კადრები მიიღეს. ძველი სასოფლო-სამეურნეო კადრების თვალსაჩინო ნაწილი ახალ პერიოდში გამოუსადეგარი აღმოჩნდა. ძველი სასოფლო-სამეურნეო კადრების ეს ნაწილი უმთავრესად შესდგება იმ ადამიანთაგან, რომელნიც აღზრდილი

არაიან სულ სხვა შეხედულებებით სოფლის მეურნეობაზე, ადამიანთაგან, რომლებიც გაყვანილი იყვნენ კონდრატევიშჩინით და ჩაიანოვშინით, თუმცა ბევრ მათგანს ჯიბეში პარტიული ბილეთიც ჰქონდა.

საბჭოთა მეურნეობების ბევრი დირექტორები დღეს უკვე ჩამოცილებული არიან. ჩვენ ისინი, ასე ვსთქვათ, გავაგდეთ. უნდა შევარჩიოთ ახალი დირექტორები. რასაკვირველია, შეიძლება ერთი ნაწილი გარედან ვიშოვოთ, მაგრამ ძირითადი ნაწილი შიგნიდან უნდა დავაწინაუროთ. და საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატის ამოცანა მდგომარეობს იმაში, რომ დააწინაუროს მუშაკები თავისი სისტემის შიგნიდან.

უნდა მოვსპოთ კადრების უმსგავსო დენადობა. 613 სამანქანო-სატრაქტორო სადგურში, რომელიც ცენტრალური კომიტეტის აპარატმა გამოიკვლია, დირექტორების 60 პროცენტი სადგურებში ერთ წელიწადზე ნაკლებს მუშაობს. იგივე უნდა ითქვას საბჭოთა მეურნეობებზე. ჩვენ უნდა შევარჩიოთ მტკიცე ხალხი და მივიმაგროთ ისინი მუშაობაზე. მთავარი კი ის არის, რომ ეს ხალხი მუშაობის პროცესში აღვზარდოთ.

პარტიამ სასოფლო-სამეურნეო აპარატს მრავალი ხალხი მისცა. ზერელე გამოანგარიშების მიხედვით, ჩვენ სახალხო მეურნეობის სხვა დარგებიდან და სასწავლებლებიდან თითქმის 50 ათასი კაცი მივეციტ სასოფლო-სამეურნეო აპარატებს, კოლმეურნეობებს, სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებს და საბჭოთა მეურნეობებს.

ხუთწლეულის განმავლობაში ჩვენ მივაღწიეთ სოფლის მეურნეობაში სპეციალისტების საერთო რიცხვის თვალსაჩინო ზრდას. 1928 წელს სოფლის მეურნეობაში ითვლებოდა 13,8 ათასი სპეციალისტი, ხოლო 1932 წელს—69,3 ათასი სპეციალისტი (სპეციალისტების რიცხვი გაზრდილია უფრო მეტად, ვიდრე ოთხჯერ).

აგრონომების რიცხვი ხუთწლეულის განმავლობაში ცოთი-ორად გადიოდა: 7.028 კაციდან 14.200 კაცამდე; დამთავრებული საშუალო განათლების მქონე აგროტექნიკოსების რიცხვი თითქმის ხუთჯერ გაიზარდა (3.960-დან 19.500-მდე).

სასოფლო-სამეურნეო უმაღლესი სასწავლებლების რიცხვი გაიზარდა 24-დან 1928 წელს 151-მდე 1932 წელს. მოსწავლეთა რიცხვიც ასეთივე სისწრაფით იზრდებოდა, სახელდობრ: სასოფლო-სამეურნეო უმაღლეს სასწავლებლებში 1928 წელს იყო 28.000 მოსწავლე, ხოლო 1932 წელს 61.000 მოსწავლე, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმებში 1928 წელს ირიცხებოდა 12.000 მოსწავლე, ხოლო 1932 წელს—163.400 მოსწავლე.

ამავე წლების განმავლობაში სხვადასხვა კურსებზე მომზადებულია მასიური კვალიფიკაციის სასოფლო-სამეურნეო მუშები 4 მილიონი 553 ათასი კაცის რაოდენობით, მათ შორის ტრაქტორისტები 658 ათასი კაცი.

ამჟამად ჩვენ ჩავატარეთ სეერდლოვის სახელობის და სხვა კომუნისტური უნივერსიტეტების რეორგანიზაცია; ეს სასწავლებლები მოამზადებენ პარტიულ, საბჭოთა და სამეურნეო ორგანიზატორებს მხოლოდ სოფლის მეურნეობისათვის.

ვიდრე შევუდგებოდით მუშაკების შერჩევას სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების პოლიტგანყოფილებებისათვის, ამა. სტალინმა მოგვცა მითითება, რომ არ დაუშვათ მექანიკური, მანქანური მიდგომა და ზეპირი მობილიზაცია. ახლა ისეთი პერიოდია, როდესაც მობილიზაციით ფონს ვერ გავხვალ. ამა თუ იმ მომუშავეს გაუპიროვნებული მობილიზაცია ანკეტის მიხედვით, ვერ უზრუნველყოფს საქირო მუშაკების შერჩევას.

პირველი ათასი მუშაკი სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების პოლიტგანყოფილებებისათვის ჩვენ სულ სხვა მეთოდით შევარჩიეთ. ჩვენი კომისია პირადად იღებდა ცენტრში და ადგილობრივ შერჩეულ მუშაკებს, პირადად ესაუბრებოდა თვითველს მათგანს და ყოველ მუშაკს ჩვენ სახით ვიცნობთ. ათასი მუშაკი პერსონალურად შევარჩიეთ. ამგვარი შერჩევა თავიდან აგვაცდენს ყოველგვარ მოულოდნელობას, უზრუნველყოფს იმას, რომ ამ წესით შერჩეული ამხანაგების დიდი უმრავლესობა კარგად იმუშავენს და თავის ამოცანებს დასძლევს.

სოფლის მეურნეობის ორგანოებს, რასაკვირველია, უნდა დავებნათოთ ხალხით. ალბათ საჭირო იქნება, ამ ხალხის ნაწილი აღნიშნულ ორგანოებს მრეწველობიდან მიესცეთ. მრეწველობაში ხომ მრავალრიცხოვანი კადრებია, რომლებიც ამ ხნის განმავლობაში ძალიან გაიზარდნენ. ჩვენ უსათუოდ მზა დირექტორებს როდი გავგზავნით სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებსა და საბჭოთა მეურნეობებში. ჩვენში იცნობენ მხოლოდ ხელმძღვანელ მუშაკებს, ესთქვათ, საწარმოებში მხოლოდ დირექტორებს, და გადაჰყავთ ისინი ერთი ადგილიდან მეორეზე; ამავე დროს მსდევლობაში არ იღებენ იმას, რომ ამ დირექტორების გვერდით გაიზარდა უკვე ბევრი ნიჭიერი და უნარიანი მუშაკი, ცენტრის და განყოფილებების გამგეები, ბრიგადირები, რომლებიც შეიძლება დავაყენოთ უფრო საპასუხისმგებლო სამუშაოზე, სხვათა შორის სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებსა და საბჭოთა მეურნეობებშიაც.

მაგრამ სასოფლო-სამეურნეო კადრების ძირითადი ნაწილი თვით მუშაკთა და საბჭოთა მეურნეობების სახალხო კომისარიატმა უნდა აღზარდოს, მათ უნდა წამოსწიონ თავიანთი ხალხი. ყველამ, ვისაც ადგილობრივ უმუშევრად და ვინც კოლმეურნეობებში ყოფილა, იცის, რომ უკანასკნელი წლების მანძილზე კოლმეურნეობებში გაჩნდნენ ათეული და ასეული ათასი ნიჭიერი ორგანიზატორები, რომელნიც კოლმეურნეობებში წარმოებული მუშაობის პროცესში გაიზარდნენ. ყოფილი მუშევსი, რომელმაც წინათ წერაც კი არ იცოდა, ახლა კოლმეურნეობის სათავეში დგას და მას საუცხოვო ხელმძღვანელობას უწევს. მასიური და პარტიული მუშაობის გაუმჯობესება კიდევ უფრო გაადიდებს ორგანიზატორების რიცხვს სოფლად.

ამოცანები პარტიულ-მასიური მუშაობის სფეროში

ჩვენი პარტიის მასიური მუშაობა ყოველთვის შეესაბამება იმ ძირითად პოლიტიკურ ამოცანებს, რომლებიც ჩვენს წინაშე სდგას რევოლუციის თვითველ განსახლებულ ეტაპზე. მემამულეების მოსპობით, კულაკობის ლიკვიდაციით, გლეხობის ძირითადი მასების კოლმეურნეობებში გაერთიანებით ჩვენ შევქმენით არნახელი შესაძლებლობანი გლეხობის მრავალმილიონიანი მასების ფართო ინიციატივის, თვითმოქმედების და შემდგომი პოლიტიკური ზრდის გაზრდისათვის. გლეხობის ძირითადი მასა ურყევად სდგას სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის გზაზე.

მაგრამ შეცდომა იქნება, თუ ვიფიქრებთ, რომ ჩვენს მასიურ-პოლიტიკურ მუშაობას მხოლოდ კულტურულ-განმანათლებელი ხასიათი უნდა ჰქონდეს, როგორც ამას, სამწუხაროდ, ადგილი აქვს მთელ რიგ რაიონებში. მტკიცედ უნდა გვახსოვდეს, რომ კულაკი საბოლოოდ განადგურებული არ არის, რომ წვრილ-ბურჟუაზიული ნაშთები ჯერ კიდევ ძლიერია, რომ თვით კომუნისტების ცალკე ჯგუფებიც ემორჩილებიან ამ

წერილ-ბურჟუაზიულ გავლენას, ხოლო საბჭოთა მეურნეობებში ზოგიერთი დირექტორები იჩენენ ბურჟუაზიულ-გადაგარების ტენდენციებს.

სწორედ ამიტომ ჩვენ უხდა შევავაშიროთ მასები სოციალისტური კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობებისათვის ბრძოლაში, კულაკური ელემენტების და მათი დამკაშვების, წამლვეჯელების და საზოგადოებრივი ქონების გამტაცებლების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

უმნიშვნელოვანესი საკითხები, რომლებზედაც უხდა მოხდეს კოლმეურნეების ხელახალი აღზრდა, არის, ჯერ ერთი, ბრძოლა საზოგადოებრივი სოციალისტური საკუთრებისადმი ზრუნვით მოპყრობისათვის. მეორე, კოლმეურნეობების, კოლმეურნეების და საბჭოთა მეურნეობების მიერ თავიანთი ვალდებულებების პირხათლად და აუცილებლად შესრულება საბჭოთა სახელმწიფოს წინაშე, მესამე, შრომის სწორი ორგანიზაცია, შრომის დისციპლინა, ბრძოლა სასოფ.სამეურნეო მუშაობის კარგი თვისებისათვის, კოლმეურნეობათა შემოსავლიანობის და ამ ნიადაგზე თვით კოლმეურნეთა შემოსავლიანობის გადიდებისათვის.

სოციალისტური საკუთრების დაცვის შესახებ გამოცემულ დეკრეტს უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობა აქვს. თუ საფრანგეთის დიდი რევოლუციის დეკრეტი კერძო საკუთრების დაცვის შესახებ წმინდათა წმინდად აცხადებდა ძარცვა-გლეჯის უფლებას, ექსპლოატაციის უფლებას, ერთი აღამიანის მიერ მეორის შრომის მითვისების უფლებას, ჩვენი დეკრეტი მიმართულია ახალი, სოციალისტური წყობილების დაცვისაკენ, აღამიანისაგან აღამიანის ექსპლოატაციის ყოველგვარი შესაძლებლობის მოსპობისაკენ.

კლასობრივი მტერი, რომელიც კოლმეურნეობების და საბჭოთა მეურნეობების საკუთრებას ემუქრება, ცდილობს ძირი გამოუთხაროს სოციალისტურ წყობილებას. პუჩის, საკოლმეურნეო პიოუტყვის, თესლის და სხვ. ქურდობა, — ეს ჩვეულებრივი სისხლის სამართლის დანაშაული როდია. ეს არის ფორმა კლასობრივი ბრძოლისა კოლმეურნეობების წინააღმდეგ, ეს არის პოლიტიკური გამოხსლა საბჭოთა წყობილების საფუძვლების წინააღმდეგ. და ჩვენი ხელი არ შედრკება, რომ მოვსპოთ საზოგადოებრივი საკუთრების მტაცებლები.

ერთ კრებაზე სოფლად მე ვამბობდი, რომ ზოგიერთი კოლმეურნეები ატაყიითარ აღშფოთებას არ გამოსთქვამენ, როდესაც მათ ბრალს სდებენ საზოგადოებრივი საკუთრების გატაცებაში. რომ რომელიმე მათგანისათვის წინათ ვისმე ეთქვა, რომ მან მოიპარა, ის აღშფოთდებოდა: „როგორ თუ მოვიპარე! მე პატროსანი კაცი ვარ“. ის ფიქრობდა, რომ კერძო საკუთრება წმინდათა წმინდაა, რომ ის „ლეთისაგან“ არის დაწესებული. ახლა კი, როდესაც ამბობენ: „შენ მოიპარე“, ზოგიერთი კოლმეურნეები ამის საპასუხოდ ილიმებიან და თავისთვის ფიქრობენ: „ყოჩაღი ვყოფილვარ, მოხერხებულად მომიპარაეს, ჭკუიანი მეურნე-მუყიკი ვარ, რაც ხელში მომხვდება, ვეღარ გამომტაცებ. საკოლმეურნეო ქონება წმინდათა წმინდა არ არის, ის „ლეთისაგან“ კი არა „ემიკისაგან“ არის მოცემული... ხარხარებენ, ამას ეთანხმებიან.

ხტალინი. მარტო ესინი კი არა. არამედ ზოგიერთი ჩვენი მუშაკებიც.

კავანოვიჩი. ხრული სიმართლეა.

საჭიროა, რომ ჩვენი კომუნისტები საზოგადოებრივ ქონებას რევოლუციონერის მთელის თავგამოდებით ეპყრობოდენ და ებრძოდენ საზოგადოებრივი საკუთრების ყველა მტაცებლებს. ის ფაქტი, რომ კოლმეურნი კოლმეურნეობაში შევიდა, ნიშნავს იმას, რომ მისი საზოგადოებრივი

მხარე სჭარბობს მის კერძო-მესაკუთრულ მხარეს. კოლმეურნეობის სწორი ორგანიზაციით და ქურდებთან და მავნებლებთან ბრძოლით ჩვენ ვაძლიერებთ ამ საზოგადოებრივ მხარეს, ხოლო მეორე მხარეს, რომელსაც კლასობრივი მტერი ეპოტინება, კერძო-მესაკუთრულ, წამგლეჯურ მხარეს ძირს ვუთხრით. მაგრამ რადგანაც ადგილობრივი კომუნისტები ამ სფეროში თითქმის სრულად არ მუშაობენ, ხოლო კლასობრივი მტერი ვაძლიერებით მუშაობს, ამიტომ ეს უკანასკნელი გავლენას ახდენს კოლმეურნეზე, ხელს სჭიდებს კოლმეურნის სწორედ ამ სუსტ ადგილს, მის მესაკუთრულ ფსიქოლოგიას. შეცდომა იქნება, რომ მტრის შესაძლებლობანი და მისი ძალა გაზვიადებულად წარმოვიდგინოთ, მაგრამ არც ის ივარგებს, რომ ეს ძალა სათანადოდ არ შევაფასოთ. მთელი სიცხადით უნდა ვხედავდეთ ჩვენს სისუსტეებს იმისათვის, რომ ისინი გადავლახოთ.

ბრძოლა საზოგადოებრივი სოციალისტური საკუთრებისათვის უნდა სწარმოებდეს პროლეტარული დიქტატურის ყველა საშუალებებით, რომლებიც მჭიდროდ უნდა იყვნენ ერთმანეთთან დაკავშირებული. თუ ჩამორჩენილ კოლმეურნეთა შორის, რომელთა მიმართ იძულებითი ზომების ხმარებაზე უარს არ ვამბობთ, ჩვენ უმთავრესად უნდა ვიმოქმედოდ ყოველდღიური აღზრდისა და მათი აქტიურ საკოლმეურნეო მუშაობაში ჩაბმის მეთოდებით, კულაკური ელემენტები; ეს ორგანიზატორები კოლმეურნეობების და საბჭოთა მეურნეობების ქონების გატაცებისა და თესვის და პურის დამზადების საბოტაჟისა, ჩვენ დაუნიღბლად უნდა ვამბოლოთ და ძირიან-ფესვიანად გავანადგუროთ სოციალისტური საკუთრების დაცვის შესახებ გამოცემული საბჭოთა კანონის მთელი სისასტიკით. ბრძოლა საზოგადოებრივი სოციალისტური საკუთრებისათვის მჭიდროდ დაკავშირებულია ბრძოლასთან სახელმწიფოს წინაშე ვალდებულებათა შესრულებისათვის. გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ იქ, სადაც კოლმეურნეობები მტერს ებრძვიან, სადაც კულაკური ელემენტები გამოძევებული და აღმოფხვრილი არიან, — იქ პირნათლად სრულდება პურის დამზადების გეგმები და ფინანსიური ვალდებულებები, იქ კოლმეურნეობათა მეურნეობაც სათანადო სიმაღლეზე დგას და კოლმეურნეებიც საკმაოდ იღებენ პურს და შემოსავალს შრომა-დღეებისათვის.

ამიტომ არის რომ ანტიპარტიულად, ანტისაბჭოურად მსჯელობენ ის ადამიანები, რომელნიც სახელმწიფოს წინაშე ვალდებულებათა შესრულების საქმეს კოლმეურნეობის შემოსავლიანობის ვადიდებას უპირისპირებენ.

კოლმეურნეთა შორის წარმოებულ მთელ მასიურ-პოლიტიკურ მუშაობაში უნდა მივალწიოთ იმას, რომ კოლმეურნეებზეც შეიგნოს, რომ მხოლოდ ზემოაღნიშნული სამი ამოცანის (ბრძოლა საზოგადოებრივი სოციალისტური საკუთრებისათვის, სახელმწიფო ვალდებულებათა შესრულება, შრომის დისციპლინა და ბრძოლა სასოფლო-სამეურნეო მუშაობის თვისებისათვის) შესრულებას შეუძლია უზრუნველყოს კოლმეურნეობათა შემდგომი აყვავება, მოსავლიანობის შემდგომი ვადიდება და კოლმეურნეების მდგომარეობის გაუმჯობესება.

სოფლად წარმოებულ მთელს მუშაობაში მტკიცედ უნდა გვახსოვდეს, რომ საჭიროა ვადამწყვეტი ბრძოლა როგორც იმათთან, ვისაც არ სურს ბრძოლა კულაკის წინააღმდეგ და ვინც, საშუალო გლეხის „დაცვის“, კოლმეურნის „დაცვის“ საფარით, ნამდვილად ცრუ-კოლმეურნეებს და კულაკურ ელემენტებს იცავს, ისე იმათთან, ვინც იჩენს თავის შემარჯვენე ბუნებას „შემარცხენე“ გადახვევების ფორმით. საჭიროა ვადამწყვეტი ბრძოლა იმათთან, ვინც იჩენს თავაშვებულ ადმინისტრირებას.

ვინც არ იცის მოყვრის მტრისაგან გარჩევა, ვისაც არ სურს აწარმოოს სისტემატიური მუშაობა, რათა დაარწმუნოს და აღზარდოს ის კოლმეურნენი, რომელნიც ჩვენ მხარს გვიჭერენ, და მხოლოდ ცუდი ხელმძღვანელობის და მათ წრეში ცუდი მუშაობის გამო მრუდე გზაზე აღმოჩნდნენ. დაწერილებით არ ეჭირდები ინდივიდუალურ მეურნეებს. ყველა მათი ერთად არევა არ შეიძლება. ჩვენ უყურადღებოდ არ უნდა დავტოვოთ ის დღევანდელი ინდივიდუალური გლეხები, რომელნიც ხვალ კოლმეურნეებად გახდებიან, არამედ, პირიქით, მათ შორის აქტიური პოლიტიკური მუშაობა უნდა ვაწარმოოთ.

თუმცა პოლიტგანყოფილებები დაარსებულია საშანაწინო-სატრაქტორო სადგურებისა, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობებისათვის, მაგრამ მძიმე თვის ყოველდღიურ საქმიანობაში მათ უნდა აწარმოონ მუშაობა, რათა ჩააბან კოლმეურნეობებში მშრომელი გლეხები, რომელნიც დღემდე ინდივიდუალურ მეურნეებად დარჩნენ.

სოცშეჯიბრება და დამკვრელობა სოფლად, სხვათა შორის კომუნისტების და კომკავშირელების წრეშიც, ჯერჯერობით სუსტად არის განვითარებული. მე მინახავს მრავალი სტანიცა და სოფელი, სადაც მრავალი ათეული და ასეული კომუნისტი და კომკავშირელი, მაგრამ ისინი წარმოებაში დიდ როლს არ ასრულებენ. მაგალითად, ყუბანის ერთ სტანიცაში არის 100 კომუნისტი და 150 კომკავშირელი, ხოლო ამანკედროს იქ ნოემბერშიაც კი აღუდგელი იყო სიმინდი მრავალ ათას ჰექტარზე და გაულეწავი იყო ხორბალი. რომ ამ სტანიცის კომუნისტები და კომკავშირელები ნამდვილი დამკვრელები იყვნენ და ნამდვილად უძღვეოდნენ კოლმეურნეებს, სიმინდის აღება ძნელი საქმე არ იქნებოდა, არიან კოლმეურნეები, მათ შორის კომუნისტებიც და კომკავშირელებიც, რომელთაც წელწადში 30-40 შრომადღე აქვთ. ესენი—ფაქტიური კოლმეურნეები არიან.

სწორედ ამიტომ შრომის სათანადო ორგანიზაცია, შრომის დისციპლინის ამოღება, სოცშეჯიბრების და დამკვრელობის განვითარება და გაძლიერება, კოლმეურნეების და საბჭოთა მეურნეობების მუშების სწორად განაწილება და გამოყენება—ეს არის უმნიშვნელოვანესი ამოცანა პოლიტგანყოფილებებისა და სოფლის პარტიული ორგანიზაციებისა.

კოლმეურნეების მოთხოვნილებები გიგანტურად გაიზარდა. ჩვენ უნდა გავაგებინოთ კოლმეურნეებს, თუ როგორ არის დაკავშირებული მათი საღვთო ამოცანები ხვალისდელი დღის პერსპექტივებთან, პარტიის საერთო პოლიტიკასთან. ამ მიზნით უნდა გაუმჯობესდეს ის ლიტერატურა, რომელსაც ჩვენ ვცემთ. უნდა გაუმჯობესდეს მექანიკური სიტყვის ხელმძღვანელობა. საჭიროა, ჩვენი სწავლული პროპაგანდისტები და გამოცდილი აგიტატორები, რომლებიც ქალაქებში ცხოვრობენ, ხშირად მიდიოდნენ სოფლებში, რომ მათ ასწავლონ სოფლის მუშაკებს მოხერხებული პოლიტიკური აგიტაციის და პროპაგანდის წარმოება და თითონაც ისწავლონ კარგი აგიტაციისა და პროპაგანდის გაშლა სოფლის ახალ პირობებში.

ყველა ამ ამოცანების შესასრულებლად საჭიროა უპარტიო საკოლმეურნეო აქტივის შეკავშირება პარტიის გარშემო. პირდაპირ უნდა ვსთქვათ, რომ ბევრ სოფელსა და სტანიცაში უკანასკნელ დროს მუშაობა უპარტიო აქტივთან მეტად სუსტი და არადამაკმაყოფილებელია. აქტივის კრებები ხშირად იღებდა ბრიგადირთა და კოლმეურნეობების სხვა აღმონისტრატულ, თანამდებობის პირთა ფორმალური კრებების ხასიათს.

სტანიცა პოლტავსკაიაში კოლმეურნეთა და ინდივიდუალურ გლეხთა კრებაზე გამოვიდა ერთი კოლმეურნე-ქალი: „ჩვენ გული შეგვტყავს კოლმეურნეობისათვის, ჩვენ ვაწყობთ კოლმეურნეობას, ვიბრძვით მისთვის, რომ კიდევ კულაკის მონა არ გავხდეთ; ამავე დროს კი არიან კულაკური ელემენტები, რომელნიც შემოვიდნენ კოლმეურნეობაში, იმ მიზნით, რომ იგი გახრწნან. ჩვენ უნდა გავამყვით ისინი, უნდა შევეკრიბოთ კოლმეურნეობის გამგეობის გარშემო მხოლოდ ისინი, ვისაც კოლმეურნეობისათვის გული შეგტყავს“.

აი, კოლმეურნეობის ასეთ ერთგულ ადამიანთაგან, და არა ფორმალური ნიშნის მიხედვით, უნდა შევქმნათ ჩვენ კოლმეურნეობებში აქტივი, რომელიც საქმით იბრძოლებს კოლმეურნეობის განმტკიცებისათვის. ცენტრალური კომიტეტის დადგენილების პროექტში გარკვევით აღნიშნულია კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში უმრავლესობის დაპყრობის საჭიროება; იქ ნათქვამია, რომ ჩვენ არ უნდა გვეშინოდეს დაეარსებოდნენ ყალბი „მთლიანობა“ კოლმეურნეობის და საბჭოთა მეურნეობის შიგნით, არ უნდა გვეშინოდეს ბრძოლის წარმოებისა.

ჩრდილოეთ კავკასიაში—კამენსკის რაიონის ვერხნეჰინოვსკის სასოფლო საბჭოს ლენინის სახელობის ერთ კოლმეურნეობაში მე მოგხვდით განგეობის კრებაზე, რომელიც მოწვეული იყო აქტივთან ერთად. იქ არის კომუნისტი—ყოფილი წითელი პარტიზანი კრასნოვი, სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარე. კოლმეურნეობის თავმჯდომარე და სამეურნეო ნაწილის გამგე—ყოფილი თეთრები, უცხო ადამიანები, ამკარად ჩვენს საწინააღმდეგო ხაზს ატარებენ. კომუნისტი კრასნოვი კი ფიქრობს, თითქოს მის უსმენენ, თითქოს მის წინადადებებს ყურადღებით ხედებიან. კრასნოვს მიმართავენ ხოლმე სახელით და მამის სახელით, ნამდვილად კი ყველაფრის გამგებელნი კულაკური ელემენტები არიან. იქმნება მოჩვენებითი მთლიანობა კოლმეურნეობაში. მაგრამ ის მიმართულია პროლეტარული სახელმწიფოს და კოლმეურნეობის ინტერესების წინააღმდეგ. აი, სწორედ ასეთი მთლიანობის წინააღმდეგ არის მიმართული ცენტრალური კომიტეტის პოლენუმის გადაწყვეტილების პუნქტი კოლმეურნეობებში უმრავლესობისათვის ბრძოლის შესახებ.

ჩვენ უნდა შევქმნათ უპარტიო აქტივი, რომელიც ჩვენთან ერთად იბრძოლებს ყველა და ყოველგვარ შემთხვევაში, აქტივი, რომელიც ძირითად მასას გაიყოლიებს. ხოლო რომ მასა ჩვენი მომხრეა, რომ კოლმეურნეობები მტკიცეა ისე, როგორც არასოდეს,—ეს უდავო ფაქტია.

კოლმეურნეობებში უმრავლესობის დაპყრობა შეიძლება მხოლოდ ანტისაკოლმეურნეო ელემენტებთან, კულაკების დამკავებთან ბრძოლის საშუალებით. უპარტიოთა აქტივის შექმნა შეიძლება რა უზარალოდ ფორმალურად, მისი შეცრებით გამგეობასთან, არამედ მისი შეგვიშორებით დღითიდღე, ყოველ საათში იმ ბრძოლის კონკრეტულ ფაქტებზე, რომელიც სწარმოებს კოლმეურნეობების აღორძინებისა და მუშაობის თვისების გაუმჯობესებისათვის, სწარმოებს კულაკის, ქურდების, მტაცებლების, ზარმაცების და წამგლეჯელების წინააღმდეგ, იმათ წინააღმდეგ, ვინც კოლმეურნეობის ინტერესებს და პროლეტარული სახელმწიფოს ინტერესებს ერთმანეთს უპირისპირებს.

ჩვენთვის, ბოლშევიკებისათვის, ცხადია, რომ ყველა ამ ამოცანის შესრულება სოფლად შეიძლება მხოლოდ იმ პირობით, თუ ჩვენ რადიკალურად გავაუმჯობესებთ პარტიული ორგანიზაციების მუშაობას, თუ ჩვენ, როგორც ლენინი ამბობდა, პროლეტარიატის ორგანიზატორულ როლს (ხოლო ეს მთავარი როლია) გავატარებთ სწორად და წარმატე-

ბით, თუ კომუნისტები თავიანთ სიმაღლეზე იქნებიან, თუ ჩვენი პარტიის შიგნით დაცული იქნება უმცირესი ცენტრალიზაცია და დისციპლინა.

აქ უნდა ვიმოქმედოთ, ერთი მხრით. მიტმასნებული ელემენტების ბოლშევიკურად გადევნებით, რასაც ჩვენ უკვე ვხედავთ ვანსორციელებთ უკრაინაში და ჩრდილოეთ კავკასიაში სოფლის ორგანიზაციების წმენდის დროს და რასაც განვსორციელებთ მომავალში მთელი ჩვენი პარტიის წმენდის დროს; მეორე მხრით, უნდა გავაუმჯობესოთ მთელი ჩვენი პარტიული მუშაობა სოფლად და აღვზარდოთ კომუნისტები პოლიტიკურად. ჩვენ გვყავს სოფლად, —ამაში ჩემი თვალთა დაკრწმუნდი, —მრავალი და მრავალი საუცხოვო კომუნისტები და კომკავშირელები, რომელთაც სურთ მუშაობა, სურთ ბრძოლა, მაგრამ არ იციან, როგორ გააცეთონ ეს. მათი დარაზება, მათი ღონის ამაღლება —აი, უმნიშვნელოვანესი ამოცანა, რომელიც ახლა ჩვენს წინაშე სდგას. რადგან, თუ პარტიული ორგანიზაცია შეკავშირებული და იდეურად შეიარაღებული არ იქნა, თუ მასებს მჭიდროდ არ დაუკავშირდა, იგი ვერ შესძლებს გაიყოლოს მასები და ვერავითარი მუშაობა კოლმეურნეობების განსამტკიცებლად სათანადო შედეგებს ვერ მოგვცემს. უბოლშევიკებოდ არსად არავითარი საბრძოლო რევოლუციონური მუშაობის ჩატარება არ შეიძლება. მაგრამ ბოლშევიკები —ეს დაქსაქსული მუშაკები კი არ არიან, რომელნიც დრო-და-დრო საწევრო გადასახადს იხდიან და რომელთაც გამოაქვთ „რეზოლიუციები სამეურნეო-პოლიტიკური კამპანიების შესრულების შესახებ“, არამედ —მებრძოლი ორგანიზაცია, ცოცხალი ორგანიზმი, რომელიც მტერთან ბრძოლაში იკაფება, სიძნელების გადალახვაში ირახმება, მასებს წინ მიუძღვის და მუშაობის პროცესში იზრდება.

ნამდვილი ბოლშევიკი არ შეიძლება მოხელე იყოს, თუ ის იდეურად დარწმუნებული არ არის, თუ მას განსახორციელებელი ღონისძიებები კარგად არ ესმის, თუ მისი სულის სიღრმეში ექვის მატლი ბუდობს, —მაშინ მისი მუშაობა საში მეოთხედით უნაყოფო იქნება. შეიძლება მან პატიოსნად მოისურვოს დაკისრებული მუშაობის შესრულება, დაიწყოს ფუსფუსი, ხმაური, მაგრამ აქედან საქმე არ გამოვა. როცა გონების ბრძანება სანახევროდ შესუსტებულია, მაშინ ხელი კანკალებს, ის თავის სიმტკიცეს და ძალას ჰკარგავს. სწორედ ამიტომ სასოფლო და სარაიონო პარტორგანიზაციების იდეური შეიარაღება უაღრესი მნიშვნელობის ამოცანაა. მე ვლაპარაკობ შეიარაღებაზე და არ ვხმარობ ჩვეულებრივ სიტყვას —აღზრდას, რადგან სიტყვა შეიარაღება უფრო ზუსტად გამოხატავს იმას, რაც ჩვენ გვჭირია. ბოლშევიკი სკოლის მოსწავლე არ არის და მარქსიზმ-ლენინიზმის დაუფლებას ის გამოცდილისათვის, დიპლომისათვის როდი ეწევა. ბოლშევიკი —მებრძოლია, რომელსაც რევოლუციონური თორობა აძლევს, „ორიენტიაციის ძალას, პერსპექტივის სიკვადეს, რწმენას მუშაობაში, რწმენას ჩვენი საქმის გამარჯვებაში“ (სტალინი).

მთელი პარტიული მუშაობიდან გადაკრით უნდა განიდევნოს ფორმალისმის ელემენტები, როცა, მაგალითად, პურის დამზადების და თესვის საკითხები „მუშავდება“ ფორმალურად, „უსულგულოდ“. ბევრ უჯრედში დამუშავებას სცელის დაშტამული რეზოლიუციების მიღება, რომელიც პარტიულებს არაფერს ასწავლის, მათ იდეურ ღონეს არ ამაღლებს და პრაქტიკულ მუშაობაში მათ ხელს არ უწყობს. რომ ამ საკითხების განხილვის დროს პარტიულების წინაშე ხდებოდეს კლასობრივი ბრძოლის მექანიკის გადასლა, სიძნელების ფესვების გამოაშკარავება, რომ აქ სწარმოებდეს ძირითადი პრაქტიკული ღონისძიებების განხილვა და დამუშავება, იმ ღონისძიებების, რომლებიც მიმართულია დამზადებისა და

თესვის უკეთესად ჩატარებისაკენ,—ჩვენ გაცილებით უფრო ძლიერი ვიქნებოდით. და აქ თვალსაჩინო ბრალი უჯრედების ცუდ ხელმძღვანელობას მიუძღვის. სოფლად მისული საოლქო და სარაიონო მუშაკები მერწილად რჩებიან სოფელში დიდი-დიდი ერთი დღე, ხოლო უმეტესობა—რამდენიმე საათი; თვით რაიკომების მდივნებიც თვითუღო სოფელში ხოლოდ რამდენიმე საათი, მაქსიმუმ ნახევარი დღე რჩებიან.

საუბარი რაიონების მდივნებთან ადგილებზე, იმავე ჩრდილოეთ ზღვასისა და უკრაინაში, გვიჩვენებს, რომ ისინი კონკრეტულად უჯრედებს, მათ პირად შემადგენლობას და ხელმძღვანელობის ბიოგრაფიას არ იცნობენ. ერთმა მდივანმა შეკითხვაზე, თუ როგორ ხელმძღვანელობს იგი, პირდაპირ გვიპასუხა: „დავდივარ სოფლებში, საქმე ბევრი მაქვს, კოლმეურნეობა ბევრია. ერთი-ორი საათით შივალ კოლმეურნეობაში; თვალს მოვავლებ ახას, იმას და ამით ყველაფერი თავდება. დრო არა მაქვს დაერჩე უჯრედში; და მით უფრო არა მაქვს დრო შევისწავლო უჯრედის მდივნის ბიოგრაფია და თვითუღო უჯრედის მუშაობა არსებითად“. საკვირველი არ არის, რომ ერთ-ერთ კერძაზე დიდ სტანციაში რაიკომის მდივნის თანდასწრებით გამოირკვა, რომ უჯრედის მდივანი კულაკთა წრიდან არის, რაიკომის მდივანი კი მრავალჯერ ყოფილა ამ სოფელში და ამის შესახებ არაფერი იცის.

როდესაც რაიონების ზოგიერთ მდივნებს პოლიტგანყოფილებების შექმნა აზრობდას, ეს გარემოება უმთავრესად უნდა მიეწეროს ამბიციის კრძნობას; იგი საქმას არსიდან არ გამომდინარეობს. რადგანაც მუშაობა თავს სდის არა მარტო ერთ რაიკომს, არამედ მრავალ ათეულ რაიკომსაც და პოლიტგანყოფილებასაც.

ჩვენ გვწამს, რომ პოლიტგანყოფილებები შეასრულებენ უდიდეს როლს იმ ამოცანების განხორციელების საქმეში, რომლებიც სდგას პარტიის წინაშე სოფლად, და რაიკომებთან ერთად პირნათლად შესასრულებენ პარტიის მიერ დაკისრებულ ამოცანებს. პოლიტგანყოფილებები რაიკომებს არ უპირისპირდებიან, ისინი რაიკომებს არ ცვლიან. პოლიტგანყოფილებების შექმნა არ ანთავისუფლებს რაიკომებს პასუხისმგებლობასაგან მთელი რაიონისათვის საერთოდ. ამავე დროს რაიკომების მდივნებს ახლა უფრო ნაკლებ უნდა აინტერესებდეს პოლიტგანყოფილებების და რაიკომების უფლებრივი ურთიერთ დამოკიდებულების საკითხები; ისინი უნდა დაეხმარონ სოფლად მისულ ახალ მუშაკებს, რომ მათ დააყენონ საქმე და შესასრულო დაკისრებული მოვალეობა.

არ შეგვიძლია ვესაყვედუროთ რაიკომების მდივნებს ან რაიკომსაკომების თავმჯდომარეებს თუ სხვა სარაიონო მუშაკებს, რომ ისინი ცოტას მუშაობენ. ისინი ძალიან ბევრს მუშაობენ და უმრავლესობა მათ შორის ცდილობს კეთილსინდისიერად იმუშაოს. მაგრამ ისინი, ჯერ ერთი, ვერ სწვდებიან, დღევანდელი რთული ამოცანების პირობებში, სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების, საბჭოთა მეურნეობების, კოლმეურნეობების და სასოფლო უჯრედების მუშაობის მთელ ჯამს და, მეორე, ზოგიერთ რაიკომს. როგორც ფაქტები გვიჩვენებს, ყოველთვის არა აქვს სწორი ორიენტაცია თავის ბრძოლაში, თავის მუშაობაში სოფლად, და აქ პასუხისმგებელი არიან სამხარეო და საოლქო კომიტეტებიც.

სარაიონო მუშაკების, სარაიონო ორგანოების მიმართ წარმოებულ ხელმძღვანელობაში, ხოლო ახლა პოლიტმუშაკების ხელმძღვანელობაშიც საჭიროა ამოცანების ნათლად და მკაფიოდ დაყენება, მოსალოდნელი შეცდომების თავის დროზე გაშუქება, და მაშინ ეს ხალხი, რომელთა

უდიდესი უმრავლესობა პარტიის ერთგულია, სწრაფად შეითვისებს ამოცანებს და უფრო ადვილად გადასწყვეტს მათ.

პირდაპირ უნდა ვსთქვათ, რომ ბევრმა საოლქო და სამხარეო კომიტეტმა ოლქების ლიკვიდაციის შემდეგ, რამაც უიარეოდ დიდი როლი ითამაშა რაიონთან დაახლოებისა, რაიონის დამოუკიდებლობის და მისი ინიციატივის გაძლიერების საქმეში, — ეერ უზრუნველყო თავისი ხელმძღვანელობით ყველა რაიონი და მით უფრო არა საკმარისი კონკრეტულობით სწავლობს იგი რაიონების მუშაობის პრაქტიკას, მათ დაეგნოლებებსა და ღირებულებებს, რომ თავის დროზე მიუთითოს ამა თუ იმ შეცდომებზე. ამოცანა მდგომარეობს იმაში, რომ გავაუმჯობესოთ ხელმძღვანელობა რაიონის მიმართ, რომ თვითნებულ საოლქო თუ სამხარეო კომიტეტში გვყავდეს სათანადო აპარატი, რომელიც დაეკისრება რაიონის განსაზღვრულ ჯგუფთან, რომელიც სისტემატიურად შეისწავლის მათ მუშაობას და სათანადო მოხსენებებს წაოუდგენს ხოლმე საოლქო ან სამხარეო კომიტეტის სამდივნოს თუ ბიუროს.

მთავარი კი ის არის; რომ სარაიონო ძირეული მუშაკებიც გრძნობენ, რომ თვითნებულ კონკრეტულ საკითხში, თვითნებულ კონკრეტულ ღირებულებაში არის კავშირი პარტიის ხაზის ნამდვილად განხორციელებასთან. იმ ხაზის, რომელიც არ არის აბსტრაქტული, განყენებული ხაზი, არამედ ისეთი, რომელიც ყოველდღიური მუშაობის ხელმძღვანელობაში ჩატება.

გადაწყვეტილება პოლიტგანყოფილებების შესახებ, რომელსაც ჩვენ ვლეს ვიღებთ, განსაზღვრავს პარტიული მუშაობის მორიგ ამოცანებს სოფლად და მას უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობა ექნება მთელი ჩვენი სოფლის გარდაქმნის საქმეში.

მე დაწვრილებით არ ვილაპარაკებ ცენტრალური კომიტეტის სასოლო-სამეურნეო განყოფილებაზე. ამ განყოფილებას ეკისრება დიდი ამოცანა — მოახდინოს პარტორგანიზაციების ყურადღების მათი ძალოვნის და მუშაკების მობილიზაცია სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის დასამთავრებლად, რაც ამჟამად პარტიის უმნიშვნელოვანეს ამოცანას წარმოადგენს. მთელი საკითხი მდგომარეობს იმაში, რომ ჩვენ, დღეობრივად მუშაკებმა, დაწყებული საოლქო კომიტეტებიდან და გათავისუფლებული რაიკომებით და უჯრედებით, მთელი ჩვენი პრაქტიკა სავსებით შეუთანხმოთ არა მარტო ცენტრალური კომიტეტის საერთო ხაზს, არამედ მთელ იმ კონკრეტულ ხელმძღვანელობას, რომლის ნიმუშებსაც ამხ. სტალინი გვაძლევს.

ამხ. სტალინი ყოველთვის აღნიშნავდა და აღნიშნავს, რომ ცდებიან ასინი, რომელნიც საორგანიზაციო საკითხს უყურებენ ისე, თითქო ის არსებითი საკითხი არ იყოს. მას შემდეგ, რაც სწორი ხაზი გამოიმუშავებოდა, საორგანიზაციო საკითხი გადაწყვეტილი საკითხია, რადგან საორგანიზაციო საკითხი ნიშნავს „სწორი ხაზის მოთხოვნების განხორციელებას, შესრულებას“.

თუ შედეგებზე ვილაპარაკებთ, შეიძლება ითქვას, რომ პირველი ხუთწლეულის ერთ-ერთი უდიდესი შედეგი არის ის, რომ ჩვენი ცენტრალური კომიტეტი უშუალოდ, ისე როგორც არასოდეს, მიუღდა მეურნეობის ყველა საკითხებს, არა მარტო ტრესტებს, არა მარტო სახალხო კომისარიატებს, არამედ საწარმოებს, თვითნებური მეურნეობის კონკრეტულ დარგებს, ხოლო ახლა განსაკუთრებით — სოფლის მეურნეობას.

ჩვენი საოლქო და სარაიონო კომიტეტები უნდა მოვაწყოთ ისე, რომ მათ უბრალოდ კი არ მიიღონ ცენტრალური კომიტეტის ღირებულება

და გააერცელონ იგი სხვა ორგანიზაციებში, არამედ თავის ყოველდღიურ მუშაობაში შეამოწმონ, თუ როგორ არის გაგებული ეს დირექტივა და როგორ ხორციელდება იგი. მხოლოდ ამ შემთხვევაში შევასრულებთ ჩვენ იმ ამოცანებს, რომლებიც ჩვენს წინაშე სდგას.

ბოლშევიკური თვითკრიტიკა და ლენინური პარტიის მთლიანობა ახალი მომავალი გამარჯვებების თავდგამია.

ამხანაგებო! ამ პლენუმზე ჩვენ ჯამს ეუკეთებთ ისტორიაში არნახულ გამარჯვებებს. შემთხვევითი არ არის ის გარემოება, რომ დღის-წესრიგის პირველი საკითხის გვერდით, რომლის გარშემო მოსმენილმა მოხსენებამ და გამართულმა კამათმა მარჯალაც რომ გრანდიოზული სურათი გადაშალა ჩვენს წინაშე, სურათი იმისა, რასაც ჩვენ ამ წლების განმავლობაში მივალწიეთ.—ამ საკითხის გვერდით დასმულია სამანქანო-სატრაქტორო საღებურების პოლიტიკანოფილების საკითხი, საკითხი, რომელიც ამახვილებს პარტიის ყურადღებას სწორედ ჩვენი მუშაობის დეფექტებზე, ჩვენი მუშაობის სისუსტეზე სოფლად. ეს შემთხვევითი არ არის იმიტომ, რომ ჩვენი გამარჯვებები, რასაც მივალწიეთ პირველ ხუთწლიდში, განუყრელად დაკავშირებულია ბოლშევიკურ თვითკრიტიკასთან, რომელიც გაშალა პარტიამ თავისი ცენტრალური კომიტეტის ხელმძღვანელობით.

სხვადასხვანაირად ლამობდნენ თვითკრიტიკის წარმართვას ტროცკისტებიც და მემარჯვენე უკლონისტებიც. მათი მთავარი მიზანი იყო კრიტიკა გაზრწინათვის, იმ შემოქმედებით მუშაობის დანგრევისათვის, რომელიც ჩვენ ჩავატარეთ პარტიის და მისი ცენტრალური კომიტეტის უშუალო ხელმძღვანელობით.

ამ ხალხის წინააღმდეგ, მათი ოპორტუნიისტული ფანდების მხილებით, პარტიამ დაუნდობლად გამოამჟღავნა თავისი ნაკლულოვანებანი, ფართო ფრონტით გაშალა თვითკრიტიკა მშენებლობისათვის, ხუთწლიდის ოთხ წელიწადში შესრულებისათვის.

და დღეს, ეუკეთებთ რა ჯამს უდიდეს გამარჯვებებს, ამავე დროს ჩვენ ხვალისდელ დღესაც შევეურებთ. ამავე დროს ჩვენ ვიღებთ ჩვენი სოციალისტური მშენებლობის უმნიშვნელოვანეს დარგს—სოფლის მეურნეობას, ქიურგის ბოლშევიკური დანით ვააშკარავებთ ყველა ნაკლსა და სენს, რაც იქ არის, ვისაზავთ გზებს მათი დაძლევისათვის. ვიცით, რომ არის და იქნებთან ადამიანები, კაცუნება, რომელიც შეეცდებოდნენ ეს ჩვენი თვითკრიტიკაც გამოიყენონ იმისათვის, რომ გააზავადონ ნაკლულოვანებანი, იმისათვის, რომ გაათრიონ თავიანთი ანტიპარტიული, ანტისაბჭოთა, კულაკური, კაპიტალისტური, კონტრ-რევოლუციონური შეხედულებანი.

ასეთი ადამიანები უკვე არიან. შემთხვევითი არ არის ის გარემოება, რომ უკვე ახლა, როდესაც პარტია იწყებს კაპიტალისტურ ელემენტებზე შეტევის ახალ პერიოდს, როდესაც პარტია საბოლოოდ სპობს კაპიტალისტურ ელემენტებს,—ჩვენ ვხედავთ ახალ ცდას, უბადრუკ ცდას ვისმონტ-ტოლმაჩეე-სმირნოვის ჯგუფის მხრით—იერიში მოიტანონ ჩვენს წინააღმდეგ სწორედ სოფლის მეურნეობის ხაზით.

მაგრამ ჩვენ, ამხანაგებო, დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენი პარტია არა თუ დაამტკიცებს ასეთ ცდებს და განდევნის თავის რიგებიდან კულაკურ ნაბოლარებს, არამედ შესძლებს თავისი მობილიზაციით, ნაკლულოვანებათა კრიტიკის შედეგად, გადალახოს არსებული სიძნელეები.

გამოიყენოს ჩვენი კოლმეურნეობები, საბჭოთა მეურნეობები და სამანქანო-სატრაქტორო სადგურები სოციალისტური განვითარების კიდეზე უფრო ფართო გზაზე.

ლენინი ამბობდა: „სიძნელე არ არის შეუსრულებლობა. საქმე ის არის, იყოს რწმენა, რომ გზა სწორად არის არჩეული, და ეს რწმენა ასჯერ აძლიერებს რევოლუციონერ ენერგიას და რევოლუციონერ ენტუზიაზმს, რომელთაც სასწაულების მოხდენა შეუძლიათ“ (ტ. VI, გვ. 372).

რევოლუციონერმა ენტუზიაზმმა, სოციალისტურმა შეჯიბრებამ. დამკერელობამ მართლაც სასწაულები მოახდინა, და ჩვენ ეკვი არ გვეპარება, რომ კიდე უფრო მეტად გავშლით ამ ენერგიას, ჩაათვა სოცლის მეურნეობაშიც მოვახდინოთ ისეთი სასწაულები, როგორიც დღემდე მოვახდინეთ მრეწველობის დარგში და ჩვენი სოციალისტური მეურნეობების ყველა დარგში.

ის გზა, რომელზედაც ლენინი ლაპარაკობდა, არჩეულია, ამ გზით ჩვენ გავიარეთ ოთხი წელიწადი. ამ გზამ მიგვიყვანა გამარჯვებამდე არა მარტო მეურნეობაში. ხუთწლედის შედეგები აქ აღნიშნულ უნდა იქნეს კიდევ იმით, რომ ეს ხუთწლელი არის ჩვენი მთლიანი ბოლშევიკური ლენინური რიგების სრული და საბოლოო კონსოლიდაციის ხუთწლელი ამხ. სტალინის ძალღონის და მისი ხელმძღვანელობის მეოხებით (ხანგრძლივი ტაში).

ჩვენ უარყვავით, დავამსხვრიეთ ყველა ცდა პარტიაზე თავდასხმისა მეურნეობაშიც, პოლიტიკაშიც და შინა-პარტიულ ცხოვრებაშიც.

ჩვენის აზრით, შემთხვევითი არ არის ის გარემოება, რომ აქ გამოხულ შემარჯვენე ოპოზიციის ყოფილ ლიდერებს, რომელნიც წინათ, ისე როგორც სხვა ოპოზიციები, იწყებდნენ პარტიაზე იერიშის მიტანას პირველ რიგში შინა-პარტიული რეჟიმიდან, შინა-პარტიული ხელმძღვანელობიდან,—ამ ლიდერებს შინა-პარტიულ რეჟიმზე, თვითკრიტიკაზე, იმაზე; რასაც ისინი წინათ ჩასცივებოდნენ, ცილს სწამებდნენ და ტალახში სკოიდან,—აქ, ამ პლენუმზე, ერთი სიტყვაც არ უთქვამთ. ჩვენ კი ვიტყვით:

ის შინა-პარტიული რეჟიმი, ის შინა-პარტიული ხელმძღვანელობა, რომელმაც მიაღწია გამარჯვებებს, რომელმაც შეაკავშირა პარტია, აღძრა მასების არსებული მილიონები, დარაზმა ეს მასებ და უზრუნველყო პარტიის მთლიანობა,—ეს პარტიული ხელმძღვანელობა, უპირველესადაა ჩვენ ბელადთან და ხელმძღვანელთან—ამხ. სტალინთან ერთად. ეს ხელმძღვანელობა მომავალშიც დაამსხვრევს თავის გზაზე ყველა და ყოველგვარ წინააღმდეგობას და გამოგვიყვანს ჩვენ კიდე უფრო ფართო ძლევაში (ხანგრძლივი, მქუხარე ტაში).

საგაზაფხულო სას.-სამ. კამპანიისათვის მზადების შესახებ საქართველოში*)

გზურავ რა თათბირს, ნებას ვაძლევ ჩემს თავს ესთქვა რამდენიმე სიტყვა. აქ გაშლილმა კამათმა და შესვენების დროს ცალკე ამხანაგებთან წარმოებულმა საუბარმა საესებით დააძტკიცა საქართველოს კომპარტიის (ბ) ცუკას ბიუროს და თესვის კომიტეტის გადაწყვეტილების მიზანშეწონილობა ამ თათბირის მოწვევის შესახებ: ამან ხელი შეუწყო ადგილებზე გაზაფხულის მოსამზადებელი მუშაობის გაშლას, აიძულა ამხანაგები ერთხელ კიდევ გადაესინჯათ—თუ რა გააკეთეს დღემდე და რა უნდა გაკეთდეს კიდევ, რომ ღირსეულად, ბოლშევიკურად იქნას შესრულებული მეორე ხუთწლედის პირველი გაზაფხულის გეგმა.

მზადება გაზაფხულისათვის წელს ჩვენ გაცილებით უფრო ზღრუ დაეწყო, ვიდრე წარშან, და უფრო მეტის ორგანიზაციულობით.

ექვს გარეშეა, ამას ხელი შეუწყო იმ გარემოებამ, რომ მიუხედავად მთელი რიგი დეფექტებისა და ცალკე სერიოზული გარდევებისა (ბამბა და ქარხალი) ჩვენ გასული წლის განმავლობაში საკმაო მუშაობა ჩავატარეთ და ცუდი მაჩვენებლებით არ მიესულვართ 33 წლის დასაწყისისათვის.

დამზადებების, კერძოდ პურის დამზადების თავის დროზე დამთავრებამ საშუალება მისცა ამხანაგებს არ ჩამოშორებოდნენ გაზაფხულისათვის მზადების ამოცანებს. მიწისაზომმა დროზე დაგზავნა ადგილებზე გეგმა. ამასთანავე უნდა ითქვას, რომ ეს გეგმა, შედარებით გასულ წელთან, უფრო რეალურია, რაც მტკიცდება თუგინდ იქიდან, რომ ადგილობრივ მუშაკებს სრულიად არაეითარი შესწორებები არ შეუტანიათ მასში. თესვის კომიტეტმა ამხ. მგალობლიშვილის მეთაურობით შესძლო მოკლე დროის განმავლობაში მოძრაობაში მოეყვანა ყველა ორგანიზაციები, რომელთაც დამოკიდებულება აქვთ გაზაფხულის გამზარასთან.

ამის შედეგად ცუტრები ლაპარაკობენ მთელ რიგ ჩვენს მიღწევებზე: მძრადად ხვნის დარგში წელს შესრულებულია 72.500 ჰექტარი, წინააღმდეგ 40.500 ჰექტარისა 1932 წელში. მართალია მუშაობის ბარისი ჯერ კიდევ არის საკმაოდ მაღალი, მაგრამ მძრადად ხვნის ასე მნიშვნელოვანად გადიდების ფაქტი ფითონ ლაპარაკობს თავის საარგებლოდ. ბამბისათვის მძრადად მოხსნულია 13.900 ჰექტარი, საერთო გეგმა კი 18.000 ჰექტარს; წარშან მოხსნული იყო 6.500 ჰექტარი. სერით გეგმა კი ითვალისწინებდა 27.000 ჰექტარს.

წელს ჩვენ სათესლე ფონდზე თავთავიან კულტურების დარგში შეგვაროვეთ 64 ათასი ცენტნერი, წინააღმდეგ 30.000 ცენტნერისა 1932 წელში. სიმინდი კი—66.000 ცენტნერი, წინააღმდეგ 12.000 ცენტნერისა.

*) სიტყვა, წარმოთქმული რესპუბლიკანურ პარტიულ თათბირზე 1933 წლის 16 თებერვალს.

კარტოფილის დამზადების დარგში ყველაფერი რიგზე არ არის. მაგრამ ჩვენს მაერ ამჟამად დასარგავად დამზადებულია 31.000 ცენტნერი, წინააღმდეგ 15.000 ცენტნერისა 32 წელში.

ამხ. ბუნიატ-ხანდ სწორად ლაპარაკობდა აქ სათესლე ფონდის გაწმენდის შესახებ, იმის შესახებ, რომ საჭიროა დავაწვეთ ამ საქმეს. ჩვენ უკვე გავეწმინდეთ 30.000 ცენტნერი, შარშან კი ამხ. მათიკაშვილის ცხებით არც ერთი ფუთი არ ყოფილა გაწმენდილი.

დაბოლოს, უკანასკნელი მაჩვენებელი — არატი: ის გატარებულია 5.600 ჰექტარზე, წინააღმდეგ 1.200 ჰექტარისა 32 წელში.

როგორც ხედავთ, მაჩვენებლები არ არის ცუდი. მაგრამ სრულიად აშკარაა, რომ თუ ჩვენ არ დავაწვეთ შემდგომ მუშაობას, თუ ჩვენ ერთი წუთით მაინც შევასუსტებთ ყურადღება და მზრუნველობა, რომელსაც იჩენს პარტია და ცენტრალური კომიტეტი ყველა რაიონულ და ცენტრალურ პარტიულ და საბჭოთა ორგანიზაციებთან ერთად გაზაფხულის მიმართ, ჩვენ შეგვიძლია აბრაობამდე დავიყვანოთ მოსამზადებელი პერიოდის მიღწევები.

მეტე ორგანიზაციულობა, ძალთა სწორი განაწილება, კლასური სიფხიზლე, ენერგია და სიმტკიცე, დაუზოგავი ბრძოლა მუშაობის მოშლილობასთან, კულაკურ საბოტაჟთან, კლასობრივი მტრის ნაშთებთან სოფლად — ჩვენთვის ესაა განსაკუთრებით საჭირო.

სოფლად შექმნილი ახალი ვითარების ბრწყინვალე ანალიზი, რომელიც მოგვცა ამხ. სტალინმა თავის სიტყვაში „სოფლად მუშაობის შესახებ“ — ყველა ეს საკითხები დიდის სიმწვავეთ სდგას ჩვენს წინაშე და კიდევ უფრო მეტ ყურადღებას მოითხოვს ჩვენგან. ამხ. სტალინის საპროგრამო სიტყვამ აამოძრავა მთელი საბჭოთა კავშირი, მთელი პარტია, მთელი საბჭოთა აქტივი სოფლად.

ამ სიტყვის შემდეგ გავიდა უკვე ერთ თვეზე მეტი. მაგრამ თუ ჩვენ შეგვეკითხებით ჩვენს თავს — რა გავაკეთეთ ამ ხნის განმავლობაში, ჩვენ უნდა გუბასუხოთ, რომ ძალიან ცოტა.

ამხ. სტალინი თავის სიტყვაში ამბობდა:

„... რომ საკოლმეურნეო წესწყობილება კი არ ამცირებს, არამედ აღიდებს პარტიის და მთავრობის მზრუნველობას და პასუხისმგებლობას სოფლის მეურნეობის განვითარების მიმართ აქედან გამომდინარეობს, რომ პარტიამ თუ მას სურს უხედავად მდგანელოს საკოლმეურნეო მოძრაობას, უნდა შეისწავლოს საკოლმეურნეო ცხოვრების და საკოლმეურნეო ხელმძღვანელობა ყველა დეტალები. აქედან გამომდინარეობს, რომ პარტიამ კი არ უნდა შეამციროს, არამედ გაამრავლოს თავისი კავშირი კოლმეურნეობებთან, რომ მან უნდა იცოდეს ყველაფერი ის, რაც კოლმეურნეობებში ხდება, რათა დროზე დაეხმაროს მათ და თავიდან ააცილოს კოლმეურნეობებს მოსალოდნელი საფრთხე“.

ჩვენ საქართველოში არ შეგვიძლია დავიკეხოთ კოლექტივიზაციის მაღალი პრიციპით. ის დაახლოებით უდრის 37-ს ჩვენ შარშან შევსძელით შეგვეჩერებინა კოლექტივიზიდან დაწყებული გასვლა, და სტიმული მივეცით ერთგვარ, მართალია მცირე, ზრდას. სულ კოლმეურნეობების რიცხვი უდრის 3.428-ს. ეს ციფრი არ არის მცირე, ჩვენ, რომ მტკიცედ მოგვეყვოდა ხელი ამ კოლმეურნეობებისათვის, გავგვხადა ისინი საინიშნო და სამავალითო მეურნეობებად, ადვილი წარმოსადგენია — თუ როგორი ლტოლვა გვექნებოდა ჩვენ დღეს კოლმეურნეობებისაკენ.

მაგრამ ვაქეთებთ თუ არა ჩვენ ამას? ვაქეთებთ, მაგრამ ძალიან სუსტად. ვინებდებით თუ არა ჩვენ, როგორც ამხ. სტალინი ამბობდა, კოლმეურნეობებში, და თუ ვინებდებით,—რა დასკვნა გამოვიყვანო ჩვენთვის ჩვენი მუშაობისათვის.

მე ბევრი მასალები მაქვს კოლმეურნეობების ხაზით წარმოებულ მუშაობის შესახებ. შეიძლება ასეული მაგალითის მოყვანა სოფლად ჩვენი მუშაობის შესახებ, როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი მაგალითების მოყვანა. მაგრამ დღეს მე გამოვიყენებ მხოლოდ იმას, რომელზედაც ლაპარაკობდნენ აქ გამოსული ამხანაგები.

აი ამხ. აზარაშვილმა აღიარა აქ, რომ 137 კოლმეურნეობიდან მან თავის რაიონში გამოიკვლია მხოლოდ ერთი, და ისიც, ალბად, არა ისე ღრმად, როგორც საჭირო იყო, დასაშვებია თუ არა ეს. დასაშვებია, რომ ლავოდნის რაიონში, მეთამბაქობის რაიონში, სადაც საკმაოდ დანაგვიანებულია კოლმეურნეობები, დავკმაყოფილდეთ ერთი კოლმეურნეობის გამოკვლევით? რა მდგომარეობაა დანარჩენ 136 კოლმეურნეობაში? დროა უკვე, ამხანაგებო, ექცოდეთ საყსებით ზუსტად, თუ რას წარმოადგენს თვითნებური კოლმეურნეობა ცალკე, დროა უკვე თავი დავენებოთ იმაზე დაყრდნობას, რომ ამხანაგები მიმაგრებული არიან კოლმეურნეობებზე და მუშაობენო. როგორ მუშაობენ ისინი, რა გამოარკვევს მათ, რა დახარჯები გაუწიეს, როგორ მაჩვენებლებს მიაღწიეს თვითნებური კოლმეურნეობის მუშაობაში. რაიონული კომიტეტის მდივანმა ყველაფერი ეს უნდა იცოდეს მტკიცედ და ზუსტად.

გარკია კიდევ, რომ ამხ. აზარაშვილმა ილაპარაკა მაინც კოლმეურნეობების გამოკვლევის შესახებ. სხვები სრულებით არ შეხებიან ამას.

ამხ. მონიაშვილმა აქ მთელი 25 წუთი ილაპარაკა, კოლმეურნეობები კი მოაგონდა მხოლოდ ამხ. მათიკაშვილის გამოსვლის შემდეგ, რომელიც ამ საკითხს შეეხო.

მე, ამხანაგებო, ამით არ მინდა ესთქვა, რომ საკოლმეურნეო მშენებლობა სოფლად ჩვენში დავიწყებულია, მე მინდა ესთქვა, რომ კოლმეურნეობებს არ ექცევათ ის ყურადღება, რომელსაც მოითხოვს დღევანდელი დღის ამოცანები.

რა მდგომარეობაა, მაგალითად, შემოსავლის განაწილების მხრივ? პირდაპირ შეიძლება ითქვას—ცუდი. შემოსავლის ნახევარზე მეტი ჯერ კიდევ არ არის განაწილებული კოლმეურნეთა შორის. განაწილებაში ადგილი აქვს მრავალ დამახინჯებას. განუყოფელი ფონდი ზოგიერთ კოლმეურნეობებში მეტად დიდია, ზოგან კი განივებულია. ანიაგებენ საკოლმეურნეო ქონებას, კაპიტალურ დაბანდებას, ბელლების, ფერმების და სხვათა მშენებლობაზე, კაპიტალური დაბანდება უგეგმობის გამო არ იძლევა საჭირო ეფექტს. ერთ კოლმეურნეობაში ცალკე მუშაკებს აძლევდნენ 200 მანეთს, მეორეში კი იმავე მუშაობისათვის—50 მანეთს.

ამ მხრივ განსაკუთრებით ცუდი მდგომარეობაა გურიაში.

ამის შუდევად კოლმეურნე ხელზე ძალიან ცოტას ღებულობს. საკოლმეურნეო მოძრაობის როგორ სტიმულზე შეიძლება ლაპარაკი შემოსავლის ასეთი განაწილების პირობებში? დღევანდელი ინდივიდუალური გლეხი, რომელიც ხედავს კოლმეურნე უნდა გახდეს, ხომ ასე მსჯელობს: სასარგებლოა თუ არა მისთვის კოლმეურნეობაში შესვლა, მეტს მიიღებს თუ არა ის კოლმეურნეობაში?

აქ გამოსული ამხანაგები ლაპარაკობდნენ კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობების და სამ.-სატრ. სადგურების დანაგვიანების შესახებ. მუშათა ნაწილი საბჭოთა მეურნეობებში და სამ.-სატრ. სადგურებში შე-

გროველია კულაკურ ელემენტებისაგან. ამაზე უარი უნდა გავაცხადოთ. კულაკი გააკეთებს 1 მანეთისას და 100 მანეთისას კი გააფუჭებს.

ამხ. კორსაელოვა, რომელიც გამოიკვლია სამ.-სატრ. სადგურები პირადი შემადგენლობის თვალსაზრისით, საეკონომიკურ სურათი დაგვიხატა. ძნელი წარმოსადგენი იყო, რომ ჩვენს სამანქ.-სატრ. სადგურებში ისეთ საპასუხისმგებლო თანამდებობაზე როგორცაა მოანგარიშებული, სამეურნეო ნაწილის გამგეები და სხვ., შეიძლება ჩვენთვის უცხო ელემენტების ამღენი რაოდენობა.

ეს ხომ ის ხალხია, რომელიც თუ არ გააფუჭებს, ყოველ შემთხვევაში, როგორც იტყვიან „სულით-გულით“ არ იმუშავებს.

ამხ. სტალინმა პლენუმზე სიტყვა:

„რაც შეეხება „ნეიტრალურ“ კოლმეურნეობებს, ისინი საერთოდ არ არსებობენ და არც შეიძლება არსებობდნენ ბუნებაში. „ნეიტრალური“ კოლმეურნეობები—ეს არის იმ ადამიანების ფანტაზია, რომლებსაც აქვთ თვალები იმისათვის, რომ არაფერი არ დაინახონ. ისეთი გამწვავებული კლასობრივი ბრძოლის დროს, როგორც სწარმოებს ეხლა ჩვენში, საბჭოთა ქვეყანაში, „ნეიტრალურ“ კოლმეურნეობებისათვის უკვე არ რჩება ადგილი. ასეთ პირობებში კოლმეურნეობებს შეუძლიათ იყვნენ ან ბოლშევიკური. ან ანტისაბჭოთა. და თუ ჩვენ არ ვუწვევთ ხელმძღვანელობას ამა თუ იმ კოლმეურნეობებს, ეს ნიშნავს იმას, რომ მათ ხელმძღვანელობას უწევდნენ ანტისაბჭოთა ელემენტები. ეს ყოველივე იმუშავებდა“.

ან ჩვენ ვხელმძღვანელობთ კოლმეურნეობებს, ან ჩვენი მტრები. ეს საკვებით ცხადია. თათბირზე ბევრმა, კერძოდ ამხ. სტურუამ ზესტაფონის შესახებ, მოიყვანეს საკოლმეურნეო აპარატის დანაგვიანების მაგალითები, ჩვენ ბევრი ფაქტები მოგვიპოვება სხვა წყაროებიდანაც.

ეს მოითხოვს, რომ ჩვენ კოლმეურნეობებში შევიხედოთ ფხიზელი ბოლშევიკური თვალთ.

აგილოთ, მაგალითად, მთლიანი კოლექტივიზაციის რაიონები,—განსაკუთრებით გურია.

განა იქ ყველაფერი რიგზეა კოლმეურნეობებში? ვფიქრობ რომ არა. ყველასთვის ცნობილია, რომ გურია წინეთ წარმოადგენდა მენშევიზმის ციტადელს. ამჟამად მიწვევები განადგურებული არიან, მაგრამ ხომ არსებობენ მათი ნაჩრევები? სად წავიდნენ ისინი, თუ რაიონში მთლიანი კოლექტივიზაცია? ექვს გარეშეა, რომ მათი ნაწილი შეიძლება კოლმეურნეობაში და იქ შერია. რასაკვირველია თქვენ არ ფიქრობთ, რომ ეს ნაწილი კოლმეურნეობაში მუშაობს საბჭოთა ხელისუფლების სასარგებლოდ. გურული ამხანაგები ებრძვიან ამ დანაგვიანებას, მაგრამ საკმაოდ სუსტად. ყოველ შემთხვევაში ამხ. მ. კილაძეს აქ არა უთქვამს რა კოლმეურნეობებში გამომოადგენებულ მენშევიკების შესახებ.

გურიის კოლმეურნეობებში როგორიღაც სიჩუმე და სიწყნარეა. გვესაჩირობა თუ არა ჩვენ ასეთი მშვიდობიანობა და მთლიანობა კოლმეურნეობებში? საკ. კპ. (ბ) ც-კ-ის პლენუმის რეზოლუციაში ნათქვამია:

„პარტიულებს და კომკავშირობებს არ უნდა ეშინოდეთ ბრძოლისა კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობების შიგნით ანტისაზოგადოებრივ, ანტისაკოლმეურნეო ელემენტების იმპულირებისა და გაძევებისათვის, იმ შემცდარი მოსაზრებით, რომ ასეთი ბრძოლა დაარღვევს კოლმეურნეობის ან საბჭოთა მეურნეობის მთლიანობას. ჩვენ გვესაჩირობა არა ყოველგვარი მთლიანობა.

ჩვენ გვესაჭიროება ისეთი მთლიანობა კოლმეურნეობაში ან სამ-
ჭოთა მეურნეობაში, რომელიც უზრუნველყოფს ბოლშევიკური
ბირთვის ხელმძღვანელობას და მეთაურობას, რომელსაც მხარს
უჭერს უპარტიო აქტივი. ასეთი მთლიანობის მიღწევა კი შეუძლებ-
ელია გარეშე სერიოზული ბრძოლისა, კოლმეურნეობებიდან და
საბჭოთა მეურნეობებიდან ანტისაზოგადოებრივი და ანტისაკოლ-
მეურნეო ელემენტების გასაძევებლად“.

ეს რასაკვირველია, არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ხვალევე ერთბაშად ჩა-
ვავლოთ ხელი ყველა კოლმეურნეობებს და დავიწყეთ წმენდის კამპანია.
აქ ლაპარაკია არა კამპანიის შესახებ, არამედ დიდ სისტემატიურ მუშა-
ობის შესახებ, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში მაგარი
ბოლშევიკური ბირთვის შექმნისათვის. და, ბუნებრივია, რომ გური-
ა რომელიც კოლექტივიზაციაში იყო 92 პროცენტით, ჩვენ განსაკუთრე-
ბით გვაინტერესებს. გურიის კოლმეურნეობებიდან მენშევიკური ელემენ-
ტების გამორეკვით, ჩვენ, ცხადია, კიდევ უფრო განვამტკიცებთ მათ, მო-
კვშაობთ მათში კულაკურ საბოტაჟს.

კულაკური საბოტაჟის შესახებ ჩრდილოეთ კავკასიაში ჩვენ ინფო-
რმაცია საქ. კ.პ. (ბ) ც.კ.-ისაგან მივიღეთ.

ჩვენ დაუყოვნებლივ უნდა შევდგომოდით პრაქტიკულად კულაკუ-
რი საბოტაჟის გამოძევებისადმი. მაგრამ ჯერ ჯერობით ძალიან ცოტა რამ
არის გაკეთებული. ზოგიერთმა აღვიღებზე, ალბათ, გაიფიქრა, რომ ეს
ჩვენ არ შეგვხდება, რომ ჩვენში არ არის კულაკური საბოტაჟი.

ბაშკის კამპანიის ჩაშლა ბორჩალოს რაიონში 12.400 ჰექტარზე ხომ
ბევრათ იყო გამოწვეული კულაკური საბოტაჟით. კულაკი ოსტატურად
მოქმედობდა, თვალს უხვევდა ხელმძღვანელობას, ამხედრებდა ამხანაგებს
ერთმანეთის წინააღმდეგ: თქვენ იცით, რომ რაიკომის მდივანი ამხ. გასან
საბრი, რომელიც ყოველივე ამას ვერ ამჩნევდა, რომელსაც მხედველ-
ობიდან გაეპარა კულაკის მუშაობა, ჯეროვნათ დაისაჯა, მაგრამ ამით
ხომ ჩვენ საქმე არ გვიმსუბუქდება, ამითი ბაშკის საქმეს ხომ ვერ გამო-
ვასწორებთ.

ასეთივე მდგომარეობა ჰქონდა სილნალის რაიონში ამხ. ფხვიძეს. გა-
ზეთებში გამოქვეყნებულ მასალებს თქვენ იცნობთ.

არ შეიძლება ვიფიქროთ, რომ სხვა რაიონებში არ იყო კულაკური
საბოტაჟი. ამის დამამტკიცებელია კულაკის იქორმა წინააღმდეგობა და-
მზადებათა წინააღმდეგ, რომელიც გამოძევებულ იქნა ყველა რაიო-
ნებში და რომელმაც მოითხოვა თქვენთვის ცნობილი მკაცრი დაწოლა
საქ. კ.პ. (ბ) ცეკას მხრივ.

კულაკი ყოველ რაიონში ცდილობდა ჩაეშალა დამზადებანი. პარ-
ლის ხანით, რომლითაც ჩვენ ვფიქრობდით თითქმის მთელი უზრუნველ-
გვეყო დღეს ამუშავებული აგარის შაქრის ქარხანა, ჩვენში ცუდი მდგო-
მარეობა შეიქმნა. კაკლის დამზადების გეგმაც მთლიანად ვერ შევასრუ-
ლეთ. კულაკმა გაგვიფუჭა საქმე, მაგრამ ხომ თვითონ ჩვენც ვართ დამ-
ნაშავე იმაში, რომ ვერ შევამჩნიეთ კულაკი, თავის დროზე სათანადო
წინააღმდეგობა ვერ გაუწიეთ კულაკურ გავლენას, კულაკურ საბოტაჟს.

საქართველოში კიდევ მოიპოვებთან სხვადასხვა ანტისაბჭოთა ბარ-
ტიები ნაშთები და კულაკთან ერთად ჩვენში შეიძლება გამოვიდეს ყოფ-
მენშევიკიც, ყოფ. ფედერალისტიც და ყოფ. ნაციონალ-დემოკრატიც,
და ეს ჩვენ გვაეალებს გამოვიჩინოთ განსაკუთრებული კლასობრივი სი-
ფხიზლე და სიმახვილე. ჩვენ ორივე ყური დაცქვერილი უნდა გვქონდეს

ჩვენი ძირითადი ამოცანაა განვამტკიცოთ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურები, კოლმეურნეობები, საბჭოთა მეურნეობები. პოლიტგანყოფილებათა მოწყობამ უნდა უზრუნველყოს ამ ამოცანის შესრულება.

პოლიტგანყოფილებათა შესახებ ბევრი დაიწერა პრესაში და ამხ. არუთინოვიც აქ ვრცლად შეიწერა და საკითხზე. მე არ გახვიემორებ ნათქვამს. მიუთითებ მხოლოდ პოლიტგანყოფილებათა მუშაობის ერთ-ერთ მხარეზე, საკოლმეურნეო აქტივთან მუშაობაზე. ეს საქმე ჩვენში ცუდათაა დაყენებული. ჩვენ სუსტ ყურადღებას ვაქცევდით საკოლმეურნეო აქტივს, ჩვენში არ წარმოგნს ამ აქტივის უბრალო ელემენტარული აღრიცხვა კი. დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენში მუშაობას ერთპიროვნულ მეურნეობათა შორისაც, რომელნიც საქართველოში საგრძნობ პროცენტს შეადგენენ. საქართველოს კ.პ. (ბ) ცეკას ამ მხრივ ბევრი რამ აქვს გაკეთებული, და რაიონულ ორგანიზაციებს ყოველთვის უნდა ჰქონდეთ მხედველობაში ერთპიროვნულ მეურნე ღირბი და საშუალო ჯგუფებიც.

საქ. კ.პ. (ბ) ცეკას და საბჭოთა კავშირის სახკომსაბჭოს დადგენილებაში ტრაქტორების რემონტზე ლაპარაკია, ჯოგორც გადამწყვეტ საკითხზე. ჩვენმა თესვის კომიტეტმა ჩაატარა მიმდინარე ოპერატიული მუშაობა ტრაქტორების და სასოფლო-სამეურნეო იარაღების რემონტის დარგში. აღმოჩნდა უმზგავსო სურათი. ვაი-ვაგლახით გამოარკვიეს, თუ რა მდგომარეობაშია სატრაქტორო პარკი და რაა საქირო მის მოსაყვანად სრულ წესრიგში. ძალიან იყო არეულ-დაარეული სათადარიგო ნაწილების საკითხი, ყველა სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებს არ ჰქონდათ დადებული ხელშეკრულებანი ქარხნებთან ამ ნაწილების დამზადებაზე, არ იცოდნენ, რა ნაწილებია საქირო, რა ნაწილები არ აკლიათ. თესვის კომიტეტი გაერკვა ამ საკითხში და დასძრა საქმე მკედარ წერტილიდან, მაგრამ თუ რაიონული ორგანიზაციები უშუალოდ არ მოკიდებენ ხელს ამ საქმეს, მაშინ იქმნება საფრთხე, რომ შეიძლება ჩაიშალოს ტრაქტორების რემონტი, ამასთან თესვის კამპანიაც.

სერიოზული ყურადღება უნდა მიექცეს რემონტის ხარისხსაც, რომელიც ჯერ კიდევ სრულიად არ არის მაღალი.

შემდეგი მნიშვნელოვანი საკითხია — საწვავი მასალა ტრაქტორებისათვის. ამხ. ურუშაძეს ამაზე არაფერი ულაპარაკნია, ხოლო თუ ტრაქტორცენტრის მმართველი დუმლით უვლის გვერდს ამ საკითხს, ვშიშობ, რომ შედეგები საფალალო არ აღმოჩნდეს. ამ საკითხს სათანადო ყურადღება არ ექცეოდა. საწვავ მასალას ისე უყურებენ, თითქო ეს უბრალო წყალი იყოს — ასხი, რამდენიც გინდა. საქმე კი სულ სხვანაირადაა. დეე ნურავინ ინუტეშებს თავს ბაქოს სიახლოვეთ. ნავთის პროდუქტებზე მოთხოვნილება დიდია და აქ საქიროა მაქსიმალური კონომია. საწვავი მასალის ხარჯვა უნდა სწარმოებდეს ტრაქტორების მიხედვით. თესვის კომიტეტმა უკვე მიიღო ენერგიული ზომები საწვავი მასალის ხარჯვის საკითხში. უნდა შევქმნათ რაიონულ ბაზები თვითეულ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებშიც და საბჭოთა მეურნეობებშიც, განსაკუთრებით ამ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებსა და საბჭოთა მეურნეობებში, რომლებიც იმყოფებიან რკინის გზიდან დაშორებით. უნდა უზრუნველყოთ ისინი ათი-ხუთმეტრი დღის მარავით. რაიორგანიზაციებმა უნდა იზრუნონ ტარის, კასრების, ბიღონების შეძენაზე. თესვის კომიტეტის კომისიამ ამხ. ავრბას და ლორთქიფანიძის მეთაურობით გაშალა მუშაობა ტარით უზრუნველყოფისათვის და მოავიარა საწვავი მასალის ვაყემის და ხარჯვის წესი. რაიორგანიზაციებს უნდა ახსოვდეთ, რომ საწვავი მასალის გადახარჯვისათვის ისინი პასუხს აგებენ. დაწყებული რაიკომის მდიენით და

გათავებული ტრაქტორისტით. ხომ სჭირია შემთხვევები, როდესაც ტრაქტორი გაჩერებულია, ხოლო მატორი მუშაობს. ტრაქტორისტი კი ამ დროს საუბრობს, სადილობს და საერთოდ სხვა საქმიანაა გართული. ადგილზე ჰქონდა ისეთი შემთხვევები, როცა ტრაქტორისტებს ნავთი ღვინოზე გადაუცვლიათ. დაწესებულია გაცვლა-გამოცვლის ნორმაც კი: ერთი ლიტრი ნავთი ერთ ლიტრ ღვინოზე. ვიფიქრებ, რომ ფსიხლად ვაღვეწოთ თვალი საწვავი მასალის მომჭირნობით ხარჯვას და სასტიკად დაესაჯოთ დამტაცებელი.

ცოცხალ გამწვევ ძალაზე აქ ბევრი ილაპარაკეს. თუ იგი ისეთსავე მდგომარეობაში დარჩება, როგორც მარშან იყო, საქმე წინ ვერ წავა. ცეკას და საბჭოთა კავშირის სახელმწიფოს გადაწყვეტილების მიხედვით მაგრად უნდა მოვედოთ ხელი ამ საკითხებს, რომლებიც დაეცემიან უნდა ხართას, ჩამეტან, ცხენთან, მათთვის საჭირო საკვებთან და მივიღოთ ყოველი ზომა, რათა უზრუნველყოთ მუშა პირთა ცუდის, პირველ რიგში კი მისი იმ ნაწილის ნორმალური მუშაობა, რომელიც ხვანაზე იქნება დამანდებული.

გლეხური ინვენტარის რემონტის საკითხზე.

უნდა გაეცეთოთ მაქსიმუმი იმისათვის, რომ დაეფაროთ მასალა — რკინის, ლურსმანის და სხვ. ნაკლებობა. რისი გაგზავნაც შეიძლება ქალაქებიდან სოფელში, უნდა გაგზავნოთ: თბილისიდან, ფოთიდან, ბათოშიდან, ქუთაისიდან. თესვის კომიტეტმა ცოტა რამ გააკეთა ამ მიმართულებით.

ამხანაგებო, 1933 წელი არის ხარისხისათვის ბრძოლის, მაღალი მოსავლიანობისათვის ბრძოლის წელი, როცა სათესი ფართობების გაუდიდებლად ჩვენ უნდა მოვიყვანოთ სრულ წესრიგში და შევაცეთოთ ის რაც დღეს მოგვეპოება. თესობრუნვის, თესლის შეწყალების, სამუშაო უზნებზე ბრიგადების მიმაგრების, საწარმოო გეგმების თავის დროზე შედგენის საკითხები, ერთი სიტყვით, ყველა ის საკითხები, რომელთა გადაჭრაც აუმაჯობესებს მუშაობის ხარისხს და აღიდებს მოსავალს, უნდა მოექცეს ჩვენი ყურადღების ცენტრში.

ჩვენ მიმდინარე წელს ყოველ მიზეზს გარეშე გადაჭარბებით უნდა შევასრულოთ ყველა მსაგებობები ტექნიკური და სპეციალური კულტურების მიხედვით: თამბაქო აღსაზრდში, ჩაი დასავლეთ საქართველოში, ვენახი კახეთში — უნდა გადაიქცენ სათანადო პარტიული და საბჭოთა ორგანიზაციების მხრივ გეგმების შესრულებისათვის გმირული ბრძოლის ობიექტებად. მუშაობისათვის საჭირო პირობები ხომ შექმნილია: გეგმები საესებო რეალურია, შეიკავიან მიცემულია, რაიონების ხელმძღვანელობამ გასულ წელს გვიჩვენა, რომ მან იცის საქმე და შესწევს უნარი წარმოის ბრძოლა.

არ შევანელოთ ტემპები, არამედ გავაძლიეროთ ისინი — აი ჩვენი ამოცანა: ცალკე ბამბის შესახებ. მიმდინარე წელს ჩვენი გეგმა შეადგენს 18.000 ჰექტ, იმ დროს, როცა გასულ წელს იგი უდრიდა 27.000 ჰექტარს.

ჩვენი მოვალეობაა — სანიმუშო მუშაობით. მაჩვენებლების გადაჭარბებით შესრულებით როგორც ხარისხის. ისე მოსავლიანობის მხრივ — ჩამოვირცხოთ ის სამარცხვინო ლაქა, რომელიც მოგვეცხა ჩვენ ბამბის შარშანდელი გეგმის ჩაშლისათვის დაეცემიან.

დაარწმუნებული ვარ, რომ საქართველოს პარტიული ორგანიზაცია, კერძოდ კი მეზამბრობის რაიონები, მაღალყურენ ამას.

მაგრამ ტექნიკურმა და სპეციალურმა კულტურებმა არ უნდა დაიხრდიონ მარცვლელ კულტურები. არავითარ შემთხვევაში არ შეი-

ძლებს მარცვლეულის დაყენება უკანა რიგში. მიწის თვითნებური თავისუფალი პატარა ნაკვეთი გამოყენებულ უნდა იქნას მარცვლეული კულტურებისათვის, ვინაიდან ამით ჩვენ ვამსუბუქებთ მდგომარეობას ჩვენი ქვეყნის ცენტრალურ-სამხრეთი მომარაგების ფრონტზე.

ორიოდე სიტყვა აბრეშუმის შესახებ. თუმცა აბრეშუმი არ არის უშუალოდ დაკავშირებული თესვის კამპანიასთან, მაგრამ, როგორც თქვენ იცით, საქართველოს სოფლის პირობებში მას სერიოზული მნიშვნელობა აქვს. აბრეშუმის გეგმა 1932 წელს ჩაიშალა, თუმცა ამ საქმეში არ მოუძღვის ბრალი რაიონულ ორგანიზაციებს, რომლებმაც ყველაფერი გააკეთეს იმისათვის, რომ შეესრულებინათ გეგმა, აქ დამანაშავენი არიან ჩვენი მტრები, რომლებმაც მოაწყვეს ნამდვილი მანებლობა საგრენაჟო სადგურებში. საქართველოს სახელმწიფო პოლიტსამმართველომ აღმოაჩინა მანებებელთა ორგანიზაცია, რომელსაც სათავეში ედგა არც ისე უცნობი პროფესორი ციკიშვილი და კომპანია. ეს ორგანიზაცია სისტემატურად აგადებდა ჯანსაღ თესლს. ესლა მიღებულია შესაფერი ზომები. დაგადებული თესლი შეცვლილია ჯანსაღი თესლით და იმედი უნდა ექონიოდ, რომ მიმდინარე წელს რაიონული ორგანიზაციების დახმარებით აბრეშუმის გეგმები შესრულებული იქნება, მით უმეტეს, რომ აბრეშუმის პარკზე ფასები გადიდებულია და საერთოდ, გასულ წელთან შედარებით. გაუმჯობესდა კონტრაქტაციის პირობები.

არ უნდა გამოგვეპაროს მხედველობიდან კიდევ ორი დიდი ამოცანა — სავარეთებში მეურნეობები და მეცხოველეობა. აქ ჩვენ ბევრი ნაკლი გვაქვს, ჩვენ გავცივით მათ შესახებ. ხოლო საჭიროა, რომ ამის ნაცვალად, ჩვენ თვითონ მოვკიდოთ ხელი საქმის ორგანიზაციას.

საგზაფხულო თესვის კამპანიის წარმატებით ჩატარების საქმეში უდიდესი როლი უნდა შეასრულოს ცენტრალურმა ორგანიზაციებმა. თუ ისინი ვერ მოაგვარებენ სწრაფ და ზუსტ კავშირს პერიფერიასთან, თუ ისინი თავის დროზე არ გასცემენ პასუხს ან თუ სრულიად არ გასცემენ პასუხს რაიონების შეკითხვებზე, ყოველივე უქვს ვარეშად, რომ საგზაფხულო თესვის კამპანია ვერ ჩატარდება ისე, როგორც ეს საჭიროა.

საქ. კ.პ. (ბ) ცეკამ და საქართველოს სახკომსაბჭომ უკვე მოკიდეს ზელი ამ საქმეს და თქვენც გმართებთ შერამოწმით რაიონებში: როგორი კავშირი გაქვთ დამყარებული სოფლებთან და როგორ უპასუხებთ თქვენ თვითონ ცენტრის შეკითხვებზე. იყო შემთხვევები, როცა ცეკამ და სახკომსაბჭომ ვერ მიიღეს რაიონიდან დებების პასუხი. საჭირო შეიქმნა ცალკე დებებების გაგზავნა რაიკომის მდივნისა და რაიკომსკომის თავმჯდომარისათვის მოთხოვნით — წარმოედგინათ საჭირო ცნობები სატყეო სამრეწველო მეურნეობების შესახებ. პარტიის რაიკომებმა მხედველობაში უნდა იქონიონ, რომ ისინი პასუხისმგებელი არიან ყველაფრისათვის, რაც კი მოაბრუნება მათ რაიონებში და თუ ცეკას, მაგალითად, აინტერესებს სატყეო სამრეწველო მეურნეობების საკითხი, თქვენც კეთილი ინებეთ და დაინტერესდით ხმით, თუ რა ხდება სატყეო სამრეწველო მეურნეობებში. ააგეთ თქვენი მუშაობა ისე, გაანაწილეთ თქვენი დრო ისე, რომ მოასწროთ ყველაფრის გაკეთება. ხოლო თქვენ კი აკეთებთ ერთი რომელიმე საქმეს და სუფთად ღებოლ სტოვებთ მეორეს. ჩვენში ერთი საქმე კარგად გამოდის, ხოლო სამი საქმე კი დუქდება. უნდა მოვავაროთ დავალების შესრულების კონტროლი. უნდა ჩაწვდეთ ყველა წერილობითი, ყველა დიტალეზს, რომლებიც საბოლოო ჯამში განსაზღვრავენ ჩვენს მუშაობას, უნდა გვაძლიეროთ თვითნებური მუშაის პასუხისმგებლობის გრძნობა იმ საქმისათვის, რომელიც მას აქვს მინდობილი. უნდა

გეახსოვდეს, რომ ჩვენი პარტიისადმი ერთგულების, მისი გენერალური ხანისადმი ერთგულების დამტკიცება შეიძლება მხოლოდ საქმით და არა რეზოლიუციებით და განცხადებებით. თვითნებური მუშაკი ჩვენ მიერ შეფასებული იქნება იმ მხრივ, თუ როგორ ართმევს თავს იგი მუშაობას და როგორი აქვს მას მაჩვენებლობი. სხვაგვარი შეფასება, სხვანაირი დამოკიდებულება მუშაკისადმი ჩვენში არ არის და არც შეიძლება იყოს. მოიწვიეთ რაც შეიძლება ნაკლები თათბირები, იმუშავეთ მეტი—უშუალოდ ადგილებზე, მაშინ მუშაობა უკეთესად წაეა. თუ არა ზოგჯერ ხდება ასე—თათბირზე რომელიმე საკითხს ღეჭავენ მთელი ხუთი საათის განმავლობაში, ხოლო შემდეგ მის საბოლოო გადაჭრას ანდობენ სპეციალურ კომისიას. მუშაობის ასეთ მეთოდს არ შეუძლია კარგი შედეგების მოცემა და იგი ჩვეულებრივ იწვევს ტემპების შემცირებას. სოლო ენლა ტემპები ზომ ყველაფერს სწყვეტს.

ნება მომეცათ გამრეჟქვა რწმენა, რომ ჩვენ მიერ გაზაფხულზე შეტანილი იერიში, მუშაობის ბოლშევიკური ტემპების შედეგად, მოგვცემს ჩვენ გამარჯვებას (ტაში).

მეორე ხუთწლედის პირველი წლის საკანონ- ფხულთ თესვის საბრძოლო ამოცანები

ხუთწლიანი გეგმის ოთხწლიწლადში წარმატებით შესრულებით პარტიამ და საბჭოთა ხელისუფლებამ უდიდეს წარმატებებს მიაღწია სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის საქმეში. მიუხედავად კლასობრივი მტრების გააფთრებული წინააღმდეგობისა, მიუხედავად მემარჯვენე და „მემარცხენე“ ოპორტუნიზტების დამრღველი მუშაობისა, და მთელი რიგი დაბრკოლება-სიძნელეებისა, პარტიამ წარმატებით გადაჭრა პროლეტარული რევოლუციის ყველაზე უფრო ძნელი ამოცანა, ღარიბ-საშუალო გლეხთა მრავალ მილიონიან მასების სოციალიზმისაკენ მიბრუნების ამოცანა.

ინდუსტრიალიზაციის სწრაფი პოლიტიკის განვითარების შედეგად, ჩვენ შეგძლია ჯერ კიდევ პირველ ხუთწლედში შეგვექმნა მთელს სსრკ-ში ყველაზე ძლიერი სატრაქტორო მრეწველობა. 1928 წლიდან 1932 წლის დეკემბრამდე საბჭოთა კავშირის სოფლის მეურნეობას გადაეცა 120 ათასი პირველი ხარისხის ტრაქტორი—1.900 ათასი ცხენის ძალის სიმძლავრით. უკანასკნელი წლების განმავლობაში სოფლის მეურნეობამ მიიღო აგრეთვე 1.600 ათასი მანეთის სხვა სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-იარაღები, რამაც ორჯერ გააღიდა სოფლის მეურნეობის ტექნიკური შეიარაღება 1928 წელთან შედარებით. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ისეთი მანქანა-იარაღების გავრცელება, რომელსაც ძველი რუსეთის სოფლის მეურნეობა არ იცნობდა. 1929 წ. დღემდე მოეწყო 2.446 საშა-სატრაქტორო სადგური, რომელნიც შეიარაღებულნი არიან სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის უკანასკნელი სიტყვით, სატრაქტორო წვეის რთული მანქანებით, კომბაინებით, საღებავებით, ტექნიკური კულტურათა მოაგების მექანიკური საკრეფებით, ავტომობილებით და სახელოსნოებით.

სოფლის მეურნეობის ტექნიკური ბაზის გაძლიერების საფუძველზე გაიზარდა ღარიბ-საშუალო გლეხთა მეურნეობის მისწრაფება კოლმეურნეობებისაკენ. უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში მთელს საბჭოთა კავშირში მოეწყო 200 ათასზე მეტი საშაქანო-სატრაქტორო სადგური, რომლებიც აერთიანებენ გლეხურ მეურნეობათა 60 პროცენტზე მეტს—და დაახლოებით სათესი ფართობის 75 პროცენტს. გარდა ამისა პირველი ხუთწლედის განმავლობაში მოეწყო 5.000 საბჭოთა მეურნეობა როგორც მარცვლეული, ისე ტექნიკური კულტურების ხაზით. ყველა ეს კოლმეურნეობები და საბჭოთა მეურნეობები აერთიანებენ საბჭოთა კავშირში არსებულ მთელ სათესი ფართობის 80 პროცენტზე მეტს. ამრიგად პირველი ხუთწლედის ბოლოს სოციალისტურ სექტორმა სოფლის მეურნეობაში დაიჭირა გაბატონებული ადგილი.

ყველა ამის შედეგად, როგორც ეს საკ. კ.პ. (ბ) ცეკას და ცენტრალური საკონტროლო კომისიის იანვრის პლენუმის დადგენილებაშია აღნიშნული, — „განადგურებულია კულაკობა. სოფლის მეურნეობაში ძირითადი

გამოეთხარა კაპიტალიზმს და მით უზრუნველყოფილია სოციალიზმის გამარჯვება სოფლად, ხოლო საკოლმეურნეო წარმოება გადაიქცა სოციალისტური მშენებლობის მტკიცე დასაყრდენად. გადაჭრილია ისტორიული ამოცანა — წერილი ინდივიდუალური, დაქუცმაცებული გლეხური მეურნეობის გადაყვანა სოციალისტურ, მსხვილ მიწადმოქმედების რესურსზე. საბჭოთა კავშირი წერილი გლეხური ქვეყნიდან გადაიქცა ყველაზე უფრო მსხვილ მიწადმოქმედების ქვეყნად.

სოფლის მეურნეობის სოციალისტური გარდაქმნის დარგში უდიდესი მიღწევებია მოპოვებული ჩვენშიც — საქართველოში. თავდაპირველად აღსანიშნავია სოფლის მეურნეობის ტენიკური ბაზის გაძლიერება. მეფისა და შემდეგ მენშევიკური პარტიის ბატონობის განმავლობაში დონგრედი და გადატაცებული სოფლის მეურნეობა გიგანტური ტემპებით მიიწეეს წინ სოციალისტური რევოლუციის გზაზე.

1929 წელთან შედარებით საქართველოში გაიზარდა ტრაქტორების საერთო რაოდენობა 175-დან 1305-მდე, სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების რიცხვი 3-დან 26-მდე და სატრაქტორო საცდის საერთო ძალა გაიზარდა 10.400 ცხენის ძალამდე. დიდი გადაჭარბებითაა შესრულებული ისეთი რთული მანქანა-იარაღების შემოსვლის პლანები, როგორიცაა: სათესი ტრიერი, სანიაგებელი, საზრი, საღვწი მანქანა, კულტივატორები და სხვ. ჩვენ წარმატებით ვეუფლებით ტრაქტორის ტენიკას. სავენახე აღრიცხვის პლანტაჟს და ჩაისათვის ნიადაგის მომზადებას ჩვენ უკვე ვაწარმოებთ ღრმად მხენელი ტრაქტორებით. გარდა ამისა 1932 წელს საქართველოს მარცვლეულის რაიონებში პირველად დიდი წარმატებით იქნა გამოყენებული კომბაინი.

ამჟამად საქართველოში ჩვენ გვაქვს 3423 კოლმეურნეობა, რომელიც გაერთიანებულია მთელი გლეხური მოსახლეობის ერთ მესამედზე მეტი. საკოლმეურნეო მოძრაობის გაშლისთან ერთად ჩვენში წარმატებით განვითარდა საბჭოთა მეურნეობის მშენებლობა. ასე მაგალითად, თუ პირველი ხუთწლიანი გეგმით გათვალისწინებული იყო 53 საბჭოთა მეურნეობის მოწყობა 62.106 ჰექტარზე ფართობით, ამჟამად საქართველოში მოწყობილია 166 საბჭოთა მეურნეობა 252.962 ჰექტარი ფართობით.

სოფლის მეურნეობის ტენიკური ბაზის გაძლიერებამ, საბჭოთა მეურნეობისა და კოლმეურნეობის მშენებლობის გაშლამ ჩვენ საშუალება მოგვცა ფართოდ გამოგვეყენებია ჩვენი ქვეყნის ბუნებრივი შესაძლებლობანი ტენიკური და სუბკოლმეურნეო კულტურების განვითარებისათვის. ჩი, თამბაქო, ბამბა, კარხალი, ციტრუსები, ეთეროვანი კულტურები, ბაღიანებები და სხვ.— აი რა ძვირფასი მცენარეები იჭერენ ჩვენში არარენტაბელურ მარცვლეულს კულტურების ადგილს. პირველი ხუთწლიანი გეგმით ტენიკური კულტურების ფართობი საქართველოში უნდა გადიდებულიყო 54.600 ჰექტარით, ფაქტურად გადიდებულ იქნა 60.600 ჰექტარით. ტენიკური კულტურების განთავსების ხუთწლიანი გეგმა შესრულებულია 111 პროცენტით; აქიდან ჩაის 106 პროცენტით, ბამბის 107 პროცენტით, თამბაქოს 105 პროცენტით, ტენიკური კულტურების ფართობის გადიდება საშუალებას გვაძლევს შეუქმნათ ნედლეულის მტკიცე ბაზა ჩვენს მრეწველობას და მეორე მხრივ სისტემატურად ავსწოთ კოლმეურნე მასების შემოსავლიანობა და გავუმჯობესოთ მათი მატერიალური და კულტურული პირობები.

ყველა ამ გამარჯვებებს პარტიამ მიიღწია „ბრძოლით გენერალური ბაზის გადართვად და თანამიმდევრობით გატარებისათვის, ბრძოლით შემარჯვენე თაორტუნიზმთან, როგორც მთავარ საფრთხესთან ბრძოლით,

„მომემარცხენო“ გადახვევებთან და კონტრ-რევოლუციონურ ტროცკიზმთან, ყოველგვარ ანტიპარტიულ დაჯგუფებათა დაუნდობლად განადგურების გზით, კლასობრივი მტრის აგენტების — პარტიული მკობრების ბურჟუაზიულად გადაგვარებული ელემენტების გამამწყვდელი მხილების გზით“ (საქ. კ.პ. (ბ) ცეკას და ც.ს.კ. იანვრის პლენუმის რეზოლუციიდან).

ამჟამად ჩვენი ამოცანა მდგომარეობს იმაში, რომ ყოველმხრივ განვამტკიცოთ სოფლის მეურნეობის დარგში მოპოვებული მიღწევები, გავაუმჯობესოთ მუშაობის წარსული, მთლიანად ავითვისოთ მსხვილი სასოფლო-სამეურნეო წარმოებები, საბჭოთა მეურნეობები და კოლმეურნეობები, ავეწიოთ მოსავლიანობა და გავადიდოთ პირუტყვის პროდუქტიულობა. „პირველი ხუთწლიდან განსხვავებით — ნათქვამია ცეკას იანვრის პლენუმის რეზოლუციამ — მეორე ხუთწლიდ იქნება, უძთავრესად ახალი სამრეწველო საწარმოთა ათვისების ხუთწლიდ, ახალი სასოფლო-სამეურნეო წარმოებათა კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების ორგანიზაციულად განმტკიცების ხუთწლიდ, რაც რა თქმა უნდა კი არ უარყოფს, არამედ გულისხმობს ახალი მშენებლობის წინადადებას. ეს იმას ნიშნავს, რომ მეორე ხუთწლიდ, თუ მას სურს მიაღწიოს სერიოზულ წარმატებას, ახალი მშენებლობის ახლანდელი ღონისძიებები უნდა შეეცადოს ახალი საწარმოთა ახალი ტექნიკის ათვისების ახალი ღონისძიებით“.

მეორე ხუთწლიდის პირველი წლის საგზაფხულო თვისის საბრძოლო ამოცანათა შესრულება მოითხოვს მთელი საშუალებისა და ძალების ეკერგიულ მობილიზაციას, პარტიული ორგანიზაციების კლასობრივი სიფხიზლის და პოლიტიკური აქტიურობის გადაჭრით გაძლიერებას, კოლმეურნეთა და ღარიბ-საშუალო გლეხთა მასების მკიდროდ დარაზმებას, ყულაკური საბოტაჟის ორგანიზატორთა მანებლობის ძირშივე აღკვეთას, კოლმეურნეობისა და საბჭოთა მეურნეობის განმტკიცებას, ადგილობრივი პარტიული და საბჭოთა ორგანიზაციების მხრივ სოფლის მეურნეობისათვის სოცკერტული ხელმძღვანელობის გაუმჯობესებას.

სოფლის მეურნეობის და განსაკუთრებით კოლმეურნეობებისადმი ხელმძღვანელობის დარგში კი ჩვენ არ გვაქვს მაინც და მაინც დამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა. შემიჩნეულია, რომ საკოლმეურნეო მშენებლობის გაძლიერებასთან დაკავშირებით ადგილობრივ პარტიულ ორგანიზაციებმა შეასუსტეს ყურადღება კოლმეურნეობებზე ხელმძღვანელობისადმი „საკოლმეურნეო წარმოების გეგმიანი ხელმძღვანელობის პრობლემას უნდა გამოეწეოთ კომუნიტების როლის გაძლიერება, კოლმეურნეობებში ნამდვილად კი მთელ რიგ შემთხვევებში მოხდა ის, რომ კომუნიტები განზე აღმოჩნდნენ, ხოლო კოლმეურნეობებში საქმეს განაგებენ ყოფილი თეთრი ოფიცრები, ყოფილი პეტლიურელები და საერთოდ მუშებისა და გლეხების მტრები“ (სტალინი).

ჩვენ ვერ განვახორციელებთ მეორე ხუთწლიდის პირველი წლის საგზაფხულო თვისის ამოცანებს, თუ არ გავაძლიერებთ ხელმძღვანელობა კოლმეურნეობებისადმი, საბჭოთა მეურნეობებისადმი და არ გავაუმჯობესებთ სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების როგორც სოფლის მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის ბერკეტების მუშაობა. სოფლის ყველა ორგანიზაციებმა მტკიცედ უნდა შეიგნონ, რომ „საკოლმეურნეო წყობილება კი არ ამკობებს, არამედ აღიღებს პარტიის და მთავრობის ზრუნვას და პასუხისმგებლობას სოფლის მეურნეობის განვითარების მიმართ. აქედან გამომდინარეობს, რომ პარტია, თუ მას სურს უხელმძღვანელოს

საკოლმეურნეო მოძრაობას, უნდა ჩაწედეს საკოლმეურნეო ცხოვრების და საკოლმეურნეო, ხელმძღვანელობის ყოველი დეტალი“ (სტალინი).

კოლმეურნეობათა ხაზით საგაზაფხულო თესვის გეგმების დროზე და მთლიანად შესრულება დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად სწორად მოვაწყობთ საკოლმეურნეო ძრომას და თითოეულ კოლმეურნეს დაფინანსებას საკოლმეურნეო შრომის სამართლო შედეგებით. ამისათვის უპირველესად ყოველისა საჭირო იქნება კოლმეურნეობების და მათი მართველი ორგანოების გაწმენდა უცხო ელემენტებისაგან, კულაკების აგენტებისაგან, კონტრ-რევოლუციონერებისაგან და საკოლმეურნეო მშენებლობის მტრებისაგან, რომელნიც იტაცებენ საკოლმეურნეო ქონებას, იპარავენ თესვას, ღებენ პირუტყვს და ისვენებენ, კოლმეურნეთა შორის აძლიერებენ მტაცებლურ ტყუილტყუებს და ძირს უთხრიან კოლმეურნეობას. საბჭოთა კავშირის ციკის სესიამ დაადგინა: „ჩატარდეს კოლმეურნეთა გამგებობების თანამდებლობის პირთა მასიური შემოწმება და წმენდა“. ამასთან ერთად საკავშირო ოკის სესიამ დაადგინა კოლმეურნეობათა გამგებობებს „დააყენონ მრავალრიცხოვანი, ბუჩაღტყვების და ყველა იმათ თანამდებობაზე ვინც კოლმეურნეობის „ვინც საკოლმეურნეო ქონების აღრიცხვას განაგებს პატიოსანი, შემოწმებული, საბჭოთა ხელისუფლების საქმის და კოლმეურნეობათა ერთგული პირები, ისეთი პირები, რომელნიც არ მოატყუებენ კოლმეურნეობებს და სახელმწიფოს“.

თესვის კამპანიის წარმატებისათვის კოლმეურნეობებში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს საწარმოო გეგმების სწორად შედგენას. მხოლოდ ის კოლმეურნეობა შესძლებს ძალთა სწორ განაწილებას, თესვისათვის! მოსამზადებელი მუშაობის დროზე დამთავრებას და მინდვრის სამუშაოთა ორგანიზაციულად წარმოებას, რომელსაც ექნება მტკიცე და ზუსტი საწარმოო გეგმა. ღებმდე როგორც წესი მთელ რიგ რაიონების კოლმეურნეობებში საწარმოო გეგმების შედგენაში კოლმეურნეთა მასების აქტიურად ჩაბმას არ ექცეოდა სათანადო ყურადღება. აღნიშნულ გეგმებს ხშირ შემთხვევაში ადგენდნენ მხოლოდ აგრონომები, კოლმეურნე მასობის მონაწილეობის გარეშე. ეს იწვევს დიდ ვაუგებრობას და არეულობას. კავშირურად შედგენილი გეგმები ხშირად არ არის სწორი და არა რეალური. გამოდის ისე, რომ ზოგიერთი კოლმეურნეობა არ არის საკმარისად დატვირთული, ზოგიერთი კი ზედმეტად გადატვირთულია არარეალური საწარმოო დატვირთებით. ეს იმის შედეგია, რომ კოლმეურნეობათა საწარმოო გეგმების შედგენის დროს მხედველობაში არ მიიღეს კოლმეურნეობის განკარგულებაში მყოფი საწარმოო საშუალებები, მუშასელი, მიწის ფართობი და გეგმები შეადგინეს ჰაერზე.

ამ მდგომარეობას გადაკრიბთ უნდა მოვლის ბოლო. კოლმეურნეობები თესვის საკონტროლო ციკლების მიღებისთანავე უნდა შეუდგნენ საწარმოო გეგმებს სწორად შედგენას. ყოველ მიწებს გარეშე უზრუნველყოფილი უნდა იქნას ამ გეგმების შედგენაში კოლმეურნეთა აქტიური მონაწილეობა. არ უნდა დაგვაფიქვდეს, რომ მხოლოდ ის საწარმოო გეგმა შეიძლება გადაიქცეს თვითღარი კოლმეურნის ნამდვილ საბრძოლო პროგრამად, რომელიც დამუშავებულია და შედგენილია თვით კოლმეურნეთა აქტიური მონაწილეობით.

ერთ-ერთი ძირითადი პირობა, რომლისაგანაც დამოკიდებულია თესვის დატვირთვას წარმატებულად შესრულება — ესაა კოლმეურნეობებში მტკიცე შრომის დისციპლინის დამყარება. ამ მხრივ ჩვენ ჯერ კიდევ ბევრი გვაქვს გასაკეთებელი. ჩვენ ჯერ კიდევ გვყავს მრავალი ისეთი კოლმეურნეობები, სადაც კოლმეურნეები სისტემატურად არ ასრულებენ გა-

მომუშავეების ნორმებს, არ გამოდიან სამუშაოზე გამგეობის მითითების თანახმად, არ იცავენ ხარისხობრივ მაჩვენებლებს, არ ატარებენ აგრო-კულტურულ ღონისძიებებს, ხნავენ ხარვეზებით და სხვ.

შრომის დისციპლინის განმტკიცების საკითხი ამჟამად ხდება ყველაზე უფრო აქტუალურ საკითხად კოლმეურნეობებში, ვინაიდან ამის გარეშე შეუძლებელია კოლმეურნეობის, როგორც მსხვილი სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განმტკიცება. ჯერ კიდევ 1919 წელს ლენინი სწერდა: „განსაკუთრებით დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს მშრომელთა ამხანაგური დისციპლინის განმტკიცებას, მათი თვითმოქმედების ყოველმხრივ გადიდებას და პასუხისმგებლობის შექმნას. ამაში მდგომარეობს კაპიტალიზმის და იმ ძველ ჩვეულებათა დაძლევის უმთავრესი, თუ არა ერთადერთი საშუალება, რომელიც შექმნილია წარმოების საშუალებებზე კერძოთ საკუთრების ბატონობით“ (ლენინი ტომი 21 გვ. 101).

ლენინის ამ მითითებების შესასრულებლად და იმისათვის, რომ საშუალება მიეცეს კოლმეურნეობებს განდევნონ თავის რიგებიდან ზარმაციები, მუქთაზნობები, ყველა ისინი რომელთაც სხვის ნამუშევარზე უპირაფთო თვალი — საკავშირო ცაკის ინჟერის სესიამ დაადგინა დაემატოს სასოფლო-სამეურნეო არტელის წესდებას შემდეგი მუხლი: „იმ შემთხვევაში, თუ კოლმეურნეობის წევრი არასაპატიო მიზეზის გამო უარს იტყვის კოლმეურნეობის მიერ მისთვის მინდობილ სამუშაოს შესრულებაზე, კოლმეურნეობის გამგეობა ვალდებულია დააჯარიმოს იგი ხუთშრომადღემდე, ხოლო უარის განმეორების შემთხვევაში — გამორიცხოს იგი კოლმეურნეობიდან“.

შეიძლება ეს ზომა ეინმეს მოეჩვენოს მეტიმეტად მკაცრად, მაგრამ ეს აუცილებელია. ჩვენ წარმოვიშენებთ შემოვიღეთ მკაცრი სასჯელი ყველა იმათთვის, ვინც გააცდენს სამუშაო დღეს, წარმოებაში მუშა, რომელიც გააცდენს არა საპატიო მიზეზით, თუნდაც ერთ დღეს, იგი განდევნილი იქნება წარმოებიდან, ჩამოერთმევა სასურსათო დოკუმენტები და წაერთმევა სახელმწიფო ბინით სარგებლობის უფლება. სამუშაოს გააცდენს კოლმეურნეობაში უფრო ლმობიერად უდგებიან. მის სამუშაოს გააცდენის პირველ შემთხვევაში აჯარიმებენ და აძლევენ საშუალებას გამოსწორდეს და მხოლოდ უკანასკნელ შემთხვევაში, როდესაც გამოსწორების იმედი არ არის, მხოლოდ მაშინ ირიცხება იგი კოლმეურნეობიდან.

ექვის შეტანა არ შეიძლება იმაში, რომ ყველა პატიოსანი კოლმეურნი და ერთობიროვნული მეურნე მოიწონებას და აღფრთოვანებით მიეგებება მთავრობის ამ გადაწყვეტილებას. ეს დადგენილება საზღვარს უდებს ზარმაცებისა და მუქთაზნობების თავაშეგებულებას კოლმეურნეობაში და ყოველგვარ გასაქანს აძლევს კეთილსინდისიერ კოლმეურნეს. ეს დადგენილება ქმნის იმის შესაძლებლობას, რომ განამტკიცოს ნამდვილი მტკიცე სოციალისტური დისციპლინა კოლმეურნეობებში და წარმატებით იქნას შესრულებული მეტიმეტ ბოლშევიკური გაზაფხულის საბრძოლო დავლებები. ახლა ამოცანა მდგომარეობს იმაში, რომ ეს დადგენილება გართებული იქნას გადაუხვეილად და ბოლშევიკური თანმიმდევრობით.

1933 წლის საგაზაფხულო თვისის საწარმოო დაეალება ასეთია: უნდა დაითესოს სულ ყველა კულტურები 648.188 ჰექტარზე, აქედან, უნდა დაითესოს მარცვლეული 593.303 ჰექტარზე, ტექნიკური კულტურები 49.577 ჰექტარზე, საკვები ბალახები—31.187 ჰექტარზე, ბოსტნეული და კარტოფილი 37.593 ჰექტარზე, ცერკოვანი კულტურები 528 ჰექტარზე. მთელი სათესი ფართობი სექტორების მიხედვით ასე ნაწილდება: საბჭოთა

მეურნეობებში უნდა დაითესოს 25.310, ხოლო საკოლმეურნეო, სექტორში და ერთობიროვნულ მეურნეობებში 62.878 ჰექტარი.

პარტიისა და მთავრობის გადაწყვეტილებათა თანახმად, წელს თუ არ მივიღებთ მხედველობაში მცირეოდენ გამონაკლისს, ზოგიერთ კულტურათა ხაზით სათესი ფართობი არ დიდდება და მთელი ყურადღება მიქცეულია მოსავლიანობის გადიდების ამოცანაზე. „დადგა დრო—ხათქვაძია საკ. კ.პ. (ბ) ცეკას და საკავშირო სახკომსაბჭოს დადგენილებაში, როდესაც საერთო ფართობის გადიდებით მეურნეობის სივრცის ზრდიდან საჭიროა მზარუნება ბრძოლისაკენ მიწის საუკეთესოდ დამუშავებისა და მოსავლიანობის გადიდებისათვის, როგორც მთავარ და ცენტრალურ ამოცანისათვის სოფლის მეურნეობის სფეროში განვითარების ახლანდელ ეტაპზე“.

ნათესი ფართობის სერიოზულ გადიდებასთან ერთად ჩვენ საქართველოში საქმე გვაქვს საგრძნობლად დაბალ მოსავლიანობასთან. კიდევ პეტრ. მთელ რიგ შემთხვევებში არის მოსავლიანობის შემცირების ფაქტებიც. მაგალითად 1913 წელთან შედარებით ჩვენ 70 პროცენტით გავადიდეთ თამბაქოს სათესი ფართობი, ხოლო თამბაქოს საერთო მოსავლიანობის გადიდების ნაცელად მოსავლიანობა შემცირდა კიდევ. ამასთანავე გაუარესდა თამბაქოს ხარისხიც. ზოგან შემცირებულია მარცვლეული კულტურების მოსავლიანობაც, ძალიან ცუდი მდგომარეობა გვაქვს ჩაის მოსავლიანობის გადიდების დარგში. კაპიტალისტურ ქვეყნებში მაგ. ცეილონში, ინდოეთში, კალკუტაში, ჩინეთში, იაპონიაში და სხვ., ერთ ჰექტარ ჩაის მოსავალი აყვით 2000-დან 6000 კილოგრამამდე, ჩვენში ჩაის პლანტაციის მოსავლიანობა დღემდე არ აღემატება 1.400—1.500 კილოგრამს.

ეს ჩამორჩენა მოსავლიანობის ზრდის დარგში გამოწვეულია იმით, რომ სათანადო ყურადღება არ ექცევა ნიადაგის წესიერად დამუშავებას, ნათესის მოვლას, აგროკულტურულ ღონისძიებათა მტკიცედ გატარებას, მეთესლეობის კულტურის განვითარებას, მინდვრის მავნებლებთან ბრძოლას და სხვ. მოსავლიანობის გადიდებისათვის, რომ ჩვენში ყოველგვარი პირობები არსებობს, ეს მოწინავე საბჭოთა მეურნეობების და კოლმეურნეობების მიერ დამტკიცებულია პრაქტიკულად. ჩვენ გვაქვს ყველა შესაძლებლობანი მოვახდინოთ სასწრაფო და რადიკალური გარდატეხა მოსავლიანობის გადიდების საქმეში. საჭიროა მხოლოდ ბოლშევიკური მონდომება და სიმტკიცე იმ ღონისძიებათა გატარებისათვის, რომელიც მოსავლიანობის გატარების დარგში მოცემულია პარტიის და ხელისუფლების საღირექტივო ორგანოების მიერ, საჭიროა მასების ყურადღების ენერგიული მოზილიზაცია მოსავლიანობის გადიდების, როგორც ახლანდელი ეტაპის ძირითადი და ცენტრალური ამოცანების ირგვლივ.

საგაზაფხულო თესვისთან დაკავშირებით, მოსავლიანობის გადიდების უზრუნველსაყოფათ პირველ რიგში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს წესიერი თესლბრუნვის შემოღებას. ეს ჩვენში ახალი საქმეა. დღემდე საქართველოში დამუშავებული არ ყოფილა თესლბრუნვის ტიპები. ამ დარგში ადგილზეა ძალიან ცოტა გამოცდილებები აქვთ. იქნება შეცდომები და გადახვევები, მაგრამ მთავარი ისაა, თესლბრუნვის გატარების დროს მტკიცედ ვიხელმძღვანელოთ პარტიის და ხელისუფლების საღირექტივო ორგანოების მიერ მიცემულ მითითებებით. უპირველესად ყოვლისა მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ის გარემოება, რომ არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება თესლბრუნვის შემოღებით შემცირებული იქნეს მარცვლეული კულტურების ნათესი ფართობი. ბურჟუაზიუ-

ლად გადაგვარებული ელემენტების და მანებელი სწავლულების მტკიცება „სუსტი“ თესლბრუნვის გატარების მიზნით მარცვლეულის ნათესის შემცირების ტენდენციას სასტიკი წინააღმდეგობა უსდა გაეწიოს.

საქართველოს მიწსახკომის მიერ გამოძღუებული და რაიონებისათვის მიცემულია ტიპური თესლბრუნვის ნიმუშები, საჭიროა ამ ტიპიური თესლბრუნვის აღვსებაზე დამუშავება, ადგილობრივი სპეციფიკური პირობების მდგომარეობის და გამოცდილების მიხედვით მასში სათანადო ცვლილებების შეტანა. არავითარი დაყოვნება და ამ საქმის მომავლისათვის გადადება არ შეიძლება. თესლბრუნვის გატარებას ჩვენ მტკიცედ უსდა მოვცილოთ ხელი ახლავე, მიძინარე წელს უსდა მივალწიოთ ამ საქმეში გარდატეხას.

მეორე მნიშვნელოვანი ბერკეტი, რომლისგანაც დიდადაა დამოკიდებული მოსავლიანობის გადიდება ესაა—ჯიშისათვის თესლის გავრცელება. მეთესლეობის გაუმჯობესებასთან ერთად, ჩვენ უსდა გადავიდეთ ხარისხიდან ნათესების შემოღებაზე. ბოლო უსდა მოვლის გაუმჯობესება და შეუწამლავი თესლით თესვას. ჩვენ გვაქვს საშუალება ჩავატაროთ სათესლე მასალის 100 პროცენტით გაწმენდა და შეწამლა. ეს საშუალებები გამოყენებული უსდა იქნეს მთლიანად. არ უსდა დავივიწყოთ, რომ სათესლე მასალის გაწმენდა 15-20 პროცენტამდე ადიდებს მოსავლიანობას.

საგაზაფხულო თესვასთან დაკავშირებით, ადგილობრივი პარტიული, საბჭოთა და საკოლმეურნეო ორგანოების განსაკუთრებული ყურადღება უსდა უნდა მიექცეს სავალდებულო აგრომინიმუმის შემოღებას. დროა ბოლო მოვლის აგროტექნიკურ ღონისძიებათა გატარების შეუფასებლობას. სარაიონო აღმასკომებს და სოფლის საბჭოებს მიცემული აქვთ უფლება გამოსცენ სავალდებულო დადგენილება აგრომინიმუმის სავალდებულო წესით გატარებისათვის. ეს უფლებები გამოყენებული უსდა იქნას. მკაცრი ზომებით უსდა იქნას აღადგენი კულაკური ელემენტები და მათი დამკაშები, რომელნიც ხელს უშლიან აგრომინიმუმის გატარებას. დასცინიან და გულს უტეხენ კოლმეურნეებს, რომელნიც აგრომინიმუმს მტკიცედ იცავენ და ყოველმხრივ ცდილობენ ჩაშალონ მოსავლიანობის გადიდებისაკენ მიმართული ღონისძიებათა გატარება.

აგრომინიმუმის გატარების უმთავრეს ამოცანას წარმოადგენს სარეველა ბალახებთან ბრძოლა. ამისათვის კი აუცილებელია თესლის გაწმენდა-შეწამლა, თესვის იმ დაწესებულ ვადების დაცვა, რომელთაც გაამართლეს დანიშნულება, ხეცა თესვის მტკიცედ დაწესებულ ვადებში დამთავრება, ნასვენი ნაკვეთების წესიერი შენახვა, სასუქის შეტანა და რაც მთავარია — ნათესების მოვლა-დამუშავება და მათი დაცვა პირუტყვისა და მინდვრის მანებლებისაგან.

მოსავლიანობის გადიდების ზედსაზრისით უდიდეს იმპულსს იძლევა პარტიის და ხელისუფლების სადირექტივო ორგანოების გადაწყვეტილება სახელმწიფოსათვის მარცვლეულის გარკვეული ნორმის სავალდებულო წესით ჩაბარების შესახებ. ამ დადგენილების ამომწურავად გარკვევას და მის სწორად გატარებას აქვს უდიდესი მნიშვნელობა საგაზაფხულო თესვის წარმატებით გატარებისა და კერძოდ მოსავლიანობის გადიდებისათვის.

საკონტრაქტაციო ხელშეკრულების საფუძველზე სახელმწიფოსათვის პურის ჩაბარების წესი გაუქმებულია. შემოღებულია მარცვლეულის და კართოფლის სახელმწიფოსათვის სავალდებულო წესით ჩაბარების მეთოდო თვითიერ პექტარზე. შავ. ამიერ-კავკასიაში ერთ პექტარიდან

კოლმეურნეობებმა სახელმწიფოს უნდა ჩააბარონ 0,8 ცენტნერი პურეული. დანარჩენი მოსავალი მთლიანად რჩება კოლმეურნეების განკარგულებაში. ცხადია კოლმეურნეობა ეცდება ყოველმხრივ გააღვიძოს მოსავლიანობა, რადგანაც მან იცის, რომ სახელმწიფო დაშალდების ვალდებულებათა შესრულების შემდეგ, მარცვლეულის მთელი რაოდენობა რჩება კოლმეურნეობის განკარგულებაში, რომელსაც ის მოიხმარს თავისი სურვილის თანახმად.

რა არის ამჟამად საჭირო? საჭიროა, რომ თესვისათვის მზადებასთან დაკავშირებით და თესვის მთელ პერიოდში სწარმოებდეს ღრმა მასიურ-პოლიტიკური მუშაობა ამ დადგენილების სამეურნეო-პოლიტიკური მნიშვნელობის გასარკვევად. *კულაკური და კონტრ-რევოლუციონური ელემენტები ცდილობენ ეს დადგენილება უკულმა გააგებიონ კოლმეურნეებს და საშუალო გლეხთა მასებს. ისინი ცდილობენ მარცვლეულის ახალი კანონი, რომელსაც გადასახადის ძალა აქვს, სოფლის მშრომელ მასებს მოაჩვენონ მათი ინტერესების წინააღმდეგ მიმართულ ღონისძიებად მაშინ, როდესაც ეს კანონი მიზნად ისახავს სწორედ კოლმეურნეთა მასების, ღარიბ საშუალო გლეხების, მუშათა კლასის მომარაგებისა და კეთილდღეობის გაუმჯობესებას.

ჩვენი ვალია მივიღოთ ყველა ზომები ამ კულაკურ პროვოკაციის აღსაკვეთად. არ უნდა დარჩეს არც ერთი კოლმეურნეობა და სოფელი, სადაც შემოსენებული დადგენილება ამომწურავად არ იქნება გარკვეული და დამუშავებული.

მაგრამ ამავე დროს ჩვენ ერთი წუთითაც არ შეგვიძლიან შევასუსტოთ ყურადღება თესვის გეგმების წარმატებით შესრულებისადმი ინდივიდუალურ სექტორში. ფაქტია, რომ საქართველოში მთელი სათესი ფართობის ნახევარს 1933 წლის გაზაფხულზე სთესენ ერთპიროვნული მეურნეობანი. ცხადია საბჭოთა ხელისუფლებას და კომუნისტურ პარტიას არ შეუძლიან დაუშვას ინდივიდუალურ სექტორში თესვის ჩატარების შეუფასებლობა.

„გაფუთხილებულ იქნან ყველა საბჭოთა ორგანიზაციები — ნათქვამია საკავშირო (კაკის დადგენილებაში—რომ დაუშვებელია ერთპიროვნულ მეურნეთა შეუფასებლობა თესვის გეგმების და სახელმწიფოსათვის პროდუქციის ჩაბარების ვალდებულებათა შესრულების დროს. ერთპიროვნული მეურნე, რომელიც ინარჩუნებს სახელმწიფოებრივ მიწით სარგებლობის უფლებას, ვალდებულია შეასრულოს ადგილობრივი საბჭოს მიერ მისთვის დაწესებული თესვის და სახელმწიფოსათვის პროდუქციის ჩაბარების ვალდებულებათა გეგმა“.

როგორც სჩანს, თესვის ჩატარება არ არის ერთპიროვნული მეურნის კერძო საქმე. ერთპიროვნული მეურნეობა ვალდებულია უყოყმანოთ შეასრულოს თესვის მტკიცე გეგმები. რომელიც მას ეძლევა სახელმწიფოსაგან. ეს დავალება ეძლევა ერთპიროვნულ მეურნეს საერთო სახელმწიფოებრივი გეგმის ზაზით და მისი შეუსრულებლობა რასაკვირველია გამოიწვევს მკაცრი ზომების მიღებას. საბჭოთა კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის იმავე დადგენილებაში ნათქვამია: „იმ ერთპიროვნულ მეურნეთა მიმართ, რომელნიც აყენენ პროვოკაციას და დაჟინებით უარს ამბობენ დაამუშაონ და დასთესონ მათ მიერ დაკავებული მიწა, როგორც ამას ადგილი ჰქონდა ჩრდილოეთ-კავკასიის ზოგიერთ რაიონებში, ხელისუფლების ადგილობრივ ორგანოებმა უნდა გამოიყენონ მკაცრი ზომები თვით სამოსახლკარო მიწის ჩამორთმევამდე, ცალკე შემ-

თხევებაში როგორც უკიდურესი ზომა უნდა მიმართონ მათ გადასახლებას მხარის ფარგლებიდან, ნაკლებად მოსავლიან ადგილებში“.

აქედან გამომდინარეობს პრაქტიკული ამოცანა ხელისუფლების და პარტიის ადგილობრივი ორგანოები მოვალენი არიან ყურადღება მიაქციონ და შეამოწმონ, თუ როგორ მიმდინარეობს თესვისათვის მზადება ერთპიროვნულ მეურნეობებში, როგორ სრულდება სათვის მასალის შეგროვების, მანქანა-იარაღების რემონტის და ხენა-თესვის დაგეგმვები, კულაკური ელემენტები შეეცდებიან ერთპიროვნულ, მეურნეობებში გასწიონ აგიტაცია თესვის ჩასაშლელად რაც აღკვეთილ უნდა იქნეს მკაცრი ზომებით.

საგზაფხულო თესვის წარმატებით ჩატარებისათვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების მუშაობის ვარდქმნას და გაჯანსაღებას. ბოლო უნდა მოეღოს ისეთ მდგომარეობას, სადაც აღნიშნული სადგურები ზოგან მანქანა-იარაღების გამჭირავებელი პუნქტების მოვალეობას ასრულებენ. სამანქანო-სატრაქტორო სადგურები უნდა გადაიქცნენ თესვის კამპანიის ნამდვილ ორგანიზატორებად და ხელმძღვანელებად. მათ უნდა გაუწიონ ხელმძღვანელობა კოლმეურნეობათა სამეურნეო ორგანიზაციულ და პოლიტიკურ განმტკიცებას.

სამანქანო-სატრაქტორო სადგური მის სამოქმედო რაიონში მოვალეა უხელმძღვანელოს კოლმეურნეობებს. საწარმოო-საფინანსო გეგმების შედგენაში, კადრების მომზადებაში, სარემონტო კამპანიის ელახე დამთავრებაში, საწარმოო პრივილეგიების სწორად მოწყობაში, მინდვრის სამუშაოთა ორგანიზაციულად ჩატარებაში და სხვ. ეს მოითხოვს თვით სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და მათი პოლიტგანყოფილების მუშაობის გაძლიერებას.

საკავშირო მთავრობის დადგენილების თანახმად, სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების ხამუშეერის ფულთი ანაზღაურება კოლმეურნეობების მიერ გაუქმებულია. ამიერიდან ყველა იმ სამუშაო პროცესების გასამარჯელო, რომელსაც სამანქანო-სატრაქტორო სადგური ჩაატარებს სათანადო კოლმეურნეობების მიერ ანაზღაურებული უნდა იქნას ნატურით. ეს რასაკვირველია ზრდის სამანქანო-სატრაქტორო სადგურის დაინტერესებას საკოლმეურნეო მინდვრების. მოსავლიანობის გადიდებით, რადგანაც თავის შრომის ეფექტიური ანაზღაურება სამანქანო-სატრაქტორო სადგურს შეუძლია მხოლოდ იმ პირობებში, თუ კოლმეურნეობა მიიღებს კარგ მოსავალს.

კოლოსალურად გადიდებულია სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების როლი და პასუხისმგებლობა საგზაფხულო თესვასთან დაკავშირებით. ეს გვაძლავს ავიყვანოთ აღნიშნული სადგურების მუშაობა თავის სიმძლევზე, წარმატებით ჩაეატაროთ სარემონტო კამპანია, წესრიგში მოვიყვანოთ მთელი სატრაქტორო პარკი და უზრუნველყოთ იმ მანქანა-იარაღების რაციონალური გამოყენება, რომელიც მათ განკარგულებაშია.

სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების მუშაობის ნაყოფიერად გაშლა და სატრაქტორო წევის ძალის გეგმიან გამოყენებასთან ერთად, არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება დაშვებულ იქნას ცოცხალი გამწევი ძალის შეუფასებლობა. მიუხედავად ტრაქტორების გაძლიერებული ტემპით გავრცელებისა, ძირითადად სასოფლო-სამეურნეო პროცესები საგზაფხულო თესვასთან დაკავშირებით შესრულებული უნდა იქნას ცოცხალი გამწევი ძალის საშუალებით. დამტკიცებულია, რომ წელს საგზაფხულო თესვის დროს მთელი სათვის ფართობის 75 პროცენტზე მეტი დამუშავებული იქნება მუშა საქონლით.

აქედან ამოცანა: მოვამზადოთ პირუტყვი საგაზაფხულო თესვისათვის, გავაძლიეროთ მისი კვება, გავაუმჯობესოთ მოვლა, ვეტერინარულური ზედამხედველობა, და საერთოდ მივიღოთ ყველა ზომები იმისათვის, რომ გავაძლიეროთ, მუშა-პირუტყვის უნარიანობა. ჩვენ მოგვიხდება რეპრესიის მკაცრი ზომებით აღკვეთით კულაკური ელემენტების მავნებლობა, რომელნიც მუშა-პირუტყვის განადგურებით სცდილობენ საგაზაფხულო თესვის კამპანიის შეფერხებას.

სათესლე ფონდების მომზადება ერთ-ერთი ცენტრალური ამოცანაა. კლასობრივი მტრები, კონტრ-რევოლუციონური ელემენტები ვწუგნიან მავნებლობას სათესლე ფონდების შეგროვების საქმეში. საჭიროა მთელი ძალებისა და საშუალებების მობილიზაცია სათესლე ფონდების აღვილობრივი რესურსების გამოყენებისათვის, მისი შენახვისა და მოცლისათვის. თვითეულ კოლმეურნეობამ და საკოლმეურნეო ბრიგადამ სათესლე მასალით თვითვე უნდა დაიკმაყოფილოს მთელი მოთხოვნილება.

უდიდესი მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე ისეთი კითხვების მოგვარებას, როგორიცაა მასიური კვალიფიკაციის კადრების მომზადება, წყალთა მეურნეობის სამუშაოთა დროზე ჩატარება, მრავალ წლიან ნარგავებისათვის ნიადაგის მომზადება და სხვ.

მთელი ძალები და მთელი ენერგია მეორე ზუთწლედის პირველ წლის საგაზაფხულო თესვის საბრძოლო დავალებათა შესრულებას, კოლმეურნეობათა და საბჭოთა მეურნეობათა ორგანიზაციულ განმტკიცებას, ხარისხობრივი მაჩვენებლების გადაჭრით გაუმჯობესებას და ყველა კულტურების ხაზით მოსავლიანობის აწევას. აღვილობრივ პარტიულ, საბჭოთა და საკოლმეურნეო ორგანიზაციებმა მტკიცედ უნდა დაიმახსოვრონ რომ მათი მუშაობა შეფასებული იქნება საგაზაფხულო თესვის საბრძოლო დავალებათა შესრულების შედეგების მიხედვით.

პირველდაწყებითი და საშუალო სკოლის მუშაობის ბოლ შევიკური გარდაქმნისათვის*)

III. სკოლაში დისციპლინის შესახებ

შემდეგი საკითხი, რომელსაც მინდა ყურადღება მივაქციო, ეს გახლავთ საკითხი დისციპლინისა ჩვენს სკოლაში. ამ მხრივ მდგომარეობა იმ პასალების მიხედვით, რომელიც ჩვენ მოგვეპოვება, საგრძნობლად გაუმჯობესდა. მაგრამ არის ცალკეული ტენდენციები ტფილისისა და მისი რაიონის ზოგიერთ სკოლაში—ეს არის შიშველი ადმინისტრირების ტენდენცია. საკმაოდ აღმზრდელი ზეგავლენის ჩატარებლად სურთ გამოიყენონ და რიცხავენ კიდევ, ეს, რა თქმა უნდა, არის ცენტრალური კომიტეტის დირექტივების უმართებულოდ გაგება. მეორე მხრივ ადგილი ჰქონდა ისეთ პრაქტიკას, როდესაც არ ცდილობდნენ დაემყარებინათ სკოლაში დისციპლინა.

ჩვენს სკოლას შეგნებული დისციპლინის გარეშე არ შეუძლია აღმართოს სოციალისტური საზოგადოების შეგნებული და აქტიური მშენებლები, არ შეუძლია მისცეს ჩვენს საზოგადოებას ინიციატივით აღჭურვილი და აქტიური ადამიანები. ეს—აქსიომაა. ამიტომ, დისციპლინისათვის ბრძოლა—ეს უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა ხარისხისათვის ბრძოლის საქმეში. მაგრამ რა გზით უნდა ვიბრძოლოთ ჩვენ ამ შემთხვევაში? უწინარეს ყოვლისა საჭიროა ამოწურულ იქნეს ზეგავლენის ყოველგვარი ზომები, პედაგოგიური, აღმზრდელი ზომები. ამ საქმეში საჭიროა უზრუნველყოფილ იქნეს მშობლების ჩაბმა, ჯომკავშირელებისა და პიონერების აქტიური მონაწილეობა ბავშვთა შორის მუშაობის საქმეში, მაგრამ ეს საქმე არ უნდა იქნეს დაწყებული ადმინისტრირებით. მხოლოდ იმის შემდეგ, როდესაც ამოწურული იქნება აღმშენებლობითი ზეგავლენის ყოველგვარი ზომები პედაგოგისა და თვით სკოლის ხელმძღვანელობის ყველა ორგანიზაციის მხრივ, მხოლოდ ამის შემდეგ შეგვიძლია ჩვენ მივმართოთ ადმინისტრაციულ ზომებს. მაგრამ მაშინ უკვე უნდა ვიმოქმედოთ სრულიად მტკიცე და გადაჭრით. კარგია ის ადმინისტრირება, ის ადმინისტრაციული ღონისძიება, რომელიც დამყარებულია გაშლილ მასიურ პედაგოგიურ და აღმზრდელი მუშაობაზე. მეორე შემთხვევაში ჩვენ უკვე უნდა განვახორციელოთ ადმინისტრაციული ზომები — გამოვიყენოთ სკოლიდან ხელიგანი, გაუსწორებელი და სკოლისათვის ძაღვები ბავშვები. აქ ჩვენ უკან არ უნდა დავიხიოთ, იმიტომ რომ ჩვენ, უწინარეს ყოვლისა, უნდა უზრუნველვყოთ სასწავლო მუშაობის, დისციპლინისა და წესიერების ნორმალური ორგანიზაცია სკოლაში.

ჩვენ საკმაოდ მტკიცე მითითებები გვაქვს პარტიის ცენტრალური კომიტეტისაგან იმის შესახებ, რომ „უაწარმოო მტკიცე აღმზრდელი ზომები მუშაობა, ვებრძოლოთ მოწაფეთა ისეთ დანაშაულს, რომელიც მი-

*) გაგრძელება იხ. ბოლშევიკის დეკემბრის ნომერი.

მართულია სკოლის წესიერების დარღვევისაკენ, ჩაებათ ამ საქმეში საზოგადოებრივი ორგანიზაციები, მშობლები, კომკავშირული და პიონერთა ორგანიზაციები, ხოლო გამოუსწორებელი მოწადენი, რომლებიც ხულიგნობას ეწევიან და შეურაცხყოფას აყენებენ მასწავლებელთა პერსონალს, არღვევენ სკოლის ადმინისტრაციისა და მასწავლებლების განკარგულებებს. არღვევენ სკოლის რეჟიმს და აფუჭებენ ან იტაცებენ სასკოლო ქონებას, გამოვრიცხოთ სკოლიდან იმ პირობით, რომ მათ უფლება არ ჰქონდეთ შევიდნენ სკოლაში ერთი წლიდან სამ წლამდე“ (ც. კ-ის დადგენილებიდან).

მას შემდეგ, როდესაც ამოეწურავთ ყოველგვარ ზეგავლენის ზომებს, უსათუოდ უნდა გადატაროთ ეს ღონისძიება, და ყველა ეს ღონისძიებანი, სასჯელის ზომები დავამყაროთ გაშლილ აღმზრდელობითი მუშაობაზე.

IV. მასწავლებელთა კადრების შემსახე

შემდეგი ამოცანა, რომელიც ჩვენს წინაშე სდგას, ეს არის მასწავლებელთა კადრების საკითხები. ჩვენ მიმდინარე წელს ვფიქრობთ კიდევ უფრო გავადიდოთ მასწავლებელთა არმია. პედაგოგიური ტექნიკუმების გამოშვება მოგვეცეს 2317 კაცს. საკურსო მომზადების საშუალებით უშუალოდ განათლების სახ. კომისარიატის მიერ მომზადებული იქნება 920 კაცი. არსებითად ეს კადრი დააკმაყოფილებს ჩვენი სკოლების მოწადენთა რიცხვის ზრდას. ეს იქნება მასწავლებელთა არსებული კადრების შევსება. ასე რომ, ჩვენი აზრით, მიმდინარე სასწავლო წელს ჩვენ უზრუნველყოფილი ვიქნებით კადრებით.

მეორე ამოცანა — ეს ჩვენი მასწავლებლობის მატერიალური პირობებია. უნდა ვალიაოთ. რომ ჩვენ ჯერ კიდევ ვერ ვაძლევთ მასწავლებლებს ხელფასს წესიერად, თავის დროზე. აქ ძლიერ ხშირია საქმის ყოველგვარი გაზვიადება და დაგვიანება ქალაქებშიც და რაიონებშიც. მთელმა რიგმა რაიონებმა უკვე მოახერხეს მასწავლებელთათვის დეკემბრის ხელფასის მიცემა, მაგრამ მთელ რიგ რაიონებს ჯერაც არ მიუციათ მათთვის ნოემბრისა და დეკემბრის ხელფასი, ხოლო სვანეთისა და მარტვილის რაიონებში ხელფასი არ მიუცათ მთელი სამი თვის განმავლობაში. ამრიგად, ხელფასის გაცემის მხრივ ჩვენ საქმე წესიერად ვერა გვაქვს. ეს აუტანელი ბოროტებაა და მას ებრძვის მთაერობა. საკ. კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი მოითხოვს მიცემულ იქნენ სასტიკ პასუხისგებაში ისინი, რომლებიც არღვევენ მასწავლებელთა უფლებებს.

მეორე საკითხია ჩვენი მასწავლებლობის მომარაგება. მასწავლებლობის მომარაგება, ცხადია, დამაკმაყოფილებლად ვერ მიმდინარეობს. მთელ რიგ რაიონებში იგი ცოლად მდგომარეობაშია. ეს, უწინარეს ყოვლისა, იმიტომ, რომ, ხშირად, ის ფონდები, რომელსაც იძლევა ცენტრი, მომარაგების სახალხო კომისარიატი და ცეკავშირი, ვერ აღწევენ მასწავლებლობამდე; შემდეგ, იმიტომ, რომ ეს ფონდები თავისთავად მცირე და არასაკმარისია და, დასასრულ, იმიტომ, რომ თვით რაიონები არ ცდილობენ გამოჰყონ ფონდები მასწავლებლობისათვის, არ იყენებენ თავიანთ რესურსებს და საერთო-სარაიონო ფონდებიდან არ აძლევენ მასწავლებლობას ყველაფერს, რაც მათთვის საჭიროა. მთელ რიგ რაიონებში აღვლი პქონად ისეთ შემთხვევებს, როდესაც ცენტრის მიერ გაღებული პური ვერ აღწევდა მასწავლებლებამდე. საქმეს დიდი ზიანი მიაყენა ამ მხრივ სამასწავლებლო ფონდების — სამრეწველო და სასურსათო საქონელის ფონდების გაუპიროვნებამ.

ამჟამად ჩვენ გვაქვს ცენტრალური საკონტროლო კომისია—მუშაობის დადგენილება მასწავლებლებისა და მათი ოჯახების მომარაგების შესახებ. 1932 წლის 14 დეკემბერს გამოტანილი დადგენილება აწესებს შემდეგს: „მიღებულ იქნეს ცნობად სსსრ კავშირის მომარაგების სახალხო კომისარიატის განცხადება, რომ საკავშირო კ.პ. (ბ) ც. კ-ის 1931 წლის 5 სექტემბრის იმ გადაწყვეტილებათა განსახორციელებლად, რომელიც შეიხსნება მასწავლებელთა მომარაგებას, იგი აწესებს შემდეგს:

ა) ყოველკვარტალობით საკვარტალო და თვითურ გეიქებში გამოყოფილი იქნება სპეციალური ფონდები ოლქების მიხედვით, მასწავლებელთა და მათი ოჯახების წევრთა მოსამარაგებლად პური, ჩაით, შაქრითა და ბურღულით.

ბ) მომარაგების ორგანოებს და სამომხმარებლო კოოპერაციას დაეკისრება მოვალეობა გამოყოფონ მასწავლებელთა და მათი ოჯახების წევრთა მოსამარაგებლად სამრეწველო საქონლის საჭირო ფონდები სამრეწველო საქონლის იმ საერთო ფონდებიდან, რომლებიც მოდის მხარეში, ოლქში ან რაიონში“.

ჩვენს ამოცანას შეადგენს, როგორც ცენტრში, ისე რაიონებში — ვიბრძოლოთ ასეთი ფონდების შექმნისა და გამოყოფისათვის.

შემდეგ არის ასეთი გადაწყვეტილება: „დაევალოს რსფსრ-ის განათლების სახალხო კომისარიატს გამოიმუშაოს ცენტროსოიუზთან და განათლების მუშაკთა კავშირის ცენტრალურ კომიტეტთან ერთად ღონისძიებათა დამატებითი სასურსათო ბაზის შესაქმნელად მასწავლებელთა და მოსწავლეათათვის (ცხელი საუზმეები სკოლებში) სკოლებთან არსებულ მიწის ნაკვეთზე, და აგრეთვე სამომხმარებლო კოოპერაციისა და სახალხო განათლების ორგანოების შეფობით მოაწყოს რაიონებში თვითმომქმედი ბოსტნები და სხვ.“

ჩვენ იმიტომ ვაქცევთ ყურადღებას ამ გარემოებას, რომ სახალხო განათლების განყოფილებებისათვის რაიონებში უფრო ადვილია მიიღონ პატარა ნაკვეთი სკოლებთან, ვიდრე რაიმე ფონდი საბჭოთა მეურნეობებისა და კოლმეურნეობებისაგან. საჭიროა თვითმომქმედი ბოსტნებისა და მეურნეობების შექმნა სკოლებთან და, გარდა ამისა, კოოპერაციის საშუალებათაც, რომელმაც უნდა გაიღოს ამისათვის საჭირო სახსრები.

შემდეგ სახალხო განათლების ორგანოებმა და განათლების მუშაკთა კავშირმა უნდა იბრძოლონ იმისათვის, რომ რაიონებში ფართო მოხმარების საგნების დამატებითი წარმოებიდან გამოყოფილ იქნეს მასწავლებლობისათვის ერთგვარი ფონდი და თვალყური ადევნონ იმას, რომ ის ფონდები, რომლებსაც ცენტრი უგზავნის რაიონებს, თავის დროზე აღწევდეს მასწავლებლობამდე. ეს დაბალ ხარისხოვანი ამოცანაა რადია. ეს საპასუხისმგებლო პოლიტიკური ამოცანაა, რადგან ჩვენი მასწავლებლების მატერიალური მოვლადეობის გაუმჯობესებისა და მათი პროდუქტებით და ფართო მოხმარების საქონლით მომარაგების ამოცანა ისე სდგას ჩვენს წინაშე, როგორც ერთერთი ცენტრალური საკითხი, რომელიც უზრუნველყოფს მასწავლებელთა კადრების ცხოვრების მატერიალური პირობების გაუმჯობესებას და ამით აუმჯობესებს აგრეთვე მათი მუშაობის ხარისხობრივ მაჩვენებლებს. ამიტომ, საჭიროა გაბედულად მოვუკიდოთ ხელი ამ საქმეს, ბოლშევიკურად ვიბრძოლოთ, რომ მომარაგების ამ წესის დამრღვევთ სდევნიდენ; უნდა მივაღწიოთ იმას, რომ რაიონმასკომები და კოოპერაცია აწყობდენ ბოსტნებს მასწავლებელთა მოსამარაგებლად. კავშირის ცენტრალური კომიტეტის დადგენილება ამ დღეებში იქნება გაფორმებული საქართველოში საკანონმდებლო წესით. ე. ი.

გაღორმეული იქნება როგორც საქართველოს მთავრობის დადგენილება ჩვენს პირობებთან შეფარდებით, და ამ დადგენილებაში მოცემული იქნება სათანადო ვალდებულებანი მასწავლებელთა მომარაგების საქმის შემდგომი გაუმჯობესებისათვის. სახალხო-განათლების სარაიონო განყოფილებები საჭიროა ჩაებან მასწავლებელთა მატერიალური პირობების გაუმჯობესებისათვის ბრძოლის საქმეში.

შემდეგ, საკითხი მასწავლებელთა შორის იდეურ-პოლიტიკური მუშაობის შესახებ. ეს მუშაობა ჩვენ ხანდახან ზოგ ადგილას კიდევ გვაგვიწყდება. ასეა საქმე ზოგიერთ რაიონში. კლასობრივი ბრძოლის გამწვავებასთან დაკავშირებით ადგილი აქვს განწყობილების ერთგვარ გაუარესებას ჩვენი ინტელიგენციის ცალკეულ ჯგუფებში. ჩვენი ინტელიგენციის ცალკეულ ჯგუფებში ადგილი აქვს ნაციონალისტური განწყობილების, ბურჟუაზიული განწყობილებისა და მენშევიკურ-ტროცკისტული განწყობილების გამოცოცხლებას. ეს მასწავლებლობასაც ეხება. ჩვენი სიმძნელეების—სამეურნეო, სასურსათო და სამრეწველო საქონლის სიმძნელეების ნიადაგზე ადგილი აქვს აუცილებელ მეოყნობას მასწავლებელთა წრეში. მის ცალკე ფენებში.

ამიტომ ჩვენ მთელი სიგრძე-სიგანით უნდა დავაყენოთ საკითხი მასწავლებელთა შორის გაშლილი პოლიტიკური და მასიური მუშაობის მოწესრიგების შესახებ.

ჩვენ მთელი სიგრძე-სიგანით უნდა დავაყენოთ საკითხი გაშლილი იდეოლოგიური ბრძოლისა ჩვენი ინტელიგენციის და მათ შორის მასწავლებლობის ცალკეული ჯგუფებისა მტრული განწყობილების წინააღმდეგ. ეს უნდა გაიხსოვდეს, და ეს მუშაობა ეხლავე უნდა გავშალოთ ისე, რომ ჩვენ ყველამ ამ მუშაობაში თანდათან უფრო მაღლა ავსწიოთ მასწავლებელთა მთელი მასა და დავუახლოვოთ იგი პარტიისა და საბჭოთა ხელისუფლების ამოცანებს. მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ ისიც, რომ საკ. კ.პ. (ბ) კ.კ.-ის გადაწყვეტილება მასწავლებელთა საზოგადოებრივი დატვირთვისაგან განტვირთვის შესახებ — შეუძლებელია გამოყენებულ იქნეს მექანიკურად. მასწავლებლები უნდა გამოვიყენოთ არა მათი პიდაგოგიური მუშაობის სახიანოდ სკოლაში, არამედ უნდა ჩავაბათ ისინი სოფლად უდიდესი პოლიტიკური კამპანიის ჩატარების საქმეში, კოლმეურნეობის სამეურნეო-ორგანიზაციული განმტკიცების ჩატარებაში და კულაკობასთან და მის აგენტურასთან გაშლილ ბრძოლაში. ეს ყოველთვის ჩვენი ყურადღების ცენტრში უნდა იყოს მოქცეული. ამიტომ, პარტიის მიერ სკოლის შესახებ გამოტანილ გადაწყვეტილებათა განხორციელებისათვის მასწავლებელთა მობილიზაციასთან ერთად, ჩვენ უნდა ვაწარმოოთ ბრძოლა მენშევიზმისა და ტროცკიზმის ნაშთებთან და კულაკურ იდეოლოგიასთან, რომელიც ადგილს პოულობს სკოლაშიაც და ჩვენი ინტელიგენციის ცალკეულ მცირე ჯგუფებშიაც. ეს უნდა დავამასხვოროთ და ბოლშევიკურად მოვაწესრიგოთ პოლიტიკური მუშაობა მასწავლებელთა შორის.

მესამე, რასაც ჩვენ ანგარიში უნდა გავუწიოთ.—ეს ის მდგომარეობაა, რომ მასწავლებლობა გვიყენებს ერთ ძირითად მოთხოვნას, იგი მუდამ გვეკითხება, თუ როგორ უნდა გაატაროს მან პარტიის დადგენილება. სწავლების მეთოდები სხვადასხვაგვარია, და ყველაზე უფრო სუსტი ადგილი მასწავლებლობისა ის არის, რომ ის ჯერ კიდევ ვერ დაუფლა ამ ტექნიკას. და აქ უაღრესად სუსტი ადგილი—ეს თვით განათლების ორგანოების მუშაობაა, ჩვენი მეთოდური მუშაობა მეტისმეტად სუსტია. სუსტია იგი სახალხო განათლების განყოფილებებშიაც და განათლების

და პოლიტექნიკური მომზადების დონე, გაფართოებულ იქნეს მომზადებული კონტინგენტები უმაღლესი სკოლისათვის და თავიდან აცილებულ იქნეს ასაკობრივი შეუსაბამობა საშუალო და უმაღლეს სკოლას შორის. — დაწყებულ იქნეს 1932-33 სასწავლო წლიდან შვიოწოხიანი პოლიტექნიკური სკოლის რეორგანიზაცია და მისი ათწლიან სკოლად გადაკეთება.

განა ჩვენ შეგვიძლია ვაშენოთ ამჟამად ეს მასიური სკოლა იმნაირად, რომ დაუყოვნებლივ შევიყვანოთ ათწლიან პოლიტექნიკურ სკოლებში ისინი, ვინც შევიწლიანი სკოლა დაამთავრა? სადაა ჩვენი საფაბრიკო-საქარბნო სასწავლებელი და ტექნიკუმი, სადაა ჩვენი მოთხოვნა უმაღლეს სკოლაში შემსვლელთა მომზადების ხარისხის შესახებ, რომ არაფერი ვსთქვათ იმაზე, რომ დაფინანსების სახელმწიფო პოლიტიკა არ გვაძლევს ათწლიანი სკოლის ასეთი გაქანებით მშენებლობის ნებას. ამიტომ ვერავითარ არალეგარულობას აქ ჩვენ ვერც მოვითმენთ და არც მოვითმენთ. ათწლიანი სკოლა უნდა იხსნებოდეს საქართველოს საბჭო-საბჭოს სპეციალური დადგენილებით. ჩვენ აქ არ შეგვიძლია ნება დავართოთ რაიმე არეგულარეობას, უგეგმობას. ჩვენ შეტი გვემთხილება გვეჭრადება, მტკიცე აღრუცხვით, კადრების მომზადებისათვის საჭირო ღონისძიებათა ჩატარების საქმეში.

VI. სპეციალური ბაჟნიკშეხვი

შემდეგი ამოცანაა — გატარება საკავშირო ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის გადაწყვეტილებისა ტექნიკუმების შესახებ. უმაღლესი სკოლის შესახებ ჩვენ აქ არაფერს არ ვიტყვით, რადგან აქ ჩვენ მიზანია მასიური განადგულების საკითხების გაშუქება. ვიტყვით მხოლოდ, რომ ამჟამად ტარდება უმაღლესი სასწავლებლებისა და უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლების რეორგანიზაცია, მთელი რიგი უმაღლესი სასწავლებლებისა და უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლების გამსხვილება. ზედმეტი პატარა ინსტიტუტების ლიკვიდაცია. ეს მუშაობა ჩატარდა 15 იანვრიდან. 15 იანვრიდან ჩვენს სისტემაში ტფილისში მოეწყო სახელმწიფო უნივერსიტეტი. შემდეგ, ყველა უწყებათა ზაზით — მიწსახკომის. მძიმე მრეწველობის სახ. კომისარიატისა და განსახკომის ზაზით — ჩატარდება ტექნიკუმების რიცხვის ერთგვარი შემცირება და არსებული ინდუსტრიალური, სასოფლო-სამეურნეო, ეკონომიური და პედაგოგიური ტექნიკუმების გამსხვილება. ამასთან დაკავშირებით მოხდება კონტინგენტების ერთგვარი გაცხრილება აკადემიური წარმატების აღრიცხვის საფუძველზე. ჩვენ ვეაქვს საკავშირო მთავრობის დირექტივა იმის შესახებ, რომ უმაღლესი სასწავლებლების, უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლებისა და ტექნიკუმების კონტინგენტში, თუ ის უზრუნველყოფილი არ არის სათანადო მატერიალურ-აკადემიური პირობებით, ე. ი. საერთო საცხოვრებლებით, ლაბორატორიებით, სასწავლო სახელმძღვანელოებით, სახელოსნოებით და სტიპენდიებით, მოხდეს ერთგვარი შემცირება. ეს დირექტივა ტარდება მოწაფეთა აკადემიური ცოდნის მტკიცე შემოწმებისა და მტკიცე აღრიცხვის საფუძველზე, იმ დირექტივის საფუძველზე, რომელიც შეეხება ტექნიკუმების ერთგვარ შემცირებას და გამსხვილებას.

პედაგოგიური ინსტიტუტის მიმართ ეს დირექტივა ჩვენ საესებით ვეაკმაყოფილებს, რადგან, გარდა წმინდა აკადემიური გაცხრილებისა, ეს ჩვენ არ გვაძლევს გამოვიყენოთ კონტინგენტის შემცირების სხვა რაიმე ფორმა. იგივე ითქმის ახლად მოწყობილი სახელმწიფო უნივერსიტეტის მიმართაც.

ტექნიკუმების მხრივ კი საქმე უფრო გამწვავებულია. ჩვენს წინაშე სდგას მიმდინარე წლის განსხვავების ციფრი საკონტროლო ციფრებსა და გარდამავალ კონტინგენტს შორის, ე. ი. 1933 წლის 1-ლი იანვრისათვის არის 2000 მოწაფეზე მეტი. ჩვენი ამოცანა იმაში მდგომარეობს, რომ ეს საკონტროლო ციფრი მაქსიმალურად შევამციროთ. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამას მივაღწევთ და თითქმის მივაღწევთ კიდეც, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ჩვენ ამ ციფრებთან არ მივალთ, თუ ტექნიკუმების მუშაობის ხარისხი ვერ დააყუარებენ პარტიისა და მთავრობის მოთხოვნებს. სადაც ტექნიკუმების მუშაობის ხარისხი უფარგისია, არადაამაყმაყოფილებელია, ჩვენ იქ შეგვიძლია ჩავატაროთ კონტინგენტის მაქსიმალური შემოკლება აკადემიური მაჩვენებლების აღრიცხვის საფუძველზე. ეს ღირებულება გატარებულ უნდა იქნეს ისევე ჩვენი ტექნიკუმებისა და ჩვენ მთერ მომზადებული კადრების მუშაობის ხარისხის ინტერესებისათვის, იმიტომ რომ ყველა ის ხახსრები, ყველა ის ფინანსები, რომელსაც ჩვენ მოვიმჭირნებთ ამ ღონისძიებებით, უნდა მოვახმაროთ ტექნიკუმების მოწყობას, მოწაფეთა მატერიალურ უზრუნველყოფას, მათთვის სახელმძღვანელოების შეძენას და სხვ., ე. ი. მთელი ეს სახსარი ჩვენ უნდა მოვახმაროთ იმ საქმეს, რომელიც უზრუნველყოფს ჩვენთვის ჩვენი ტექნიკუმების ხარისხის კიდევ უფრო გაუმჯობესებას.

საქმის მეორე მხარე — ეს საპროგრამო მეთოდური ხელმძღვანელობაა. ტექნიკუმებს აქვთ ახალი პროგრამები, პროგრამების წინასწარი პროექტები, გადასინჯული საკავშირო ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის 19 სექტემბრის იმ დადგენილებასთან შეფარდებით, რომელიც შეეხება პროგრამას და რეჟიმს უმაღლეს სკოლასა და ტექნიკუმში. ამ პროგრამებს საბოლოოდ განიხილავს უახლოეს დროში სახელმწიფო სამეცნიერო საბჭო და დაამტკიცებს განათლების სახალხო კომისარიატის კოლეგია. მეცადინეობის მეთოდების მხრივ ჩვენ ტექნიკუმებს, ისევე როგორც იმ უმაღლეს სასწავლებლებს, რომელიც ექვემდებარება არა მარტო განათლების სახალხო კომისარიატს, არამედ სხვა უწყებებსაც, მიეცით მეთოდური მითითებანი.

VII. კონკრეტული ოპერატიული და მეთოდური ხელმძღვანელობის შესახებ

გადავიდეთ უკანასკნელ საკითხზე — საქ. განათლების სახალხო კომისარიატისა და სახალხო განათლების განყოფილებების სკოლებისადმი ხელმძღვანელობაზე.

ამს. სტალინის 6 ისტორიული მითითება, ჩვენი პარტიის ისტორიული ღირებულებები გადაჭრით აყენებს ამოცანას კონკრეტული ხელმძღვანელობის შესახებ დეტალებში ჩაყვირება, საქმის ტექნიკის შესწავლა და სხვა. რა მდგომარეობა გვაქვს ჩვენ ამ მხრივ?

უწინარეს ყოვლისა, ამ საკითხს უნდა მივუდგეთ კადრების თვალსაზრისით. ჩვენი კადრები, ჩვენი აპარატები ჯერ კიდევ სუსტია — ეს პირველი. ჩვენი რიგები ჩვენ კიდევ უნდა გავსწმინდოთ და კიდევ უნდა განვამტკიცოთ ჩვენი პარტიის ხელმძღვანელობით. ჩვენ გვყავს ისეთი ხალხი, რომელსაც თავისი ყოფნა სახალხო განათლების ორგანოებში მიაჩნია ღრობითი, გარდამავალ საქმედ, კიბედ იმისათვის, რომ გადასუბდეს სხვა სამუშაოზე, სხვა თანამდებობაზე. ჩვენი მეთოდური აპარატი ჯერ კიდევ სრულადე სუსტია. რაიონებში ჩვენ ვერ შევძელით ჩაგვება ამ საქმეში საუკეთესო პედაგოგები, ძველი პედაგოგიური კადრები, რომლებმაც იციან ეს საქმე, რომელთაც შეუძლიათ კარგად იმუშაონ ჩვენი ხელ-

მძლევანელობით და განახორციელონ პარტიის გადაწყვეტილებანი. ჩვენ ვერ მოვასერებთ ამ საქმის მოწყობა. ის გარემოება, რომ ოთხშობიანი და შვებულობის სკოლების პროგრამების დამუშავების პროცესში ზოგიერთმა რაიონმა ძლიერ ცოტა, ხოლო ბევრმა რაიონმა სრულიად არაფერი არ მოგვცა, იმას მოწმობს, რომ რაიონებში მეთოდური ბიუროებისა და საინსტრუქტორო აპარატის მუშაობა ჯერ კიდევ არადაამყარებულა. ამ დასკვნას ადასტურებს სკოლების მთლიანი გამოკვლევა, რომელიც ჩატარა განსახლების სასკოლო სექტორმა.

ესლა განათლების სახალხო კომისარიატის ხელმძღვანელობის შესახებ. განათლების სახ. კომისარიატი აწერს ბევრ ინსტრუქციას. ბევრ წერილს; ხანდახან ჩვენ იმაზე მეტსაც ვსწერთ, რა საჭიროა, მაგრამ ცოცხალი ოპერატიული ხელმძღვანელობა კი გვაკლია. ჩვენ ვერ შეგძენით მომსახურება გავვეწვია რაიონების ძირითადი მასისათვის ჩვენი ცოცხალი ოპერატიული კონკრეტული ხელმძღვანელობით.

ჩვენ დავუშვით ერთი შეცდომა. ის შეცდომა, რომ ჩვენი ინსტრუქტორები ახდენენ რაიონის გამოკვლევას, სკოლის გამოკვლევას, შემდეგ მოდიან განსახლებაში და აკეთებენ მოხსენებას იმის შესახებ, თუ რა ნახეს. აკეთებენ მოხსენებას, რომ მათ დასკვნებს ეთანხმება თვით სახალხო განათლების განყოფილების გამგე — თითქმის ყველაფერი კარგად და წესიერად იყოს. მუშაობის ასეთი მეოდი არაფრად არ ვარგა. ჩვენ ესლა ვადგენდით ხელმძღვანელობის ახალ მეთოდზე: ინსტრუქტორი მიდის, ახდენს სკოლისა და სახლხო განათლების განყოფილების ხელმძღვანელობის გამოკვლევას. ის ამის შესახებ მოხსენებას უკეთებს რაიონის სადირექტივო ორგანოს და რაიონსაკომის პრეზიდიუმს სახალხო განათლების განყოფილების გამგესთან ერთად და მხოლოდ ამის შემდეგ მოაქვს ამ ორგანოების გადაწყვეტილებანი განათლების სახალხო კომისარიატში იმისათვის, რომ ჩვენ ვიცოდეთ, თუ რა ანგარიშს უწევს ამას სარაიონო ხელმძღვანელობა, იმიტომ რომ. უწინარეს ყოვლისა, რაიონისათვის ისინი თავიანთ შეცდომებს, რა ანგარიშს უწევენ ამას სარაიონო ორგანოებ. როგორ ეხმარებიან ისინი სკოლას. თუ სადმე საქმე ცუდად არის, ვერ ახერხებენ გარდაქმნას, საჭიროა ამის შესახებ ეცნობოს ხელმძღვანელორგანოებს და, უწინარეს ყოვლისა, პარტიის ცენტრალურ კომიტეტს, რომელიც, გარწმუნებთ, შესძლებს სათანადოდ მოაბრუნოს ყოველგვარი სარაიონო ხელმძღვანელობა სახალხო განათლების ფორტისაკენ, თუ არ ასრულებენ იქ პარტიისა და მთავრობის გადაწყვეტილებებს სკოლების შესახებ.

ჩვენ ვადავსწყვეტთ არ მოვისმინოთ მარტო ჩვენი ინსტრუქტორის მოხსენება. რაიონში ჩატარებული გამოკვლევის შემდეგ მოხსენებას აკეთებს აქ — ცენტრში — სახალხო განათლების განყოფილების გამგე, ხოლო თანამოხსენებას — განათლების სახალხო კომისარიატის ინსტრუქტორი. მართალია, აქ უნდა აღვნიშნოთ, რომ ჩვენმა სასკოლო სექტორმა, დიდი მუშაობა ჩატარა რაიონების გამოკვლევისა და ინსტრუქტირების ხაზით. მაგრამ ჩვენ ეს მაინც არ გვაკმაყოფილებს; ყველაფერი ეს საკმარისი არ არის ჩვენი დიდი საქმისათვის. შემდგომში კიდევ უფრო მეტი გარდატეხა უნდა მოვახდინოთ ჩვენი ცოცხალი ოპერატიული ხელმძღვანელობის საქმეში და მოვსთხოვოთ რაიონებს ასეთივე კონკრეტული მუშაობა ყოველ სკოლაზე. უწინარეს ყოვლისა, ეს უნდა მოვიზოგოთ სანიმუშო სკოლების მიმართ, რომლებიც ტფილისში ხანდახან უფრო ცუდ მდგომარეობაში არიან. ვიდრე ჩვეულებრივი სკოლები.

უკანასკნელ საკითხს ჩვენ უმუშაოდ მიგყევართ პარტიული ხელმძღვანელობის საკითხისაკენ. იმის ძირითად პირობას, რომ ჩვენ სწორად ვავატარებთ პარტიის გადაწყვეტილებებს, სამდილოდ ავამომარაგებთ არამარტო განათლების საქმის შეწყვეტს, არამედ მუშებსაც და კოლმეურნეებსაც სკოლისათვის საბრძოლველად, წარმოადგენს ჩვენი პარტიული ორგანიზაციების სწორი ხელმძღვანელობა. ჩვენ მოვითხოვთ ყოველივე პარტიული ორგანიზაციისაგან ასეთსავე ხელმძღვანელობას, როგორსაც გვიწევს ჩვენ პარტიის ცენტრალური ორგანოები. აი ასე სდგას ჩვენს წინაშე ამოცანა და, უწინარეს ყოვლისა, ეს გვაფალავს, რომ ფხიზლად ვავატაროთ ჩვენი პარტიის ხაზი—საქ. კომპარტიის ხაზი—განათლების დარგში. უნდა აღინიშნოს, რომ ჩვენ ამ საქმეში წინ გვედგება წინააღმდეგობა ბურჟუაზიული პედაგოგებისა, მათი აგენტურისა, ოპორტუნიზტებისა, რომლებიც გვეწევიან ძველი ბურჟუაზიული სკოლისაკენ. ასეთი ცდები რამდენიც გნებავთ იმდენი არის. ჩვენ მრავალი ფაქტი ვიცით იმისა, რომ ცალკეული პირები ჩვენი ინტელიგენციიდან და მასწავლებლებიდან პარტიის გადაწყვეტილებებს ხსნიან, როგორც ძველი სკოლისაკენ, ძველი გიმნაზიებისაკენ მიბრუნებას. მაშასადამე, ეს ცდები წარმოადგენენ უმთავრეს საფრთხეს პარტიის პოლიტიკის გატარების საქმეში და სასკოლო მშენებლობის დარგში. ამასთან ერთად, არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ჯერ კიდევ ადგილი აქვს პროექტურობის ელემენტებს, ძველ პროგრამებით მუშაობის სურვილს არა მარტო რაიონებში, არამედ ტფილისშიაც; ადგილი აქვს პროგრამებისა და მასწავლო გეგმების არასაკმარის შეფასებისა და მასწავლებელთა ხელმძღვანელი როლის შეუფასებლობის ცდებს; ადგილი აქვს ყველა ამ ცალკეულ ფაქტებს და ისინი იმას მოწმობენ, რომ ჩვენ გვაქვს შემარცხენი გადახვევათ, მემარცხენე პროექტურობა, რომ ამ საფრთხესთან ბრძოლის ამოცანა არ უნდა მოიხსნას. ეს ამოცანა მომავალშიაც აქტუალურია. ჩვენის აზრით, ეს ფაქტები იმას მოწმობენ, რომ ჩვენ კიდევ უფრო უნდა გავაძლიეროთ სიფხიზლე ორ ფრონტზე ბრძოლაში. პოლიტიკური სკოლის მშენებლობის საქმეში. სიტყვიერი სკოლის წინააღმდეგ ბრძოლაში უდიდესი გადაწყვეტი მნიშვნელობა აქვს პოლიტექნიკის განხორციელებას საქ. კპ. (ბ) ც. კ-ის 25 აგვისტოს დადგენილებით ნაჩვენებ საფუძველზე. ჩვენ უსათუოდ ყურადღების ცენტრში უნდა მოვაქციოთ საკითხი პოლიტექნიზაციისა, სასკოლო სახელოსნოების მოწყობისა და ჩაებათ ამ საქმეში ის საწარმოები, რომლებიც შეეფერებას უწყვეტ სკოლებს. ჩვენ უნდა მივიღწიოთ იმას, რომ ყველა სკოლა ჰქონდეს მიწის ნაკვეთები.

ჩვენ ვალირებთ, რომ მთავარ საფრთხეს წარმოადგენს, სიტყვიერი სკოლა, მაგრამ ამასთან ერთად, შეგებრძოლებით ყოველგვარ გადახრებს პროფესიონალიზმისაკენ, საქმის დაწვრილმანებისაკენ და სხვ. პარტიის ძირითადი მოთხოვნა, რომელიც შეეხება პოლიტექნიკის გატარებას, ე.ი. ისეთი სწავლების გატარებას, რომელიც აერთიანებს თეორიას პრაქტიკასთან, იძლევა სათანადო ცოდნას, ინდუსტრიისა და სოფლის მეურნეობის საფუძვლებს,—ჩვენ უნდა განვახორციელოთ.

ჩვენ უნდა გვახსოვდეს, რომ ბურჟუაზიული და წვრილბურჟუაზიული განწყობილებების ფესვები ჯერ კიდევ ცოცხალი კულტურული დეოლოგიურ ფრონტზე. ჩვენ უნდა გვახსოვდეს, რომ მეორე ხუთწლით არის არა მშვიდობიანობის, არამედ მწვავე კლასობრივი ბრძოლის ხუთწლიანი, რომელიც დაუყოვნებლივ ახლენს თავის გავლენას კულტურულ-დეოლოგიურ ფრონტზე. ამიტომ ჩვენი ამოცანაა — გვახსოვდეს, რომ

კლასობრივი ბრძოლის პირობებში, უკლასო სოციალისტური საზოგადოების ძლევამოსილი მშენებლობის პირობებში ჩვენ შემდგომშიაც გვექნება წინააღმდეგობა ჩვენი წინსვლის დროს სკოლების გარდაქმნის საქმეში. ჩვენი სკოლის გარდაქმნას სასტიკ წინააღმდეგობას გაუწევენ ბურჟუაზიული იდეოლოგიისა და ბურჟუაზიული სკოლის წარმომადგენლები. რომლებთანაც ჩვენ დაუნდობელი ბრძოლა უნდა გაწარმოოთ; წინააღმდეგობას გაუწევენ მას მემარჯვენე და „მემარცხენე“ ოპორტუნიზტებიც და ამიტომ კიდევ უფრო მაღლა უნდა ავსწიოთ ჩვენი ორ ფრონტზე ბრძოლის დროშა. კიდევ უფრო უნდა გაეაძლიეროთ სიფხიზლე სასკოლო მშენებლობის დარგში პარტიის პოლიტიკისა და გადაწყვეტილებების სწორად გატარებისათვის.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის ორი წლისთავისათვის

1933 წლის მარტში სრულდება 2 წელი საქართველოში მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის დაარსებიდან. მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის არსებობის 2 წლისთავი ემთხვევა მსოფლიო-ისტორიული მნიშვნელობის თარიღს — უდიდესი მოახზოვნის, პროლეტარიატის რევოლუციონური თეორიის პირველი გენიალური შემოქმედის, მუშათა კლასის განთავისუფლებისათვის მებრძოლის — კარლ მარქსის გარდაცვალების 50 წლისთავს.

ორი თარიღის ეს უაღრესად საგულისხმო დამთხვევა განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს საბჭოთა საქართველოს მშრომელთა მიერ.

კომუნისმის თეორიის პირველი დამაარსებლის გარდაცვალების 50 წლისთავს საბჭოთა საქართველოს პროლეტარიატი და მშრომელი მასები აღნიშნავენ როგორც იმ დიდი ბრძოლის გავრძელებას, რომელიც სწარმოებს მარქს-ენგელს-ლენინის თანამიმდევარი მოწადის — ამხ. სტალინის უშუალო ხელმძღვანელობით კომუნისმის განხორციელებისათვის პრაქტიკაში.

მხოლოდ ლენინ-სტალინის ხელმძღვანელობის მეოხებით შესაძლებელი გახდა საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატისათვის მისი ავანგარდის — კომუნისტური პარტიის მეთაურობით განეხორციელებინა პრაქტიკაში მასშტაბების — მარქს-ენგელსის ანდერძი სოციალიზმის ამენების შესახებ.

თავის მიღწევებს შორის საბჭოთა საქართველოს მშრომელებს არ შეუძლიათ არ აღინიშნონ მეორე თარიღიც — მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის დაარსების თარიღი.

ყველასათვის ცნობილია, რომ საბჭოთა ხელისუფლებამ საქართველოში შემკვიდრებამდე მიიღო მეფის რუსეთის მიერ და მენშევიკთა ბატონობით დანგრეულ-განადგურებული სახალხო მეურნეობა.

მენშევიკური ავანტიურის სისხლიანი ფურცლები ორმად აღიბეჭდა საქართველოს მშრომელთა გულსა და გონებაში.

ისინი ვერ დაივიწყებენ აგრეთვე უცხოელ იმპერიალისტების თაირმ მენშევიკების დანგრეობით და ხელის შეწყობით, რომლებიც აღმოადგნენ ხალხთა მასების ყოველგვარ ინიციატივასა და შემოქმედებას.

საბჭოთა ხელისუფლებამ საქართველოში წინააღმდეგ ყველა მტრების წინასწარმეტყველებისა მისი დაღუპვის აუცილებლობის შესახებ, შესაძლო ქვეყნის სახალხო მეურნეობის ბოლშევიკური ტემპებით განვითარება და ყველა მშრომელთა გამოყვანა უეცრობიდან და სიღატაკიდან.

თუ მენშევიკების დროს არსებობდა მხოლოდ ერთი უმაღლესი სასწავლებელი 4 ფაკულტეტით, რომლებიც აერთიანებდნენ 5.540 სტუდენტს, 1932 წელს ჩვენ ვვაქვს 18 უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებელი

და ერთი უნივერსიტეტი, რომელიც აერთიანებს ხუთ ფაკულტეტს დაახლოებით 16 ათასი სტუდენტით. ზედმეტია ლაპარაკი სტუდენტობის შემადგენლობაზე. საკმაოა ისიც აღვნიშნოთ, რომ ჩვენი სტუდენტობის შემადგენლობაში 60-დან 80 პროცენტამდე მუშები და გლეხები შედიოდნენ. რაც არც კი დაესაზმრებოდა მენშევიკურ „ვანმანათლებლებს“.

რაც შეეხება მარქს-ენგელსის რევოლუციონურ მოძღვრების პროპაგანდას, მენშევიკები ამ მხრივ საცესებით „უძანკოები“ არიან. პირიქით ისინი ყოველნაირად აწმობდნენ მუშურ-გლეხური ახალგაზრდობის მკორეოდნენ ცდასაც კი — შესდგომოდნენ მარქს-ენგელსის ძირითადი შრომების შესწავლას.

საქართველოს კომპარტიას არასაკმაოდ მიაჩნია მარქსისტ-ლენინელების მომზადება და აღზრდა კომუნისტურ და სხვა სოციალ-ეკონომიურ უმალეს სასწავლებლებში, მან თავის ამოცანად დაისახა უმალესი ცენტრის შექმნა მარქსისტულ-ლენინურ მემკვიდრეობის შესასწავლად და 1931 წლის მარტში დაარსა მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტი.

საქართველოში მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის დაარსება მარქსისტ-კომუნისტთა სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობის გაშლის, ანტი-მარქსისტულ, ანტილენინურ მიმდინარეობებთან ბრძოლის და უმალეს სამეცნიერო-პარტიულ კადრების მომზადების დაჩქარების მიზნით — საქართველოს მთელი პარტიული ორგანიზაციის უდიდეს მიღწევას წარმოადგენს სოციალისტური მშენებლობისა და სამეცნიერო ფრონტის ხელშეწყობის საქმედო.

ხანმოკლე არსებობის განმავლობაში მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტმა ორი ეტაპი განვლო თავის მუშაობაში.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მუშაობის პირველი ეტაპი იწყება მისი დაარსების დღიდან — 1931 წლის მარტიდან, ე. ი. საქართველოს სამეცნიერო, აკადემიის ლიკვიდაციის მომენტიდან (რომლის დაარსების შესახებ გამოქვეყნებული იყო მხოლოდ დეკრეტი). ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ საქართველოს სამეცნიერო აკადემიის ლიკვიდაცია და მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის, როგორც მთლიანი სამეცნიერო-მეთოდოლოგიური მარქსისტულ-ლენინური ცენტრის, შექმნა, საფუძვით შეესაბამებოდა საქართველოში რევანსტრუქციული პერიოდის მოთხოვნებს.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მიერ თავის არსებობის პირველ ეტაპზე დასახულ ამოცანებს შეადგენდა საქართველოში მთელი სამეცნიერო ფრონტისადმი ერთ მთლიან მეთოდოლოგიურ ხელშეწყობის განხორციელება, სოციალისტური მშენებლობის აქტუალურ პრობლემების დამუშავება, ცალკე ინსტიტუტებთან არსებულ მთელი ასპირანტურის და მაღალ-კვალიფიციურ სამეცნიერო-საგამოკვლევო პარტიულ კადრების მომზადების ხელშეწყობა. ინსტიტუტის სტრუქტურაც აღნიშნულ ამოცანებთან შეფარდებით იყო აგებული. ინსტიტუტის სათავეში დანიშნულ იქნა დირექტორი 4 ამხანაგის შემადგენლობით.

გამგება მოეწყო ინსტიტუტის ნამდვილ წევრთაგან (ინსტიტუტის წევრებად შედიოდნენ უპარტიო მეცნიერები).

სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობის გასაშლელად თავდაპირველად მრავალი სექცია იქნა დაარსებული, თითქმის ყველა იმ სამეცნიერო დისციპლინებში, რომლებიც დაკავშირებულია მთელი სახალხო მეურნეობის სოციალისტური რევანსტრუქციის ამოცანებთან.

ასე, მაგალითად, პირველად დაარსებულ იქნა დაახლოებით 16 სექცია ქვე-სექციებით მათთან. სოციალ-ეკონომიურ დისციპლინებში სექ-

ციების ხელმძღვანელობა დაკისრებული ჰქონდა იმ კომუნისტებს, რომლებიც შეთავსებით მუშაობენ სხვადასხვა ადგილას.

არც ერთ სექციას არ ჰყავდა განთავისუფლებული მუდმივი ხელმძღვანელი. გარდა ამისა, მთელ რიგ ქვე-სექციებს საეციალურ დისციპლინებში სათავეში უდგენ უპარტიო მეცნიერები.

სწავლულ თანამშრომელთა შემადგენლობაში სპარბოდენ უპარტიონი, რომელთა უმრავლესობაც შეთავსებით მუშაობს. სწავლულ თანამშრომელთა შორის არ ყოფილა თითქმის არც ერთი პარტიული, რომელსაც ემუშავნა ამა თუ იმ სექციაში, როგორც ძირითად სამუშაოზე, თუ არ ჩავთვლით სწავლულ თანამშრომლებს მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის ანდა სხვა ინსტიტუტების პარტიულ ასპირანტებიდან.

ბუნებრივია, რომ ასეთი შემადგენლობის პირობებში სექციების მუშაობა სტიქიურად მიმდინარეობდა (თუმცა გეგმები ყველა სექციაში იყო). მომუშავე სექციების მუშაობის ძირითადი შინაარსი გეგმით დასახულ პრობლემების (რომლებიც ყოველთვის როდი იყვნენ დაკავშირებული თანამედროვე თემატიკასთან) დამუშავებაში მდგომარეობდა, რასაც აწარმოებდნენ შემთხვევითი მოხსენებების დასმით როგორც სექციებს შიგნით, ისე საჯაროდ.

უნდა აღინიშნოს, რომ მოხსენებები თვისობრივად ყოველთვის როდი გახსნავდებოდნენ ჩვეულებრივ მოხსენებებისაგან. რომელთაც აწყობდნენ სათანადო კათედრები საეციალურ უმაღლეს სასწავლებლებთან. იყო შემთხვევები, როცა უმაღლეს სასწავლებლებთან კათედრაზე გაკეთებულ მოხსენებას იმეორებდნენ სექციაში.

ბეჭდვითი სახის სამეცნიერო პროდუქცია, როგორც ამა თუ იმ სექციის მუშაობის შედეგი, მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტს თავისი არსებობის პირველ ეტაპზე არ ჰქონია (გარდა ცალკეულ წერილებისა). მოკლედ აღნუსხულ უარყოფითი მხარეებთან ერთად მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის სამეცნიერო-საგამოცემო მუშაობის გაშლის დარგში აღნიშნულ პერიოდში ადგილი აქვს ცალკეულ მიღწევებს.

უნდა აღინიშნოს, ის დადებითი მუშაობა, რომელიც ჩატარებულია მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მიერ სასწავლო პროგრამებში კონდრატიევშინასთან და მარქსიზმ-ლენინიზმის სხვა დამახინჯებებთან ბრძოლის დარგში. მაგრამ ამ მუშაობას არავითარ შემთხვევაში არ შეეძლო სამეცნიერო-საგამოცემო ფრონტის საჭიროება-მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტში მისი დაარსების დასაწყისში სამეცნიერო-საგამოცემო მუშაობის გაშლის მხრივ ასეთი არაღამაყდაყოფილებელი მდგომარეობის ძირითადი მიზეზები მარხია, ერთის მხრივ, ინსტიტუტის მიერ თავის თავზე დაკისრებულ ამოცანების მოცულობის შეუფარდებლობაში კომუნისტურ სამეცნიერო ძალების არსებულ კადრთან. მეორეს მხრივ—და ეს მთავარ მომენტს წარმოადგენს—მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის პარტიულ ორგანიზაციების მხრივ ბოლშევიკური ხელმძღვანელობის არასაკმაროდ უზრუნველყოფაში. ამის შესახებ სწერია საქართველოს კ.პ. (ბ) ცეკას ერთერთ დადგენილებაში, სადაც ნათქვამია, რომ „მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტმა ვერ მოახერხა მთელ ფრონტზე სოციალიზმის გაშლილ შეტევასთან შეფარდებით გაუშალა ბრძოლა იდეოლოგიურ ფრონტზე“.

სოციალ-ეკონომიურ და სხვა დისციპლინებში სამეცნიერო პარტიულ კადრების მოსამზადებელი მუშაობის ხელმძღვანელობა მარქსიზმ-

ლენინიზმის ინსტიტუტის არსებობის დასააწყისში კიდევ უფრო არაღამაყმყოფილებლად მიმდინარეობდა, ვიდრე ხელმძღვანელობა სამეცნიერო-საგამოკვლეო მუშაობის გაშლის დარგში.

გასული პირველი პერიოდის განმავლობაში მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტში კადრების მომზადების მდგომარეობის საერთო დახასიათებისათვის საკმარისია მოვიყვანოთ კ.პ. (ბ) ცეკას ბიუროს 1932 წ. 16 ოქტომბრის დადგენილება, სადაც აღნიშნულია: „აკადემიური მუშაობის დარგში სასწავლო გეგმების ჩაშლა (გეგმა საშუალოდ შესრულებულია 30 პროცენტით), ასპირანტების გატაცება სალექტორო მუშაობით აკადემიური და პარტიული მუშაობის საზიანოდ. სემინარების ხშირი გამოტოვება და ჩაშლა როგორც ლექტორების, ისე ასპირანტების მიზენით“.

კადრების მომზადების მდგომარეობის ასეთი დახასიათება წარმოადგენს მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მუშაობაში ბოლშევიკური ვარჯიშეულობისა და ოპერატიულობის უქონლობის შედეგს.

ასპირანტების რიცხვი პირველ და მეორე კურსის მოსამზადებელ განყოფილებაზე, 1932 წლის ოქტომბრის წმენდამდე, უდრიდა 81, მათ შორის 10 შტატგარეშეა. 65 პარტიის წევრია, 4 კანდიდატი, 11 კომკავშირელი და 1 უპარტიო.

ამასთანვე პარტიულთა შორის იყვნენ ყოფილი ტროცკისტები — 8 კაცი, ნაც. უკლონისტები და სხვა პარტიებში ყოფილნი, თითქმის 10 პროც. მთელი შემადგენლობიდან. სოციალური მდგომარეობით—მუშები 26 პროც., დანარჩენი მოსამსახურე პირები. ამგვარი შემადგენლობის შესახებ საქართველოს კ.პ. (ბ) ცეკას ბიურო იმავე 32 წ. 16 ოქტომბრის დადგენილებაში აღნიშნავდა: „ასპირანტურაში ყოფილი ტროცკისტების, უკლონისტების, იდეოლოგიურად არამტკიცე პარტიულების მოკალათებას, რითაც მეტწილად იხსნება ბოლშევიკური ხაზის გარკვეულობისა და პრინციპიალობის უქონლობა ინსტიტუტის პარტორგანიზაციის მუშაობაში“. ზედმეტია ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ უჯრედის ბიურომ ვერ უზრუნველყო მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მთელი პარტიული ცხოვრების ნამდვილი ბოლშევიკური ხელმძღვანელობა. იმის მაგიერ, რომ ეწარმოებია გადამწყვირი ბრძოლა საქართველოს კ.პ. (ბ) ცეკას მიერ აღნიშნულ ნაკლებობების და პრინციპიალური შეცდომების თავიდან ასაცილებად, ის უნდებოდა „პოლიტიკანობას“ და შემარგებლურად ეპყრობოდა ჯგუფობრივობის მატარებლებს, რომლებიც დაგმო კ.პ. (ბ) ცეკას ბიურომ 1932 წ. 10 ივნისს და საქ. კ.პ. (ბ) ცეკას ივლისის პლენუმმა.

ცეკას ბიუროს აღნიშნული 1932 წ. 16 ოქტომბრის დადგენილებით არსებითად შეჯამებულ იქნა მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მუშაობის პირველი ეტაპი.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მუშაობის მეორე ეტაპი იწყება უკანასკნელ პერიოდში საქართველოს კ.პ. (ბ) ცეკას მხრივ ჩატარებულ დიდ პოლიტიკურ-ორგანიზაციულ მუშაობის საფუძველზე.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მუშაობის პირველი ეტაპი იწყება ასპირანტურის წმენდის დღიდან. იმ მომენტიდან, როდესაც დაისვა საკითხი ინსტიტუტის სამეცნიერო-საგამოკვლეო მუშაობის რეორგანიზაციის შესახებ.

პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა გაითვალისწინა მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მუშაობის პირველი ეტაპის გაკვეთილები და შეცდომები და ავრეთვე საკავშირო ც.ა.კ.-ის 1932 წლის 19 ოქტომბრის დადგენილებათა საფუძველზე უმაღლეს სასწავლებლებსა და სამეცნიერო-

საგამოკვლევო ინსტიტუტებში ჩატარებული რეორგანიზაცია და საქიროდ სცნო სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობის ამოცანების იმ მოცულობის შემცირება, რომელიც დასახული იყო მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის წინამდებარე მუშაობის პირველ ეტაპზე.

საქ. კ.პ. (ბ) ცეკამ სპეციალურ დადგენილებაში გადასინჯა სამეცნიერო-საგამოკვლევო სექციების რაოდენობა და დასტოვა მხოლოდ სოციალ-ეკონომიური სექციები. ცეკამ მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტს ძირითად ამოცანად დაუსახა მაღალკვალიფიციური პარტიული კადრების მომზადება.

საქ. კ.პ. (ბ) ცეკას სათანადო დადგენილებათა წარმატებითი რეორგანიზაციის შემდეგ მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის სახე სრულიად გამოიცვალა.

ამჟამად ასპირანტურის მომზადება 3 განყოფილებაზე — ფილოსოფიურ, ისტორიულ და ეკონომიურ განყოფილებაზე სწარმოებს. სამეცნიერო-საგამოკვლევო სექციებიდან დარჩა 4: ფილოსოფიური, ეკონომიური, აგარაული და ისტორიული. მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტმა დროებით დასტოვა ძველი ორგანიზაციული სტრუქტურა: დირექცია, გამგეობა და სექციები.

ყველა სექციებს მაღალკვალიფიციური მეცნიერული მუშაკები — პარტიულები მეთაურობენ. უნდა ითქვას, რომ აღნიშნულ ხანმოკლე პერიოდის განმავლობაში სექციებმა კიდევ ვერ მოახერხეს მეცნიერულ მუშაკების საკმაოდ კადრის შერჩევა. მაგრამ, მიუხედავად ყოველაფე ამისა, მრავალი მოხსენება იქნა ჩატარებული როგორც სექციების შიგნით, ისე საგარეოდ, თანამედროვე აქტუალურ თემებზე. ნოემბრიდან თებერვლამდე სულ ჩატარებულ იქნა 10 მოხსენება, რომელთაგან ნაწილი დაიბეჭდა პარტიის ცეკას ჟურნალებში და ნაწილი გამოვიდა ცალკე გამოცემების სახით.

მეცნიერული თანამშრომლები აქტიურ მონაწილეობას ღებულობენ მთელ პარტიულ პრესაში, განსაკუთრებით ჟურნ. „საქართველოს სოციალისტური მეურნეობა“-ში, რომელიც იმავე დროს გადაიქცა მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის ეკონომიური სექციის ბეჭდვითი ორგანოდ.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მეცნიერული თანამშრომლები დიდ მუშაობას აწარმოებენ საქართველოს მთელ პარტორგანიზაციაში მარქსიზმ-ლენინიზმის პროპაგანდის დარგში.

უნდა აღინიშნოს, რომ მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტს ორგანიზაციულად ჯერ კიდევ არა საკმარისად აქვს გაშლილი სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობა ზემოაღნიშნულ სექციებში, და ეს იმ მაზევით, რომ მან მოცემულ დროის მანძილზე თავისი ყურადღება წარმართა კადრების მომზადების ხანით და ცენტრიდან კი არ იყო მითითებები მუშაობის გარდაქმნის შესახებ.

რაც შეეხება სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობას სპეციალურ დისციპლინებში, პარტიის ცეკამ დაადგინა გაეშალა ასეთი მუშაობა სპეციალურად მოწყობილ სამეცნიერო-საგამოკვლევო ინსტიტუტებში საქართველოში ახლად დაარსებულ სახელმწიფო უნივერსიტეტთან.

საქართველოს კ.პ. (ბ) ცეკას დადგენილებათა საფუძველზე კადრების მომზადების დარგში მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტმა შესძლო მოხდინა დიდი გარდატეხა. ძველი შემადგენლობის ასპირანტურის წმენდის შემდეგ, საქ. კ.პ. (ბ) ცეკას მიღების აპირაციების საფუძველზე, რომლებიც გამოქვეყნებული იყო 1932 წლის ივლისში საბჭოთა კავშირში მარქსიზმ-ლენინიზმის სამხარეო ინსტიტუტებისათვის, მოხდენილ იქნა შეკრება.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტში ამჟამად მუშაობს 9 ჯგუფი. 92 კაცის რაოდენობით, რომლებიც განსაკუთრებით პარტიის წევრებია. ისინი შემდეგნაირად არიან განაწილებული: მოსამზადებელ განყოფილებაზე 47 კაცი, აქედან 13 ძველი შემადგენლობისა, 34 იანვრის შეკრების რომელიმე დაბლობებით 80 პრ. მუშები შეადგენენ: მოსამზადებელ პირთა შედარებით დიდი პროცენტი აიხსნება ყოფილ ძველ კომკავშირელთა—პარტიის წევრთა მიღებით და ქალთა რიცხვის გადიდებით. ძველ შემადგენლობაში ქალები შეადგენდნენ ფრიად უმნიშვნელო პროცენტს ახალ შეკრებაში ისინი 8,5 პროც. შეადგენენ.

დიდ გაუმჯობესებას აქვს ადგილი პარტისტების მხრივ.

პირველ ძირითად კურსზე არის 29 ასპირანტი, აქედან—იანვრის შეკრების—16, რომელთა შორის 8 მუშაა, ე. ი. 50 პროც. მე-2 კურსზე 16 ასპირანტია, სადაც მუშათა პროცენტი კლებულობს 12,5 პროც.-მდე.

თუ არ გამოუდგებდით ასპირანტურის ეხლანდელ შემადგენლობის დეტალურ ანალიზს, შეგვიძლია დავასკვნათ რომ ეხლანდელი შემადგენლობა თვისობრივად გაცილებით მაღლა სდგას წინანდელ შემადგენლობაზე. საკმაო აღინიშნოს, რომ ახალ შეკრებაში არ იყო მიღებული არამც თუ ყოფილი ტროცკისტი, ანდა ყოფილი ნაციონალ-სოციალისტის სხვა პარტიებში მყოფი, არამედ არ მიიღეს, პარტიის არც ერთი წევრი რომელსაც მოხდელი ჰქონდა პარტისასჯელი.

ასპირანტურის შემადგენლობის ანალიზის დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს ის ახალი რამ, რომელსაც ადგილი აქვს იანვრის შეკრების ორგანიზაციაში წარსულ შეკრებასთან შედარებით, ესაა ინტერნაციონალური სექტორის დაარსება როგორც მოსამზადებელ, ისე ძირითად განყოფილებაზე, სადაც მეცადინეობა რუსულ ენაზე სწარმოებს.

სასწავლო პროცესის ორგანიზაცია გატარებულია იმ სასწავლო გეგმების საფუძველზე, რომლებიც გამოქვეყნებულია კ.პ. (ბ) ცუკას კულტ პროპის მიერ საბჭოთა კავშირში მარქსიზმ-ლენინიზმის სამხარეო ინსტიტუტებისათვის, კერძოდ, გათვალისწინებულია მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის გამოცდილება ბაქოში. ასპირანტურა მხოლოდ მე-2 კურსზე მუშაობს დიფერენცირებულ სასწავლო გეგმის მიხედვით ყოფილ ამ.-კავ. კომუნისტური უნივერსიტეტიდან ახალი ასპირანტების ნაწილობრივ შეერთებასთან და ძველი სასწავლო გეგმების მიხედვით მომუშაებ ძველ შემადგენლობის არსებობასთან დაკავშირებით.

თითქმის ყველა საგნებში არსებობს პროგრამები, რომლებიც შედგენილია მოსკოვისა და ბაქოს პროექტების საფუძველზე.

ყველა კურსის ყველა საგნები უზრუნველყოფილია მასწავლებლებით. ამასთანავე ყველა სოციალ-ეკონომიური დისციპლინები უზრუნველყოფილია კვალიფიკაციური სამეცნიერო პარტმუშაეებით (რომელთაც დამთავრებული აქვთ წითელი პროფესორის ინსტიტუტი და სხვ.). საერთო განვითარების საგნები სასწავლო გეგმების მიხედვით უზრუნველყოფილი არიან უნივერსიტეტსა და უმაღლეს სასწავლებლებში მომუშაებ უპარტიო მასწავლებლებით.

მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტს აქვს ბიბლიოთეკა, სამკითხველო დარბაზი, კაბინეტები, რომლებიც უზრუნველყოფენ არა მარტო სამეცნიერო-საგანმეცნიერო, არამედ სასწავლო მუშაობასაც. გასულ წელთან შედარებით მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტს დიდი მიღწევები აქვს მატერიალური ბაზის გაუმჯობესების დარგში.

საქ. კ.პ. (ბ) ცეკამ მიიღო გადამწყვეტი ზომები მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მუშაობის გასაჯანსაღებლად და მისი ნორმალური მუშაობისათვის ხელსაყრელ პირობების შესაქმნელად.

ჩვენი პარტიის ცეკას მსოფლოდ ასეთმა ყურადღებამ შეუწყო ხელი მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის მთელი პარტიული ცხოვრების გარდაქმნას.

არც ერთი ასპირანტი არ არის, რომელიც არ ასრულებდეს საბასუ-ზისმგებლო პარტდატვირთვას. თვით მოსამზადებელი განყოფილების მსმენელებსაც კი, რომლებიც პარტიის რაიკომთან შეთანხმებით განთავი-სუფლებული იყვნენ მუდმივი პარტდატვირთვისაგან, იწვევენ მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის გარეშე პარტორგანიზაციების საქმიანობა-მოთ-ხოვნილებათა მიხედვით სხვადასხვა პარტიულ დავალებათა შესასრუ-ლებლად.

ყოველგვარ გაზვიადების გარეშე შეიძლება ითქვას, რომ პარტიული ცხოვრება მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტში, გასულ წელთან შედარე-ბით, უმაღლეს საფეხურზეა აყვანილი მთელი ჩვენი პარტიული ორგანი-ზაციის აქტივობის საერთო ზრდასთან შეფარდებით.

მოკლედ, მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის, როგორც უმაღლესი კომუნისტური ცენტრის, წინაშე მდგომი ძირითადი ამოცანები, როგორც მაღალკვალიფიციური პარტიული და სამეცნიერო-საგამოკვლევო კადრე-ბის მომზადების, ისე სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობის გაშლის დარ-გში—არის შემდეგი: ჯერ-ერთი, მომზადებისა და სწავლების ხაზით არ-სებული მიღწევების განმტკიცება. შემდეგ, სწავლების ხარისხისადმი ყუ-რადღების გაძლიერება და სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობის უმაღლეს საფეხურზე აყვანა.

ამ მხრივ მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის ის დიდი მუშაობა, რომელიც ჩატარებულია კარლ მარქსის გარდაცვალების 50 წლისთავის აღსანიშნავად, უნდა გადაიქცეს ყველა სექციებში, თეორიული ფრონტის ყველა უბნებზე ანტიმარქსისტულ თეორიებთან და ლენინიზმის დამახინ-ჯებებთან ბრძოლის ხაზით სამეცნიერო-საგამოკვლევო მუშაობის შემდ-გომი გაშლის გამოსავალ პუნქტად.

უკლასო საზოგადოების აშენება და სახელმწიფოს საკითხები

ბოლშევიკური პარტიის და მისი ბელადის ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით, საბჭოთა კავშირის მუშათა და კოლმეურნეთა ფართო მასების გმირულმა თავდადებამ წარმატებით დაასრულა ხუთწლედის ოთხ წელიწადში შესრულებისათვის ბრძოლა; დამთავრებულია სოციალიზმის ეკონომიური საძირკველის აშენება, მთელი სახალხო მეურნეობის სოციალისტური რეკონსტრუქციისათვის შექმნილია საკუთარი მოწინავე ტექნიკური ბაზა და სოციალიზმის პრინციპის დამკვიდრებით განდევნილია ქალაქის და სოფლის კაპიტალისტური ელემენტები. ყოველივე ეს ქმნის სოციალიზმის შემდგომი ძლიერი ზრდისათვის საჭირო ბაზას და აახლოვებს საბჭოთა კავშირის კაპიტალისტური ელემენტების საბოლოო ლიკვიდაციას. ამიტომ მე-17 პარტკონფერენციამ, დასახა რა მეორე ხუთწლედის ძირითად და გადამწყვეტ სამეურნეო ამოცანად მთელი სახალხო მეურნეობის სოციალისტური რეკონსტრუქციის დამთავრება, რაც მშენებლობის შემდგომ განვითარებასთან ერთად მოითხოვს ახალ საწარმოთა და ახალ ტექნიკის ათვისებას, მეორე ხუთწლედის პოლიტიკური გეზის შემდეგი დახასიათება მოგვცა:

„მეორე ხუთწლედის ძირითად პოლიტიკურ ამოცანას წარმოადგენს კაპიტალისტურ ელემენტების და, საერთოდ, კლასების საბოლოო ლიკვიდაცია, იმ მიზეზების საფუძველზე, რომლებიც წარმოშობენ კლასობრივ განსხვავებას და ექსპლოატაციის, კაპიტალიზმის ნაშთების გადალახვა ეკონომიკასა და აღმშენებლის შეგნებაში ჩვენი ქვეყნის მთელი მშრომელი მოსახლეობის გადაქცევა უკლასო სოციალისტური საზოგადოების შეგნებულ და აქტიურ მშენებლად“.

კაპიტალისტური ელემენტების და, საერთოდ, კლასების ლიკვიდაცია. ჩვენი ქვეყნის მთელი მშრომელი მოსახლეობის გადაქცევა უკლასო სოციალისტური საზოგადოების შეგნებულ და აქტიურ მშენებლად, — აი მეორე ხუთწლედის პოლიტიკური ამოცანა. ჩვენი წერილის მიზანია გავარკვეოთ საკითხი იმის შესახებ, თუ როგორია საბჭოთა სახელმწიფოს როლი ამ ამოცანის განხორციელების საქმეში. როგორია საბჭოთა სახელმწიფოს განვითარების პერსპექტივები მეორე ხუთწლედთან დაკავშირებით.

უპირველეს ყოვლისა აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ კაპიტალისტურ ელემენტებზე უკანასკნელი და გადამწყვეტი შეტევა იწვევს მათ გააფთრებულ წინააღმდეგობას. სოციალისტური მშენებლობის წარმატება იწვევს ახალ ფორმებში კლასობრივი ბრძოლის გააქტიურებას ცალკე რაიონებში და სოციალისტური მშენებლობის ცალკე უბნებზე და ამიტომ „ზოგიერთი ჩვენი ამხანაგები, რომლებიც ვერ ამჩნევენ კლასობრივ მტერს მის ახალ ნიღბში და, არ შესწევთ უნარი გამო-

ააშკარაონ მისი თაღლითური მახინაცეები, ხშირად იმშვიდებენ თავს იმით, რომ თითქოს კულაკები უკვე აღარ არიან ამ ქვეყანად, რომ ანტი-საბჭოთა ელემენტები სოფლად უკვე მოისპო“ (სტალინი). აქედან ნათელია, თუ რატომ არის ყოველგვარ საფუძველს მოკლებული მემარჯვენე ოპორტუნიტული მტკიცება იმის შესახებ, რომ კლასობრივი ბრძოლა თანდათან უნდა შესუსტდეს იმის მიხედვით, თუ რამდენად წავიწვეთ ჩვენ წინ, რამდენად დაგუხლოვდებით კლასების საბოლოო მოსპობას, უკლასო საზოგადოების შექმნას. ასეთ შეხედულებას არაფერი საერთო არა აქვს მარქსიზმ-ლენინიზმთან. თავის სიტყვაში ცეკას 1929 წლის აპრილის პლენუმზე ამხ. სტალინმა ნათელყო ის, თუ რამდენად შორდებიან მემარჯვენეები მარქსისტულ-ლენინურ მოძღვრებას კლასების შესახებ. ბუხარინის და მისი მეგობრების აზრით,—სთქვა ამხ. სტალინმა,—კლასების მოსპობა უნდა მოხდეს კლასობრივი ბრძოლის ჩაქრობით, კაპიტალისტების სოციალიზმში შეზრდის გზით. ლენინი კი, პირიქით, გვასწავლიდა, რომ კლასების მოსპობა შესაძლებელია მხოლოდ სასტიკი კლასობრივი ბრძოლის გზით.

„კლასების მოსპობა—მოყავს ამხ. სტალინს ციტატა ლენინის წერილიდან: „სალამი უნგრეთის მეშვებს,—ხანგრძლივი, მძიმე და შეუდრეკელი კლასობრივი ბრძოლის შედეგია. ეს კლასობრივი ბრძოლა კაპიტალის ძალა-უფლების დამხობის, ბურჟუაზიული სახელმწიფოს დამსხვრევის და პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარების შემდეგ კი არ ქრება (როგორც ფიქრობდნ ძველი სოციალიზმის და სოციალ-დემოკრატიის გაიძვერები), არამედ იცვლის თავის ფორმებს და მრავალ შემთხვევაში კიდევ უფრო მწვავე ხდება“*).

ლენინი თავის „ეკონომიკა და პოლიტიკა პროლეტარიატის დიქტატურის ეპოქაში“ გარკვევით გვითითებს იმ სიძინელზე, რომელიც დაკავშირებულია წერილი მეურნეობიდან მსხვილ სოციალისტურ მეურნეობაზე გადასვლასთან. სოფელში არა მშრომელი ელემენტების ლიკვიდაცია, ყველას გადაქცევა მშრომელ ელემენტებად, სოციალისტური საზოგადოების წევრად, ლენინს მიაჩნია მეტად მძიმე და ხანგრძლივ ამოცანად, ვაცილებით უფრო მძიმედ, ვიდრე კაპიტალისტების და მემამულეების ჩამოვდება**).

თავის სიცოცხლის უკანასკნელ დღეების წინაშე მდგარი კაპიტალისტური ელემენტები ცხადია ნებაყოფლობით არ დათმობენ პოზიციებს. თავისი სურვილით არ ჩაწებიან სამარეში, ისინი შეეცდიებიან ჩაებლაუქონ ყოველგვარ საშუალებას, რათა შეინარჩუნონ, ან ყოველ შემთხვევაში ცოტა ხანს მაინც გააგრძელონ თავისი არსებობა. დასწორედ იმიტომ, რომ ისინი უფრო სუსტნი ხდებიან,—ამბობს ამხ. სტალინი,—და გრძნობენ თავის არსებობის უკანასკნელ დღეებს, იძულებული არიან მთელი ძალდებით, ყოველგვარი საშუალებით გაგვიწიონ წინააღმდეგობა***). და რადგანაც ამ ეპებატონებს უკვე აღარ ძალუძთ პირდაპირი იერიში მიიტანონ საბჭოთა ხელისუფლებაზე, მათ დარჩენიათ მხოლოდ ერთი რამ: საკმე გააფუქონ და აენონ მეშვებს, კოლმეურნეებს, საბჭოთა ხელისუფლებას, პარტიას, ისინი მოქმედებენ ფარულად, შეპარვით და რამდენადაც შეუძლიათ, საკმეს გვიფუქებენ, ცეცხლს უკიდებენ საწყობებს და

*) იხ. სტალინი: „ლენინიზმის საკითხები“. ზეორე გამოცემა; სახელგამო 1932 წ. გვ. 414.

**) В. И. Ленин: соч. т. XXIV, გვ. 511.

***) სტალინი. „ლენინიზმის საკითხები“, გვ. 417.

ამტერევენ მანქანებს, აწყობენ საბოტაჟს. აწყობენ მავნებლობას კოლმეურნეობებში და საბჭოთა მეურნეობებში... აწყობენ სახელმწიფოებრივი ქონების, კოოპერატიული ქონების, საკოლმეურნეო საკუთრების მასიურ ჭურდობას და მტაცებლობას" (სტალინი).

მაგრამ ამით როდი ამოიწურება კლასობრივი ბრძოლა მეორე ხუთწლედში. კლასობრივი ბრძოლა სწარმოებს არამც თუ კოლმეურნეობათა ირგვლივ, კლასობრივი ბრძოლის ელემენტებს აღვილი აქვს შიგნით კოლმეურნეობებშიც. კოლმეურნეობა — სოციალისტური მეურნეობის ერთ-ერთი ფორმაა, საწარმოთა სოციალისტური ორგანიზაციაა. კოლმეურნე უკვე არ გავს წინადროის ინდივიდუალურ გლეხს. მასში დიდი ცვლილებები მოხდა, მაგრამ ის ჯერ კიდევ სოციალისტური საზოგადოების შეგნებული და აქტიური მშენებელი არ გამხდარა. რამდენად საკოლმეურნეო მშენებლობის ძირითადი ფორმა დღეს სასოფლო-სამეურნეო არტელი არის, განსაზოგადოებულია წარმოების მხოლოდ ძირითადი საწარმოო საშუალებანი, იმდენად კოლმეურნეობაში ჯერ კიდევ აღვილი აქვს ერთგვარ უთანასწორობას. კოლმეურნე ჯერ კიდევ არ განთავისუფლებულა ინდივიდუალისტურ ფსიქოლოგიისაგან. კოლმეურნეობაში მოიპოვება კულაქური ფსიქოლოგიის ნაშთებიც. ზშირა კლასიური მტრის გავლენა კოლმეურნეზე. ბევრი მოშაობაა საჭირო იმისთვის, რომ გარდაიქმნას კოლმეურნე, აღმოიფხვრას მასში წვრილბურჟუაზიული მიდრეკილება, შეიქმნას მისგან სოციალიზმის ნამდვილი მშენებელი. დიდი მუშაობაა საჭირო კოლმეურნეობათა ორგანიზაციულ-სამეურნეო და პოლიტიკური განმტკიცებისათვის, მათში პროლეტარული დისციპლინის, ახალი, სოციალისტური ჩვევების შეტანისათვის.

ყველა ამ მუშაობის ჩატარება კი შეუძლებელია მოხდეს უმტკივნეულოდ, თვითმიმდინარეობით. საჭირო იქნება ხანგრძლივი გაათვრეული ბრძოლა სოფლის კაპიტალიზმის ნაშთებთან, საჭირო იქნება მომავლადი კაპიტალისტურ ელემენტების წინააღმდეგობათა დაუზოგავად დაძლევა.

ამას გარდა უცხო კლასობრივი გავლენა იჭრება მუშათა კლასის წრეში და თვით პარტიაშიც. მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის და ვაჭრობის დარგში ხუთწლიანი გეგმის განხორციელების შედეგათ კალაპოტიდან ამოვარდნილი აღმოჩნდენ მომავლადი კლასების უკანასკნელი ნაშთები. „ეს ყოფილი ადამიანები, რომლებიც ამოვარდენ კალაპოტიდან და დაიფანტნენ მთელს საბჭოთა კავშირში, დაიქსაქსენ ჩვენს ქარხნებსა და ფაბრიკებში, ჩვენს დაწესებულებებსა და საეპრო ორგანიზაციებში, რკინის ვზისა და წყლის ტრანსპორტის საწარმოებში და უმთავრესად კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში, დაიქსაქსენ და მიიმალენ იქ აიღარეს რა „მუშების“ და „გლეხების“ წილადი, ამასთან ზოგიერთი მათგანი პარტიაშიაც კი შეძვრა. რით შეგიდენ ისინი იქ? რა თქმა უნდა საბჭოთა ხელისუფლებისადმი სიძულელი გრძნობით, მეურნეობის, ყოფაცხოვრების და კულტურის ახალ ფორმებისადმი შეურიგებელი, მტრული დამოკიდებულების გრძნობით" (სტალინი).

კლასობრივად უცხო ელემენტების მტრული, მავნებლური „მოღვაწეობა“ აღსანიშნავია განსაკუთრებით სახელმწიფო და კოოპერატიულ

ვაჭრობის დარგში. ეს მსუნაგები თავიანთი მადის დანაყრებას უშთაურესად აქ ცდილობენ.

დიდი ხანი არაა, რაც დამთავრდა პროცესები მოსკოვში, ლენინგრადში, ხარკოვში, სვერდლოვსკში, სტალინგრადში, ნოვოროსისკში, ორკუტსკში, „და ყველგან ერთი სურათია — გახატადა ამხ. კრილენკომ საბჭოთა პროლეტარტის ათი წლის თავის გამო მოწყობილ საზეიმო სხდომაზე — ერთის მხრით, გაძვრენა ჩვენს აპარატში მტრული ელემენტების; რომელთაც არ შეუძლიათ გაიგონ საბჭოთა ვაჭრობა სხვაანორად, ვიდრე „адамы из ада“^{*)}. მეორეს მხრით კი კომუნისტების „უანგარო“ დაუდევრობა, კომუნისტების, რომელნიც „ყურბ ჩამოშვებულნი“ სხედან კოოპერატიულ-საეაქრო სისტემის საკვანძო ადგილებში და ესმარებიან ამ სპეკულიანტებს საბჭოთა ქონების დატაცებაში“^{*)}.

თუ სანამდე მიდის კლასიური მტრის გავლენა პარტიის ცალკე წევრებზე, როგორ იჭრება პროლეტარიატისათვის უცხო კლასიური გავლენა აპარატშია, ამას ნათლად გვიჩვენებენ ეს მაგალითები, რომელთაც ადგილი ჰქონდა უკანასკნელად ჩრდილოეთ კავკასიის ზოგიერთ რაიონებში, სადაც მთელი რიგი ხელმძღვანელ მუშაკების — პარტიის წევრების (პარკომების და უჯრედების მდივნები, სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და საბჭოთა მეურნეობების დირექტორები, კოლმეურნეობათა თავმჯდომარეები და სხვ.) მოექცნენ კულაკობის გავლენის ქვეშ, შეეცადნენ ჩაეშალათ პურის დამზადება, თესვის კამპანია და სხვ.^{**)} ასეთ შემთხვევებს ადგილი ჰქონდათ და მომავალშიც ექნება არა მარტო ჩრდილოეთ კავკასიაში.

ცხადია თვითმიმდინარეობაზე დაყრდნობა არც აქ შეიძლება. საჭიროა სასტიკი ბრძოლა გამოეცხადოს კლასობრივი მტრის გავლენის შემოქრას მუშათა კლასის და პარტიის რიგებში და რევოლუციონური კანონიერების სრული სიმკაცრით დაეიცვათ: „საზოგადოებრივი საკუთრება, რომელიც ჩვენი წყობილების საფუძველს წარმოადგენს“ (სტალინი), ხოლო პარტიის წმენდის საქმე ჩავატაროთ ისე, რომ „უზრუნველყოფილი იქნეს რკინისებური პროლეტარული დისციპლინა, არასაიმედო, მერყევ და მიტმანნილ ელემენტებისაგან განთავისუფლებით“.

კაბიტალისტური ელემენტების ლიკვიდაცია, ძველი საზოგადოების საფუძველის ძირიან-ფესვიანად აღმოფხვრა მოითხოვს ბრძოლის გაძლიერებას იდეოლოგიურ ფრონტზედაც. ის მაგალითები, რომელნიც ჩვენ ხელო წარსულში გვქონდა: რუბინშჩინა—პოლიტეკონომიაში, დებორინშჩინა — ფილოსოფიაში, სლუცკი-ეოლოსევიჩი — ისტორიაში და სხვ., ეს მაგალითები ნათლად გვიჩვენებენ, რომ კლასობრივ მტერს და მის ავტოტურას ჯერ არ დაუყრიათ იარაღი, რომ საჭიროა ბრძოლა მეცნიერების, ლიტერატურის და ხელოვნების ფრონტზე, რომ საჭიროა ბრძოლა მარქსისტულ-ლენინურ თეორიის სიწმინდისათვის, მუშებისა და კოლმეურნეთა ფართე მასების მარქსისტულ-ლენინურ აღზრდისათვის...

ყოველივე ეს კი მოითხოვს: „გჭონდეს რევოლუციონური სიფხიზლე, გჭონდეს უხარი ჩამოგლიჯო ნილაბი მტერს და დაანახვო კოლმეურანეს მისი ნამდვილი კონტრ-რევოლუციონური სახე“ (სტალინი).

აქვე უნდა მივითითოს იმ გარემოებასაც, რომ საბჭოთა კავშირი იმყოფება კაბიტალისტურ გარემოცვაში. საბჭოთა კავშირში სოციალიზმის

*) ფურნალი Сов. Кустича, 1932. № 20, გვ. 6.

**) იხ. „Правда“ 1932 წ. ნოემბერ-დეკემბრის ნომრები.

ძლევამოსილი მშენებლობა, კაპიტალისტურ ქვეყნებში კი, პირობით, კრიზისი, რომელიც სულ უფრო და უფრო ღრმავდება, სავსებით მოსალოდნელს ხდის ახალი ინტერვენციის ცდას. კაპიტალისტური გარემოცვა ზურგს უმაგრებს და იმედს მატებს კლასიურ მტრებს შიგნით—საბჭოთა კავშირში.

ასეთ პირობებში, როცა უკანასკნელი და გადამწყვეტი შეტევა ემსპლოატატორთა კლასების ელემენტებზე იწყებს ამ უკანასკნელთა მთელი ძალების დაჭიმვას წინააღმდეგობის გასაწყევად, ცხადია, გამტკიცებულ და გაძლიერებული უნდა იქნას ამ წინააღმდეგობის აღმკვეთი იარაღიც. გამტკიცებული და გაძლიერებული უნდა იქნას პროლეტარიატის დიქტატურა, პროლეტარიატის სახელმწიფო.

ამიტომ საესებით სამართლიანია ამხ. მოლოტოვის მოსაზრება, რომელიც მან წარმოთქვა ს.კ.პ. (ბ) ც.კ. და ც.ს.კ. იანვრის პლენუმზე და რომელიც საესებით გამომდინარეობს მე-17 პარტკონფერენციის დადგენილებიდან პროლეტარიატის დიქტატურის განმტკიცების შესახებ, მემარჯვენე და „მემარცხენე“ ოპორტუნიზმთან შემდგომი ბრძოლის გაშლით. „ყოველივე ეს—ამბობს ამხ. მოლოტოვი—მოითხოვს აპარატის გაუმჯობესებას და პროლეტარული დიქტატურის ყოველნაირად გაძლიერებას (კურსი იქნება გ. ს.). მოითხოვს ისეთ გაძლიერებას, რომ მუშათა და კოლმეურნეთა მრავალმილიონიანი მასა კიდევ უფრო მეტად დარწმუნდეს პროლეტარული სახელმწიფოს სიძლიერის ზრდაში, რომელიც სათუთად ეკიდება მშრომელთა ინტერესების დაცვას და ულმობელია მისი კლასობრივი მტრების მიმართ“.

* * *

საბჭოთა სახელმწიფოს ყოველმხრივი განმტკიცება-გაძლიერება მეორე ხუთწლედის მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ამოცანაა. ეს ამოცანა უშუალოდ დაკავშირებულია მეორე ხუთწლედის ძირითად პოლიტიკურ ამოცანასთან — კლასების მოსპობასთან, უკლასო სოციალისტური საზოგადოების აშენებასთან.

ეს უდავო ქეშმარიტება ზოგიერთში ბადებს ეჭვს: როგორ შეიძლება ეს გარემოება მიუთანხმოდ მარქსისტულ-ლენინურ მოძღვრებას სახელმწიფოს შესახებ? განა შეიძლება ლაპარაკი სახელმწიფოს, ამ კლასიური ორგანიზაციის განმტკიცება-გაძლიერებაზე მაშინ, როცა ჩვენ შეგვიძლია სოციალიზმის პერიოდში? სახელმწიფოს განმტკიცებაზე ლაპარაკი პროლეტარიატის დიქტატურის მე-15—20 წწ. განა არ ეწინააღმდეგება მარქსისტულ-ლენინურ მოძღვრებას სახელმწიფოს სიკვდილის შესახებ. მარქსის, ენგელსის და ლენინის იმ დებულებას, რომ პროლეტარიატის სახელმწიფო იმ თავითვე მომაკვდავი სახელმწიფოა, რომ იგი თანდათან კვდება და სოციალიზმის (კომუნისტური საზოგადოების პირველი საფეხურის) განხორციელებისას სულ ქრება? განა აქ წინააღმდეგობა არ არის?

ამ „წინააღმდეგობაზე“ მსჯელობს დღეს უცხოეთში ბურჟუაზიული და სოციალ-ფაშისტური პრესა. ამ „წინააღმდეგობაში იჭერენ“ ბოლშევიკებს თეორეტიკული და სოციალ-დემოკრატიის თეორეტიკოსები*).

საკვირველი არაა სრულებით, თუ მემარჯვენე ოპორტუნიზმის თეორეტიკოსებიც ასევე ხიდადენ წინააღმდეგობას საბჭოთა სახელმწიფოს განმტკიცება-გაძლიერების მოთხოვნაში. მემარჯვენეები, გამოდიან რა იმ დებულებიდან, რომ პროლეტარიატის დიქტატურის პერიოდში ხდება

*) იხ. ანხ. გ. კაშუკანისის წერილები: „ქვრ. „Сок род““ გვ. 16, 19, 28 და 34.

კლასთა თანამშრომლობა და მშვიდობიანი ეკონომიური მშენებლობა, კაპიტალიზმის მშვიდობიანი შეზღუდვა სოციალიზმში, თავიდან „პრინციპიალურად მტრულად“ (ბუნბარინი) იყენეს განწყობილი პროლეტარიატის სახელმწიფოებრივობისადმი, უარყოფდნენ პროლეტარიატისათვის მტკიცე სახელმწიფო ხელისუფლების საჭიროებას. მემარჯვენეებს არ ესმით საბჭოთა სახელმწიფოს, როგორც ქვეყნის სოციალისტურად გარდაქმნის ძირითადი ბერკეტის, როლი, არ ესმით სახელმწიფოს აქტიური ზემოქმედებითი როლი ეკონომიკაზე. ცხადია, რომ მათთვის სრულიად გაუგებარია მეორე ხუთწლიდში პროლეტარული სახელმწიფოს განმტკიცება-გაძლიერების აუცილებლობა.

როგორც ეს ბრწყინვალედ ნათელყოფს მარქსმა, ენგელსმა და ლენინმა, წინააღმდეგ ბურჟუაზიულ მეცნიერთა იდეალისტურ აზროვნებისა, სახელმწიფო წარმოადგენს ერთი კლასის მეორეზე ბატონობის განმტკიცების ორგანიზაციას და შეადგენს კლასობრივ წინააღმდეგობათა შეურიგებლობის პროდუქტს. ეს კი ნიშნავს იმას, რომ სახელმწიფო არის პოლიტიკური ზედნაშენი განსაზღვრულ კლასობრივ ურთიერთობის საფუძველზე წარმომადგარი და ამავე ეკონომიური ურთიერთობით განსაზღვრული. ამიტომ სახელმწიფო იმყოფება ეკონომიურად გაბატონებულ კლასის სამსახურში და შეადგენს დამონებულ კლასთა ექსპლოატაციის უძლიერეს იარაღს. ასე მაგალითად, მიწათმფლობელური სახელმწიფო იცავდა მიწათმფლობელთა ინტერესებს და მიზნად ისახავდა მონების მორჩილების განმტკიცებას, მათი შრომის საექსპლოატაციოთ. მონათმფლობელურ რომის ნანგრევებზე წარმომადგარი ფეოდალური სახელმწიფო დარაჯად უდგა მსხვილ მიწათმფლობელ-ფეოდალებს და სრული სისასტიკით იცავდა გლეხობის ყველფას მცირერიცხოვან ფეოდალებსავე, რომელთა მფლობელობაში უამრავი მიწა იმყოფებოდა. იგივე ითქმის ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს შესახებ, რომელიც, მიუხედავად იმისა, რომ თავის თავს მალავს დემოკრატიზმის სხედასხვა ფორმებით, წარმოადგენს მუშათა კლასის კაპიტალისტურ ექსპლოატაციის ძლიერ იარაღს და კაპიტალიზმის განვითარების უმაღლეს საფეხურზე — იმპერიალიზმის პერიოდში გვევლინება იმპერიალისტების ბატონობის და იძულების გაშიშვლებულ ორგანიზაციად.

საკითხის უფრო ნათელსყოფად საჭიროა გავცოდნეთ სახელმწიფოს საკითხს მეორე ხუთწლიდში, საჭიროა განვიხილოთ მარქსის, ენგელსის და ლენინის მოძღვრება სახელმწიფოს სიკვდილის შესახებ.

ისმება საკითხი, საჭიროა თუ არა პროლეტარიატისათვის სახელმწიფო? ამ კითხვაზე მარქსს, ენგელსს და ლენინს სრულიად გარკვეული პასუხი აქვთ: პროლეტარიატს ესაჭიროება სახელმწიფო თავისი კლასობრივი ინტერესების დასაცავად, თავისი კლასობრივი მიზნის მისაღწევად, ე. ი. ძველი, ექსპლოატატორულ-კლასობრივი საზოგადოების მოსასპობად და ახალი საზოგადოების, კომუნისტური საზოგადოების შესაქმნელად. კ. მარქსი „გოთას პროგრამის კრიტიკა“-ში გვიმტკიცებს, რომ კაპიტალიზმიდან კომუნისტურ საზოგადოებაში გადასვლა ერთბაშად შეუძლებელია, რომ საჭიროა მთელი პერიოდი, რომლის დროს პროლეტარიატი თავისი რევოლუციონური დიქტატურის, თავისი სახელმწიფოს საშუალებებით ახდენს კაპიტალიზმის რევოლუციონურ გარდაქმნას კომუნისტურ საზოგადოებად.

„კაპიტალისტურ და კომუნისტურ საზოგადოებათა შორის, — სწერს მარქსი, — მდებარეობს ერთი მეორედ რევოლუციონური გა-

რდაქმნის პერიოდი. მას შეესაბამება აგრეთვე პოლიტიკური გარდამავალი პერიოდიც, რომლის დროს სახელმწიფო არ შეიძლება სხვა რამ იყოს, თუ არა პროლეტარიატის რევოლუციონური დიქტატურა^{*)}.

პროლეტარიატს სჭირდება სახელმწიფო მანამდე, სანამ მას არ მიუღწევია თავის საბოლოო მიზნისათვის, სანამ არ განუზოროცილებია თავისი იდეალი. პროლეტარული სახელმწიფო იარსებებს მანამდე, სანამ არ დამთავრებულა კომუნისტური საზოგადოების აშენება.

მაგრამ ამხ. ბუხარინისათვის ეს დებულება არც ისე უდავო აღმოჩნდა. მან 1916 წელს გერმანულ ჟურნალში „ახალგაზრდობის ინტერნაციონალ“-ში მოათავსა წერილი: „იმპერიალისტურ-მტაცებლური სახელმწიფო“^{**)}. ამ წერილში ამხ. ბუხარინი ამტკიცებდა, რომ სახელმწიფო სოციალისტური პროლეტარიატის მოსისხლე მტერია, რისთვისაც სოციალ-დემოკრატიისათვის „აუცილებლად საჭიროა განსაკუთრებით ახლა ზან-ვასშით აღნიშნოს თავისი პრინციპიალური მტრობა სახელმწიფოს მიმართ“. ბუხარინის აზრით, პროლეტარიატი კლასობრივი ურთიერთობის აფეთქებასთან ერთად აფეთქებს სახელმწიფოსაც და ამყარებს უკლასო, უსახელმწიფო საზოგადოებას^{***)}. ერთი სიტყვით, ავტორი უარყოფს კაპიტალიზმიდან კომუნისტურ საზოგადოებაში გარდამავალ პერიოდს, პროლეტარიატის დიქტატურის აუცილებლობას, რამაც ლენინის ცნობილი კრიტიკა გამოიწვია. ლენინმა თავის შენიშვნაში: „ახალგაზრდობის ინტერნაციონალი“^{****)} გააკრიტიკა ბუხარინის თეორია, როგორც ანარქისტული თეორია. ზანი გაუსეა იმ გარემოებას, რომ ბურჟუაზიის დამხობის შემდეგ აუცილებელია პროლეტარიატისათვის თავისი ახალი სახელმწიფოს შექმნა, აუცილებელია პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარება.

1925 წ. ლენინის სიკვდილის შემდეგ—ამხ. ბუხარინმა მოათავსა წერილი კრებულში „Рев. права“ ში შემდეგი სათაურით „იმპერიალისტური სახელმწიფოს თეორიისათვის“, აქ იგი მოგვითხრობს „ახალგაზრდობის ინტერნაციონალში“ მოთავსებულ თავის წერილის ლენინის მიერ გაკრიტიკების შესახებ და ამბობს შემდეგს:

„მკითხველები ადვილად დაინახავენ, რომ მე არ მჭონდა ის შეცდომა, რომელსაც მე მომაწერდენ, ვინაიდან მე მშვენიერად ვხედავდი პროლეტარიატის დიქტატურის აუცილებლობას. მეორეს მხრით, ილიჩის შენიშვნიდან სჩანს, რომ მისი დამოკიდებულება სახელმწიფოს (ცხადია, ბურჟუაზიულს) „აფეთქებისადმი“ მაშინ არ იყო სწორი, რომ იგი ამ საკითხს ურევდა პროლეტარიატის დიქტატურის სიკვდილის საკითხს“^{*****)}.

გ. ი. ბუხარინი ამტკიცებს, რომ მას 1916 წლის წერილში არავითარი შეცდომა არ დაუშვია, რომ პირიქით, თვითონ ლენინს არ ჰქონდა მაშინ სწორი წარმოდგენა სახელმწიფოს მარქსისტულ თეორიაზე. გამოდის, რომ ბუხარინმა ლენინამდე ადრე ჩამოაყალიბა ბოლშევიკების შეხედულება სახელმწიფოზე, პროლეტარიატის დიქტატურაზე^{*****)}.

*) კ. მარქსი: „გოთას პროგრამის კრიტიკა“, სახელგამო, 1932. გვ. 33.

**) Unpend-Internationale“, 26. 6 Zürich 1. Dezember გვ. 7—8 ზელმწიფოები:

Note-Bene.

****) იქვე, გვ. 8.

*****) В И. Ленин: соч. т. XIX, გვ. 294—297.

******) იხ. „Револ. права“ 1925. сбор I გვ. 5.

*****), სწორედ ამ აზრს ანეითარებს დ. მარცკი იხ.: БС. Энци. ტ. 9, გვ. 276—278

მართალია თუ არა ამხ. ბუხარინის მტკიცება, რომ მას 1916 წელს შეეძლოა არ დაეშვია, რომ „აფეთქება“ შეეხება ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს და არა სახელმწიფოს საერთოდ, რომ ის მაშინ „მშვენიერად ხედავდა პროლეტარიატის დიქტატურის აუცილებლობას“? — სრულებით არა. ამისთვის საკმარისია მოვიყვანოთ ბუხარინის 1916 წლის წერილიდან ერთი ადგილი. ავტორი გადმოგვცემს ენგელსის ერთ ცნობილ ადგილს მისი „ოჯახის, კერძო საკუთრების და სახელმწიფოს წარმოშობიდან“ იმის შესახებ, რომ კლასების მოსპობისა და სოციალიზმის დამყარების შემდეგ საჭირო აღარ იქნება სახელმწიფო მანქანა და მას საზოგადოება გადაგზავნის სიძველეთა მუზეუმში თათის ტარისა და ბრინჯაოს ცულის გვერდით. აქ ბუხარინი სვამს ორ წერტილს და განაგრძობს მოყვანილი ადგილის ასხნას თავისი სიტყვებით:

„კლასობრივი ურთიერთობის აფეთქებასთან ერთად აფეთქდება მისი პოლიტიკური გამობატვლება—სახელმწიფოც და აღმოცენდება უკლასო, სოციალისტური საზოგადოება“.

ჯერ ერთი, ავტორი აქ პირდაპირ ლაპარაკობს იმაზე, რომ სახელმწიფოს „აფეთქებისას“ მყარდება „უკლასო სოციალისტური საზოგადოება“. კიდევაც რომ დაუჯეროთ ამხ. ბუხარინის მტკიცებას იმის შესახებ, რომ აქ იგი ლაპარაკობს ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს „აფეთქებაზე“, მაინც გამოდის, რომ ბურჟუაზიული სახელმწიფოს „აფეთქებისას“ პირდაპირ მყარდება სოციალისტური საზოგადოება, და მამასადამე გარდამავალი პერიოდიც საჭირო აღარაა (აღსანიშნავია, რომ არც ერთი სიტყვა გარდამავალ პერიოდზე. პროლეტარიატის დიქტატურაზე ბუხარინს 1916 წლის წერილში არა აქვს).

მაგრამ, რომ სახელმწიფოს „აფეთქება“ შეეხება არა ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს მხოლოდ, არამედ საერთოდ სახელმწიფოს, რომლის მიმართ (ავტორის აზრით), პროლეტარიატი გრძნობს პრინციპიულ სიძულვილს. ეს ნათლად სჩანს იქიდან, რომ „სახელმწიფოს აფეთქება“ ანაგანმარტება (ბუხარინის სიტყვებით) ენგელსის შემდეგი სიტყვების: სახელმწიფო მანქანა გაიგზავნება „სიძველეთა მუზეუმში თათის ტარისა და ბრინჯაოს ცულის გვერდით“... აშკარაა, რომ არა ლენინი, არამედ თვითონ ამხ. ბუხარინი ურევს ერთმანეთში „სახელმწიფოს აფეთქებას“ და სახელმწიფოს სიკვდილს. „სახელმწიფოს აფეთქების თეორიით“ ამხ. ბუხარინმა შესცვალა მარქსისტული თეორია სახელმწიფოს სიკვდილის შესახებ.

ხშირად ამხ. ბუხარინის კრიტიკის დროს მთავარ ყურადღებას აქცევენ სიტყვა „აფეთქების“ მიუღებლობას. საქმე ამ ტერმინში როდია. „აფეთქება“ მართლაც არ გამოხატავს სწორად სახელმწიფოს დამსხრევას, დაიგრევას*) და მით უმეტეს სახელმწიფოს სიკვდილს. მაგრამ მთავარი ისაა, რომ ამხ. ბუხარინის „აფეთქება“, „გაუქმება“ შეიხება, როგორც ეს სწორად აღნიშნა ამხ. (ტალინმა, საერთოდ სახელმწიფოს და არა მარტო ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს*). მთავარი ისაა, რომ ამხ. ბუხარინის თეორიით გამოდის: მუშათა კლასი მტრულად უნდა იყოს განწყობილი ყოველგვარი სახელმწიფოსადმი. ამიტომ სოციალისტური რევოლუციის შემთხვევისას იგი „აფეთქებს“, აუქმებს სახელმწიფოს და

*) თუმცა ამ ტერმინს სახელმწიფო ხელისუფლების მიმართ ხშირადს ერთხელ ვხვდებით. იხ. ლენინი: „სახ და რევ.“ მესამე კაზო. გაზ. 1931. გვ. 115.

*) ი. სტალინი; ლენ. საგ., გვ. 435.

გარდამავალი პერიოდის, პროლეტარიატის დიქტატურის გარეშე გადადის კომუნისტურ საზოგადოებაში.

მართალია, ეს შეხედულება ასე პირდაპირ და აშკარად ამხ. ბუხარინს 1916 წლის შემდეგ არ გამოუთქვამს, მაგრამ ყველაფერი ის, რაც მან დღემდე გამოსთქვა სახელმწიფოს შესახებ, იმას ამტკიცებს, რომ იგი კვლავ ამ თეორიის ნიადაგზე სდგას. საკმარისია დავასახელოთ ზემოდ აღნიშნული წერილი (1925 წ.) „*Ленинизм и партия*“ შ. აქ ავტორი იქმნება სახელმწიფოს სრულებით ანტიმარქსისტულ განსაზღვრას: „სახელმწიფო არის ადამიანთა შორის მიმართება“. ამასვე იმეორებს ამხ. ბუხარინი თავის წერილში: „პროლეტარიატის დიქტატურის თეორია“. ისე, როგორც კამიტალი არ წარმოადგენს სივს, არამედ საზოგადოებრივ ურთიერთობას, სახელმწიფოს არსიც, თურმე, მისი „ტექნიკურ აღმინასტრატულ როლში არ მდგომარეობს, არამედ ბატონობის მიმართებაში“), ე. ი. სახელმწიფო—არის არა აპარატი, არა მანქანა, როგორც ამას მარქსი, ენგელსი და ლენინი გვასწავლიდა, არამედ—ადამიანთა შორის მიმართება... „სახელმწიფო აფეთქების“ ნახევარდ ანარქისტული თეორიის აშკარა გამოხატულებას წარმოადგენს ბუხარინის მიერ „ეკონომისტის“ შენიშვნებში“ გამოთქმული შეხედულებებიც სახელმწიფოს შესახებ.

ჩვენში ყველაფერი მეტად ცენტრალიზაციაქმნილიაო — სიჩვის ამხ. ბუხარინის—ჩვენ უნდა შევეჩიხთოთ თავს: ხომ არ უნდა გადავსდეთ ნაბიჯი ლენინური სახელმწიფოს—კომუნის“ მიმართულებით“***).

„სახელმწიფო-კომუნის“, სახელმწიფო აპარატის სრული დეცენტრალიზაციის მოთხოვნა, პროლეტარიატის დიქტატურის შესუსტების მოთხოვნა, კლასობრივი ბრძოლის აწყობა—აი რას ნიშნავს ბუხარინის „პრიციპიალური მტრობა“ სახელმწიფოებრივობისადმი. პროლეტარიატის სახელმწიფოსადმი ასეთ „პრინციპიალურ მტრობას“ იჩენენ სწორედ სხვადასხვა კულაკური და ბურჟუაზიული ჯგუფები. უკანასკნელნი მუდამ ილაშქრებენ სწორედ ცენტრალიზაციაქმნილ საბჭოთა აპარატის წინააღმდეგ, მოითხოვენ „*Отбросив государственные учреждения*“****).

ბოლოს, როგორც ვიცით, ამხ. ბუხარინმა თავის „გარდამავალი პერიოდის ეკონომიკა“-ში დაგვიჩვენა სახელმწიფოს სიკვდილის ისეთი სურათი, რომელიც ძალიან ახლოსაა მისივე „სახელმწიფოს აფეთქების“ თეორიასთან: ბუხარინის აზრით, მსოფლიო სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების შემთხვევაში პროლეტარული სახელმწიფო ზედმეტი ხდება, გაუქმდებიან რა მაშინვე იძულების ყველა ორგანიზაციები და იძულებითი ნორმები*****).

ამრიგად ამხ. ბუხარინი უარყოფს პროლეტარიატისათვის მტკიცე სახელმწიფო აპარატის საჭიროებას გარდამავალ პერიოდში, უარყოფს მსოფლიო რევოლუციის გამარჯვების შემდეგ თვით ამ გარდამავალ პე-

*) გვ. 7. ხაზი ჩეთა. გ. ს.

**) იხ. „*Рака*“ სნ. სტ. გვ. 91, 91, 94—95. ასე განსაზღვრავს სახელმწიფოს კ. კავსკიც.

***) „*Заметки экономиста*“ 1928. გვ. 54.

****) იხ. Л. М. Каганович: „*Двенадцать лет строят сов. гос.*“ შურ. „*Сов. гос и рев. право*“, 1930. № 1, გვ. 38. 37.

*****) იხ. И. Бухарин: „*Экономика Переход. периода*“ I изд. გვ. 156—157. ამ ადგილს ჰქვამდ ისევ დაუბრუნდებით.

რიოდის აუცილებლობას. მარქს და ენგელსს კი, როგორც დავინახეთ („გოთას პროგრამის კრიტიკა“, „ოჯახის, კერძო საკ. და სას. წარმოშობა“) აუცილებლად მიიჩნიათ კაპიტალიზმიდან კომუნისტურ საზოგადოებაში გადასასვლელად მთელი გარდასვალის პერიოდი, რომლის დროსაც პროლეტარიატისათვის აუცილებელია რევოლუციონური დიქტატურა, მტკიცე სახელმწიფო ხელისუფლება. ლენინიც, რომელმაც სპეციალურად დაამუშავა მარქსის და ენგელსის თეორია სახელმწიფოს სიკვდილის შესახებ*), გვიჩვენებს, რომ სახელმწიფო დარჩება მანამდე, სანამ კომუნისმის მაღალი საფეხური დადგებოდეს, სანამ საზოგადოება ვერ განახორციელებს წესს: „ყველასაგან უნარისამებრ, ყველას მოთხოვნილებებისამებრ“...

ლენინი სწერს: „სახელმწიფო საკვებით მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება მოკლდეს, როდესაც საზოგადოება განახორციელებს ლოზუნგს: „ყველასაგან უნარისამებრ, ყველას მოთხოვნისამებრ“. ე. ი. მაშინ, როდესაც ადამიანები იმდენად შეეჩვიებიან საერთო ცხოვრების ძირითად წესების შესრულებას და მათი შრომა იმდენად ნაყოფიერი იქნება, რომ ისინი ნებაყოფლობით იმუშავენ თავიანთი უნარისდამახედვით“.

სურათის მთლიანად ნათელსაყოფად აქვე უნდა გავკეთო პასუხი ერთ კითხვას: რჩება თუ არა პროლეტარიატი, როგორც კლასი მთელ იმ პერიოდში, როდესაც არსებობს პროლეტარული სახელმწიფო?

ცხადია, რომ არა. კლასები ისპობიან გაცილებით ადრე, ვიდრე დამთავრდებოდეს სრული კომუნისტური საზოგადოების აშენება. კლასები ისპობიან გაცილებით ადრე, ვიდრე მოხდებოდეს სახელმწიფოს სრული სიკვდილი, მისი სრული „მოძინება“. კაპიტალისტების ექსპროპრიაცია ხდება სოციალისტურ რევოლუციის პირველ დღეებშივე. მათი ექსპროპრიაციის შემდეგ არც პროლეტარიატი წარმოადგენს კლასს წინანდელი მნიშვნელობით, ვინაიდან ის ამიერიდან საზოგადოების დამაგრულ და გაყვლედილი ნაწილი როდია, ის გაბატონებულ ძალას წარმოადგენს. სოციალისტური მშენებლობის პროცესში პროლეტარიატი თანდათან ცვლის საზოგადოებას, იცვლება თვითონაც. იგი ახდენს დარჩენილ კაპიტალისტურ ელემენტების ლიკვიდაციას, წერილი მეურნეობა გადაყავს მსხვილი სოციალისტურ მეურნეობაზე და ამით სპობს რა კლასებს საერთოდ. ისპობა თვითონაც, როგორც კლასი, ისპობა კლასები, ეს „ადამიანთა დიდი ჯგუფები, რომელნიც განსხვავდებიან მათი ადგილით საზოგადოებრივ წარმოების ისტორიულად განსაზღვრულ სისტემაში, მათი დამოკიდებულებით წარმოების საშუალებებისადმი, მათი როლის შრომის საზოგადოებრივ ორგანიზაციაში და, მაშასადამე, საზოგადოებრივი იმ წილის მიღების წესით და სიდიდით, რომელიც მათ გააჩნიათ“. ისპობა კლასები, როგორც „ადამიანთა ისეთი ჯგუფები, რომელთაგან ერთს შეუძლია მიითვისოს მეორის შრომა საზოგადოებრივ მეურნეობის განსაზღვრულ წყობაში მათი ადგილის წყალობით“**).

კლასების ამ მოსპობაზეა სწორედ ლაპარაკი მე-17 პარტკონფერენციის რეზოლუციაში. მეორე ხუთწლედში საბჭოთა კავშირში საბოლოოდ მოისპობა ექსპლოატაციის ყოველგვარი შესაძლებლობა, მოისპობა შესაძლებლობა ადამიანთა ერთ ჯგუფს მიითვისოს ადამიანთა მეორე

*) იხ. მისი „სახ. და რევ.“, თავი V და გვ. 21—42.

**) თარგმანებში მოყვანილი სიტყვები—კლასების განსაზოგადოება—ლენინისაა.
 2040. 7. XXIV; გვ. 337.

ჯგუფის შრომა საზოგადოებრივ მეურნეობაში მათი ადგილის წყალობით. რამდენადაც სოფლის ბურჟუაზია (კულაკობა)—ეს უკანასკნელი ექსპლოატატორული კლასი — ლიკვიდაციამნილ იქნება, მოსპობილ იქნება კაპიტალისტური ელემენტები ქალაქშიაც. ამით განხორციელდებულ იქნება მე-17 პარტიკონფერენციის მიერ დასმული ძირითადი პოლიტიკური ამოცანა: „კლასების საბოლოო ლიკვიდაცია, იმ მიზნების სავსებით აღმოფხვრა, რომლებიც წარმოშობენ კლასობრივ განსხვავებას და ექსპლოატაციას“.

მაგრამ ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ საზოგადოებაში (ჩვენ ვგულისხმობთ იმ შემთხვევასაც, რომ სოციალისტური რევოლუცია გამარჯვებული იყო მთელ მსოფლიოში) მყარდება თანასწორობა, რომ კლასების მოსპობის შემდეგ ადგილი აღარ ექნება ყოფილ ექსპლოატატორთა სხვადასხვა ფორმებში გამოსვლებს სოციალიზმის მშენებლობის წინააღმდეგ? ექსპლოატატორთა, როგორც კლასის, ლიკვიდაცია, ე. ი. მათი ექსპროპრიაცია ნიშნავს განა იმას, რომ ეს ხალხი მეორე დღეს სოციალიზმის მშენებლები გახდებიან? რასაკვირველია, არა. ექსპროპრიაციამნილი კაპიტალისტები და სხვა ჯურის ექსპლოატატორები კიდევ დიდ ხანს არ დაკარგავენ რესტავრაციის იმედს, კიდევ დიდ ხანს გაუწყვენ წინააღმდეგობას ახალი საზოგადოების მშენებლობას. აი რას ამბობს ამაზე ლენინი:

„კაპიტალიზმიდან კომუნიზმში გადასვლა მთელი ისტორიული ეპოქაა. სანამ ის არ დამთავრდება, ექსპლოატატორებს აუცილებლად რჩებათ რესტავრაციის იმედი. ეს იმედი კი იქცევა რესტავრაციის ცდად“*).

ამიტომ ლენინი ხაზს უსვამს იმ გარემოებას, რომ კაპიტალიზმიდან კომუნიზმში გადასვლის დროსაც კიდევ აუცილებელია დათრგუნვა „ყოფილ გამყვლეფელთა უმცირესობისა გუშინდელი დაქირავებული მოწოდების უმრავლესობის მიერ“**). რისთვისაც ყოვლად დაუშვებელია უკლასო საზოგადოების შექმნის ისეთი გაგება, რომლის დახასიათებაც მოგვცა ამხ. სტალინმა იანვრის პლენუმზე: „ზოგიერთმა ამხანაგმა თვინის კლასების მოსპობის, უკლასო საზოგადოების შექმნის და სახელმწიფოს ხიკედლის შესახებ, გაიგო, როგორც სიზარმაცის და უდარდულობის გამართლება. კლასობრივ ბრძოლის თანდათანობით ჩაქრობის და სახელმწიფოებრივი ხელისუფლების შესუსტების კონტრ-რევოლუციონური თეორიის გამართლება“ (სტალინი).

კლასების საბოლოო ლიკვიდაცია სოფლად ნიშნავს მთლიანი კოლექტივიზაციის დამთავრებას. სოფლის მთელი მშრომელი მასა ჩაებმება მეურნეობის სოციალისტურ გარდაქმნაში მოწყობილ კოლექტივიზმის გზით მაღალი სამანქანო ტენიკის ბაზაზე. სოფლის მეურნეობის ტენიკური რეკონსტრუქცია კოლმეურნეს შრომას გადააქცევს ინდუსტრიალური შრომის სახეობად. ამით მოიხსნება მუშების და კოლმეურნეების როგორც კლასის დაპირისპირება, მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ კლასების მოსპობის შემდეგ უცბად ქრება ყოველგვარი განსხვავების ნაშთები მუშასა და კოლმეურნეს შორის. კოლმეურნეობა მეურნეობის სოციალისტური ფორმაა, მაგრამ ის განსხვავდება მეურნეობის თანამიმდევრობითი სოციალისტური ტიპიდან. კოლმეურნეობა იგივე არაა, რაც საბ-

*) Ленин: соч. т. XIV, гл. 25. ხაზი ლენინისაა. გ. ს.

**) ლენინი: „სახ. და. რევ.“, გვ. 1 2 ხაზი ლენინისაა. გ. ს.

ქოთა მეურნეობა ან სხვა სახელმწიფო საწარმოო. კლასების მოსპობის შემდეგშიაც რჩება მათ შორის კლასობრივი განსხვავების ელემენტები. ამ განსხვავების მოსპობა შესაძლებელია მხოლოდ სოციალიზმის შემდგომ განვითარებით.

ქალაქსა და სოფელს შორის წინააღმდეგობა რჩება კლასების მოსპობის შემდგომაც. ამ წინააღმდეგობის მოსპობა ხანგრძლივი დროის საჭიროა. ამიტომ არის, რომ მე-17 პარტიკონფერენცია მეორე ხუთწლიურ მიზნად ისახავს მხოლოდ „პირობების შექმნას“ ქალაქსა და სოფელს შორის წინააღმდეგობის მოსპობად (და არა თვით ამ წინააღმდეგობის მოსპობას). ქალაქსა და სოფელს შორის წინააღმდეგობის მოსპობის საერთო პროცესის ერთ-ერთ შემადგენელ ელემენტს წარმოადგენს ცალკე ერების მეფის ყოფილი კოლონიების და ნახევრად კოლონიების—ეკონომიური და კულტურული ჩამორჩენილობის ლიკვიდაციის საქმე, საბჭოთა ხელისუფლების ხუთმეტი წლის არსებობის განმავლობაში ბევრი გაკეთდა საბჭოთა კავშირში შეძვარი ერების ფაქტობრივ გათანასწოებისათვის, ჩამორჩენილ ერების ეკონომიური და კულტურული დონის აწევისათვის. მაგრამ კიდევ ხანგრძლივი მუშაობაა საჭირო იმისთვის, რომ სრულიად მოსპობილ იქნეს ცალკე ერებს შორის ყოველგვარი უთანასწორობა. ამავე დროს გარდაქმნა სჭირდება არამც თუ ყოფილ ექსპლოატატორებს, ბურჟუაზიულ ინტელიგენციას და გლეხობას: საჭიროა გარდაიქმნას თვითონ პროლეტარიატიც. კ. მარქსი „გოთას პროგრამის კრიტიკა“-ში უთითებს იმ გარემოებაზე, რომ კომუნისტური საზოგადოების პირველი საფეხური თავის საკუთარ საფუძველზე კი არ ვითარდება, არამედ „ეს არის ესაა გამოდის კაპიტალისტურ საზოგადოებიდან“.

„მამასადაშე — განაგრძობს მარქსი — მას ყოველი მხრივ, — ეკონომიურად, ზნეობრივად, გონებრივად, ჯერ კიდევ დალი აკრავს ძველი საზოგადოების რომლის წიაღიდან ის გამომდინარეობს“.

ძველი საზოგადოების ბევრი აკრავს, ცხადია, პროლეტარიატსაც. კაპიტალიზმის ტრადიცია, ინდივიდუალისტური ფსიქოლოგია გამჟღავნა მუშათა ცალკე ფენებშიც.

„განა კლასიური ბრძოლა კაპიტალიზმიდან სოციალიზმში გადასვლის ეპოქაში, — ამბობს ლენინი, — იმაში არ მდგომარეობს, რომ დაცულ იქნას მუშათა კლასის ინტერესები მუშების იმ მუქა ჯგუფი, ფენებისაგან, რომელნიც დაჟინებით დგანან კაპიტალიზმის ტრადიციებზე (ჩვევებზე) და საბჭოთა სახელმწიფოს უყურებენ ძველებურად: მისცენ „მას“ ნაკლები და უარესი, — გამოგლიჯონ კი მეტი?...“.

ლენინის აქ მოყვანილ სიტყვებიდან სჩანს, რომ ბრძოლა მუშების ცალკე ფენების წინააღმდეგ მუშათა კლასის ინტერესის დასაცავად გარდამავალ პერიოდში წარმოადგენს კლასობრივ ბრძოლას. თვითონ მუშათა კლასის გარდაქმნისათვის ბრძოლა, ბრძოლა მუშათა კლასის განთავისუფლებისათვის კაპიტალიზმის ტრადიციებისაგან წარმოადგენს კლასობრივ ბრძოლას. ლენინი არა ერთხელ მოუწოდებდა მუშათა კლასს იმ წესების წინააღმდეგ საბრძოლველად, რომელიც ჩვენ მივიღეთ ძველი, კლასობრივი საზოგადოებისაგან, იმ წესების წინააღმდეგ, რომლითაც „ცოტათ თუ ბევრ“

კრად დაავადებული და გაფუჭებულია თითოეული ჩვენთაგანი, წესის: თითოეული თავისთვის, ღმერთი ყველასათვის. ჩვენ ყველაზე მეტად გვახრჩობს, გვიავრავს, გვლუბავს მძარცველი, ბინძური და სისხლიანი კაპიტალიზმის ეს მემკვიდრეობა“.

„ამ მემკვიდრეობისაგან, — განაგრძობს ლენინი, — შეუძლებელია უცბად განთავისუფლება. მის წინააღმდეგ საჭიროა დაუღალავი ბრძოლა, მის წინააღმდეგ საჭიროა არა ერთხელ და ორჯერ, არამედ ბევრჯერ ახალი ჯვაროსნული ომის გამოცხადება და წარმოება“).

კლასების ლიკვიდაციით როდი ამოიწურება ბრძოლა მშრომელთა სოციალისტური დისციპლინის და თვით დისციპლინის ჩანერგვისათვის. საბჭოთა კავშირში უკვე შიშდა უდიდესი გარდატეხა, როგორც ეკონომიკაში, ისევე ყოფაცხოვრებაში, და მშრომელთა ათეულ მილიონების შეგნებაში. პროლეტარიატის კლასიური თვითშეგნება გაიზარდა. მან შეიტვისა წარმოების სოციალისტური წესის შესაფერისი ახალი დისციპლინა, შრომის ახალი ორგანიზაცია. მუშათა კლასთან ერთად და მისი ხელმძღვანელობით იცვლის სახეს მშრომელთა დანარჩენი მასებიც. მაგრამ ისიც აშკარაა, რომ კაპიტალიზმის ნაშთების ნაცხებით აღმოფხვრა ადამიანის შეგნებიდან, ადამიანის ნაცხებით განთავისუფლება ძველი საზოგადოების გაღვნისაგან მიმდინარე ხუთწლეულში გერ მოხერხდება. ამ მხრივ დიდი მუშაობა იქნება საჭირო კლასების მოსაზრების შემდეგშაიც.

კლასების მოსაზრების შემდეგაც კომუნისტური საზოგადოების მთელ პირველ საფეხურზე, სანამ ყველა არ მიეჩევა მუშაობას საზოგადოებისათვის ნებაყოფლობით, იძულების გარეშე, სანამ შრომა არ გადაქცეულა ცხოვრების პირველ მოთხოვნილებად, როგორც ვიცით, ბატონობს პრინციპი: „შრომის თანასწორ რაოდენობაში საგნების თანასწორი რაოდენობა“. ეს „თანასწორი უფლება“ ფაქტურად უთანასწორობას და უსამართლობას წარმოადგენს რამდენად ერთს, თავისი ფიზიკური შეძლების გამო მეტი შეუძლია მიიღოს, ვიდრე მეორეს. მეტი შეუძლია მიიღოს იმან, ვისაც, შეიძლება ნაკლები სიჩრდება (მაგალ., ოჯახის წევრები ნაკლები ყავს და სხვ.). და პარაქით**). საჭირო იქნება ამ „თანასწორ უფლების“. ფაქტიურ უთანასწორობის დაცვა კომუნისტური საზოგადოების პირველ საფეხურზე. საჭირო იქნება განაწილების მოგვარება: აღრიცხვა, კონტროლი. ამიტომ აუცილებელია დარჩეს იძულებითი ნორმები, სამართალი.

ბოლოს, კომუნისტური საზოგადოების პირველ საფეხურზე დარჩება კიდევ, როგორც აღნიშნავს კ. მარქსი, „ინდივიდთა დამმონავებელი დაქვემდებარება შრომის განაწილების მიმართ და ამასთან ერთად გონებრივი და ფიზიკური შრომის წინააღმდეგობა“***).

ეს კი უმნიშვნელოვანესი წყაროა თანამედროვე საზოგადოებრივი უთანასწორობისა. აუცილებელია ამ უთანასწორობის დასაცავად იძულებითი ნორმები, სამართალი.

მაშასადამე, კლასების ლიკვიდაციის შემდეგაც თუნდაც მსოფლიო მასშტაბით—გერჩება:

1. ყოფილ ექსპლოატატორთა წინააღმდეგობის აღკვეთის აუცილებლობა.

*) В. ленин: соч. т. XXIII, гл. 502—503.

**) იხ. კ. მარქსი: „გოთას პროგრ. კრიტიკა“, გვ. 21—22, კ. ლენინი: „სახ. და რევ.“ 135—138.

***) კ. მარქსი: „გოთას პროგრ. კრიტიკა“, გვ. 22.

2. მუშებსა და მშრომელთა დანარჩენ მასებს შორის კლასიური განსხვავების ელემენტების მოსასპობად ბრძოლა, ბრძოლა ქალაქსა და სოფელს შორის განსხვავების მოსასპობად.

3. ბრძოლა თვითონ პროლეტარიატში ძველი საზოგადოების გაფლენის, კაპიტალიზმის ტრადიციების და ნაშთების აღმოსაფხვრელად.

4. კომუნისტური საზოგადოების მთელ პირველ საფეხურზე განაწილების დარგში, „თანასწორი უფლებებით“ და გონებრივსა და ფიზიკურ შრომას შორის წინააღმდეგობით გამოწვეული უთანასწორობა და მის დასაცავად იძულებითი ნორმები, სამართალი.

ასეთ პირობებში შეიძლება განა ლაპარაკი სახელმწიფოს გაღქმებაზე?

ამჟამად, რომ სანამ ყველა აქ ჩამოთვლილი ძველი საზოგადოების ნაშთები დაძლეული არ იქნება, საჭიროა სახელმწიფო ძალაუფლების არსებობაც. საჭიროა სახელმწიფო აპარატი, რომელიც აღკვეთს ყოფილ ექსპლოატატორთა წინააღმდეგობას, მოუსპობს მათ რესტავრაციის იმედს. საჭიროა სახელმწიფო, რომლის საშუალებით საზოგადოება მოსპობს წინააღმდეგობას ქალაქსა და სოფელს შორის, გონებრივსა და ფიზიკურ შრომას შორის, აღმოსაფხვრის ძველი საზოგადოების ყველა ნაშთებს. საჭიროა სახელმწიფო, რომელიც დაიცავს „თანასწორ უფლებას“, ფაქტიურ უთანასწორობას... მარქსის, ენგელსის და ლენინის მოძღვრებით სახელმწიფო ზედმეტი ხდება მხოლოდ კომუნისტური საზოგადოების უმაღლეს საფეხურზე, როცა შრომა გადაიქცევა ცხოვრების პირველ მოთხოვნილებად.

„მანამდე, სანამ კომუნისმის მაღალი საფეხური დადგებოდეს.

— განაგრძობს ლენინი, — სოციალისტები მოითხოვენ საზოგადოებისა და სახელმწიფოს მხრით უსასტიკეს კონტროლს შრომისა და მოხმარების ზომაზე“.

აქ მოყვანილ უკანასკნელ ციტატაში ლენინის მიერ ხაზგასმულ სიტყვებიდან ნათლად სჩანს, თუ რამდენად დიდია სახელმწიფოს როლი კომუნისტური საზოგადოების პირველ საფეხურზე, სრული კომუნისმის დადგომამდე. სახელმწიფო უწყევს კონტროლს შრომისა და საგნების განაწილებას საზოგადოების წევრთა შორის. ის არის მომწესრიგებელი მთელი საზოგადოებრივი ურთიერთობის. სოციალისტურმა-საზოგადოებამ სწორედ სახელმწიფოს საშუალებით უნდა მოიშოროს „კაპიტალისტური საზოგადოებიდან ის დადი, რომელიც მას ჯერ კიდევ ყველმხრივ აკრავს. სწორედ სახელმწიფოს საშუალებით უნდა მომზადდეს ნიადაგი სრული კომუნისმისათვის.

ერთი სიტყვით, თვითონ სახელმწიფომ უნდა მოამზადოს ნიადაგი იმსათვის, რომ იგი ზედმეტი გახდეს. „სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი განვითარება სახელმწიფო ხელისუფლების გაქრობისათვის პირობების მომზადების მიზნით;—ასეთია მარქსისტული ფორმულა.“ (სტალინი).

ამრიგად, როგორც ვხედავთ, დიდია პროლეტარული სახელმწიფოს როლი და ამიტომაც მისი განმტკიცება-გაძლიერება აუცილებელია არა თუ მარტო მეორე, ხუთწლედში, არამედ კომუნისტური საზოგადოების პირველ საფეხურზე და არამც თუ მარტო საბჭოთა კავშირის კაპიტალის-

ტური გარემოცვის პირობებში, არამედ პროლეტარულ რევოლუციის მთელს მსოფლიოში გამარჯვების შემთხვევაშიაც.

როგორც ენახეთ, სახელმწიფოს განმტკიცებაზე ლაპარაკი პროლეტარიატის დიქტატურის მე-15—20 წლებში სრულებით არ ეწინააღმდეგება მარქსის, ენგელსის და ლენინის მოძღვრებას, პირიქით, იგი სავსებით ამ უკანასკნელისაგან გამომდინარეობს.

ეს ყველაფერი კარგია, — გვეუბნებიან, — მაგრამ როგორ შეუთანხმოთ მარქსისტულ-ლენინური მოძღვრება სახელმწიფოს განმტკიცება-გაძლიერების შესახებ ამავე მოძღვრებას სახელმწიფოს სიკვდილის შესახებ? ხომ ამბობდა ენგელსი, რომ პროლეტარიატის სახელმწიფო „ალარ წარმოადგენს სახელმწიფოს ნამდვილი მნიშვნელობით“? ხომ იმეორებდა ლენინი მარქსის აზრს, რომ „პროლეტარიატს უნდა მხოლოდ ისეთი სახელმწიფო, რომელიც კვდება, ე. ი. იმნაირად მოწყობილი, რომ ის დაუყოვნებლივ თანდათანობით კვდება და არც შეიძლება არ მოკვდეს“? რომ პროლეტარიატის სახელმწიფო „სიკვდილის პროცესით მოცული სახელმწიფოა“ და სხვ. ას. *). განა ეს არ ეწინააღმდეგება იმას, რაც ჩვენ ზემოდ სახელმწიფოს განმტკიცება-გაძლიერებაზე ვსთქვიოთ?

— სწორედ რომ არა. მხოლოდ სახელმწიფოს სიკვდილზე არასწორ შეხედულებას (რომელიც სამწუხაროდ, იშვიათი არაა) შეუძლია დაბადოს ისეთი წარმოდგენა, თითქოს სახელმწიფოს განმტკიცება-გაძლიერება ეწინააღმდეგებოდეს სახელმწიფოს სიკვდილს.

ხშირად სახელმწიფოს სიკვდილი ისე აქვთ წარმოდგენილი, თითქოს სახელმწიფო კარგადეს თანდათან ცალკე ფუნქციებს, ან თითქოს სახელმწიფო უქმდებოდეს ნაჭერნაქერად. სახელმწიფოს სიკვდილის ასე წარმოდგენის გამოხატულებას წარმოადგენდა 1929 წ. სოფლის საბჭოების ლიკვიდაციის ცდა, როგორც ვიცით, საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა რაიონებიდან ამზანაგებში დააყენეს საკითხი მთლიან კოლექტივიზაციის რაიონებში ხელისუფლების ქვედა ორგანოების — საბჭოების გაუქმების შესახებ. გაზეთ „*Правда Москва*“

„სოფლის მთლიან კოლექტივიზაციის პირობებში სრული განსაზოგადოებით სოფლების საბჭოების ყველა ფუნქციებს ანხორციელებენ კოლმეურნეობები“ და რომ ამიტომ „სოფლის საბჭოების შენახვა მთლიან კოლექტივიზაციის პირობებში, სადაც ყველა საწარმოო პროცესები განსაზოგადოებულია, იქნება საბჭოებზე ზედმეტი და ძვირი აღმინისტრაციული ზედნაშენი“.

გაზეთ „*Правда*“-ში (№ 209 1929 წ. 11 სექტემბერი) ამხრიაზვი სწერდა, რომ კოლმეურნეობები ატარებენ ცხოვრებაში საბჭოების ამოცანებს, რაც წარმოადგენს „ჩვენს საბჭოთა კავშირში სახელმწიფოებრივობის ცალკე რგოლების გაუქმების დასაწყისს“ სოფლის საბჭოების გაუქმების იდეის მესამე ავტორის კავრასკის აზრით სოფლის საბჭოების გაუქმებას მართო პრაქტიკული მნიშვნელობა როდი აქვს. ის თურმე საინტერესოა „სახელმწიფოს სიკვდილის რევოლუციონური მარქსისტული თეორიის გაღრმავების თვალსაზრისით“. სოფლის საბჭოების

* ე. ლენინი; „სახ. და რევ.“ გვ. 35 ხაზი მე-10 გ. ს.

** იქვე, გვ. 42. იხ. აგრეთვე გვ. 42, 94, 123, 132.

გაუქმებით, თურმე „ისახება სახელმწიფოს სიკვდილის გზა სახელმწიფო კომუნისაკენ“^{*)}.

აქ მოყვანილი უკანასკნელი სიტყვები ნათელყოფენ იმას, თუ როგორ უკავშირდება სოფლის საბჭოების და, საერთოდ, სახელმწიფოს „ცალკე რგოლები“ გაუქმების თეორია ბუხარინის ნახევრად ანარქისტულ თეორიას სახელმწიფოს შესახებ. როგორც ერთის, ისე მეორეს ძირითადი აზრი მდგომარეობს სოციალიზმის მშენებლობის პროცესში პროლეტარულ სახელმწიფოს როლის უარისყოფაში. როგორც ერთი, ისე მეორე წარმოადგენს პროლეტარიატის განიარაღების თეორიას. ობიექტიურად კულაკურ-ესერულ კონტრ-რევოლუციონურ იდეოლოგიას გამოხატავს.

შაქართველოში — განაცხადა ამხ. ფ. მაზარაძემ თავის მოხსენებაში „საბჭოების ახალი ამოცანები შესახებ“ 1930 წლის აპრილის რესპუბლიკანურ თათბირზე — „აშკარა ლაპარაკი სოფლის საბჭოების გაუქმებაზე არ ყოფილა, მაგრამ ასეთი ტენდენცია იყო“-ო. ზოგან (მაგ. კახეთში) კოლმეურნეობები ფაქტიურად ითვისებდნენ საბჭოების ფუნქციებს, მაგ. მიწის ჩამორთმევის ფუნქციას და სხვ.“^{*)}.

სახელმწიფო სრულებით არ კარგავს თავის ფუნქციებს, არ გადასცემს მათ სხვა ორგანიზაციებს. პირიქით, სოციალიზმის მშენებლობის წინსვლელობასთან ერთად სულ უფრო და უფრო რთულდება სახელმწიფოს ფუნქციებიც. ამან გამოიწვია, სხვათა შორის, სახალხო მეურნეობის მმართველობის ცალკე დარგების ისეთი ლიფერენციაცია, როგორიცაა, მაგალ., ს. მუს-ის დაშლა რამოდენიმე სახალხო კომისარიატებად: მძიმე მრეწველობის, მსუბუქი მრეწველობის და სატყეო, მიწაღმოქმედების სახ. კომისარიატიდან გამოყოფა მარცელეულობის და მესაქონლეობის საბჭოთა მამულების სახალხო კომისარიატის, შექმნა წყლით მიმოსვლის სახ. კომისარიატის და სხვ.

სახელმწიფოს გაუქმების ნახევრად ანარქისტულ თეორიასთანაა დაკავშირებული ის შეზღუდულობაც, რომლითაც სახელმწიფოს სიკვდილი მდგომარეობს მისი იძულებითი ფუნქციის შესუსტებაში. აშკარაა, რომ ეს თეორიაც პროლეტარიატის განიარაღების თეორიას წარმოადგენს. ის ამოცანები, რომელნიც პროლეტარიატი სახელმწიფოს წინაშე სდგანან და რომელთა შესახებ ჩვენ ზემოდ ვილაპარაკეთ, ნათელყოფენ, რომ შეუძლებელია ლაპარაკი პროლეტარიატის სახელმწიფოს იძულებითი ფუნქციის შესუსტებაზე მთელ გარდამავალ პერიოდში. იძულებითი ფუნქცია წარმოადგენს პროლეტარიატის დიქტატურის ერთ-ერთ აუცილებელ მხარეს.

დებულება პროლეტარიატის სახელმწიფოს იძულებითი ფუნქციის შესუსტების და გაუქმების შესახებ წამოაყენა ამხ. ბუხარინმა თავის წიგნში: „გარდამავალი პერიოდის ეკონომიკა“. ამხ. ბუხარინი აქ სწერს:

„როგორც კი გამოირკვევა პროლეტარიატის გადამწყვეტი მსოფლიო გამარჯვება, პროლეტარული სახელმწიფოებრივობის მრუდებზე იწყებს უცბად ქვევით დაწევას. ვინაიდან სახელმწიფო ხელისუფლებას, როგორც ასეთის, მთავარი და ძირითადი ამოცანა, ბურ-

*) Б. Казарянц: „Коммуна-селсовет“, „Известия“ 1929. 31-VII № 200.

**) ფ. მაზარაძე: „საბჭოების ახალი ამოცანები“, 1930 წ. გვ. 26.

უფაზიის დათრგუნვა იქნება დამთავრებული. გარეშე იძულებითი ნორმები დაიწყებენ გაუქმებას: პირველად გაუქმდება ჯარი და ფლოტი, როგორც გარე პოლიტიკის ყველაზე უფრო მჭიდროდ დაკავშირებული და დამსჯელი და რეპრესიული ორგანოების სისტემა; ბოლოს შრომის იძულებითი ხასიათი და სხვ.“

ლენინი ბუხარინის წიგნის ზემოდ მოყვანილ ადგილს უკეთებს შენიშვნას: „პირიქით, ჯერე „ბოლოს“, შემდეგ „მერე“ და ბოლოს „პირველად“^{*)}, ე. ი. ლენინის აზრით, მსოფლიო რევოლუციის გამარჯვებას პირობებშია, იძულების ისეთი ორგანოები, როგორიცაა ჯარი (ცხადია, არა იმ სახით, როგორც ეხლა) და მთელი სისტემა დამსჯელი ორგანოების რჩება მანამდე, სანამ არ მოისპობა შრომის იძულებითი ხასიათი, ე. ი. შრომა არ გახდება ცხოვრების აუცილებელ მოთხოვნილებად. მხოლოდ სრული კომუნისმის დროს არის შესაძლებელი საზოგადოებრივი ცხოვრება დამორჩილების, იძულების გარეშე. მხოლოდ მაშინ, როცა საზოგადოების წევრები

„თანდათან მიიჩნევიან იმას, რომ აასრულონ საზოგადოებრივი ცხოვრების ელემენტარული წესები, რომლებიც ასწლობით იქნება ცნობილი და ათასი წლებით განმეორებული სასწავლო წიგნებში, აასრულონ ძალდაუტანებლად, დაუმორჩილებლად“, მხოლოდ მაშინ აღარ იქნება საჭირო ძალდატანება და ძალდატანების განსაკუთრებული აპარატი^{**)}.

ძალდატანების, დამორჩილების აუცილებლობაზე სრული კომუნისმის დამყარებამდე ლენინი ლაპარაკობს არა ერთხელ^{***)} თუ რამდენადაა საჭირო პროლეტარიატისათვის ძალდატანება, ძალდატანების აპარატის გამოყენება, ამას ნათლად გვიჩვენებს სოციალიზმის მშენებლობის დღევანდელი ჩვენი პრაქტიკა. კლასობრივი მტერი სტოვეს აშკარა, პირდაპირი ბრძოლის პარტიას. იგი იცვლის ბრძოლის მეთოდებს. სამჭოთა ქონების დატაცებით, ქურდობის, საბჭოთა აპარატში შეძრომით და იქ გახარწის შეტანით იგი ცდილობს ხელი შეუშალოს სოციალისტურ მშენებლობას. ამხ. პოსტიშვეი თავის სიტყვაში იუსტიციის ორგანოების ხელმძღვანელ მუშაკების მე-ნ თათბირზე უთქვამს იმ სიძნელეზე, რომელთან დაკავშირებულია კლასობრივი მტრის წინააღმდეგობის აღკვეთა დღევანდელ პირობებში.

„კლასობრივი მტრის პასუხისგებაში მიცემა, გასამართლება და იზოლირება დღეს გაცილებით უფრო რთულია, ვიდრე წინედ. სანამ გახდებოდეს შესაძლებელი მისი იზოლირება, ცოტა მუშაობა არაა საჭირო იმისათვის, რომ ის მონახო, გამოამყვანო“^{****)}.

ამხ. პოსტიშვეი ხაზს უსვამს იმ გარემოებას, რომ საჭიროა არა შესტება რეპრესიის, არამედ მისი გაძლიერება. ამ მხრივ დამახასიათებლად უნდა ჩაითვალოს საკავშირო ცაკის და სახკომსაბჭოს ა. წ. 7 ავგისტოს დადგენილება საზოგადოებრივი (სახელმწიფო, საკოლმეურნეო და

*) Ленинский сборн. XI; გვ. 400.

**) ე. ლენინი: „ახვ. და რევ.“ გვ. 131. ხაზი ლენინისა, გ. ს.

***), იხ. Вл. Ленин: соч. т. XXVI, გვ.

****) ერთი მაგალითი: აკადემიის რეზიზმის გზაზე აწ. 1 იანვრიდან 1 აგვისტომდე აღმოჩენილ იქნა 820 მანვილი სატრანსპორტო ტვირთის დატაცება, „Взря Востока“ 1932 წ. № 187.

კოოპერატიული) ქონების დაცვის შესახებ, სადაც სასამართლო რეპრესიის ზომები აყვანილია სოციალური დაცვის უმძლეს ზომამდე.

ამხ. სტალინმა იანერის პლენუმზე პრეზინვალე ლენინური ანალიზი გაუკეთა პროლეტარული ხელისუფლების გაძლიერების აუცილებლობას და მოგვცა შემდეგი განსაზღვრა: „სახელმწიფოს სიკვდილი მოხდება არა სახელმწიფოებრივი ხელისუფლების შესუსტებით, არამედ მისი მაქსიმალური გაძლიერებით, რომელიც საჭიროა იმისათვის, რომ საბოლოოდ გავანადგუროთ მომავლადე კლასების ნაშთები“.

მაგრამ რეპრესიების გაძლიერება საჭიროა არა მარტო აშკარა კლასობრივი მტრის წინააღმდეგ. იძულებითი ზომები საჭიროა მშრომელთა ფართო მასებში დისციპლინის და თვითდისციპლინის ჩანერგვისათვის. საბჭოთა სასამართლოს, — ამბობს ლენინი, — ეკისრება არა მარტო რევოლუციის აშკარა მტრების დათრგუნვა, მას

„ეკისრება სხვა კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი ამოცანა. ესაა — ამოცანა უზრუნველყოფილ იქნეს მშრომელთა დისციპლინის და თვითდისციპლინის სასტიკად გატარება. ჩვენ გიქნებოდით სასაცილო უტოპისტებიო, — განაგრძობს ლენინი, — რომ ასეთი ამოცანის განხორციელება შესაძლებლად მიგვაჩნდეს ბურჟუაზიის ხელისუფლებას დაცემის მეორე დღესვე, ე. ი. კაპიტალიზმიდან სოციალიზმში გადასვლის პირველ სტადიაში, ან იძულების გარეშე. იძულების გარეშე ასეთი ამოცანა სრულებით განუხორციელებელია“...*)

როცა ჩვენ ზემოდ პროლეტარიატის დიქტატურის, პროლეტარული სახელმწიფოს განმტკიცება-გაძლიერებაზე ვლაპარაკობდით, ხაზი გავუყენით განსაკუთრებით პროლეტარული სახელმწიფოს იძულებითი ფუნქციის აუცილებლობას, სახეში გვქონდა მემარჯვენე თეორეტიკში რომ ვორც უმთავრესი საფრთხე თანამედროვე ეტაპზე. მაგრამ სისამდელიეში აღგლი აქვს მეორეგვარ გადახრასაც. როგორც ვიცით კონტრ-რევოლუციონურ ტროცკიზმს პროლეტარიატის დიქტატურა წარმოდგენილი აქვს, როგორც მხოლოდ ძალადობა „ბრძოლის წესრიგი“**), პროლეტარიატის დიქტატურის ორგანოები კი როგორც ბიუროკრატიული, „дич. ющие“ ორგანოები. ჩვენ პრაქტიკულ მუშაობაში იშვიათი არაა, „მომემარცხენო“ ადმინისტრაციული გადახრა. საკმაოა მითითოთ ასეთ გადახრაზე კოლექტივიზაციის დარგში კავშირის ძველ რიგ რაიონებში (ყერძოდ, საქართველოში ძველი ხელმძღვანელობის დროს). ცხადია ასეთი გადახრის წინააღმდეგაც არის საჭირო სასტიკი ბრძოლა.

ამხ. პოსტიშევმა ზემოდ დასახელებულ თათბირზე ნათლად გვიჩვენა, რომ შეუძლებელია დაყოფა და ერთმანეთისათვის დაპირისპირება საბჭოთა სახელმწიფოს ძალდატანებითი და პლმზრდელობითი ფუნქციების.

„აღზრდის ელემენტებითო, — ამბობს ამხ. პოსტიშევი, — უნდა იყოს გამსჭვალული საბჭოთა იუსტიციის დამსჯელი პოლიტიკა და პრაქტიკა, ვინაიდან ჩვენს პირობებში რეპრესია მისწად ისახავს არამც თუ მარტო დათრგუნვას, დასჯას, იზოლიაციას, არამედ ხელახლად აღზრდას, გარდაქმნასაც“***).

*) В Ленин: соч. т. XXII, стр. 494.

**) Л. Троцкий: „Литература и революция“ II изд. стр. 144.

***) „Сов. гос.“ № 2, стр. 12—13.

ძალდატანებასთან ერთად დარწმუნება, აღმზრდელობითი, კულ-
ტურულ-ორგანიზატორული მეშაობა, — აი პროლეტარული სახელმწიფოს
პოლიტიკა...

* * *

მაშასადამე, როგორც დავინახეთ, პროლეტარული სახელმწიფოს ხ-
ვედელი არ მდგომარეობს არც მისი ნაქონაქერად გაუქმებაში, ან მისი
ფუნქციების სხვა ორგანიზაციებში თანდათანობით გადასვლაში, არც სა-
ხელმწიფოს იძულებითი ფუნქციის გაუქმებაში, ან მისი შესუსტებაში.

მაშ რას წარმოადგენს სახელმწიფოს სიკვდილი?

მარქსის, ენგელსის და ლენინის მოძღვრებაში ამის გარკვეული პა-
სეხი მოგვეპოვება.

„კომუნა აღარ წარმოადგენდა სახელმწიფოს, — გადმოგვცემს
ლენინი 1875 წ. ბებელისადმი სახელმწიფოს შესახებ მიწერილ ენგე-
ლსის წერილის აზრს—რამდენად მას უბედებოდა დათრგუნვა არა
ცხოვრებთა უმრავლესობისა, არამედ უმცირესობისა (გამყვლეფ-
ობის)“¹).

შემდეგ ლენინი სრულიად გარკვევით ამბობს:

„რაკი ხალხის უმრავლესობა თითონ თრგუნავს თავის დამხა-
ვრელებს, უკვე საჭირო აღარ არის „განსაკუთრებული ძალა“ და-
თრგუნადად. ამ აზრით სახელმწიფო იწყებს სიკვდილს“²).

რაც უფრო დემოკრატიულია „სახელმწიფო“ შემდგარი შეი-
აღებული მუშებისაგან, რომელიც „უკვე აღარ წარმოადგენს სა-
ხელმწიფოს ამ სიტყვის ნამდვილი მნიშვნელობით“, მით უფრო
წრაფად იწყებს სიკვდილს ყოველი სახელმწიფო“³).

სწორედ ამასვე ამბობს ლენინი თავის „ბურჟუაზიულ დემოკრატი-
სა და პროლეტარიატის დიქტატურის შესახებ თეზისებშიაც“. სახელმწი-
ფო ხელისუფლების გაუქმებისაგან, — ამბობს ლენინი, — ჩვენ „მივყე-
ვართ სინამდვილეში მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლებას ანუ პროლეტ-
არულ დემოკრატიას, ვინაიდან ის ესლავე იწყებს ყოველგვარი სახელმწი-
ფოებრივობის სრული სიკვდილის მომზადებას იმით, რომ მშრომელი მა-
სიური ორგანიზაციებს იზიდავს სახელმწიფოს მმართველობის მუდმივ და-
აუცილებელ მონაწილეობაში“⁴).

მაშასადამე, პროლეტარული სახელმწიფო თავიდან მომაკვდავი სა-
ხელმწიფო, „აღარ წარმოადგენს სახელმწიფოს ამ სიტყვის ნამდვილ
მნიშვნელობით“ იმიტომ, რომ იგი წარმოადგენს უმრავლესობის რაოდე-
ობას უმცირესობაზე. პროლეტარული სახელმწიფო თანდათან კედება
იმდენად, რამდენად სახელმწიფო მართვა-გამგეობის საქმეში ჩაებმება
მშრომელთა უფრო მეტი მასა.

„იმ დროიდან, — სწერს ლენინი, — როდესაც საზოგადოების ყვე-
ლა წევრები, ან თუნდ დიდი უმრავლესობა თითონ ვანაგებს სახელ-
მწიფოს, თითონ ალღია თავის ხელთ ეს საქმე..., ამ დროიდან ზედ-
მეტი ხდება რაიმე საჭიროება საერთოდ მმართველობისა. რაც უფრო
რულია დემოკრატია, მით უფრო ახლოს არის მომენტი, როდესაც
სიკვდილი ხდება“⁵).

¹ ელ. ლენინი: „საბ. და რევ.“

² ე. ლენინი: „საბ. და რევ.“ გვ. 162. ხაზი ლენინისაა. გ. ს.

³ იქვე, გვ. 150. ფრჩხილებში ლენინს მოჰყავს ენგელსის სიტყვები.

⁴ იქვე. „საბ. და რევ.“ გვ. 159-160. ხაზი ლენინისაა. გ. ს.

⁵ იქვე. „საბ. და რევ.“ გვ. 159-160. ხაზი ლენინისაა. გ. ს.

აი რა არის „სახელმწიფოს სიკვდილი“.

როგორც ვხედავთ სახელმწიფოს სიკვდილი მდგომარეობს სახელმწიფო მართვა-გამგეობაში თანდათანობით მშრომელთა სულ უფრო და უფრო მეტი მასების ჩაბმავში. უზრუნველყოფს თუ არა პროლეტარიატის ლიქტატურას საბჭოთა ფორმა სახელმწიფოს ამგვარ სიკვდილს?

სწორედ რომ სახელმწიფოს მართვაში მშრომელთა ფართე მასების ჩაბმის პრინციპზე, საბჭოთა (პროლეტარულ) დემოკრატიის პრინციპზე, ამგებული მთელი საბჭოთა სისტემა. როგორც კონსტიტუციაში; ისე ხელისუფლების ცალკე კანონებში და დადგენილებებში დასახულია მთელი რიგი ღონისძიებების ამ პრინციპის განსახორციელებლად. საკმარისია აქ განვიხილოთ ქალაქის და სოფლის საბჭოების შესახებ უკანასკნელი დებულებანი. მუშების, კოლმეურნეთა, მოკავშირეთა, ღარიბთა და საშუალო გლეხთა მოსამსახურეების ფართე მასების დარაზმვა იმ მიზნით, რომ სინი ჩაბმულ იქნენ სახელმწიფოს მმართველობის ორგანოებში და სოციალისტურ სამეურნეო და კულტურულ მუშაობაში, აი ძირითადი ამოცანა საბჭოების^{*)} ამ მიზნით საწარმოებთან, საბჭოთა მეურნეობებთან და კოლმეურნეობებთან. ამ მიზანს ემსახურება: საწარმოო თათბირები, საწარმოო საამხანაგო სასამართლოები, სასოფლო საზოგადოებრივი სასამართლოები, სამხანაგო სასამართლოები საბინაო ამხანაგობებთან და სახლტრესტებთან, სახალხო მსაჯულთა ინსტიტუტი, პროკურორტურის და მხარე ჯგუფები, მილიციის ორგანოებთან არსებული ხელისშემწყობი ბრიგადები, სოციალისტური შეთავსება და შეფობა და მრავალი ნებაყოფლობითი ორგანიზაციები.

საკმარისია განვიხილოთ სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის საქმეში მშრომელთა ფართე მასების ჩაბმის ზოგიერთი აქ დასახელებული ფორმა. რომ ვნახოთ, თუ როგორი მიღწევები გვაქვს ამ მხრივ სინამდვილეში.

საბჭოების სექციებში ჩაბმულთა (სექციონერების) რიცხვი მთელ კავშირში ჯერ კიდევ მარშან უდრიდა დაახლოებით საბჭოების წევრების 150 პროცენტს, ე. ი. მხოლოდ ქალაქის საბჭოებში სექციონერები შეადგენდნენ 225 ათასს. ამრიგად ქალაქის საბჭოებში ჩაბმული იყო სულ (საბჭოების წევრი და კანდიდატი) დაახლოებით 4 ათასამდე კაცი.

იზრდებდა დებუტატთა ჯგუფების რაოდენობა და მათში ჩაბმული მუშა-მოსამსახურეთა აქტივი. მოსკოვში, მაგ., 1930 წ. იყო სულ 200—250 ჯგუფი, 1931 წელს 1 აპრილისათვის კი—600 ჯგ. 60 ათასი აქტივით. ხარკოვში 1930 წ.—85 ჯგ., 1931 წ. 198. ლენინგრადში 1931 წ. 657. იბილისში 1931 წ.—19. 1932 წ. 1 აპრილისათვის 122.

ფართე ხასიათს დებულობს საწარმოთა შეფობა საბჭოთა აპარატის ორგანოებზე. 1930 წ. ლენინგრადში შეფობა ქონდა ალბებული 100 საწარმოს, 1931 წ.—210-ს. მოსკოვში 1930 წ.—84-ს, 1931 წ.—236-ს; ხარკოვში 1930 წ.—14-ს, 1931 წ.—52-ს.

ნებაყოფლობითი ორგანიზაციებიდან მარტო ავტოვზა, მაგ., 1928 წ. 27.000-დან 1931 წ. გაიზარდა 640.000-მდე^{**)}.

მხოლოდ რ.ს.დ.ს.რ-ში: სახალხო მსაჯულთა რიცხვი უდრის 173.177-ს, სასოფლო საზოგადოებრივი სასამართლოების წევრთა რიცხვი

) იხ. დეკლუა საქ. სასრ. სასოფლო საბჭოების შესახებ გ. მ. 212—234.

**) ცნობები (თბილისის გარდა) მოჰყავს ამა. ნ. ი. ივლიაძის მოხსენებითი ბა-
რათიდან ი. ა. კ. პ. (1) ტ. II, კ. და შემგლეხინში.

აღწევს ნახევარ მილიონამდე. პროკურატურის დამხმარე ჯგუფებში მო-
მუშავეთა რიცხვი—93.213, საბინაო ამხანაგობებში—20 ათასზე მეტი*).

არამც თუ იზრდება სახელმწიფო მართვა-გამგეობაში ჩაბმულთა მა-
რტო რაოდენობა. იზრდება ამ უკანასკნელთა აქტივობაც. ყალიბდება სო-
ციალისტურ სამეურნეო და კულტურულ მშენებლობაში მათი მონაწი-
ლეობის კონკრეტული ფორმა. უმჯობესდება მათი მუშაობის ხარისხიც.

საკაეშირო საბჭოთა მესამე ყრილობა თავის რეზოლიუციაში საბჭო-
თა აღმშენებლობის შესახებ პირდაპირ მიუთითებს, რომ „საბჭოთა ხე-
ლისუფლების შემდგომი განმტკიცება საბჭოთა აპარატის შემდგომი გაუმ-
ჯობესება..., ბრძოლა ბიუროკრატიზმთან — მოითხოვენ საბჭოების ისეთ
ორგანიზაციას, მათი მუშაობის ისეთ მეთოდებს, რომელნიც შეამსუბუქე-
ბენ და გაადართოვებენ სახელმწიფოს მმართველობაში მშრომელთა ფა-
რთე მასების ფაქტიურ მონაწილეობას“. იგივე აზრია გამოთქმული საკ.
კ.პ. (ბ) 1929 წ. ნოემბრის პლენუმის დადგენილებაში, რომლის საფუძვე-
ლზე შემუშავდა საბჭოების ახალი დებულებები.

ჩვენ, ამრიგად, ვნახეთ, რომ პროლეტარული სახელმწიფოს ერთი
შხრით, სიკვდილი და, მეორეს შხრივ, განმტკიცება-გაძლიერება არ გა-
შორიკხავენ ერთიმეორეს. პირიქით, შეუძლებელია ერთის წარმოდგენა
შეორეს უმისოდ. პროლეტარული სახელმწიფოს განმტკიცება და მისი სი-
კვდილი ერთს მთლიან პროცესს წარმოადგენს. ნათელი ხდება მთელი
ხილრმე ამხ. სტალინის სიტყვების:

„ჩვენ სახელმწიფოს გაქრობის მომხრენი ვართ, მაგრამ ამავე
დროს ჩვენ ვაძლიერებთ პროლეტარიატის დიქტატურას“.

(*) ცნოეი ამოგაქეს ამხ. ფ. ნიუტინას წერილიდან: „Органы сов. гос. юсти-
ции на новом этапе“, ჟურ. „Сов. гос.“ № 5—6 1932 წ. გვ. 141.

მეცნიერება და პოლიტიკა ფიზიოლოგების XIV საერთაშორისო კონგრესზე (რომში*)

ყოველი ჩვენი მონაწილეობა საერთაშორისო ყრილობებზე წარმოადგენს ერთგვარ ეტაპს ჩვენს ურთიერთობაში კაპიტალისტურ ქვეყნებთან როგორც იდეოლოგიური, ისე პოლიტიკური მხრივ. ფიზიოლოგების ის საერთაშორისო ყრილობა, რომელსაც წარსული წლის ზაფხულზე ჰჰან-და ადგილი რომში, მთელ რიგ მოსახრებათა გამო განსაკუთრებულ ინტერესს წარმოადგენს.

რამდენადაც მე შესაძლებლობა მქონდა დაესწროდი სხვა საერთაშორისო ყრილობებსაც, მეტად საფულისხმოა ის შედარება, რომელიც შეიძლება გაკეთებულ იქნას რომისა და სხვა ყრილობების შედეგებსა და შინაარს შორის. არ იქნებოდა სწორი, რომ რომის ყრილობა განგვეხილა, მაგალითად, როგორც ლონდონში 1931 წ. მოწვეულ „მეცნიერებისა და ტექნიკის ისტორიის“ საერთაშორისო ყრილობის პირდაპირი გაგრძელება. ფიზიოლოგების საერთაშორისო ყრილობებს ახასიათებს მთელი რიგი სპეციფიური თავისებურებანი.

მეცნიერებისა და ტექნიკის ისტორიის ყრილობამ ერთგვარი თავისუფლება დაუშვა ჩვენი—საბჭოთა დელეგატების გამოსვლების ტაქტიკასა და ხასიათში იმის გამო, რომ მე ვიტყვი—გაუფრთხილებლობა გამოიჩინა და წამოაყენა უაღრესად აქტუალური პრობლემები თეორიისა და პრაქტიკის ურთიერთობისა, ფიზიკურ და ბიოლოგიურ მეცნიერებათა ურთიერთობისა ანდა პრობლემა ბუნებისმეტყველების ისტორიის ადგილისა ისტორიულ მეცნიერებათა საერთო სისტემაში, რაც საშუალებას გვაძლევდა ჩვენ გაშლილი ფრონტით გამოვსულიყავით მარქსისტული პოზიციებით და დაგვეცვა ჩვენი მარქსისტული დებოლოგები.

ფიზიოლოგიური კონგრესები წარმოადგენენ სრულ წინააღმდეგობას მეცნიერების და ტექნიკის კონგრესისას, წარმოადგენენ თავისი სტრუქტურით ერთ-ერთ ყველაზე უფრო კონსერვატიულ გაერთიანებას. ფიზიოლოგიურმა კონგრესებმა თავისი არსებობა დაიწყეს მიმდინარე საუკუნის დასაწყისში და აქვს თავისი უაღრესად მტკიცე ტრადიციები, რომელთა შეცვლა არც ისე ადვილი იყო და რომლებსთვისაც ჩვენ ანგარიში უნდა გაგვეწია.

მეორეს მხრივ, ფიზიოლოგიური კონგრესის ეს ტრადიციები იშლება უკიდურესი ემპირიზმის ხაზით.

ორმა წინააღმდეგობა, რომელიც ჩასვლის პირველ დღეებიდანვე ვგრძენით ჩვენ „სამეცნიერო კონგრესის“ მუშაობის აპოლიტიურ და ზეჯასიურ შინაარსის შესახებ ოფიციალურ სიტყვებსა და ყრუ, დაფარულ ბრძოლას შორის, რომელიც განუწყვეტლივ მკლავდებოდა, — ყველაფერი ეს აჩვენებდა შემფოთების ბეჭედს, წარმოადგენდა იმ ეკონომიური

* დარეგულირების მიზნით ინსტიტუტში გაკეთებულ მოხსენებებიდან 9 იან. 1931 წ.

და ფინანსიური კრიზისის გამოძახილს, რომელიც მძვინვარებს კაპიტალისტურ ქვეყნებში. რომის კონგრესის ძირითად ლეიტმოტივს წარმოადგენდა ერთი მხრივ „შედარება ორი სისტემისა და შინაგანი შიშის მოტივები, რამაც თავისი დალი დააჩნია კონგრესის შემადგენლობის საერთო ფიზიონომიას. უნდა ითქვას, რომ რომის კონგრესის შემადგენლობა გაცილებით უფრო ღარიბი და მცირერიცხოვანი იყო, ვიდრე ბოსტონის კონგრესის, რომელსაც 2200 დელეგატი ესწრებოდა. რომის კონგრესზე იყო არა უმეტეს 1000 კაცისა. საერთო ეკონომიურმა კრიზისმა, რომელმაც მოიცვა ევროპისა და ამერიკის ქვეყნები, თავისი გამოხატულება ძირითადი ყრილობის მონაწილეთა რიცხვის შეცვარებაში. ბევრისთვის, განსაკუთრებით ბურჟუაზიული მეცნიერების უფრო ახალგაზრდა წარმომადგენლებისათვის ყრილობაზე მონაწილეობა, ამერიკიდან ევროპაში გამგზავრება, მიუწვდომელი შეიქნა. ეს უკვე გადამიტყა ამოცანად, რომელიც 2 წლის წინათ თავის „პროსპერით“ თავბრუდამხვეულმა ამერიკელებმა ფხვე ვეღარ დასძლიეს.

რომში ჩასვლის შემდეგ ჩვენ გავიცეთ, რომ მთელი რიგი დელეგატები ეკონომიურ მოსაზრებებთან ერთად ყრილობას არ ესწრებოდა მოსაზრებებით, რომლებიც შეიძლება შეფასდეს, ამ ყრილობის მასპინძლის და ორგანიზატორის — ფაშისტური იტალიის ბოიკოტის ლოზუნგი. როგორც გამოირკვა, 1932 წ. ზაფხულის დასაწყისში ერთ-ერთ გამოჩენილ ამერიკელ ფიზიოლოგს — კარლსონს, რომელიც ჩიკაგოში მუშაობს, აუარხალ „მეცნიერება“-ში („Science“) გამოქვეყნებია მიმართვა — მოწოდება ამერიკელ ფიზიოლოგებისადმი — ბოიკოტი გამოეცხადებიათ რომის XIV ფიზიოლოგიური კონგრესისათვის, ბურჟუაზიული ლიბერალზმის იმ მოსაზრებებით, რომ იტალიაში მიმდინარეობს პროფესორთა და მთელი სამეცნიერო-საგამოცდელი აპარატის ფაშისტაცია. მართლაც, ჩვენ შესაძლებლობა გვქონდა დავრწმუნებულიყავით, რომ იტალიაში ფაშისტებმა არაჩვეულებრივად დიდ ფარგლებს მიაღწია.

კონგრესის გახსნის წინ მისი საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარემ პროფ. ზოტაცკიმ ერთ-ერთ განეთში მოათავსა საპეციალური წერილი, რომელშიც ეკავთებოდა კარლსონს. ამ მომენტებმა ნათელაყვეს და ჩვენ თავიდანვე, რომში ჩასვლის დღიდანვე მუშაობის სასტიკად აკადემიური ხასიათის — „ზეკლასიურ“ და „ზემარტიული“ მეცნიერების გარეგნულ ზედაპირს იქით გვიგრძნობთ კლასობრივი ბრძოლის ღრმა საჩუქლი.

ჩვენ გარკვევით ვგრძნობთ, რომ ჩვენ არა ვართ ამ კონგრესის სასურველი, საცესებით მეგობრულად მიღებული სტუმრები. არ შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენ შეგვიძლია ყრილობის იტალიელ ორგანიზატორებს ბრალი დავსდეთ ეტიკეტის ტლანქ დარღვევაში. რაც ჩვეულებრივი მოვლენაა საერთაშორისო კონგრესებზე. ჩვენ ძირითადად ვსარგებლობდით ყველა იმ პრივილეგიებითა და უფლებებით, როგორც ყრილობის სხვა დელეგატები, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ის გარემოება, რომ ჩვენი დელეგაციის არც ერთ წევრს არ მიუღია წინადადება თავმჯდომარეობა გაეწია კონგრესის რომელიმე სექციაში, არ შეიძლებოდა არ შეგვეფასებია. როგორც საერთოდ მიღებული თავაზიანობის ერთგვარი დარღვევა. ერთგვარი მნიშვნელობით სტუმართმოყვარეობის ის ფორმები, რომლებიც მიიღეს ყრილობის დელეგატებმა, ზოგიერთი დაბრკოლებებით ჩვენც დაგვეთმო, რამდენიმე შემთხვევაში კი ჩვენ ჩვენი დელეგაციის ღირსებისათვის შეუფერებლად ჩაესთვალეთ მოგონება მათ შესახებ, რომ გამოგვეყენებია ისინი. ეს ფაქტები უნდა აღინიშნოს, როგორც ის ფონი, ის

ზედუბირი, რომლის საფუძველზე იშლებოდა მთავერი, მე ვიტყვოდი პოლიტიკური ბრძოლა.

ჩვენი დელეგაციის წინაშე იდგა დიდი ამოცანა: მიგვეღწია იმისთვის, რომ ფიზიოლოგების უახლოესი ყრბილობა მოწვეული ყოფილიყო ჩვენში — საბჭოთა კავშირში, რომ ამით დაგვემთავრებია ის მუშაობა, რომელიც ჩვენმა დელეგაციამ დაიწყო ბოსტონის კონგრესზე. იმისათვის, რომ ნათელი გახდეს ის რთული მუშაობა, რომლის შესრულება მოგვინდა ჩვენ, თუმცა წარმართება საგრძნობლად წინასწარ იყო მომზადებული, საჭიროა შეჩერება იმ მომენტებზე, როდესაც ახსიათებენ ჩვენს მოსამზადებელ ნაბიჯებს 1931 წ. ბოსტონში შემდგარ კონგრესზე, რომელზედაც ჩვენი დელეგაცია მივიდა საბჭოთა მთავრობის მიპატივებით — ფიზიოლოგების XIV საერთაშორისო კონგრესი მოწვეული ყოფილიყო საბჭოთა კავშირში. მაშინ ჩვენ შეხვედით წინააღმდეგობის საკმაოდ მტკიცე კედელს, როგორც ბოსტონის კონგრესის საორგანიზაციო კომიტეტის, ისე საერთაშორისო კომიტეტის მხრივ, რომელიც ფიზიოლოგთა საზოგადოებრივობას ჩელმძღვანელობს, თუმცა ყრბილობის ჩვეულებრივი დელეგატები ჩვენს მიპატივებს საკმაოდ თანაგრძნობით შეხვდნენ. საქმე რომ კენჭის ყრამდე მისულიყო, შეიძლება ვიფიქროთ, ხმების უმრავლესობა უკვე მაშინ აქნებოდა საბჭოთა კავშირის მომხრე, მაგრამ კონგრესის ხელმძღვანელებმა უბრალოდ გამოაქვეყნეს საერთაშორისო კომიტეტის თვალსაზრისი და ამით ნათქვამი იყო, რომ საკითხს სწუფეტს კომიტეტის აზრი.

რომის კონგრესზე ჩვენ მივდიოდით განზრახვით საბოლოოდ მიგვეღწია, რომ უახლოესი ყრბილობა მოწვეული ყოფილიყო ჩვენში. როგორი იყო პირობები და რა შესაძლებლობათა იმედი უნდა გვქონოდა ჩვენ? ჩვენ გვექონდა ნახევრად ოფიციალური დაპირება საბჭოთა კავშირის სასარგებლოდ, მეორეს მხრივ ჩვენ ვიცოდით, რომ ერთ-ერთ ყველაზე უფრო ავტორიტარულ ინჯლისელ მეცნიერს პროფ. არწიბაღლ ხილლს ორქოფული პოზიცია უჭირავს. არწიბაღლ ხილლი არის ფიზიოლოგების საერთაშორისო კომიტეტის ყველაზე უფრო ახალგაზრდა, მაგრამ ყველაზე უფრო აქტიური წევრი. ის არის ფიზიოლოგთა ლონდონის სამეფო საზოგადოების (უფროს ჩვენს მეცნიერებათა აკადემიას) მდივანი, კაცი, რომელმაც თავისი მტრული დამოკიდებულება საბჭოთა კავშირისადმი გამოხატა ორი წლის წინ ჩვენი ლონდონელი ელჩის — ამხ. სოკოლნიკოვის სახელზე გაგზავნილ წერილში, რომელშიც მოითხოვდა ეცნობებოდათ იმისთვის — მართალია, თუ არა, რომ საბჭოთა კავშირში აღვილი აქვს მეცნიერთა დევნას და შევიწროებას და არა ორგანიზაციულ გვაგრძნობინებდა, რომ იმის და მიხედვით — დამაკაფილოებს თუ არა მას საბჭოთა ელჩის პასუხი, ის ხელს შეუწყობს ან წინააღმდეგობას გაუწევს ფიზიოლოგების უახლოესი კონგრესის მოწვევას მოსკოვში. მას შემდეგ, რაც ხილლმა მიიღო სოკოლნიკოვის პასუხი, მისგან მიღებულ იქნა ასეთივე ოფიციალური პასუხი. რომელშიც ის დამაკაფილოებლად თვლიდა თავს ამ დიპლომატიური მოლაპარაკებით, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ჩვენ ვერ ვეძვნებოდით მის მიერ დაკავებული პოზიციის გარკვეულობის იმედს. იგივე ხილლი წარმოადგენდა ჩვენი იერიშების ერთ-ერთ ობიექტს მეცნიერებისა და ტექნიკის კონგრესზე. ამას შეეძლო მიეცა მისთვის ახალი საბაბი მტრული განწყობილებისათვის. ჩვენ, რასაკვირველია, კონგრესზე მივემგზავრებოდით საკმაოდ დიდი ბრძოლის მოლოდინში და როცა იტალიელების მხრივ ევგენიო გულვარდი დამოკიდებულება, ეს კიდევ უფრო გვაძლევდა ფრთხილად გეოფილიყავით.

ჩასვლისთანავე, როგორც კი გამოეჩნდა საინფორმაციო ბიუროს კოსკში, გარს შემოემხვია რამდენიმე ამერიკელი და ინგლისელი, რაზმებიც უალრესად თბილ და მეგობრულ გრძნობებს გამოხატავდნენ საბჭოთა კავშირის მიმართ. საინტერესოა, რომ მათ შორის აღმოჩნდა ერთი ინგლისელი მეცნიერი ბაკარაჩი, ლონდონის მეცნიერების და ტექნიკის ისტორიის ყრილობის მოხაზილი, რომელიც განაგრძობდა მაშინ ყრილობის მნიშვნელოვანი უპიცირესობის მიერ ჩვენთან დამყარებული მეგობრული კავშირის ტრადიციას. ამ საუბრებმა სწრაფად დამარწმუნა, რომ ინგლის-ამერიკული ჯგუფისა და გერმანული ქვეყნების—ე. ი. გერმანიის, ავსტრიის და ჩეხო-სლოვაკიის (გერმანული უნივერსიტეტები) მხრივ შეგვეძლო გვეჩონოდა ჩვენი წინადადებებისათვის მხარის დაჭერის იმედი. ისინი ზოგჯერ იმედებსაც კი გამოსთქვამდნენ საუბარში, რომ ჩვენ თან ჩამოვიტანეთ ჩვენი წინადადებები, ვინაიდან უკვე ემზადებიან ჩვენს კავშირში გამოსამგზავრებლად. დამახასიათებელია, რომ ბოსტონის ყრილობაზე ინგლისელების მხრივ ჩვენ არ შეესვენებოდათ ასეთი დამოკიდებულებას. ინგლისელებმა მაშინ დაიკავეს ნაკლებ მეგობრული პოზიცია. ვიდრე ამერიკელებმა და გერმანელებმა. მეორეს მხრივ, ინგლისის მეცნიერების ისეთი ავტორიტეტული წარმომადგენელი, როგორიც არის ხილლი, რომელიც მე ზემოთ მოვიხსენიე, კონგრესის გათავებამდე რამდენიმე ხნით ადრე უალრესად დაბეჯითებით გვიჩვენდა მე და პროფ. შტერნს მეცნიერებაში სრული აპოლიტუტურობის პოზიციის დაცვის აუცილებლობას, ამჟამად, თუმცა თავიანთად, გვისაუყვებოდნენ ჩვენ ამ მოთხოვნაზედ მისი დარღვევისა და გაკვირვებას გამოსთქვამდა, თუ რათ არის საჭირო ჩვენი მეთოდოლოგიური საფუძვლების შეტანა ჩვენი მოხსენებების შინაარსში. გარეგნულად თავისი დამოკიდებულება ხილმმა ჩამოაყალიბა თავისი ცნობილი გაფრთხილების მნიშვნელობით—რომ მან ჯერ კიდევ არ იცის რა პოზიციას დაიკავეს საორგანიზაციო კომიტეტი. გაცილებით უფრო აგრესიული პოზიცია დაიკავა საფრანგეთის დელეგაციამ, რომლის შესახებაც ჩვენ გაფრთხილებმა გვეჩონდა ჩვენს ინგლისელ და ამერიკელ მეგობრების მხრივ. ჩვენ ვიცოდით, რომ ფრანგები აწარმოებენ აქტიურ აგრესიას ჩვენი მიწვევის წინააღმდეგ და რომ ამასთან ერთად ეს აგრესია ატარებდა არა მარტო სიტყვიერ ხასიათს, არამედ გამოყენებული იქნა სამოად მოზღვრებულნი მანევრები. როგორც ჩვენ გვითხრეს, ფრანგები ურჩევდნენ უხვრელებს წინააღმდეგობა გაეწიათ იმისათვის, რომ კონგრესი შემდგარიყო საბჭოთა კავშირში, რისთვისაც მათ უნდა შეეტანათ თავისი კონტრ-წინადადება, მაგრამ უხვრელებს არ უნდოდათ კონგრესის მოწვევა თავის ქვეყანაში, ისინი არ თვლიდნენ თავს ისე ძლიერად ფინანსური მხრივ, რომ კონგრესი თავის ქვეყანაში მიეწვიათ. საფრანგეთის ჯგუფის პოზიციის ავტორიტეტული წარმომადგენელი იყო პროფ. ლამპიკი, რომელიც ამავე დროს საერთაშორისო კომიტეტის წევრაც არის. უალრესად დადებით მომენტად, რომელმაც საგრძნობლად გააადვილა ჩვენი ამოცანა, უნდა ჩაითვალოს ის პოზიცია, რომელიც ამ შემთხვევაში დაიკავა აკადემიკოსმა ი. პ. პავლოვმა. მან დიდი მუშაობა ჩაატარა ჩვენი წინადადებების დაცვის თვალსაზრისით. ჩვენი ჩასვლის პირველ დღესვე მან განაცხადა თანხმობა კონგრესის საბჭოთა კავშირში მოწვევის შესახებ ჩვენი წინადადებების გამოქვეყნებაზე. ამბობენ, რომ მას დიდი შრომა ჰქონდა ლამპიკთან საერთაშორისო კომიტეტის სტომაზე—3 საათიან განმავლობაში. ლამპიკი შეეცადა ჩვენს წინააღმდეგ გამოეყენებია მთელი რიგი არკულებები, რომელთაც აშკარად ერთი მეორეს საწინააღმდეგო ხასიათი ჰქონდა.

მაგრამ ბრძოლა, რომელიც, როგორც აღვნიშნე, უნდა იყოს კონგრესის ხელმძღვანელობის შიგნით მიმდინარეობდა, ოფიციალურად არ შეთავაზებოდა მთელი თავისი სისრულით და სირთულით და საბოლოოდ დაითავსდა ჩვენი სრული გამარჯვებით და ჩვენი მიზანმიმართული პოლიტიკით. ამრიგად ჩვენ შეგვიძლია საესტაბლიშმენტის დარწმუნებული ვიცით, რომ უახლოესი საერთაშორისო კონგრესი, თუ ამას ხელი არ შეუშალა განსაკუთრებულმა საერთაშორისო მოვლენებმა, უნდა შესდგეს ჩვენს კავშირში მოსკოვში ან ლენინგრადში 1935 წელს.

აი ის პოლიტიკური ნაწილი, რომელიც უაღრესად საინტერესოდ ახასიათებს ჩვენს მონაწილეობას ამ კონგრესზე.

უნდა ითქვას, რომ მეგობრებს ენა გაესწათ მას შემდეგ, რაც კენკის ყრა დამთავრდა. სხვათა შორის, აქ თავი იჩინა იმ შინაგანმა დისციპლინამ, რომელიც ბორკავს ბურჟუაზიულ საზოგადოებას და თუ საბოლოოდ გადაწყვეტილების მიღებამდე ჩვენ გვესწოდა უფრო თავმჯავებული გამოხატულება ერთგვარი სიმპატიისა ჩვენი მიზანმიმართულობისადმი, მას შემდეგ, რაც ჩვენ მივიღეთ საბოლოო ვერსია, ჩვენ გაგვიხსნეს გული. დაწერილებით გვეკითხებოდნენ სად და როგორ მოეწყობა კონგრესი და სხვ. და აღვეითქეთ, რომ არა მარტო თვითონ ჩამოვლენ, არამედ ჩამოიყვანენ თავიანთ მეგობრებს და შინაურებს. ამ მუშაობის შედეგად ჩვენ შეგვიძლია გავაცეთოთ დასკვნები, რომლებიც ერთგვარ პასუხისმგებლობას აკისრებენ ჩაინს საბჭოთა საზოგადოებრივობას. უდიდესი ნაწილი მუშაობისა, რომლის ჩატარება მოგვიხდება ჩვენ, მოდის მოსკოვისა და ლენინგრადის ფიზიოლოგიურ საზოგადოებებზე, სადაც ჩატარდება კონგრესის მთელი სამუშაო ნაწილი. მაგრამ ეს აკისრებს ერთგვარ პასუხისმგებლობას ჩვენს მომე ტესპუბლიკებსაც და ამ მხრივ ამიერ-კავკასიას და კერძოდ თბილისს, როგორც ფიზიოლოგიის დარგში მომუშავეთა მსხვილ ცენტრს, მოუხდება თვალსაჩინო თანამონაწილეობის გაწევა ამ მუშაობაში. ჩვენ არა გვაქვს ახლა უფლება წინასწარ განვსაზღვროთ XV კონგრესის მიღების გეგმა, მაგრამ როგორც ჩვენი დღევანდელი მონაწილეობით მაშინ ერთმანეთს უზიარებდნენ თავიანთი მოსაზრებებს, ვფიქრობთ, რომ საერთაშორისო კონგრესების ტრადიციების დაცვის თვალსაზრისით—თბილისი იქნება ერთ-ერთი თვალსაჩინო რგოლი მარშრუტისა. რომლითაც ჩამოვტარებთ ჩვენს სტუმრებს ჩვენს ფიზიოლოგიურ მეცნიერებასთან და ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური მშენებლობის გასაძლიერებლად.

გადედვიარა რა კონგრესის მუშაობის სპეციალური-სამეცნიერო ნაწილის დახასიათებაზე, ერთხელ კიდევ უნდა აღვნიშნო ის დამახასიათებელი მომენტი საერთაშორისო კონგრესების და ყრილობების, განსაკუთრებით ასეთი დიდი და ძველი კონსერვატიული გაერთიანებების მუშაობაში, როგორიც არის საერთაშორისო სამეცნიერო ფიზიოლოგიური კონგრესი, რომელიც აოცებს საბჭოთა მუშაკს. ჩვენ აქ ვხედავთ ემპირიის უსაზღვრო ზღვას და ქედის მოხრას გამიშვებული ფაქტის წინაშე, ვარეშე ყოველგვარი მისწრაფებისა — ფაქტების შესწავლა დამორჩილებული იქნეს რაიმე ხელმძღვანელი იდეისათვის: მეორეს-მხრივ, გარეგნული ლიბერალიზმის ტრადიციების შედეგად გამეფებულია სრული ვითარება ამ კონგრესის ყველა მომხსენებლისათვის მინიჭებულ პირობებში, რის გამო რომის კონგრესზე 1000 ოფიციალურ მონაწილეზე მოდიოდა 400 მოხსენება, რომლებიც მოსმენილი უნდა ყოფილიყო კონგრესის მუშაობის 6 დღის განმავლობაში. ამან აიძულა კონგრესის ორგანიზატორებმა: 1) დაეყო მუშაობა 4—5 სეკციაში, რომლებიც ერთდროულად მუშაობდნენ სხვადასხვა დარბაზებში; 2) თვითებული მოხსენე-

ბისტვის გამოყვით 10 წუთი, ნათელია, რომ ამ დროის განმავლობაში შეიძლება მხოლოდ ფაქტების აღნუსხვა, მაგრამ ჭარბად ძნელია გაშუქება იმისი, რაც არის არსებითი და განზოგადოების ხასიათის მქონე მხოლოდ სამ მომხსენებელს მიეცა ნახევარ-ნახევარი საათი და 1 საათი ასეთი მოხსენება დავალებული პქონდა ამ შემთხვევაში აკად. ი. პ. პავლოვის, რომელმაც გააკეთა ერთსაათიანი მოხსენება. მე ფიქრობ, ამ მოხსენებაზე არ არის საჭირო ერცლად შეჩერება, რამდენადაც მისი შინაარსი შეეხებოდა აკად. პავლოვის შრომებს და დანიშნული იყო უმთავრესად უცხოელებისათვის. მაგრამ უნდა აღინიშნოს ის ოცაქებით სავსე შეხედრბა, რომელსაც ჩვეულებრივად აქვს ადგილი ი. პ. პავლოვის გამოსვლების დროს. უცხოელ მომხსენებლებიდან პირველი მოხსენება ყრილობის გახსნის დროს გააკეთა აბრიალდ ნილშმა. მოხსენება შეეხებოდა ნერვოულ-კუნთოვან პაროცესების ენერგეტიკას, სადაც ის იძლეოდა შემოდგომი მუშაობის პერსპექტივებსა და ბაზებს; შემდეგ—კარერის მოხსენება, მიძღვნილი კაროტინების ქიმიისადმი, ზრდის ვიტამინის ბუნების აღმოჩენასთან დაკავშირებით, შემდეგ კი—უკვე აღნიშნული ათწუთიანი გათანაბრება ყველა დანარჩენი მოხსენებებისათვის. ასეთ პირობებში, რისაკერძეულია, მეტად ძნელია კონგრესის ფიზიონომიის დახასიათება, ეონაიდან თავის თავის მიმართ უაღრესად მკაცრი დამოკიდებულების პირობებშიც კი სრულიად შეუძლებელია ხუთ დარბაზში ყოფნა ერთდროულად.

ყველა ამგვარ საერთაშორისო კონგრესების ღირებულება მდგომარეობს იმაში, რომ ისინი შესაძლებლობას იძლევიან გაცეხო იმას, თუ რითი ცხოვრობს ამა თუ იმ დისციპლინას წარმომადგენელი მეცნიერული საზოგადოებრივობა გარკვეულ მომენტში და რისი მოტანა შეუძლიათ ამ საერთაშორისო კონგრესზე ამ ფიზიოლოგიური მეცნიერების ძირითად წარმომადგენლებს. უნდა ითქვას, რომ ამ კონგრესმა დასტოვა თავის შესახებ არც ისე ბრწყინვალე შთაბეჭდილება. კონგრესის მუშაობა გამოხატა იმ კრიზისი, რომელსაც განიცდის ბურჟუაზიული მეცნიერება, უძლეულია გამონახოს ახალი დიდი აზრი, რომელიც ებოქას შექმნიდა ბუნებისმეტყველებაში. ბურჟუაზიული მეცნიერების წიაღში ჩვეს უკვე ვეღარ ვიპოვიოთ დიდ-განზოგადოების ხასიათის მქონე იდეებს. მაგრამ მეორის მხრივ არ შეიძლება ანგარიშის გაუწეელობის პოზაში დგომა. საერთო იდეოლოგიურმა სიღარიბემ, რომელიც ახასიათებდა კონგრესის მუშაობას, არ უნდა დაგვაბოჭინოს თვლი იმაზე, რომ ემპირიული ხასიათის დიდი ფაქტების აღმოჩენის და ზუსტი ექსპერიმენტალური შედეგების მიღების მხრივ ამ კონგრესმა ბევრი რამ მოგვცა. მოხსენებთათ საერთო მასიდან ჩვენ შეგვიძლია ამოკრთოთ ბიკრი რამ ღირებულების მქონე, რაც ჩვენ უნდა გამოვიყენოთ შემდგომ მუშაობაში ჩვენს საბჭოთა კავშირის პირობებში. უაღრესად ღირებულ იყო წარმოდგენილი რომის კონგრესზე ენდოკრინოლოგიური შრომები. შეიძლება ეს იმით აიხსნება, რომ ამერიკელები, რომალთაც ერთ-ერთი პირველი ადგილი უჭირავთ ფიზიოლოგიის დარგში, მკირე რაოდენობით იყვნენ წარმოდგენილი კონგრესზე. საერთოდ, ყრილობაზე არ იმყოფებოდენ არა მარტო ამერიკული, არამედ ევროპის ენდოკრინოლოგიური მეცნიერების თვალსაჩინო წარმომადგენლები და ამიტომ ამ დარგმა კონგრესზე კერძო პოზიკა დაკავა გამოხატულება. სჭარბობდა შრომები ნერვებისა და კუნთების ფიზიოლოგიის დარგში. ეს დისციპლინა თითქმის სრულად იყო წარმოდგენილი გამოჩენილ ავტორიტეტულ მეცნიერებით, როგორიც არის ხილლი, ვინტერშტეინი, მეიერგოფი, ლაპიკი, კატო და მთელი რიგი სხვები.

დამეწყობთ ხილვის მოხსენებიდან. თუ უკუგავადებთ მის შესავალ ნაწილს, რომელშიც ის სახავდა გზებს და გულუბრყვილო გამოსავალს საზოგადოებრივ-პოლიტიკური პრობლემების დარგში, უნდა ვაღიაროთ, რომ მოხსენების სპეციალურ ნაწილში ხილვმა შესძლო მოეცა მთელი რიგი უაღრესად საინტერესო მასალები და მრავალი კერძო განზოგადოებანი, სადაც მომხსენებლის ზოგად ემპირიულ დებულებებიდან ჩვენ უნდა შევსძლოთ ბევრ რასმეს ღირებულების შეკონსტრუირება ჩვენთვის. არა ნაკლები ყურადღების ღირსია ვინტერშტეინის მოხსენება, სადაც ის განაგრძობს თავისი იდეებს, რომლებსაც ის გვაცნობდა ხარკოვში, როცა ამტკიცებდა ნერვიული დინამიკის უქანგველობის ბუნებას. ვინტერშტეინის ამ მოხსენებასთან ერთად ყურადღება უნდა მიექცეს ამერიკელ მეცნიერ შმიტტის მოხსენებას, რომლის მასალები დიამეტრულად ეწინააღმდეგება ვინტერშტეინის მასალებს. ამის გამო 10 წუთიან მოხსენებების ფარგლებში საკმაოდ ცხოველი დისკუსია გაიმართა. აქვე უნდა აღინიშნოს მთელი რიგი უფრო მოკლე, მაგრამ საკმაოდ მნიშვნელოვანი მოხსენებები, რომლებიც ახასიათებენ ნერვიულ-კუნთოვან პროცესების დინამიკას. სხვა მოხსენებებიდან, რომლებიც ამ პროცესებს შეეხება, მე გამოვყოფდი ლაბიკის მოხსენებას, რომელიც მეტად ძვირფას მასალას იძლევა ჩვენი მეთოდოლოგიური შესწავლებისათვის. ლაბიკი ამ მოხსენებაში აყენებდა მეტაქრონოზების მეტად საინტერესო კონცეპციას, რომელშიც აჯამებდა მის მიერ შეგროვებულ მთელ ექსპერიმენტალურ მასალას, რომელიც არკვევს ქსოვილების ქრონოკსიის ცვალებადობას, ფაქტებს, რომლებიც ნათელსყოფენ ქრონოკსიის ცვალებადობას, პასკის ფიზიოლოგიური მდგომარეობის მიხედვით და სხვ. თავის მეტაქრონოზის კონცეპციას ის ატარებს და აყენებს მეტამორფოზის ცნების პარალელურად. ამრიგად, მსგავსად იმისა, როგორადაც ჩვენ ბიოლოგიურ პროცესებში გვაქვს ფორმის ცვალებადობა, ის ატარებს კონცეპციას ფიზიოლოგიური მდგომარეობათა ცვალებადობისას, რომლებიც ცვლიან ქრონოკსიის მაჩვენებლებს. ეს იდეა მეტად საინტერესოა და დიამეტრუალური გეგმით განვიხილავთ მისი დინამიკის (ვინაიდან მე პირადად ეს მოხსენება არ მომისმენია, არ შემოიწია ესთეტიკა, თუ რამდენად ღრმად ატარებს ლაბიკი ამ იდეას, მაგრამ ეს იდეა უსათუოდ არის ღირსი იმისი, რომ საბჭოთა ფიზიოლოგებმა მას ყურადღება მიაქციონ, რადგან პოლიტიკური ბრძოლები, რომლებიც ჩვენ გვაქვს ლაბიკთან. სრულიად არ უარყოფენ იმ ინტერესს, რომელსაც ჩვენ ვიჩინებთ მის მიმართ, როგორც ზეარეებისა და კუნთების ფიზიოლოგიის გამოჩენილ წარმომადგენლისადმი). მეტად საინტერესოა, საერთო კონცეპციების თვალსაზრისით, იყო გერმანელ მეცნიერის აბდერგალდენის მოხსენება. ის ამტკიცებს, რომ მან ამეხმად მოახერხა. მიუღო უკვე წმინდა სახით დამცველი ფერმენტები, რომელთა არსებობას ის უკვე რაიდენიშ-წელი იცავს. ის მათ უკეთებს უფრო ზუსტ ანალიზს და ინტერფერენციას. რამდენადაც მისი მოხსენებიდან შეიძლება გაგება, გარკვეული ფაქტორული მასალა უკვე დადასტურებულია საკმაო დასაბუთებული ექსპერიმენტალური შედეგებით და ნაწილობრივ უკვე გამოქვეყნებულია, დანარჩენი ნაწილი კი უახლოეს დროში უნდა იქნას გამოქვეყნებული. მე საჭიროდ მივიჩნევი ჩვენი ბიოქიმიკოსების ყურადღების მიქცევას ამ შრომათა ციკლზე.

უდიდესი ინტერესს გამოიწვია და. მე ვიტყვოდი, ნერვებისა და კუნთების პროცესთა დინამიკის შესახებ წაკითხულ მოხსენებათა ციკლთან

ერთად კონგრესის მუშაობის ყველაზე საყურადღებო ნაწილს წარმოადგენდა მოხსენებები ვიტამინების პრობლემის შესახებ. შეიძლება ითქვას, რომ ეს იყო ერთ-ერთი მოხსენებათა მცირერიცხოვან ციკლიდან, რომელიც კონგრესის უალრესად აბსტრაქტულ აკადემიურ მუშაობას აკავშირებდა ყოველდღიურ პრაქტიკასთან, ამდენიდანაც ეს ბურჟუაზიული მეცნიერებისათვის არის შესაძლებელი. ეს მასალები ჩვენ ყოველმხრივ უნდა გამოვიყენოთ სოციალისტური მშენებლობის ამოცანებისათვის. ნებას მივსცემ ჩემს თავს ამ მოხსენებებზე უფრო დაწვრილებით შევიხრდე. ამ საკითხზე წაკითხული მოხსენებებიდან დიდ ინტერესს წარმოადგენს მიმოხილვა, რომელიც ვააკეთა კარგმა კაროტიდების სტრუქტურისა და ზრდის „ა“ ვიტამინების ქიმიური ბუნების შესახებ. მან წარმოადგინა ნაკრები მასალა მუშაობის ციკლიდან, რომელიც მრავალი წლის განმავლობაში გრძელდებოდა. ის ამ მოხსენებაში (ამდენიდანაც ტექსტის მიხედვით შეიძლება მსჯელობა) თითქმის სწვევს ამ ვიტამინის ქიმიური სტრუქტურის პრობლემას და „ა“ ვიტამინის შესახებ ჩვენი ცოდნის სიზუსტე თითქმის აჰყავს იმ დონემდე, რომელსაც ჩვენ მივალწიეთ „დ“ ვიტამინის მიმართ. ეს ფაქტი გათვალისწინებული უნდა იქნას ჩვენ მიერ, როგორც ფიზიოლოგების და ბიოქიმიკოსების დღევანდელი დღის არსებითი მიღწევა და არა მარტო თეორეტიული ინტერესის თვალსაზრისით. არამედ იმიტომაც, რომ პრობლემათა ეს წრე, დაკავშირებული კაროტინისოიდების ქიმიის შესწავლასთან, ჩვენს მიერ მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული იმ უშუალო ამოცანებთან დაკავშირებით, რომლებიც ჩვენს წინაშე არის დასმული საზოგადოებრივი კვების უზრუნველყოფის და სასოფლო-სამეურნეო პირუტყვის კვების ორგანიზაციის დარგში და სხვ. კერძოდ ავლენიანათ, რომ ოჯახურ ყოფა-ცხოვრებაშიც კი ჩვენ რაღაც ემპირიულად ვანახავებთ ყვითელ და თეთრ ერბოს საარგებლიანობას და მასთან ერთად ყვითელი ერბო, დიასახლისების შეფასებით, გაცილებით უფრო მაღლა სდგას. ჩვენ მხოლოდ ახლა შევსძელით თეორეტიული ბაზის შექმნა ამ შეფასებისათვის. ჯერ კიდევ აქამდე, თუ ზოგიერთები ხაზგასმით აღნიშნავდნენ ყვითელ ერბოს მნიშვნელობას და ღირსებას. ჩვენი სამეურნეო მუშაების დიდი რიცხვის მხრივ უყურადღებოა ამ მომენტისადმი. ჩვენი წმინდა ტენიკური უცოდინარობის გამო, ალბათ არც ისე უმნიშვნელო როლს თამაშობს.

არა ნაკლები მნიშვნელობა აქვს კარგის შრომებს პირუტყვის კვების ხაზით, სადაც ზრდის „ა“ ვიტამინის ნაკლებობა მესრს ავლებს ახალ გაზრდა პირუტყვს. ამ მხრივ კარგის შრომა წარმოადგენს კონგრესის მუშაობის ერთ-ერთ ძირითად პუნქტს ამ მოხსენების გვერდით სდგას მოხსენება უნგრელი დელიგატის სენ-ჯორჯისა, რომელმაც როგორც თეორეტიული, ისე ჩიქნის პირობებში საწარმოო გამოყენების თვალსაზრისით მშვენიერი მოხსენება ვააკეთა ცინგის საწინააღმდეგო „ც“ ვიტამინის ქიმიური ბუნების შესახებ. მეტად ძნელია თქმა, თუ როგორ უნდა იქნას განხილული სენ-ჯორჯის ეს დისკუსიები: ნახევარი წლის წინ საბჭოთა კულნალში დაბეჭდა ცნობა ერთი ნორვეგიელის აღმოჩენის შესახებ, ამ ნორვეგიელსაც აღმოუჩენია ეს ვიტამინი და მიუცია მისთვის სხვა ფორმულა, ვიდრე სენ-ჯორჯის, ძნელია თქმა, თუ რომელი ამ მეცნიერთაგან უფრო ახლო მივიდა „ც“ ვიტამინის ქიმიურ სტრუქტურის გამოკვლევასთან, მაგრამ რატომღაც სენ-ჯორჯის მასალები მართლა დამაჯერებელი და საინტერესო აღმოჩნდა არა მარტო ჩემთვის, არამედ ყველა დამსწრეთათვის. და მას ჯერ კიდევ არ გადაუჭრია ამოცანა, მაგრამ ყოველშემთხვევაში ის ძლიერ ახლოა მისული მის გადაჭრასთან. ეს ვიტამინი, რო-

მელსაც ის გამოჰყოფს ლიმონებიდან ზოგიერთ სხვა მცენარეულ პროდუქტებიდან, აღმოჩნდა გარკვეული და არც ისე რთული შემადგენლობის მჟავა. მისი ემპირიული შემადგენლობა არ შეიცავს არაფერს ნახშირბადის, წყალბადის და ჟანგბადის გარდა. ამრიგად, თუ წინააღმდეგობებისა და ვიტამინების შესახებ მისტიური წარმოდგენა არსებობდა, თუ ფიქრობდნენ, რომ ეს არის რაღაც ისეთი, რაც არ შეიძლება შესწავლილი იქნას და მოქმედობს უწონადი რაოდენობით, ახლა ეს შეხედულება შეცვლილია, ვინაიდან ვიტამინების და გორმონების შესწავლა ადვილი გახდა. სენ-ჯორჯიმ მოგვცა ცინგის საწინააღმდეგო ვიტამინის არა მარტო ქიმიური ინტერპრეტაცია, არამედ აგრეთვე მისი ფიზიოლოგიური მოქმედების ახსნაც. ის ამბობს, რომ ეს ვიტამინი წარმოადგენს ერთ-ერთ არსებით რგოლს ქსოვილებში მიმდინარე ჟანგვის პროცესების დროს და თან ამტკიცებს, რომ აქამდე ცნობილია მხოლოდ სამი ტიპი ჟანგვის პროცესების განხორციელებისა და ერთ-ერთ ამ რგოლში მონაწილეობას უწინააღმდეგო ვიტამინი „C“ ვიტამინი. ის ამტკიცებს აგრეთვე, რომ ეს ცინგის საწინააღმდეგო ვიტამინი „C“ შეიძლება გამოყოფილი იქნას თიარკლებს ზედა მდებარე ჯირკვლებიდან. ამრიგად, სენ-ჯორჯი ვიტამინების ფიზიოლოგიის საკითხებს აკავშირებს შინაგანი სეკრეციის საკითხებთან. სენ-ჯორჯის მოხსენებამ საესებით დამსახურებულად დაიკავია ერთ-ერთი ცენტრალური ადგილი კონგრესის მუშაობაში.

უკანასკნელი დარგი, რომელზედაც მინდა შეეჩერდე—ეს არის ენდოკრინოლოგიური პრობლემები. ამ საკითხზე იყო მთელი რიგი შრომა, რომლებიდანაც, როგორც ყველაზე უფრო მეტი ყურადღების ღირსი. უნდა გამოიყოს 2—3 შრომა, მაგალითად შრომა კანაიმირ ფუნკისა, რომელმაც აღწერა კონგრესს, რომ მან გიპოფიზის წინა ნაწილიდან მოახერხა გამოყოფა სპეციფიური გორმონის, რომელიც აწესრიგებს ცხიმების გაცვლა-გამოცვლას.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ამჟამად მოიპოება მასალები, 10-ზე მეტი ისეთი ცალკე გორმონის არსებობაზე, რომლებიც ეთიომდა მუშავდება გიპოფიზის წინა ნაწილში. ითხი მათგანის არსებობა დამტკიცებულია შეიძლება ჩაითვალოს. რაც შეეხება ფუნკის მიერ აღმოჩენილ გორმონს, საჭიროა დამატებითი მასალების დაცდა.

საკმარის დიდი ყურადღება აქონდა დათმობილი სასქესო ჯირკვლის სტიმულიატორ გორმონს, ბევრი დისკუსია იყო იმის შესახებ—ერთი თუ ორი გორმონია გიპოფიზში. მე ეფიქრობ, რომ ორი გორმონი დამტკიცებულია შეიძლება ჩაითვალოს. ამ პატარა დისკუსიამ ფაქტობრივად ამოწურა ენდოკრინოლოგიური სექციის მუშაობა.

ამ პატარა მიმოხილვით დამთავრებ ყრილობის მუშაობის დახასიათებას. თუ მსგედვლობაში არ მივიღებთ ცალკე დამოუკიდებელ მოხსენებას, რომლებიც რასაკვირველია, ბევრი რამ იყო საულისსმო, კიდევ რაზედაც მე მოვიღე ვარ შეეჩერდე, ეს არის იმ შრომების ხასიათი, რომლებიც საბჭოთა დელეგატებმა წარადგინეს. შესაძლებელ, როგორც უკვე აღვნიშნე, ძალიან ვიწრო დარგებში, ჩვენ უნდა გავვეშუქებოთ ის პრაქტიკალური, მედიკალური საფუძვლები, რომლებსაც ეყრდნობა ჩვენი საბჭოთა მეცნიერება. ჩვენს დელეგატიაში შედიოდა 7 კაცი: ი. პ. პავლოვი, დანარჩენები იყვნენ უკრაინიდან — აკადემიკოსი პოლოდინი, შამღევ — კომტოიანიკი, — კომაკადემიის წარმომადგენელი, პროფ. ლ. შტერნი — განსახკომის ფიზიოლოგიური ინსტიტუტის, ხელმძღვანელი, პროფ. რაზინკოვი — ჯანსახკომის ობუხის სახელობის ფიზიოლოგიური ლაბორატორიის დირექტორი. ამა, სპარსკი — კვების ინსტიტუტის დირექტორი.

რექტორი და ამ სტრიქონების ავტორი — ლენინის სახელობის სასოფლო-სამეურნეო აკადემიის წარმომადგენელი. თითოეულ მუშაკს დავალდებული ჰქონდა ებრძოლა არა მარტო უკვე აღნიშნულ პოლიტიკური ამოცანების განსახორციელებლად, არამედ აგრეთვე გაეშუქებია ხასიათი იმ მუშაობისა, რომელიც გაშლილი იყო თითოეული ჩვენგანის მიერ წარმოდგენილ სპეციალურ მეცნიერებათა ფრონტზე. თითოეული ჩვენგანი გამოვიდა სპეციალური მოხსენებით, ზოგმა განაცხადა ორი მოხსენება. მაგრამ აქ ბოტაქიმ თავისი ჰქნა და როცა ჩვენ რომში ჩავედით, გამოირკვა რომ დღისწესრიგში დასმულია არა ის მოხსენებები, რომელთა გაცემებზე ჩვენ გვინდოდა პირველ რიგში, არამედ ისინი, რომლებიც ჩვენ რეფერატების კრებულში წარედგინეთ. ამ გარემოებათა მიუხედავად, უნდოდათქვას, რომ ამ უფრო აკადემიური ხასიათის მოხსენებებში ჩვენ შევსძლიოთ ჩვენი აკადემიური სახეს ჩვენება.

პროფ. შტერნის მოხსენება შეეხებოდა ქანგვის პროცესების თეორიების ანალიზს, სადაც მან მოსკოვში გამართული დისკუსიის მეთოდოლოგიურ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, მოგვცა დიალექტიკური დასკვნები. პროფ. შტერნის მოხსენება უაღრესი კეთილგანწყობილებით იქნა მიღებული და კარგ ნიადაგზე მოხდა. მისი მოხსენება კარგად იყო დალაგებული და წარმომადგენდა არა მარტო პროფ. შტერნის პირად წარმატებას, არამედ აქ იყო აგრეთვე ჩვენი დიალექტიკური პოზიციების გამარჯვება. ამ მოხსენების გამო გამოვიდნენ მთელი უცხოელი პროფესორები, მათ შორის პროფ. ტუნბერგი, რომელმაც განაცხადა, რომ თუ წინააღმდეგობა დასდებოდა პროფ. შტერნის ამ პოზიციების წინააღმდეგ, ახლა იძულებულია ეს პოზიციები სწორად სცნოს და გადავიდეს მათზე. დიდის წარმატებით გამოვიდნენ აგრეთვე აკად. პალაღინი და პროფ. კოშტოიანცი. პროფ. რაზენკოვმა წარადგინა დიდი მასალა, რომელიც შეეხებოდა საქმლის მონელების და გულის მოქმედების ნერვულ-გუმორალურ პროცესებს. ყველაზე მკაფიოდ და მწვავედ იყო გაშლილი ამხ. ზბარსკის მოხსენება. ეს მოხსენება შეეხებოდა საზოგადოებრივი კვების ორგანიზაციის საბჭოთა კავშირში. მისი შეცვლა არაფრით არ შეიძლებოდა და ამიტომ დასმული იყო დღის წესრიგში. მოხსენებამ მძაფრი კამათი გამოიწვია და ამხ. ზბარსკიმ შესწოლ ფიზიოლოგთა დიდ საერთაშორისო სკრებულოს წინაშე გაეშუქებია მათთვის სრულიად ახალი საფუძვლები და შეფარდება ფიზიოლოგიური თეორიისა სოციალურ დაკვეთასთან და დღევანდელი დღის საქმეებთან.

აი დახასიათება იმ მუშაობისა, რომლის შესრულება მოგვიხდა ჩვენ 10 წუთიან მოხსენებებზე მეტად მძიმე პირობებში, როცა ჩვენ იძულებული ვიყავით ძლიერ შეგვეკვცა ჩვენი სურვილები და მიგვეცა მხოლოდ ჩვენი—საბჭოთა მეცნიერების უფრო სპეციალური თავისებურებანი. ჩვენი რასაკვირველია, ამ მხრივ მოგვიხდა ანგარიშის გაწევა დაბრკოლებებისათვის და გამოსავლის ძებნა ამ დაბრკოლებებიდან.

ასე, მაგალითად, სხვების მოხსენებების გამო გამართულ დისკუსიაში მე შევეცადე ჩამერთო თავისი პირველი მოხსენების ძირითადი მასალები და გამეცნო კონგრესისათვის ის მსსტაბები, რომლებშიც იშლებოდა ჩვენი მუშაობა ზოოტექნიკური ენდოკრინოლოგიის დარგში ჩვენი კავშირის საბჭოთა მეცნიერებებში. ამ ცნობის შემდეგ მრავალი უცხოელ-კულუარებში მოგმართა და ჩვენ ჩემ მიერ მოყვანილ ციფრების დადასტურების თხოვნით და გამოსთქამდნენ ინტერესს საბჭოთა კავშირში მეცნიერული მუშაობის საერთო პირობებისადმი.

როგორია ჩვენი შთაბეჭდილებების საერთო შედეგები? ერთი გამოჩენილი პოლანდიელი მეცნიერი მეუბნებოდა მე, რომ ის სპეციალურად დადიოდა ყველა საბჭოთა დელეგაციების მოსასმენად და შენიშნა ყველასათვის რაღაც საერთო, სახელდობრ ის, რომ ყველა ჩვენგანის მოჩვენებები ემორჩილებოდა რაღაც განმარტებულ იდეებს, რაღაც საფუძვლებს, რაც ამტკიცებს იმას, რომ ჩვენ ღრმად უფიქრდებით იმას, რასაც ვაკეთებთ, რასაც ვერ შეხედები ბურჟუაზიულ მომხსენებელთა შორის. ამიტომ, — ამბობდა ის, — მე ძლიერ მოხარული ვიქნები ჩამოვიდე თქვენში, რადგან იმედი მაქვს, რომ თქვენ მე უფრო უკეთ გამოგებთ, ვიდრე ჩემს საკუთარ ქვეყანაში. ოიდანის ეს სიტყვები გვიჩვენებენ, რომ ბურჟუაზიული მეცნიერების ყველაზე უფრო ცოცხალი ელემენტები იმ ახალს შეფასებას, რაც მარქსიზმ-ლენინიზმის საფუძველზე აგებულ საბჭოთა სისტემას შეაქვს. მეცნიერებაში იწყებენ ისე, როგორც მეცნიერებაში შეტანილ დადებითი მომენტის. იმ მძაფრი ყურადღების საილიუსტრაციოდ, რომლის ობიექტსაც ჩვენ ამჟამად წარმოვადგენთ, ყრილობის მუშაობის გარეშე ფარგლებიდან შეეჩერდები ერთ დიდ ჯერ კიდევ ახალ დოკუმენტზე, რომელიც განსაკუთრებით მკვეთრად განაგრძობს და აღრმავეს საზოგადოებრივ უკანასკნელად მიღებულ შთაბეჭდილებებს.

იტალიიდან მოსკოვში დაბრუნების შემდეგ მე მივიღე ერთი დოკუმენტი, რომელიც შეიძლება იყოს ყველაზე უფრო მკაფიო მოწმობა შეგნების იმ ღრმა კრიზისის, იმ შიშინაობის, რომელიც, როგორც სჩანს, ეუფლება ბურჟუაზიული ბუნებისმეტყველების ყველაზე უფრო გამოჩენილ წარმომადგენლებს. ეს წერილი მიღებულია ამერიკელ ფიზიოლოგ კენონისაგან — „ემოციების ფიზიოლოგიის“ ავტორისაგან.

აი რას სწერს კენონი თავის წერილში, რომელიც მან დაურთო მის მიერ გამოგზავნილ ახლად გამოქვეყნებულ თავის წიგნს — „სხეულის სიბრძნე“.

„ვინაიდან თქვენ დაინტერესებული იყავით იმ გამოკვლევათა შედეგებით, რომლებიც მე გამოვაქვეყნე სხეულზე ემოციების გავლენის შესახებ, მე ვფიქრობ, თქვენ დაინტერესდებით აგრეთვე ჩემი უფრო ახალი შრომების შედეგებით, რომლებიც შეეხება იმ მექანიზმებს, რომელიც იკავებს სხეულის ორგანიზაციის სიმტკიცეს. საეციალური პაექტი გიგზავნით ამ წიგნის ეკზემპლარს იმ იმედით, რომ თქვენ მას სტიმულის მომცემად და ინტერესის ღირსად ჩასთვლით.

წიგნის ბოლოში თქვენ იპოვით ეპილოგს, მიძღვნილს სხეულისა და სოციალური ორგანიზაციის ურთიერთ დამოკიდებულების საკითხისადმი. თქვენ დაინახავთ, რომ მე გამოვდივარ სოციალური ორგანიზაციის უფრო მკაცრი კონტროლის მომხრედ, ვიდრე ეს მიღებულია ჩვენს დასავლეთ ცივილიზაციაში. შესაძლებელია, რომ რუსეთი იპოვოს უფრო დამაკმაყოფილებელ გზას სტაბილური სოციალური სტატუტის დასამკვიდრებლად. მე ვვარძობ, რომ ჩვენ ყველანი ეიმყოფებით ექსპერიმენტალურ სტადიაში და რომ ერთადერთი საგანი, რომელიც ჩვენ შეგვიძლია შევიცნოთ ამჟამად — ეს არის პუცილებლობა კონტროლის რაღაც ფორმისა, ლესევერის ნაცვლად, რომლითაც ვხელმძღვანელობდით წარსულში.

ძლიერ ვსწუხვარ, რომ ავადმყოფობამ ხელი შემიშალა რომის ფიზიოლოგიურ კონგრესზე ჩამოსვლაში. მაგრამ გაცილებით უფრო საინტერესოა ის, რომ ჩვენ ერთმანეთს შევხვდებით მოსკოვში 1935 წელს. მისტრის კენონ და მე უკვე ვადგენთ ამ კონგრესზე გამგზავრების ვიგებებს“.

(ვალტერ კენონი).

ამ წერილში გამოსვლების ის შიშინაობა, რომლითაც კენონი, ბურჟუაზიული მეცნიერების ერთ-ერთი უძველესი და გამოჩენილი წარმომადგენელთაგანი, ადევნებს, თვალყურს კაპიტალისტური სისტემის კრიზისს და სწუხს მისი შემდგომი ბედის გამო. როცა ხელში ავიღე მისი წიგნი, უნდა ვაღიარო, მიუხედავად იმისა, რომ ქველადრისათვის ვიყავი მზად, ჩემზე მაინც საშინელი შთაბეჭდილება მოახდინა შეგნების იმ კრიზისმა, რომელსაც, როგორც სჩანს, კენონი განიცდის ჩვენს დღეებში მთელს ამერიკულ საზოგადოებრივობასთან ერთად. მე ამერიკაში ვიყავი 1929 წელს, იმ მომენტში, რომელიც წინ უძღოდა კაპიტალისტური დეპრესიის დასაწყისს და ვიყავი მოწამე ამერიკელების თვითგმაცოფილებისა და მედიდურობისა თავისი „კეთილმდგომარეობის“ გამო, რომელსაც ისინი ურყევად თვლიდნენ. როდესაც მათ მიუთითებდით სიმპტომებზე, რომლებიც განსაზღვრავენ ფინანსიური და ეკონომიური სისტემის კრიზისის დაწყებას, ეხედავდი, რომ ისინი ჩემში ხედავენ მხოლოდ წინასწარი აზრებით გამსქვალულ აგიტატორს, რომელიც, მათის აზრით, რაღაც აუტანელ სისულელეს როშავს. როცა ამერიკიდან ბერლინში ჩავედი, რეჰმისწრო პირველმა დეპეშებმა პირველ ფინანსიური კრახის შესახებ ნიუ-იორკის ბირჟაზე და ამრიგად უკეთესი წინასწარმეტყველი აღმოვეჩინე ვიდრე მოელოდი. და აი ახლა, კაპიტალისტური სისტემის სამი წლის კრიზისის შემდეგ, ამერიკული მეცნიერების ერთი ბელადთაგანი ბიოლოგიური და სოციალური სტაბილიზაციის ფაქტორებს შორის გულუბრყვილო პარალელების გავლების გზით სცდილობს ბიოლოგიაში იპოვოს საფუძველი კაპიტალისტური სისტემის გადასარჩენად. უნდა აღინიშნოს, რომ თავისი შინაარსის მთავარ ნაწილში ეს წიგნი წარმოადგენს ბრწყინვალე შრომას, რომელიც ანალიზს უკეთებს ორგანიზმში მისი ფიზიოლოგიური კონსტანტების ერთგვარი სიმტკიცის უზრუნველყოფელ პირობებს და გარეგანი პირობების ხელის შემშლელი გავლენებისადმი წინააღმდეგობას. მაგრამ მე ახლა აქ არ შევეჩერები წიგნის ამ ნაწილზე. ჩვენთვის ყველაზე საინტერესოა ის გარემოება, რომ ორგანიზმის სტაბილობის მომწესრიგებელ ფაქტორების გაშუქების შემდეგ, პროფ. კენონი თავისი წიგნის უკანასკნელ თავში ცდილობს დაამშვიდოს მკითხველები და თავისი თავი მტკიცებით, რომ თუ ორგანიზმში თითქმის ყველაფერი სტაბილურია (რაც ფაქტურად არ არის სწორი) და თუ მასში მოიპოება ფაქტორები, რომლებიც იცავენ ამ სტაბილურ მდგომარეობას, მაშასადამე, შეიძლება პოვნა ასეთივე ფაქტორების, რომლებიც შესძლებენ კაპიტალისტური სისტემის გადარჩენას.

აი რამდენიმე ამონაწერი კენონის წიგნის ამ უკანასკნელი თავიდან, რომლებიც ახასიათებენ ავტორის სოციალურ შეხედულებებს:

„ამჟამად სწარმოებს საყოველთაო ძიება იმ პირობებისა, რომლებითაც შესაძლებელი იქნებოდა ეკონომიური სიტუაციის შევით და ქვევით ფართოდ ქანაობიდან გამომდინარე გაქირვებისა და შიშინაობის შემცირება. სტაბილიზაციით შესაძლებელი იქნებოდა კაცობრიობის განთავისუფლება ტანჯვის დიდი რაოდენობიდან“...

„წინა თავში მე გამოვსატევი პოსტულატი, რომ მუდმივობის ერთგვარი დონე რთულ სისტემაში თავისთავად ნათლად მოწმობს არსებობას ისეთი აგენტებისას, რომლებიც მოქმედობენ ან მზად არიან იმოქმედონ ამ მუდმივობის დასაცავად....“

მრავალი საყოველთაოდ ცნობილი ფაქტები ნათელყოფენ, რომ ეს მტკიცება ერთგვარად სწორია საზოგადოებისთვისაც ახლანდელ მერყევ პირობებშიც კი. უცმაყოფილება კონსერვატიზმით აღვიძებს რადიკალურ ევოლუციებს, ეს უკანსკნელნი კი თავის მხრივ იწვევენ კონსერვატიზმის დაბრუნებას. ცული მთავრობა იწვევს რეფორმატორების ჩადგომას ხელისუფლების სათავეში, მაგრამ უკანასკნელთა ჯატაცებანი წარმოშობენ წინააღმდეგობას და მოსვენების საჭიროებას. კეთილშობილ ენტუზიაზმს და ომის დროს შეწირულ მსხვერპლს შედეგად მოჰყვა მორალური აპატია და ორგიები....“

ამ თავის შეხედულებებს ისტორიულ მოვლენების მამოძრავებელ ფაქტორებზე და კაპიტალიზმის სტაბილობის აღდგენის იმედებს კენონი ასაბუთებს ისეთი „ბრძნულ“ ანალოგიებით, როგორიც არის ფულისა და კრედიტის შედარება „საკვებ სითხესთან“, რომელიც ისევე ჰკვებს სოციალურ სისტემას, როგორც სისხლი ბიოლოგიურ ორგანიზმში, დღევანდელი დღის შიშინაობის გამო კი ის აყენებს ტრადიკულ კითხვას: „ხომ არ შეიძლება დაეუშვათ, რომ ჩვენი სოციალური ორგანიზაცია ემსგავსება დაბალი ორგანიზმების ასეთსავე ორგანიზაციას და იმყოფება თავისი განვითარების რუდიმენტალურ საფეხურზე“.

ჩვენ ამრიგად ეხედავთ ადამიანს, რომელიც მთლიანად იმყოფება კაპიტალიზმის მოახლოებული კოახისაგან თავის გადარჩენის რალაც წყაროების ძებნაში და იქამდე მიდის, რომ როცა თავის საკუთარი კაპიტალისტური სისტემის ფარგლებში ვერ პოულობს ასეთ კონკრეტულ მითიბებებს, მზად არის მიმართოს სოციალიზმის მშენებელ ქვეყანაში იმ გულუბრყვილო იმედით, რომ ჩვენ სხვა არაფერი გვაქვს საზრუნავი გარდა კაპიტალიზმის სტაბილიზაციისა. ტუნჯვაში, რომელსაც კენონი განიცდის, ჩვენ ვპოულობთ იმ მოტივების ძაფით გამოხატულებას, რომლებსაც ჩვენ ვხვდებოდით უცხოელ კოლეგებში, რომელნიც ასე მხურვალედ და აქტიურად უჭერდნენ მხარს მორიგი ფიზიოლოგიური კონგრესის მოწვევას ჩვენს საბჭოთა კავშირში, ე. ი. იმ ქვეყანაში, რომლის შესახებ მრავალი მათგანი უკვე ფიქრობს, როგორც ქვეყანაზე, საიდანაც მოდის სინათლე: „სინათლე მოდის აღმოსავლეთიდან“.

დასასრულ უნდა აღვნიშნო, რომ ის შეხედრანი, რომლებიც ჩვენ ამ კონგრესზე გვკონდა, მეტად საგულისხმო და ძვირფასი იყო ჩვენთვის არა მარტო იმიტ, რომ ისინი ჩვენ გვიქმნიდნენ ბაზას, საფუძველს სამეცნიერო გაერთიანების სპეციფიურ პირობებში გაგვეშალა იდეოლოგიური ბრძოლის ფრონტი. ამ მზავრობამ უაღრესად გაამდიდრა ჩვენი გამოცდილება და ცოდნა და საშუალება მოგვცა გაგვეთვალისწინებია ის ცვლილებები, რომლებიც ამჟამად ხდება ბურჟუაზიული ინტელიგენციის შეგნებაში. ამ მზავრობამ დაგვარწმუნა ჩვენ, რომ კაპიტალისტური სის-

ტემის სტაბილიზაციის დამრღვევი ძალები გაცილებით ძლიერი და სწრაფია, ვიდრე შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ შორიდან საგანეთო ინფორმაციის საფუძველზე. ეს რყევა იმდენად ძლიერია, რომ ჩვენ უკვე ამჟამად გვაქვს წინადადებების დიდი რაოდენობა უცხოელების მხრივ, რომლებიც გამოსთქვამენ საბჭოთა კავშირში სამუშაოთ ჩამოსვლის სურვილს. დამახასიათებელია, რომ ასეთ სურვილებს გამოსთქვამენ არა მარტო ახალგაზრდა სამეცნიერო ძალები, არამედ აგრეთვე საერთაშორისო ფიზიოლოგიის გამოჩენილი წარმომადგენლები, როგორიც არის, მაგალითად, კანზი-შირ ფუნკი, რომელიც რომის კონგრესზე ჩემთან საუბრის დროს გამოსთქვამდა საბჭოთა კავშირში მუშაობის სურვილს. ყველა ეს ფაქტები წარმოადგენენ მეტად მნიშვნელოვან და ძვირფას დოკუმენტებს, რომლებიც ადასტურებენ საბჭოთა კავშირის ძლევაშისილებას და იდეოლოგიურ გაღლენას, რაც თან სდევს ჩვენი სოციალისტური მშენებლობის წარმატებებს, მეორე მხრივ კი—იმ უაღრესად ღრმა კრიზისს და დაცემას, რომელსაც აღვილი აქვს კაპიტალისტურ ქვეყნებში და რომლის ტემპები რვენ ყოველთვის ნათლად როდი გვაქვს წარმოდგენილი.

პრიტიკა ზ. შიშკოვსკისა

ა. ა. ციანი

გოქ. განმანათლებელთა ფილოსოფია ანუ მიხედვითი და მხედრული
შოშინი

საზოგადოებრივ ცხოვრების ყველა სფეროში — კლასობრივ საზოგადოების
ქროს — ყველაფერს ატყეობ კლასობრივი ბეჭედი; ყველაფერი გამოიყურება კლასო-
ბრივის საზომით: შეცნიერება, ფილოსოფია, ხელოვნება, და სხვ. მოცემულია კლასის
ყოფის ამა თუ იმ მხარეებით.

მხატვრული ლიტერატურაც გამოიყურება თავისი კლასობრივის საზომით. დღე-
ისდღე მომენტში ეს მოვლენა უფრო მკაფიოდ ჩანს სოციალიზმის მშენებლობის პი-
რობებში, ჩვენს ქვეყანაში პროლეტარიატი უდგას სათავეში სოციალიზმის მშენებ-
ლობის საქმეს, და თვითღებულ მისი ნაბიჯი იმავე დროს არის ბრძოლისა და წინააღმ-
დეგობის დაძლევის ნაბიჯიც. პროლეტარიატის ბრძოლა არ გამოიყურება მარტოვე მშე-
ნებლობის ტემპებისა და ხარისხისათვის ბრძოლით, მისი ბრძოლა მიმართულია აგრე-
თვე ახალი კადრების შექმნისათვის — ახალი თაობის სოციალისტურად აღზრდისათვის.
ერთი სიტყვით მოვიღო ეს შემოაბა მიმართულია იქითვე, რომ შეექმნათ საფუძველი
ახალი ყოფის და ახალი ადამიანის, გასაგებია, რომ ასეთ პირობებში ჩვენს ქვეყანაში
წერაღ ბურჟუაზიული და თავდაზნაურული ნაშთები შეეცდებიან შეინარჩუნონ თავისი
რესტობა, აქტიური წინააღმდეგობა გაუწიონ პროლეტარიატს ძველი ყოფისა და ტრა-
დიციების ძირფესვიანათ აღმოფხვრის საქმეში. კონტრ-რევოლუციონური გამოსვლებს
ადგილი აქვს არა მარტო ეკონომიკის სფეროში, არამედ მეცნიერების სხვა სფერო-
შიაც. კერძოდ კლასობრივი ბრძოლის ფორმები გამოხატულებას პოულობს ბოლო რიგ
წერაღების ლიტერატურულ გამოსვლებში.

სხვათა შორის მსგავს მოვლენას ადგილი აქვს ქართულ ლიტერატურაში. ცნო-
ბილია, რომ არ შეიძლება ლიტერატურა არ მიჰყვებოდეს ცხოვრებას, და არ ასა-
ხადდეს საზოგადოებათა ამა თუ იმ კლასის ყოფას, მის განცდას, სწრაფებს და აგრე-
თვე ხელს არ უწყობდეს მას (თავის კლასს) მის ბრძოლაში მოწინააღმდეგეებთან. მარ-
ქსიზმი გვიჩვენებს, რომ ხელოვნება (და კერძოდ მხატვრული ლიტერატურაც) საზო-
გადოებრივი განვითარების განსაკუთრებული საფეხურის პროდუქტია.

ხელოვნება (და კერძოდ მხატვრული ლიტერატურა) მიმართავს რა ადამ-
იანების გრძნობებს და გონებას — რომლებთანაც მას საქმე აქვს. უერთ-
დება რა კლასის პრაქტიკას, იგი ცვლის სინამდვილეს მასზე დაყრდნო-
ბით; ხაზს უსვამს, ჰყოფს და სხნის მასში პროცესებს და ტენდენციას.
რომელთაც ობიექტურათ მიჰყავს იგი (ცხოვრების) ცვლისაგან და ხელს
უწყობს ხელმძღვანელი დღის შექმნა-მოშენებას. მოკლედ, ხელოვნება პროლეტარია-
ტის ხელში ცხოვრების გადამწყვეტელი იარაღია. ხელოვნება არ ემსახურება მარტო-
ოდენ დღევანდელ დღეს, იგი ხელმძღვანელ დღის შექმნაშიც ღებულობს მონაწილეო-
ბას, ამით იგი ვერაო მოთხოვნილების ჩარჩოებში არ თავსდება და უფრო იქით
იყურება, ვიდრე ზოგიერთს გონია. სხვათა შორის ეს შეხედულება სულ უცხოა მარ-
ქსიზმის მოწინააღმდეგეთათვის და ისინი ხელოვნებას საბოლოო ანგარიშში როგორღ

ბერეუაზიული ფილისტერები ფეტიშიზმის სამოსში ხევენ. ისინი როგორც ბერეუაზიულ საზოგადოებას ჩვევია ყველაფრის ფეტიშიზაცია — ყველაფერში ღვთაებრივობის აღმოჩენა — ხელოვნებაშიაც ამ გზას ადგენ. და ამიტომ ვხედავთ ლიტერატურაში, ისეთი ზღადავს — როგორცაა ხელოვნების „ზევლასიურობის“ აღიარება „აბსოლიუტური ხელოვნება“ და სხვა. რას წარმოადგენს ბერეუაზიული ფილოსოფია? ადვალთზმს — რელიგიას, და მასშალამე, საზოგადოებრივი ყოფაც იდეალისტურ პრიზმაში ჭამოიყრება. ჩვენს ხანაში, ჩვენს ქვეყანაშიც კლასობრივი მტერი თავის იდეალისტურ ფილოსოფიით გვევლინება, ზოგიერთი მწერლები ამ მწვევე კლასობრივ ბრძოლის ხანაში თავიანთ ლიტერატურულ ნაწარმოებში აპარებენ რეაქციონერ იდეალიზმს და მასთან დაკავშირებულ ყოველგვარ რეაქციონერ ნივთს. ერთ ასეთ მწერალთაგანს ეკუთვნის მოქ. კონსტანტინე გამსახურდია. დიდი ხანია ამბობენ, რომ მწერალი და პოეტი (როგორც თვითონ უწოდებს თავის თავს) გამსახურდია—იდეალისტიკა, მაგრამ ასეთი მშრალი დეკლარატული განცხადება არა ემარა, საჭიროა მისი იდეალიზმის გამოაშკარავება — მისი ფილოსოფიის ფრწხილების გახსნა.

1928 წ. მოქ. გამსახურდიამ გადმოთარგმნა გერმანელი პოეტის—გოეტეს ნაწარმოები: „ახალგაზრდა ვერტერის ენებანი“, (მთასახურდია) წინ უძღო ლებს თავის წინასიტყვაობას). წინასიტყვაობის პირველ გვერდზე მთარგმნელი სწერს: „შეშვარიტად პოეტური ჭწილება არასოდეს დაძველდება, ჩვენი თაობა ძლიერ დაშორებულია გოეტეს დროისაგან. მაგრამ ადამიანობა რადიკალურად არ იცვლება. იცვლება გარეგანი ცხოვრების ფორმა, იცვლება სოციალური არე, საზოგადოებრივი ზორობი, სახელმწიფოებრივი და ეთიური შემეცნების საგანე, მაგრამ არასოდეს ჩვენი ეხთეტიური მიმღეობა“. აი თეზისი—რომლიდანაც შემდეგ გამომდინარეობს ის, რომ როგორც გამსახურდია ამბობს: „როგორც ლიტერატურული ძეგლი, იგი ერთეულ შთაფრესი თავიადურთაგანია ევროპიულ რომანტიკის ისტორიაში. მისი სიდიადე უმტოოდენ ეუღლურულ-ისტორიული მნიშვნელობით არ განისაზღვრება. ყოველი ახალი თაობა ამ წიგნს ისეთივე სიყვარულით გადაიკითხავს, როგორც კითხულობენ მას მეფრამეტე საუყუნეში, რადგან—ამბობს გამსახურდია—პოეტური ქმნილება მარად ჰაბუეური შთაგონებით გამთხარია და ისევე უკვდავი, როგორც ქმნილება ზუნებშია და მისივე სტიქიონი“ (ახალ. ვერტერის ენებანი: გამომცემლობა ქართული წიგნი 1928 წ. გამსახურდიას წინასიტყვაობა გვ. 1, 2).

პირველი საკითხი, რაც საჭიროა გარკვეული იქნეს, იცვლება თუ არა ადამიანობა რადიკალურად—ან შეიძლება თუ არა ადამიანის განცალკევება მის საზოგადოებრივ ყოფისაგან—და მართალია თუ არა, რომ თითქოს ჩვენი ესთეტიური მიმღეობა არასოდეს არ იცვლება?

როგორც დაეინახეთ გამსახურდია ადგია იმ აზრს, რომ ადამიანობა რადიკალურად არ იცვლება—ესთეტიური მიმღეობა ჩვენი არ იცვლება“. ამგვარ ამ თქმაში მოცემულია ძველი იდეალისტური შეხედულება მხოლოდ უკანა რიცხვით. თუ გავყვებით გამსახურდიას გამოდის, რომ სილამაზის იდეალი—ესთეტიური მიმღეობა ყოველთვის ერთი და იგივე რჩებოდა და დარჩება. ამის შესახებ ლაპარაკობს პლენანოვი თავის წერილში „ხელოვნება და საზოგადოებრივი ცხოვრება“, რომ „სილამაზის“ იდეალი, რომელიც მეფობს ამა თუ იმ დროს, ამა თუ იმ საზოგადოებრივ კლასში, წარმოსდგებოდა კაცობრიობის განვითარების ბიოლოგიური პირობებისაგან ფესვებს იდგამს ამ პირობებში, აქედანვეა სხვათაშორის, რასიული თვისებები. მეორე მხრივ სილამაზის იდეალი ფებს იკიდებს ამა ფუ იმ საზოგადოების, თუ კლასის წარმოშობისა და არსებობის ისტორიულ პირობებში. და სწორედ შემდეგ ეძლევა ამ იდეალს სრულიად განსაზღვრული და არა აბსოლუტური, არა განყენებული შინაარსი. ვინც წმინდა სილამაზეს“ ეთაყვანება, ის სულაც არ ზდება ამით დამოკიდებული ამა თუ იმ საზოგადოებრივ-ისტორიული და ბიოლოგიურ პირობებისაგან, მისი ესთეტიური

გემოვნება მიიწევს ამ პირობების ნაყოფს, ის მხოლოდ ცოტა თუ ბევრად შეგნებულად თვალს არიდებს ამ პირობებს, როცა „წმინდა სილამაზეს“ აღიარებს. ასე ემართებათ სხვათა შორის, ტეოდ. გოტიესთანა რომანტიკოსებს“. ჩვენის მხრით ვიტყვი: ასე ემართება მოქ. გამსახურდიასთანა იდეალისტსა და რომანტიკოსს“ როგორც დღევანდელ ადამიანის ესთეტიური გემოვნებას პლენარული აქსელდების ისტორიულ განვითარების პროდუქტად, რომელიც ისტორიულ განვითარების სხვადასხვა საფეხურზე იცვლება, როგორც მთელი კაცობრიობის ყოფა. ხოლო გამსახურდიას ფილოსოფიით გამოდის, რომ ჩვენი ესთეტიური მიმდევება მარადიულად ერთი და იგივე რჩება—გამოდის, რომ არის რაღაც ძალა, რომელიც არ ემორჩილება დროსა და სივრცეს, და ყოველთვის თავის თავს უდრის ე. ი. „ჩვენი ესთეტიური მიმდევება“ საზოგადოებრივი განვითარების მატერიალური კანონების ცვალებადობისაგან კი არ არის დამოკიდებული არამედ იგი თავიდანვე მოცემულია აბსოლუტური სახით—და ყოველთვის ერთნაირია. ფილოსოფიაში იმგვარ შეხედულებას უწოდებენ მეტაფიზიკას.

მარტისში არამც თუ აღიარებს ადამიანის ბუნების ცვალებადობას არამედ გვაძლევს ვასალებს გავიგოთ, როგორც ინდივიდის ისე მთელი საზოგადოებრიობის ყოფის ცვალებადობაც. ამავე დროს ზაზი გავსვით იმ გარემოებას, რომ ადამიანობაც რადიკალურად იცვლება, ობიექტური კანონების შემოქმედებით. როგორც დღევანდელ მოქ. გამსახურდიას კონტრაბანდისტულად აბარებს: „იცვლება ყველაფერი“ მაგრამ არა ადამიანის ესთეტიური მიმდევება, არა ადამიანობა რადიკალურად“.

მოქ. გამსახურდია 1930 წელსაც იგივე იდეალისტურ ფილოსოფიის თვალსაზრისზე დგას და თავის კრებულში—„მარცხენა თვალთ“ 57 გვერდზე წერს: „მარველთაგან იყო მითი. ამ ქვეყნად ყოველივე მითით შეიქმნა, რაც კი რამ შეიქმნა. მითი წინ უსწრებდა ადამიანის ყოფნას. მითი იყო უპირველესი განზრახვა ღმერთ კაცობა და ხელოვნებისა. და როცა ყოველივე არარად ექმნება, დარჩება აღნაღ: მითი“ როგორ მოგწონთ? ყოველივე მითი იყო, დარჩება ალბათ მითი.

ჩვენი მიზანი არ არის მოქ. გამსახურდიას დეკარტული, რომ ის იდეალისტი რომ ის ცდებოდა. არა. ჩვენი მიზანია დეკანაზოთ მკითხველებს მისი (მოქ. გამსახურდიას) ნაწარმოებთა უფარგისობა, და მასთან ისიც, რომ პროლეტარიატის შემომქმედ ბრძოლის დროს ვინ როგორ პანგებულ მღერის. მოქ. გამსახურდიას სწერს: „და თუ ოდესმე ადამიანებს უმართებულად (?! უსვრიათ ჩემთვის ქვე და ტალახი, მე მათ ჩემი ტარისთვის ვიყენებდი. ამ ტარის საბირკველი არასოდეს დამკარებია მიწას. მრავალი კერპი მდგარა იქ, მათ შორის ყველაზე დიდი და სასურველი: ღმერთი უსახელო. მე მის ძებნაში დავდიე ჩემი სიჭაბუკე, გავიღე გზა გაუგებელი: ტაიშელის ისლის სახლთან ვხედავ მის სათავეს, ხოლო მის დასასრულს—მოუსაყდრეში“ (კ. გამსახურდია, „ლიონისოს ლიპილი“, გვ. 50). მოქ. გამსახურდის აღსრულად ლაბარაკი წეღებუა. განა კიდევ კომენტარები უსაჭიროება მოქ. გამსახურდიას იდეალიზმის აბსურსს? ის ამბობს, რომ იყო მითი—და ალბათ მითი დარჩება—განა მისი ფილოსოფია იგივე იდეალიზმი არ არის? განა ფილოსოფია და რელიგია ერთად შეთავსებით არ არის მოცემული? ცხადია, რომ ეს ასე. მაგრამ კვლავ იბრუნება კითხვა, რატომღა, რომ მოქ. გამსახურდია 1930 წელსაც იმასვე იმეორებს, რაც 1925—28 წელს იმით, რომ მოქ. გამსახურდია განსაზღვრულ კლასს ეკუთვნის. ბავშვობიდანვე როგორც თვითონ სწერს ის იმგვარად აღიზარდა. კაცს აქვს განსაკუთრებული მისწრაფება. მას კლასის დიკატურ იდეალებთან ერთად იკარგება მისი საკუთარი იდეალებიც. რაც მისი კლასის იდეალებია იგივე თავისი იდეალებია—და თვითონ აშკარად სწერს თავის სწრაფებს ერთ ადგილას: „მე დამშვენებოდა შავი, ქართული ჩოხა, თეთრი დარბაზი ახალუბი, სადა თეთრი სხილის ძვლის ქამარ-ხანჯალი, ძლიერი ვერცხლფარები, ლომის ნადირი ჯიშის ცხენი, ჯორ-მიშინო, თეთრი მწვერები. ომები, ლხინი, მიჯნურობა და დღეობა“ (კ. გამსახურდია, „ლიონისოს ლიპილი“, გვ. 98).

აი რას კარგავს გამსახურდია—სამუდამოთ, რომელსაც გერასოდეს ვეღარ მოეწონება ვერც თვითონ და ვერც მისი კლასი აქედან მისი ფილოსოფია, რომ ყველა

ფერი განგების მიზეზით ხდება—მითების შემწეობით. ადამიანობა არ იცელება რადიკალურად, ყველა ამას აცხადებს მოვლენათა კანონზომიერებათ. და თუ ვინმე ამსხვრევს ასეთ კანონებს უკვე არ მოსწონს მოქ. გამსახურდიას და იმას, რომ მთელ სამყაროს წარმოშობას და განვითარებას არ უძევს ცვალებადობის პრინციპი. ადამიანობა არ იცელება რადიკალურად. ეხლა ჩვენთვის უფრო ნათელი შეიქმნა მოქ. გამსახურდიის ფილოსოფიის საფუძვლები.

როდესაც მოქალაქე გამსახურდი თავის ფილოსოფიის პრინციპად აცხადებს მითოლოგიას, იდეალიზმს, მისი ლიტერატურული შემოქმედება აქედან უნდა გამომდინარეობდეს; და რაკი საზოგადოებრივი ცხოვრება უკუაგდებს ყოველგვარ მითოლოგიას და მასმასაღამე იდეალიზმს, აი მაშინ მოქ. გამსახურდია „კრიზისს“ განიცდის. უფრო უკეთ რომ ვსთქვათ, როდესაც მატერიალისტური ფილოსოფია პრაქტიკულად ზორციელდება, ამით იდეალიზმს უკვე ეცლება ყოველგვარი საფუძველი შემდგომი არსებობისათვის. უფრო სწორედ. კიბას განიცდის თავის კლასთან ერთად. მომავლადი კლასის იდეოლოგიები კი აცხადებენ თითქოს ისინი უბრალო კრიზისს განიცდიან და მეტ არაფერს. აი როგორ სწერს ამას შესახებ მოქ. გამსახურდია. „და თქვენ იცით რა ძნელაა პოეტისათვის კრიზისი? კრიზისი ჩვენი სულის გამოვლინებაა ზმანება და მითის გადოსავან. კრიზისი? უმთოდ ყოფნაა. ჩვენთვის არ ყოფნა. დაღიხარ ამ ქვეყნად ზედმეტ კაცებით. გაზარმაცებები, მელნის ხუნი შეგაგდება როგორც ნამოფრადვეს ღვინო კახური. და თვითვე გაკვირს, რომ ოდესღაც სული გადგა მითების მოხვედრი და ადამიანების ხატყვით დაეღუპტრონობა შეგეძლო. ამ გვარო კრიზისის დროს მე შემძლია მხოლოდ ვინადრომ“ (კ. გამსახურდია, „მარცხენა თვალით“, გვ. 57).

უპირველეს ყოვლისა პატარა შენიშვნა: მოქ. გამსახურდია ამბობს, რომ ის კრიზისს განიცდის. არა, ეს არ არის სწორი. მოქ. გამსახურდია იზიარებს ერთგვარ ფილოსოფიურ სისტემას, სადაც ის ხედავს ყოველგვარ მოვლენის ახსნას, (რასაკვირველია თავისებურად) და როგორც ზევით გავარკვევით ეს არის იდეალიზმი. დღეს იდეალიზმი მთლიანად გაკრთა. მთელ მსოფლიოში მებრძოლი მატერიალიზმი ყველგან ამსხვრევს იდეალიზმის უკანასკნელ პოზიციებს, გაშლილ კლასობრივ ბრძოლის ფრაქტზე. იმავერი განცხადება, რომ რომელიმე იდეალისტი მწერალი კრიზისშია მოქცეული, სწორი არ იქნებოდა. რადგან კრიზისი იმას ნიშნავს, რომ მოცემული მდგომარეობა, მხოლოდ ერთ დროულად და რამოდენიმე ხნის შემდეგ ისევე ძველი მდგომარეობა აღდგება.

ეს ძალიან უნდათ, რომ ასე იყვეს, მაგრამ ძალიან ცდებიან. ასე არ არის. იმსხვრევა ძველი სამყარო—საზოგადოებრივი ეკონომიკის და ურთიერთობის სისტემა — მასთან იმსხვრევა ძველი იდეოლოგია. იმსხვრევა კლასის ფილოსოფია მთლიანად, იმსხვრევა იმავე დროს ამ კლასობრივი ინდივიდის ფილოსოფია. მასმასაღამე—სისტემის კრიზისი და არა კრიზისი საერთოდ. და თუ იმსხვრევა იდეალისტურ მწერლის ფილოსოფია რა ემართება მის ნაწარმოებს? რა ემართება მისტიკოსად გადაქცეული მხატვრის ნაწარმოებს? „მისტიკოსად გადაქცეული მხატვარი არ უარყოფს იდეურ შინაარსს, ამდენს მას მხოლოდ თავისებურ ხასიათს. მისტიციზმიც იდეაა, მაგრამ ბუნდოვანი, უსახო როგორც ნისლი, გონებასთან ის ძალიან მწყრალად არის. მისტიკოსი არა მარტო მოგვითხრობს, ის კიდევ ცდილობს დაგვიმტკიცოს. მოგვითხრობს მხოლოდ რაღაც ისეთს რაც „არ კმნილა“ (ჯადოქარებს, სასწაულებს და სხვა კ. ბ.) და ყოველივე დამტკიცებას იმით იწყებს, რომ უარპყის საღი მოსაზრება.

შეიხანაბ მაგალითი გვიჩვენებს, რომ მხატვრულ ნაწარმოებს არ შეიძლება არ ექნეს იდეური შინაარსი. მაგრამ, როცა მხატვრები ბრძისათვის ვერ ამჩნევენ თავისი დროის დიდ საზოგადოებრივ მიმდინარეობებს, მაშინ ძალიან ეტემა შინაგანი ღირებულება იმ აზრების, რომლებსაც ისინი ატარებენ თავიანთ კმნილებებში. ამით უთუოდ ეკარგება ძალა თვითონ ამ კმნილებებსაც“ (პლენან. ხელ. და ხაზ. ცხოვ. გვ. 41).

აი თუ რატომ აღარ შეგიძლიათ ადამიანის კვლავ დაეღუპტოება. რა გამო-
სავალია პოეტისა ან მწერლისათვის ასეთ მომენტში? ერთად ერთი, ითხოვს სას-
წაულო—მიისწრაფოს იქითკენ.—რაც ქვეყნად არ არის და იმღეროს სულ სხვა პანტუ-
სიევე როგორც პიპისი მღეროდა თავის 'დროზე'.

ოხ, კეშანში იწვის სული, ეკედები ვაიმე. ვაიმე!

საით მიგდივარ—აღარ ვიცი არა—რაიმე

არ ვიცი სიდან მოდის გრძნობის დღესასწაული.

მეგრამ გულს უნდა და სწყურია სულს სასწაული!

ო, მოხდეს იგი, რაც არას დროს აღიარა ხედმა,

რაც ცამ აღმოთქვა, ნუ თუ იგი აღარ ახდება?

ეტერო უცრემლოდ ყალბ აღთქმობა

მე ის მწყურია და მინდა, რაც ქვეყნად არ არი

ქვეყნად არ არი...

(ეს ლექსი მოყვანილია პლენანოვის იმავე წიგნიდან საზოგადოებრივი ცხოვრ-
ება და ხელოვნება) და მართლაც გამსახურდია აცხადებს, რომ ის დადის ამ ქვეყნად
ხედმეტ კაცივით—და ბოლოს მოქ. გამსახურდია ერთ გამოსავალს ხედავს— ნადირობაში.

მოქ. გამსახურდიას ფილოსოფიურ მხარეს შეეხებთ და ნაწილობრივ მის პრაქ-
ტიკას, საჭიროა ეს უცანასკნელი უფრო გავშალოთ და დაეინახვით მკითხველს თუ
რეაქციონერი იდეოლოგი როგორია პრაქტიკაში. რეაქციონერი თეორიაში პრაქტი-
კაშიდაც იგივე რჩება. მოქ. გამსახურდიას რეაქციონერი პრაქტიკა იმაში მდგომარეობს.
რომ ის თავის ნაწარმოებში იძლევა შოვინიზმის უმსგავსო მაგალითს. იმ დროს, რო-
დესაც პროლეტარიატი ცეცხლს უკიდებს ყოველგვარ შოვინიზმს, რომელიც ბურ-
ჟუაზიის ხელში კლასობრივი ზრბოლის მომადუნებელ იარაღათაა გადაქცეული, მოქ.
გამსახურდიას ნაწარმოები საეცად მყარალი შოვინიზმის ყვავილებით და მთელი ნაწარ-
მოებები წარმოადგენს შოვინიზმის აყროლებულ თაიგულს. ავალაპარკოთ ფაქტები
მოქ. გამსახურდია ერთ მშვენიერ დღეს მიდის სოფელში სანადიროთ (რასაკვირველია
მიმინოთი ხელში). ნადირობიდან შინ დაბრუნებისას სასოწარკვეთილი, იმედ დაკარ-
გული, ათას ფიქრებში ჩართული ახსენდება წარსული, ძველი და ახალი, ახსენდება
სოფლის დიაცანი, რომელმაც ქართული წერა შესწავლა და ფიქრათ გაართული გა-
მსახურდია ამბობს: „ძვირფასო მოხუცი! ეს შენ გამიღე ზღაპრებისა და მითების დახ-
შული კარი. შენ მასწავლე მთელს ქვეყანაზე უღამაზესი ქართული ასოების მოხაზვა-
სმავე წიგნის 98 გვერდზე მოქალაქე გამსახურდია აგვიწერს ერთ შემთხვე-
ვას, თუ ქალაქ მიუნჰენში ყოფნის დროს როგორ გაიცნობს ვინმე ბარონეს
ფონშეტაინს და მათი საუბარის ერთ მომენტში—ბარონესა ეცითება თუ მოქ. გამსა-
ხურდიას როგორი თმა აქვს: „არა მართლა მითხარით როგორი თმა გაქვთ, შავი?
როგორც...“

როგორც საქართველოს უმთავრესი ღამე“ („მარცხენა თვალით გვ. 98). აი-
ღლოთ მისი ნაწარმოები „დიონისოს ღიმილი“. მოქ. გამსახურდია მთელი წიგნში აგვი-
წერს თავის პირად ცხოვრებას ევროპაში მოგზაურობისას; პარიზში ყოფნისას გამსა-
ხურდია გაიცნობს ერთ ბუკინისტს მუსიო შარტრიეს და ეს „შარტრიე ერთად ერთი

ბუკინისტი (სენის ბუკინისტებს შორის), რომელმაც იცის—მე ქართველი ვარ. მართალია, ძლიერ ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვს, როგორც ეგრეთვე მდებარე ქვეყნების (როგორც ყოველ ევროპელს) ისე საქართველოს შესახებ, მაგრამ ჩვენი დამკვიდრების შემდეგ ძველ ლეგიონებში და წიგნებში გამოკითხავს ქართველები დიდი რაინდი და ლამაზი ხალხიაო“ (დიონისოს ღიმილი“ გვ. 11). მოკ. გამსახურდიას იგივე შარტრეი უამბობს ერთერთ წიგნიდან ამოკითხულ ამბავს, რომ ნაპალეონს ყოლია ქართველი გლეხი სახელად როსტომი და ნაპალეონს იგი ძალიან უყვარდა, რადგან მისი ერთგული ყოფილა, როსტომი, და ბოლოს შარტრეს ბაქოლაში მოკლეს, ნაპალეონმა ძველი აფგო თურმე შემდეგი წარწერით „აქ ასვენია მონა ლეთისა, როსტომი დიდი იმპერატორის ერთგული მეგობარი. ქართველი—საქართველოდან“. მოკ. გამსახურდიას უფუნია მისი სიფლავი: „და თერთი ყვავილების გვირგვინით შევაყვებე მისი სამარე. თავგამოდებულ ქართველ რაინდს თავმოძღვრებულ ქართველ პოეტისაგან“. ისე ეწერა იმ ლენტეხე, რომელიც თან ახლდა ჩემს პატარა მოსაკითხს (გამსახურდია, „დიონისოს ღიმილი“ გვ. 12). პარიზში ყოფნისას მოკ. გამსახურდია გაიცნობს სპარსელ კონსულს ეიფე მირზა-ხანს და სწორად მის სალონსაც ესტუმრება ხალხზე, ყოველთვის მის გულში ამ მაჰმადიანის მიმართ რაღაც ზადი ჩნდება. როგორც თვითონ ამბობს: „როცა მაჰმადიანებთან დაახლოება მიხდებოდა ყოველთვის რაღაც ზადი მჩნება გულში. მრტყენია კიდევ მეგობრული ტონით ველამარაკო, იმათ ვისი წინაპრები ჩვენი (ე. ი. ქართველების. კ. ბ.) მოსისხლე მტრები ყოფილან. რაც გნებავთ დაარქვით ამ გრძნობას. შეზღუდულობა, ატავიზმი, ჩემში ყველაფერზე ხმა-მალლა სისხლი მეტყველებს“ (იქვე, გვ. 23). როცა მოკ. გამსახურდია მაჰმადიანს ბედავს გულში რაღაც ზადი მაინც თავს იჩენს. რით განსხვავდება მოკ. გამსახურდია მე-19 საუკუნის ქართველ შოფინისტებისაგან— ვინ ლაპარაკობს მოკ. გამსახურდიას სხიბით? უთუოდ ლაპარაკობს პირწაყარდნილი შოკინისტი, რომლის ძეგლ-რბილში გა-მჯდარი შოკინისში—მოკ. გამსახურდია არც ერთი ფეხის ნაბიჯით არ ამოიჭრებოდა მე-19 საუკუნის ქართველ შოფინისტებისაგან. მიხეზი? გასაგებია. რა არის ეს? ის რომ მოკ. გამსახურდია თავადაზნაურულ გემოვნებით აღზრდილია, იგი სისხლით, ბორკით, და სულით ეკუთვნის ამ კლასს და განა შეუძლია უღალატოს? (!) თავის კლასს წარმოიდგინეთ მასში ეს გრძნობები პირდაპირ ატავიზმითაა მოცემული. მასში ყველაზე ჰმა მალლა სისხლი მეტყველებს“. აქ იგივე ფილოსოფიური პრინციპი გვევლინება პრაქტიკაში — სახელდობრ რაკი ერთხელ შეიქნა ქართველის გულში მაჰმადიანის მიმართ ზადი, ეს ზადი მარად განაგრძობს არსებობას, იგი საუკუნობრივ უცვლელია და სისხლი ყველაზე მეტად ხმა მალლა მეტყველებს. აი თეორია—„უმსავსესი შოფინისში შთამომავლობით გადადის“.

საქმე იმაშია, რომ მოკ. გამსახურდია ამ ატავიზმის საშუალებით ხანის ისეთ სწრაფვას როგორიც არის სეფა მაჰმულისაღში. და აი როგორ ხანის ავას მოკ. გამსახურდია ვინმე ჯენერტისთან საუბრისას. „შეიძლება ხანებ, ჩვენი ჩამორჩენილობის ბრალი აუფს, რომ ასე ფიზიკურად ვიტანჯებით, როცა ჩვენი შიწის ნაპერს მოვცილდებით. ატავიზმი არაა?“ (გამსახურდია, „დიონისოს ღიმილი“ გვ. 58) ყველგან ატავიზმი—ჩვენი მხრივ ვიტყვი არა ატავიზმი, არამედ წეროლბურეთაშიული თავადაზნაურული ფსიქოლოგია, რომელიც გამსახურდელი კლასობრივი ურთიერთობის შედეგია. კლასობრივი ფსიქოლოგია მოცემულია მხოლოდ კლასობრივ სასოვალოებაში.

მოკ. გამსახურდია, რასაკერძეელია ძალიან შორს სდგას ისეთ გაგებასთან. ჩვენ როგორც არა ერთხელ ვთქვით არ გვინდა მოკ. გამსახურდია დავარწმუნოთ რაიმეში—ჩვენი მიზანია ამგვარი მწერლის მსოფლმხედველობის გამარყვარება და ხანის გასა ივის, თუ, როგორია პროლეტარიატისაღში მტრად განწყობილი კლასის სულისკვეთება—და შეიძლება თუ არა ამგვარი კლასის წარმომადგენელი (როგორიც გამსახურდია) ახალი ყოფის, ახალი აღმშენის აღზრდის საქმეში მონაწილე იყვეს. ჩვენ ვამბობთ, რომ არა და ათასჯერ არა.

გავეყვით ჩვენს გზას ამოვალავით მოქ. გამსახურდიას შოეინიზმის საუნჯე-იმევე ჯენეტი ხანუშთან საუბრისას ჯენეტი ეკითხება თუ რას ნიშნავს ქართულად სიტყვა „ნოსტალი“—ს? : „ფიქსიონალი სევდა მამულისადმი, მაგრამ არა, ეს სიტყვა ხაზებით ვერ გამოხატავს, რადღაც მეხამუშება“ (იქვე გვ. 58).

ხელათ სევდას მამულისადმი სიტყვებით ვერ გამოხატავენ!

შირზახანის სალონში ხანუში უკრავს ფორტუპიანოს. გამსახურდია ისმენს მის პანგებს. ამ „მშვენიერ პანგებს“ ქვეა „თეირი სახლი“—გამსახურდია კი აძლევს თავისებურ სახელს და აი როგორს „ამ სიმღერას სევდა მამულისადმი უნდა ერქვას. ფიქსიონალი და მელანქოლიური მუსიკის ტალღები მიმაქანებენ შორს, სადაც სიმინდის ნაშვარს ღეროებს აცვენებს ქარი და გადაყვითლებულ ტალღებში დაბოდნის ჩაღის-ფერ ნაბდანი ორკოკო ჩემი ბავშვობის დიდი ინკვიზიტორი და საღრთობელა“ (გამსახურდია, „დიონისოს ღიმილი“ გვ. 59—60). სევდა მამულისადმი — საქართველო — სამშობლო — სიმინდის ღეროები — აი გამსახურდიას ოცნება და პრაქტიკა. როგორც ზევით განვაცხადეთ მოქ. გამსახურდიასათვის, რასაც „კი ქართული სუნი უდის, ის სათაყენაო და შეუღარებელია. და ძალიან დიდ შერატეზყოფილი იღებს მოქ. გამსახურდია—თუ კი სიტყვა „ქართულ“—ში რაიმე „არაკეთილშობილებრივია მოცემული. და მართლაც თვითონ გვიდასტურებს. ეინმე ხალილბეგითან გამსახურდია სვამს ღვინოს — და აი რას ეტება საუბარი ღვინის სმის პროცესში: „ღვინის ქიქა პირთან მიმაქვს. ზალილს შევჭურებ, ეუბნები: „ოქვენ ძალიან შავხარ ქართველნი. აზიელი არ უნდა იყოს!“—რაო? განა ქართველები აზიელები არა ხართ?“—უპასუხებს ხალილბეგი—არა, სოფეს—ეუბნება გამსახურდია—„მამე უკადრისობთ აზიელობას?“ სრულიადე არა, მაგრამ ჩვენ საუკუთესო სისხლი აზიელებს შევანთხეთ. მუდამ შეშებისა და ცეზარების სულთანებისა და იმპერატორების შორის ვიდებით. ხან ერთს ვეკვებოდით. ხან მეორეს. მიტომაც ორსული სატევარი ჰქონდა“ ყოველ ქართველს. მამე ვეროები-ღები? (ეკითხება ხალილბეგი)—არც საქართველო მესამე იქნება (უპასუხებს გამსახურდია ახასად კ. ბ.) თქვენ ზიუფარით სატევარი? რა თქმა უნდა ქართული. შინ, რომ ჩავდებ ღვინოებს ჩუფიკვამ, ვილოებ (უპასუხებს მოქ. გამსახურდია კ. ბ.). რა სახე-ცილოა, როგორ გიბრწყინათ თვალი სატევარის ხსენებაზე. ეუბნება ხალილბეგი. გამსახურდია უპასუხებს: „ყველაფერი სისხლია, ჩემო ხალილ. ბნელი საუკუნოები რეკავენ, ძალაუნებურად უნდა გაუგონო—ეს ქართულ სატევარს გაუბრტყოს ღმერთმა“ (გამსახურდია „დიონისოს ღიმილი“ გვ. 167).

საყურადღებო ისაა, რომ მოქ. გამსახურდია კეთილშობილი სისხლის თეორიის გზას ადგია. რომელიც დიდა ხანია საქართველოს მშრომელმა გლეხობამ და მღშთა-კლასმა დაამსხვრის ეს სამარცხენო მოვლენა. ჩვენ ეს ენახეთ ზემოთ მოყვანილ ადგილიდან. მოვიყვანოთ მეორე ადგილი. აი რას ამბობს მოქ. გამსახურდია: „ჩირა-დაც არავინ მაგდებს (პარიზში ყოფნისას კ. ბ.) არავინ მესალმება, არავინ მიცქერის თითქოს მე ხბული არ მქონდეს, თითქოს მე სისხლი არ მქონდეს (ჩემი კეთილშობი-ლი დედამამისგან ნახესები სისხლი)“... (იქვე გვ. 104).

ჩვენ შეგვეძლო კიდევ მოგვეყვანა სათანადო ადგილები მოქ. გამსახურდიას შოეინიზმის შესახებ მის წიგნებიდან, რომლებშიაც თვითველ იყრი სამი გვერდის გა-დაშლისას ამოიკითხავდით. მაგრამ ფიქტრობ, რომ ესეც საკმარისია. ამრიგად მოქ. გამსახურდია არ ღაღატებს თავის ფილოსოფიურ პრინციპებს ფილოსოფიაში—იდეა-ლისტი მისტიკოსი ღვინის მორწმუნე პრაქტიკაში გვევლინება, როგორ შოეი-ნისტი — და თავის სანერწლო მოღვაწეობით სწორედ გამოხატავს იმ კლასის იდეალებს, რომლის ჩამონადგური თვითონ არის. ეკით. რომ ამგვარი მოტრფილუე სამ-შობლოსი და მამულის, თავის ღრუზე ყავდა ქართულ მწერლობას, აკაკი წერეთელი ილია ჭავჭავაძე და სხვები და თუ მათი მოღვაწეობის ხანაში ისე თუ ისე, მოსათქმენი

იყო ამგვარი ტრფიალი ეხლა? ჩვენს ხანაში? სოციალისტურ მშენებლობისა და გაშლილ კლასობრივი ბრძოლის ხანაში? რა ღირებულება აქვს ამგვარ ნაწარმოებს მუშათა კლასისათვის და მშრომელ გლეხობისათვის? ცხადია, რომ არაფერია. მაგრამ საქმე ხომ ამით არ ამოიწურება? კლასობრივი ბრძოლის პირობებში ჩვენ არ შეგვიძლია სხვანაირად შევაფასოთ მოქ. გამსახურდიას ლიტერატურული მოღვაწეობა? თუ არა როგორც კლასობრივი მტრის შემოტევის ერთ-ერთ სახეობათ.

ჩვენ წინაშე დღეს ამოცანა დგას ფართოდ გაეშალოთ კლასობრივი ბრძოლის როლად და ქალაქად; მოესპოთ კულაკობა, როგორც კლასი. ბრძოლა სოციალისტურ მშენებლობის ყველა ფრონტზე, კლასობრივი მტრის უკანასკნელი საფარისა და საყრდენის გამოცლა⁴ (ხტაფინი). ეს უნდა გავიგოთ არა მარტო ისე თითქოს ჩვენ ამ ბრძოლას ვუკავშირებდეთ მარტო ეკონომიკას, არა ჩვენ ამ ბრძოლას უკავშირებდეთ აგრეთვე იდეოლოგიურ ფრონტსაც. გახურებული შანთით უნდა ამოიწვას ჩვენს ახალ-გაზრდობაში ნაციონალიზმი-შოვინიზმი — ბრძოლა ინტერნაციონალური აღზრდისათვის, სინამდვილის ასახვა და მისი გადაკეთება — ხვალისდელი დღის მოხატვა — პერსპექტივების გაშლა ლიტერატურულ მოღვაწეობაში და საერთოდ ხელოვნებაში — აი მიზანი, გზა ჩვენი ლიტერატურული შემოქმედების. მუშათა კლასში არსებული ეხტუზიაზმის ასახვა — მასში უფრო მეტი რწმენისა და ხალისის შეტანა.

არა მისტიციზმი; არა დახვეწებული იდეალიზმი, არამედ მარქსიზმ-ლენინიზმი.

ი. ბოჭორიშვილი

ზრ. მწამლისი, „ლუდვიგ ფეიერბახი“

თარგმ. გერმანულიდან, მ. ბოჭორიშვილის რედაქციით. სახელგამი 1982 წ.

მარქსიზმის კლასიკების შრომების ფართო მიწოდება მშობლიურ ენაზე ქართველ მკითხველისათვის ახალი საქმეა. ამ მეტად საპასუხისმგებლო და უაღრესად ნაყოფიერ მუშაობის საკმაო მნიშვნელოვან მხარეს ხელმძღვანელობს ანზ. მ. ტოროშელიძე, რომელმაც მოგვცა დაუღალავი ენერგიისა და საქმისადმი სიყვარულის სამაგალითო ნიმუშები. შედარებით მოკლე დროის განმავლობაში ქართულ ენაზე გამოცემულ იქნა მარქს-ენგელსის კაპიტალური შრომები.

მარქსიზმის პრაქტიკულად გამარჯვების ქვეყანაში ბუნებრივია და გასაგები ფართო მოთხოვნილების არსებობა მარქსიზმის კლასიკებისადმი. ამ მოთხოვნილებისა და ინტერესის ზრდას ხელს უწყობს ჩვენი სოციალისტური მშენებლობის პრაქტიკული ამოცანები.

მარქსიზმი უპირველეს ყოვლისა, „სამყაროს შეცვლის“ შესახებ მოძღვრებაა და ეს შეცვლა სხვაგვარად ესმის პროლეტარიატს, წერილობრუქ ენაზე და საერთოდ ანტიპროლეტარულ კლასებს.

ისტორიულად გაწევილი კლასის წარმომადგენლები თავისი ამოცანების განსორციელებას ცდილობენ ამომავალ კლასის ინტერესების ნიღაბ ქვეშ. ბოლშევიკური პარტია, რომელიც ლენინური დროში ხელმძღვანელობს „სამყაროს გარდაქმნის“ ჭეშმარიტ-მარქსისტულ საქმეს, ბუნებრივია ვერ იქნება დაზღვეული ანტიპროლეტარულ კლასთა აგენტურისაგან. ეს აგენტურა აწარმოებს ბრძოლას პარტიის გენერალურ ხაზის წინააღმდეგ ბოლშევიზმის სახელით, მარქსიზმ-ლენინიზმის სახელით. უდავოა აქედან, რომ ბრძოლა მარქსისტულ-ლენინურ თეორიის სიწმინდისათვის ღებულაზს განსაკუთრებულ მნიშვნელობას. ამ ინტერესით უნდა მიუღდეთ მარქსიზმის კლასიკების თითოეულ სიტყვას, თითოეულ წინადადებას. ამ ინტერესით უნდა შევხედეთ ფ. ენგელსის „ლუდვიგ ფეიერბახი“-ს ქართულ გამოცემას, რომელიც რედაქტორის სამართლიანი თქმით არის „მოკლედ და ადვილგასაგები ენით დალაგებული მარქსისტული ფილოსოფია“.

მარქსისტულ ფილოსოფიის რევიზიის უკანასკნელი ხასიათი დებორინისა და მისი ჯგუფის სახით იმიტომ იყო საგანგებო საშიში, რომ მიჩქმალულ იქნა მარქსიზმის განვითარებაში ლენინური ეტაპი. „მომენშევიკო იდეალიზმი“. აი ერთადერთი შესაფერისი პოლიტიკური კვალდიკაცია ასეთი საქმიანობისათვის. ლენინიზმის შეუფასებლობა დოღმურად მარქსიზმის შეუფასებლობაა. მექანიკებისა და დებორინელების შეხედულებები ამ საკითხში ერთმანეთს ემთხვეოდნენ და ეს არც შეიძლებოდა სხვაგვარად ყოფილიყო. პლენაროვის, აქსელროდის და სხვა მენშევიკებიდან მომდინარეობდა მარქსიზმის მამათ-მთავრებისადმი ასეთი დამოკიდებულება. შეგელისა და საერთოდ კლასიკური გერმანული ფილოსოფიის როლის გადაქარბებული შეფასება მატერიალისტური დიალექტიკის ჩამოყალიბების საქმეში სხვა არაფერია თუ არა მარქსიზმის მამათ-მთავრების ისტორიული, დამსახურების შეუფასებლობა. მკითხველი მეტად მკაფიო და ნათელ პასუხს იპოვის ამ საკითხზე ენგელსის სარეცენზიო წიგნში.

მაგრამ ჩვენ აქ უმთავრესად გვინტერესებს მეორე საკითხი: როგორ განსაზღვრა ენგელსმა „ლუდვიგ ფეიერბახში“ მისი და მარქსის დამოკიდებულება ფეიერბახისადმი? ამ საკითხს საგანგებო მნიშვნელობა ეძლევა იმიტომაც, რომ „ლ. ფეიერ-

ბაზისი^{*)} რუსული გამოცემა ცნობილია იმ პლენუმის წინასიტყვაობითა და შენიშვნებით, რომელიც ამბობდა: „მეგველის სპეკულიატიური ფილოსოფიის კრიტიკა უკვე დასრულებული იყო ფეიერბახის მიერ“, ფეიერბახმა „...ფილოსოფიური საფუძველი ჩაუყარა იმას, რასაც შეიძლება მარქს-ენგელსის მსოფლმხედველობა უწოდოთ“. ის (მარქსის გნოსეოლოგია. ი. ბ.) არსებითად ფეიერბახის გნოსეოლოგიაა, მხოლოდ მარქსიზმის მიერ გაღრმავებული გენიულურ შესწორების (ხაზი ჩვენია. ი. ბ.) შეტანით“)

ამრიგად მარქსისტულ მსოფლმხედველობას საფუძველი ჩაეყარა მარქსამდე და მარქს-ენგელსის როლი მხოლოდ შესწორებების შეტანით გამოხატა (!?). როგორი საწინააღმდეგო აზრებიც არ უნდა გვხვდებოდეს პლენუმის შრომებში ამ საკითხზე, ჩვენ საქმე გვაქვს პლენუმის მენშევიკურ შეცდომათა მთელ სისტემასთან. პლენუმი ამ მხრივ არ დაბრუნებულა მარტოაზში. აქსელროდის წიგნში: „მარქსი, როგორც ფილოსოფოსი“ — გვითხრობთ შემდეგს: „...კარლ-მარქსმა მოგვცა უმაღლესი სინთეზი რაც გამოიხატა პეგელის დიალექტიკურ მეთოდისა და ფეიერბახის შემეცნების მატერიალურ საფუძვლის შეთავსებაში...“. „...ორივე ელემენტი — მატერიალიზმი და დიალექტიკა უკვე მზამზარეული სახით არსებობდა...“ (გვ. 10—11).

აი როგორ განტვირთეს მარქსი საკუთარი მსოფლმხედველობის შექმნისაგან. მატერიალიზმის თვალსაზრისით იდეალიზმის კრიტიკა დასრულებულია რა თითქმის ფეიერბახით, ცხადია ეს უკანასკნელი წარმოდგენილია დიალექტიური მატერიალიზმის წარმომადგენლად, ვინაიდან, როგორც ვიცით, პეგელის წინაშე უძლურია ყოველგვარი მატერიალიზმი, გარდა დიალექტიკურისა. ფეიერბახის ასეთიანი ანტიმარქსისტულ დახასიათებისაგან მიდის უსათუოდ დებორინის უაღრესად ყალბი შეფასება, რომელიც მის მიერ მოცემულია თავის „ლ. ფეიერბახში“, შემდეგი სიტყვებით: „მისი (ფეიერბახის) კრიტიკა იდეალიზმისა არის ყველაზე უფრო გამანადგურებელი, და ჩვენი თვალსაზრისით, საბოლოო“ (გვ. 88—ხაზი ჩვენია. ი. ბ.)

პლენუმის აზრებს დებორინი კატეგორიულ ფორმებში იმეორებს. გარდა ამისა, ანალოგიურად პლენუმისა, რომელიც მარქსის ცნობილ თეზისებს ფეიერბახის წინააღმდეგ რამოდენიმედ სთვლიდა უმართებულოდ, დებორინი ენგელსს უსაყვედუროებს იმაში, რომ ის „ფეიერბახისადმი იჩენდა საერთოდ, რომ ესთქვით დიდს სიმკაცრეს“ (გვ. 360). საერთოდ შეიძლება ითქვას, რომ დებორინის „ლ. ფეიერბახი“ მიმართულია ენგელსის „ლ. ფეიერბახის“ წინააღმდეგ. მას სამართლიანად შეიძლება ეწოდოს „ანტი-ლ. ფეიერბახი“. შემთხვევითი არ იყო ის ფაქტიც, რომ რიანანოვმა ენგელსის „ლ. ფეიერბახის“ მარქსისა და ენგელსის ინსტიტუტის ორივე გამოცემას თან დაადევნა დებორინის „ლ. ფეიერბახის“ გამოცემები.

ამრიგად მარქსიზმის მამათ-მთავრების შეუფასებლობა ნათლად სჩანს ზემოთ მოყვანილ ამონაწერებიდან, რომელთა გამრავლება სხვა საკითხებზე და ავტორებზე მითითებით ადვილი შესაძლებელი იყო. ყველა მათ შეხედულებებში საერთო და ხაზგასასმელია ის რომ ფეიერბახის მეტაფიზიკურ-ჰუმანიტური მატერიალიზმი გაიგივებულია მარქსის დიალექტიკურ მატერიალიზმთან. ფეიერბახის ფილოსოფიის აბსტრაქტული ნატურალიზმი თავისებურ ანტროპოლოგიზმის ფორმაში „არსებითად“ გამოცხადებულია „მარქს-ენგელსის მსოფლმხედველობათ“. უპირველეს ყოვლისა ეს მსჯელობა მიმართულია მარქსის პირველ თეზისის წინააღმდეგ ფეიერბახის შესახებ, სადაც მითითებულია „მატერიალიზმის მთავარ ნაკლზე დღემდე ფეიერბახის ჩათვლით“. ვასაგებია აქედან, რომ ჩვენი რევოლუციონისტები ვერ აფასებდნენ აქ მოცემულ მარქსიზმს მთელს რევოლუციონურ სულს, ვერ აფასებდნენ იმას, რასაც მარქსი ამბობდა ფეიერბახის შესახებ: „მას არ ესმის რევოლუციონური“ პრაქტიკულ-კრიტიკული მოქმედების მნიშვნელობა“. არა ნაკლებ სიცხადით სჩანს აქედან ის მკვებავი ნიადაგი თეორიისა და პრაქტიკის ურთიერთობის საკითხის ანტი-მარქსისტულ დამახინჯებისა, რომ-

*) პლენუმი „მარქსიზმის საკითხები“.

ლითაც ასე ისახელეს თავი ერთის მხრით მექანისტებმა, ხოლო მეორეს მხრით დებორინელებმა.

როგორია მინც „შეკატი“ ენგელსის შეხედულება ზემოდ დასმულ საკითხების შესახებ?

უდავლაა ფეიერბახის მნიშვნელობა, რომელმაც „იდეალიზმს მოსჭრა ჩინური ნაწნავი“ (ლენინი). უდავოა ის დიდი გავლენა, რომელიც მას ქონდა თავის დროზე მარქსიზმის მამათ-მთავრების მიმართ. ყველაზე უკეთ ეს თვით ენგელსის მიერაა აღნიშნული „ლ. ფეიერბახის“ წინასიტყვაობაში.

„აგრეთვე ფეიქრაბდი, ამბობს ენგელსი, რომ ჩვენზე სინდისის ვალი დარჩა გადაუხდელი: სრული აღიარება იმ გავლენისა, რომელიც ჩვენზე, პეგელის მომდევნო ფილოსოფოსებს შორის ყველაზე მატად ფეიერბახმა იქონია ჩვენი ღელისა და ქარიშხლის პეროდში“. აი ამ ვალს ენგელსი იხდის „ლ. ფეიერბახში“.

„...მისთვის (ფეიერბახისათვის. ი. ბ.), ამბობს ენგელსი, მიუწვდომელი დარჩა ჩვენს დროში შემუშავებული ისტორიული შეხედულება ბუნებაზე, რომელიც სპობს ფრანგულ მატერიალიზმის ყველა ცალმხრიობას“ (გვ. 26). „ამოცანა იმაში მდგო-პარებოდა, რომ საზოგადოებრივი მეცნიერება, ე. ი. ისტორიული და ფილოსოფიური მეცნიერებათა კომპლექსი მატერიალისტურ საძირკველს შეთანხმებოდა და მისი რეკონსტრუქცია მომხდარიყო. „მაგრამ ფეიერბახს ბედმა როდი არგუნა ამის შესრულება. აქ იგი „საძირკველს“ მიუხედავად ტრადიციულ იდეალისტურ-ბოჩკილებით იყო შეზოკილი“.

ასეთია ენგელსის სიტყვებით პასუხი იმათ მიმართ, რომლებიც მარქსიზმს ეძებენ მარქსამდე ფეიერბახის ფილოსოფიაში, იმ ფილოსოფიაში, რომელიც „ტრადიციულ-იდეალისტური ბოჩკილებით იყო შეზოკილი“.

იყო თუ არა ფეიერბახის მოძღვრება იდეალიზმის საბოლოო გამანადგურებელი და ამოწურავი კრიტიკა? ამ საკითხზედაც შემდეგი გარკვეული პასუხია მოცემული ენგელსის მიერ სარეცენზიო წიგნში: „მისთვის (ფეიერბახისათვის ი. ბ.), აღნიშნავს ენგელსი, გადაუღახბ ზღუდით ხელშეუხებელ წმიდათა-წმიდათ დარჩა ფილოსოფია, რომელიც ყველა ცალკე მეცნიერებათა მალა იდგა, როგორც მათი გამეორითანებელი მეცნიერებათა-მეცნიერება; იგი, როგორც ფილოსოფოსიც, შუა გზაზე შეჩერდა, მატერიალისტი იყო ქვემოდან, იდეალისტი ზემოდან; პეგელი კრიტიკულად კი ვერ დასძლია, არამედ გზაზედ გადაადგო როგორც გამოუსადევი რამ, მხოლოდ თვით პეგელის ენციკლოპედიური სიმდიდრეს ეერაფერი დაუპირდაპირა პოზიტიური, გარდა მაღალ ფარდოვან სიყვარულის რელიგიისა და მკლე უილაჯო მორალისა“ (გვ. 39).

მიუხედავად ფეიერბახის უდიდესი დამახუტრებისა მატერიალისტურ ფილოსოფიის წინაშე შეუძლებელია ენგელსის მისთვის მიეცა სხვაგვარი დახასიათება. „მარქსი და ენგელსი თავიდან ბოლომდე პარტიულები იყვნენ ფილოსოფიაში, ისინი თვლიდნენ ამჩნეველ ყოველივე გადახრას მატერიალიზმისაგან, ყოველივე დათმობას იდეალიზმისა და ფიდეიზმისადმი, რომელიც ამა თუ იმ „უაზლეს“ მიმართულებაში ხდებოდა... ამიტომ ფეიერბახს კიცხავდნენ იმისათვის, რომ იგი უარს ამბობდა მატერიალიზმზე ზოგიერთი მატერიალისტების შეცდომების გამო, რომ სარწმუნოებას ებრძოდა მისი განახლებისა და ახალ სარწმუნოების დაწესების მიზნით, რომ ბოლოს მან ვერ შესძლარ სოციალოგიაში იდეალისტურ ფრანას გაშორებოდა და მატერიალისტი გამხდარიყო“ (ლენინი: „მატერ. და ეპი.“ გვ. 345).

ფეიერბახის შეფასება მოცემული ენგელსის მიერ, არ შეიძლება უმართებულოთ არ მოეჩვენოს იმათ, ვინც მარქსისტულ ფილოსოფიის პარტიულობას სათანადოთ ვერ აფასებენ. ენგელსი სათანადო ისტორიულ გამართლებას აძლევს ფეიერბახის „იდეალისტურ ბოჩკილებს“, ეცნაიდან ამას განსაზღვრავდა მაშინდელი „გერმანიის პირობები“ (გვ. 38). მაგრამ ენგელსი არ შეიძლება უღმომბელი არ ყოფილიყო ფეიერბახის მიმართ, რომლისთვისაც ენგელსის თქმით, „პოლიტიკა მიუწვდომელი სფერო იყო“. ეს

დახასიათება „კი „მეცატრია“ იმათთვის, რომლებიც ენგელსის შეფასებას დაზეჯითებოთ უარყოფენ, როდესაც აცხადებენ: „უსაფუძვლოა მტკიცება ფეიერბახის აპოლოტურობის შესახებ“ (დემორინი).

ჩვენ მხოლოდ ზოგიერთ მთავარ საკითხებზე მიუთითეთ, რომელთაც მთელი სიცხადით შეუძს ღენს ენგელსის წიგნი „ლ. ფეიერბახის“ შესახებ. საერთოდ ამ წიგნის მნიშვნელობა საღიად გამხდარ მრავალ საკითხების გასარკვევად განუწმენელია და ამიტომ სიხარულით უნდა მივეცეხოთ მის ქართულ გამოცემას, როგორც ეს უკანასკნელი შესრულებული?

მრავალ დადებით მხარეთა შორის აღსანიშნავია, რომ წიგნი თარგმნილია გერმანულიდან. მრავალი გამოცემა ენგელსის, „ლ. ფეიერბახისა“ ხდებოდა პლენხაოვის რუსულ თარგმანის მიხედვით, რომელზედაც ცნობილია ლენინის შენიშვნა: „Плеханов дал пересказ, а не перевод“.

დადებით მხარეთა შორის აღსანიშნავია ერთი მეტად საგულისხმო გარემოება. წიგნის ტრადიციულ სახელწოდების: „ლ. ფეიერბახის“ ნაცვლად ქართულ თარგმანის რედაქტორს შეურჩევია სათაური: „ლ. ფეიერბახი და კლასიკური გერმანული ფილოსოფიის დასასრული“. ჯერ ერთი რედაქტორს აღუდგენია ის სახელწოდება, რომელიც ენგელსის შრომა დაიბეჭდა პირველად 1886 წელს Neue Zeit-ში ამავე სახელწოდებით გამოქვეყნდა იგი ცალკე ბროშურად 1888 წელს. გარდა ამისა, ჩვენ აქ გვაქვს უფრო პრინციპულ ხასიათის გარემოებასთან საქმე. ენგელსის „ლ. ფეიერბახი“ მართალია დაწერილ იქნა მის მიერ ფეიერბახის შესახებ დანიის ფილოსოფოს შტარკეს წიგნის კრიტიკულად განხილვისათვის, მაგრამ ენგელსის მიზანი ბევრათ უფრო დიდი იყო. როგორც მარქსი აღნიშნავს თავის თხზულებების „პოლიტიკური ეკონომიის კრიტიკისათვის“ წინასიტყვაობაში. 1845 წელს მან ენგელსთან ერთად შეიმუშავა საწინააღმდეგო შეზღუდვება გერმანული ფილოსოფიის იდეოლოგიის მიმართ. მარქსისა და ენგელსის მიერ ეს საკითხი საფუძვლიანად დამუშავებული იმავე პერიოდში გამოსაღებულ იქნა დასაბეჭდათ, მაგრამ ვესტფალის გამომცემლობის წყალობით იგი ვერ გასცოდა „თავების მღრღნელ კრიტიკას“, რასაც ადვილად შეუძლია მარქსი და ენგელსი იმით, რომ მათ „მთავარ მიზანს—თავისთვის საკითხის გამოკვლევას—მიღწეის“ (მარქსი). ითვალისწინებს რა ენგელსი აღნიშნულ გარემოებაზე მარქსის მითითებას თავის „ლ. ფეიერბახის“ წინასიტყვაობაში ამბობს: „მას შემდეგ 40 წელზე მეტმა განვლო და მარქსი გარდაიცვალა, ისე რომ არც მას არც მე შემიძლება არ მოვუკდეთ დასახელებულ საგანს დაებრუნებოდით. ხანდახან გვიღაპარავნია ჩვენი დამოკიდებულების შესახებ ჰეგელისადმი, მაგრამ დალაგებით ამ საგანზე არაფერი დავიწყებია. მხოლოდ ფეიერბახს, რომელიც ზოგიერთის მხრივ საშუალო რგოლს წარმოადგენს ჰეგელის ფილოსოფიასა და ჩვენს მსოფლმხედველობას შორის, შემდეგ არასოდეს არ დაებრუნებიათ“. „...საქიროდ მივიჩნიე მოკლეთ და დალაგებით გადმოვყავა ჩვენი დამოკიდებულება ჰეგელის ფილოსოფიისადმი, გადმოვყავა, როგორც ჩვენი პირვანდელი კავშირი, ისე მასთან განშორების ისტორია... ამიტომ როცა „Neue Zeit“-ის რედაქციამ წინადადება მომცა კრიტიკულად გამეჩრია შტარკეს წიგნი ფეიერბახზე მე სიამოვნებით გამოვეყენე ეს შემთხვევა“ (ზახი ჩვენია ი. ბ.).

უდავოა აქედან, რომ ენგელსის ამოცანა ბევრათ უფრო დიდი იყო ვიდრე მარქს-ენგელსის დამოკიდებულების საკითხი ფეიერბახთან. ამიტომ არის სამართლიანი წიგნის სათაურში „...და გერმანული კლასიკური ფილოსოფიის დასასრული“. მაგრამ აქვეა საჭირო იმის აღნიშვნა, რომ ენგელსის „ლ. ფეიერბახი“ შეიცავს კიდევ მეტს. ჰეგელისა და მისი ფილოსოფიის „ნაყარ ყლორტებთან“ (შტრაუსი, ბაუერი, შტირნერი, ფეიერბახი) „ანგარიშის გასწორების“ შემდეგ ენგელსი მარტივად და დალაგებით გადმოკვცემს მთელს მარქსის მოძღვრებას, რომლის ჩამოყალიბებაში ენგელსმა „...ადრეც და მარქსთან 40 წლის თანამშრომლობის დროსაც ერთგვარი დამოკიდებელი მონაწილეობა მიიღო, როგორც თეორიის დაფუძნებაში, ისე განსაკუთრებით მის შემუშავებაში“ (ენგელსი. გვ. 39).

დაბოლოს საჭიროდ ვთვლით ზოგიერთი შენიშვნების გაკეთებას იმ ნაკულუო-
ვანებზე, რომელიც ჩვენი აზრით, აქვს „ლ. ფეიერბახის“ ქართულ გამოცემას.

1) ქართული თარგმანის რედაქტორის წინასიტყვაობაში სავესებით სამართლიანად არის რა აღნიშნული, რომ პლეხანოვის „ხელაღებით უარყოფა კი არ არის საჭირო, არამედ გამოყენება, გასწორება და დაძლევა, მითითებულია პლეხანოვის შეხედულებათა შეცდომებზე. რა აქვს აღებული ავტორს საზომათ შეცდომებზე მითითების დროს? ავტორს მხედველობაში აქვს პლეხანოვის პრინციპული, უმთავრესი ხასიათის შეცდომები, ამიტომ ჩვენ გვინტერესებს: რატომ არ სცნო რედაქტორმა საჭიროდ მიეთითებია პლეხანოვის პრინციპულ ხასიათის შეცდომაზე დიალექტიკისა და ფორმალური ლოგიკის ურთიერთობის საკითხში, რომელიც მან (პლეხანოვმა) დაუშვა სწორედ იმ წინასიტყვაობაში „ლ. ფეიერბახისა“, რომელიც ქართულ თარგმანის რედაქტორს სავესებით სამართლიანად გადაუტანია წიგნის ბუღლოში. ამ ვარაუდებზე მითითება აუცილებელი იყო.

გარდა ამისა რედაქტორს მიუღია რა წესად ის რომ პლეხანოვის არა მარქსისტულ მოსაზრებებს იქვე გაუკეთდეს სათანადო შენიშვნები, რატომ არ არის ეს წესი მთლიანად გატარებული? ამ საკმის მხოლოდ ნახევრათ გაკეთება ბევრ გაუგებრობას ქმნის. მას აგრეთვე ბევრი ცუდი შედეგის მოტანა შეუძლია ნაკლებად მომხადებულ მკითხველისათვის.

2) თავის წინასიტყვაობაში რედაქტორი აღნიშნავს რა იმას, რომ „მარქსისტული ფილოსოფიის განვითარების ლენინური ეტაპის „წინა პერიოდში“ პლეხანოვიც მნიშვნელოვან სიდიდეს წარმოადგენს“, სწერს: „პლეხანოვი არ ერიდებოდა თავის ფილოსოფიურ თეორიის დამახინჯებასაც, როდესაც ამას ფრაქციული ბრძოლის ინტერესები მოითხოვდა... სწორედ ამიტომ პლეხანოვის ამგვარი ფრაქციული ხასიათის შენიშვნები ჩვენ სრულიად ამოვადგეთ ამ გამოცემიდან“.

ჩვენი აზრით აქ რედაქტორი სავესებით მართალი არ არის. რას ნიშნავს პლეხანოვის შრომებიდან იმ ადგილების „სრულიად ამოვადება“, რომელთა ანტი-მარქსისტული ხასიათი დადასტურებულია? ეს იმას ნიშნავს, რომ პლეხანოვი გამოსცე პლეხანოვის შეცდომებისაგან განთავისუფლებული. ეს კი ნიშნავს იმას რომ პლეხანოვი არ გააცნო მკითხველს თავისი უარყოფითი მხარეებით. ამის არა სასურველი შედეგები განსაკუთრებით მძიმე ხდება მაშინ, როდესაც არც კი არის მითითებული თუ რომელ პოლემიკურ შენიშვნებს ეხება ეს შეკვეცა. დავასახელოთ მაინც ერთი ასეთი ადგილი ჩვენი შენიშვნის სისწორის შესამოწმებლად.

„როცა გვიცხავთ ჭეშმარიტ სოციალისტებს, სწერს პლეხანოვი თავის შენიშვნებში, რომელიც რედაქტორის მიერ გამოტოვებულია; — უნდა გვახსოვდეს, რომ სოციალისტების დამოკიდებულების საკითხი პოლიტიკასთან ყველა ქვეყნის უტოპისტ სოციალისტების მიერ იჭრებოდა არა სწორად. რუსეთი არ წარმოადგენს საერთო წესიდან გამონაკლისს: ჩვენი ნაროდნიკები და ნაროდოვოლცები აგრეთვე ძლიერ ცუდად სჭრიდნენ ამ საკითხს. ეს ცოტაა. ეხლა კი რუსეთის სოციალ-დემოკრატთა შორის ვრცელდება საკმაოდ უცნაური შეხედულებები მუშათა კლასის პოლიტიკურ ამოცანების შესახებ. საკმარისია მოვიგონოთ შეხედულება სოციალ-დემოკრატების მიერ ძალა-უფლების ხელში ჩაგდება შესახებ ბურჟუაზიულ რევოლუციაში, რომელიც ეხლა ჩვენ წინ სდგას. ძალა-უფლების ასეთი ხელში ჩაგდება მომხრეებს ავი-

წყდებათ, რომ მუშათა კლასის დიქტატურა იქნება შესაძლებელი და თავის ადგილზე მხოლოდ იქ, სადაც ლაპარაკი იქნება სოციალისტურ გადატრიალებაზე. ეს მომხრეები (რომლებიც იკრიბებიან გაზეთ „პროლეტარის“ გარშემო) უბრუნდებიან ვანსენებულ „ნაროდოვოლცების“ პოლიტიკურ თვალსაზრისს, მეცნიერულ სოციალიზმის საფუძველმდებლები ძალა-უფლების ხელში ჩაგდებას საკითხს სხვაანაირად უყურებდნენ“. პლენანოვს მოყავს რა აქ ციტატი ენგელსის წიგნიდან, — „სამოქ. ომი გერმ.“ — „სრულიად მისი აზრის დამაზიანებლის საფუძველზე განაგრძობს შემდეგს: „ლენინისთვის და მის გარს შემოკრებილ ნიჭიანელებისათვის და მახისტებისათვის სსსრკებლო იქნებოდა ამაზე დაფიქრება. მაგრამ არის საფუძველი იმის შესისა, რომ ამ ზეცაცემმა დაკარგეს აზროვნების უნარი“.

როგორც ხედავთ აქ მენშევიკი პლენანოვი საქმოდ არის დაბასიებული საკუთარი სიტყვებით. ეს ხომ პლენანოვის მენშევიკური შეხედულება იყო 1905 წლის რევოლუციის შესახებ. ციტატი ენგელსიდან როგორც ეს აღნიშნა ლენინმა („Социал демок. и врем. рев. павиг.“ ტ. VII, გვ. 85—86) შეიძლება მიმართული ყოფილიყო მხოლოდ სოციალისტ-რევოლუციონერების წინააღმდეგ, რომლებიც ვერ ანახავებდნენ ერთმანეთისაგან ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ და სოციალისტურ რევოლუციას, და არავითარ შემთხვევაში ბოლშევიკების წინააღმდეგ. საესებით გასაგები მიზნით არის პლენანოვის მიერ ჩადენილი სიყალბე ლენინის გაიგივებისა ბოჯდანოვისა და სხვა „მემარცხენე“ რევოლუციონისტებთან.

შეუძლებელია პლენანოვის ეს ფრაქციული სახე შეითხველს არ უჩვენოთ.

3) ცნობილია ლენინის მითითება პლენანოვის შეცდომაზე „იეროგლიფების“ თეორიის შესახებ.

ეს გარემოება „ლ. ფეიერბახის“ ქართულ რედაქტორს პირველ რიგში აქვს აღნიშნული. საჭირო იყო მითითება იმაზე თუ როგორ მსჯელობდა ამ საკითხზე პლენანოვი, „ლ. ფეიერბახის“ პირველ (1892) და მეორე (1905) გამოცემებში (პლენანოვს თავისი შეცდომა გამოთქმული აქვს აგრეთვე სხვა დროს—1899 წ. ტ. XI, გვ. 138). როგორი იყო მისი მსჯელობის პირვანდელი სახე და როგორ „შეასწორა“ ეს „უხერხული ფორმულიროვკა“*). როგორც ვიცით, ლენინის მიერ ამ შეცდომაზე მითითებულ იქნა ამ „შეასწორების“ შემდეგ (1908).

4) წიგნს ჩვეულებრივად დართული აქვს მარქსის ცნობილი თეზისები ფეიერბახის შესახებ. თეზისები, რომელიც დაწერილია მარქსის მიერ 1845 წ. პირველად 1888 წ. იქნა გამოქვეყნებული ენგელსის მიერ. ენგელსის მიერ შეტანილი ზოგიერთი ცვლილებები უსათუოდ ცენზურული პირობებით უნდა ყოფილიყო გამოწვეული. ამიტომ მიზანშეწონილი იყო რედაქტორს ანგარიში გაეწია მარქსის თეზისების პირვანდელ სახესთან. ამ შენიშვნის სიმართლის დასადასტურებლად შევადაროთ ქართული თარგმანი ორიგინალს**).

ორიგინალში, წინააღმდეგ ქართული თარგმანისა, მესამე თეზისში სიტყვები: „რევოლუციონური პრაქტიკა“ ხაზგასმითაა აღნიშნული. ასეთივე მდგომარეობაა მე-

*) სამწუხაროდ უნდა აღინიშნოს, რომ მარქსისა და ენგელსის ინსტიტუტის უკანასკნელ მესამე გამოცემაშიდაც „ლ. ფეიერბახის“ —სა, როდაქციის მიერ ლაპარაკია, რომ პლენანოვმა დაუშვა შეცდომა „არა სწორი ფორმულიროვკით“ (საერთო რედ. აღორაყი. გამოც. 1931, გვ. 118).

**) იხ. მარქსის თეზისების ფოტოგრაფიულ სფრათი (დაქსიმილე) „Архив К. Маркса и Ф. Энгельса“. წიგნი I, გვ. 203.

ორე და მეხუთე თეზისებში: ქართული თარგმანის წინააღმდეგ სიტყვა „პრაქტიკა“ ხაზგასმულია. ყველასათვის ცხადია რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ამ სიტყვების ხაზგასმას, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ისინი ფიგურბაზის წინააღმდეგ არიან მიმართული.

მეოთხე თეზისის ბოლოში (ორიგინალში) ამ ქვეყნიურ ოჯახის პრაქტიკულ დანაშაულებას მოსპობაზეა („vernichtet“) ლაპარაკი. უკანასკნელ რუსულ გამოცემებში არსულად სწორად არის ეს ტექსტი გადმოთარგმნილი: „...практически разрушена“ (ნაზი ჩ. ი. ბ.) ენგელსმა აქ შეიტანა სიტყვიერი ცვლილება, პლენარულმა კი სთარგმნა: „подвернута преоблазованию“. ქართულ თარგმანშიც ნათქვამია: „პრაქტიკულად გარდაქმნილი“. სჯობდა ნამდვილი ტექსტის აღდგენა ან ამ ცვლილებების ისტორიის აღნიშვნა.

მეთერთმეტე თეზისში, სადაც ლაპარაკია „სამყაროს შეცვლაზე“ ქართულ თარგმანში რატომღაც არ არის უკანასკნელი სიტყვა მსხვილ ასოებით აღნიშნული.

გვხვდება ბევრი უცხო სიტყვები. საჭირო იყო მათი ქართულად თარგმნა იქვე. რედაქციის მიერ გაცემებულ შენიშვნებში არ არის აღნიშნული, რომ ეს შენიშვნები ეკუთვნის არა ქართულ თარგმანის რედაქტორს და სხვ.

სარედაქციო კომენტები:

- ბ ბედია
- ნ. კიკნაძე
- კ. მარაგველიძე
- ვ. იმედაძე
- მ. ტორთველიძე
- გ. შარია
- ნ. ჯინაშაძე

მიიღება ხელისმომწერა
1933 წლისათვის უმეტეს პურნალებზე:

„გოლშევიკი“

ერთი თვით . . . 50 კ.

სამი თვით . . . 1—50 „

ექვსი თვით . 3 მან.

ერთი წლით 6 „

ერთი ცალის გასაყიდი ფასი 50 კაპ.

„პარტეზენებლობა“

ერთი თვით . . . 50 კ.

სამი თვით . . . 1—50 „

ექვსი თვით . 3 მან.

ერთი წლით 6 „

ერთი ცალის გასაყიდი ფასი 50 კაპ.

„დროშა“

ერთი თვით . . . 60 კ.

სამი თვით . . . 1—80 „

ექვსი თვით . 3—60 „

ერთი წლით 7—20 „

ერთი ცალის გასაყიდი ფასი 30 კაპ.

ხელის მოწერა მიიღება ფოსტა-ტელეგრ. ყველა გ-ბში

გოდუევიკი

საპარტეზლოს კომ. პარტ. (გ) ცეპას ყოველ-
თვიური პოლიტიკურ-ეკონომიური ორგანო.

გოდუევიკი

აშუქებს სოციალიზმის მშენებლობის თეორიულ და პრაქტიკულ
საკითხებს შარკსა ზმ-ღენინა ზმინ თვალსაზრისით

გოდუევიკი

არკვევს მიმდინარე პოლიტიკის და ეკონომიკის საკითხებს და
ღენინურ განმარტებას იძლევა კ. პ. პოლიტიკაზე და პრაქტიკაზე

გოდუევიკი

აწარმოებს გადამწყვეტ ბრძოლას ყოველგვარ გადახრების და
შერყეობის წინააღმდეგ კომპარტიაში და საერთოდ მუშათა
კლასის რიგებში.

გოდუევიკი

იძლევა მახალას ბაერთაშორისო პოლიტიკის და ეკონომიკის
საკითხებზე და წარმოადგენს ღენინურ ბრძოლის იარაღს ყო-
ველგვარი ოპორტუნიტული და რეფორმისტული მიმდინარეთ-
ვის წინააღმდეგ

გოდუევიკი

ააშკარავებს სოციალიზმის მშენებლობის ყოველგვარ ნაკლს
და იბრძვის პარტიის დირექტივების განხორციელებასთან

გოდუევიკი

ჩვენი ორგანიზაციის ფართე აქტივის ხელმძღვანელი ორგანოა
მიიღება ხელის მოწერა 1933 წლისათვის